

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

Σχολή Επαγγελματιών Υγείας Πρόνοιας

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Πτυχιακή εργασία με τίτλο:

«Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών:
Αξιολόγηση συμβουλευτικών υπηρεσιών υπό το πρίσμα της κοινωνικής
εργασίας»

Μετέχουσες Σπουδάστριες:

Βασιλική Κατσάνου, Αντωνία Μαντζιώρη, Κωνσταντίνα Μαρτέκα

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Παπαμιχαήλ Στέλλα, Επιστημονική
Συνεργάτης του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας

**Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το τμήμα
Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του
Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) Πάτρας.**

Πάτρα

Φεβρουάριος 2012

TEI PATRAS
School of Health and Welfare
Department of Social Work

Thesis titled:

"Domestic violence against women:
Evaluation of counseling services in the framework of social work "

Participating students:

Vasiliki Katsanos, Antonia Mantziori, Konstantina Martekas

Supervising Professor:

Stella Papamichail, Scientific Associate, Department of Social Work

Thesis for degree in Social Work from the Department of Social Work

School of Health and Welfare of the Technological Educational Institute (TEI) of Patras.

Patras

February 2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Abstract	5
Ευχαριστίες	6
Εισαγωγή	7
Σκοπός της εργασίας	10
ΜΕΡΟΣ Α΄: Θεωρητικές επισημάνσεις	11
Κεφάλαιο 1: Φαινομενολογική προσέγγιση της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών	
1.1. Εννοιολογική οριοθέτηση της ενδο-οικογενειακής βίας	11
1.2. Μορφές Ενδοοικογενειακής Βίας	13
1.3. Ιστορική Αναδρομή φαινομένου	16
1.4. Μύθοι και πραγματικότητα	20
1.5. Η ενδοοικογενειακή βία στην Ελλάδα: Στατιστικές καταγραφές	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : Ερμηνευτικές προσεγγίσεις του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών	31
2.1. Ατομικές ή ψυχιατρικές προσεγγίσεις	31
2.2. Κοινωνικο-ψυχολογικές προσεγγίσεις	32
2.3. Κοινωνικο-πολιτισμικές προσεγγίσεις	35
2.4. Σύνθετα ερμηνευτικά μοντέλα	37
2.5. Ο κύκλος της βίας	39
2.6. Χαρακτηριστικά γυναικών θυμάτων της ενδοοικογενειακής βίας	42
2.7. Χαρακτηριστικά δραστών	45
ΜΕΡΟΣ Β΄: Η αντιμετώπιση του φαινομένου	49
Κεφάλαιο 3: Νομική αντιμετώπιση	
3.1. Νομικό Πλαίσιο και Πολιτικές	49
3.2. Ο νέος Νόμος για την ενδοοικογενειακή βία στην Ελλάδα	57

Κεφάλαιο 4: Στήριξη θυμάτων	66
4.1. Δομές και προγράμματα για γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας	66
4.2. Παρεχόμενες υπηρεσίες προς τα θύματα: Κέντρα Συμβουλευτικής Γυναικών και Καταφύγια Κακοποιημένων Γυναικών	70
4.3. Η διάσταση του φύλου στη Συμβουλευτική Γυναικών	78
4.4. Η δεοντολογία στη συμβουλευτική γυναικών	80
4.5. Συμβουλευτική στήριξη θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας: Ο ρόλος της κοινωνικής εργασίας.	83
ΜΕΡΟΣ Γ΄: Εμπειρική διερεύνηση του φαινομένου	87
Κεφάλαιο 5: Εμπειρική μελέτη	
5.1. Αντικείμενο και στόχοι έρευνας	87
5.2. Δειγματοληψία	87
5.3. Ερευνητικό εργαλείο	88
5.4. Διεξαγωγή έρευνας και ερευνητικές δυσχέρειες	89
5.5. Παρουσίαση συνεντεύξεων	92
5.6. Ανάλυση συνεντεύξεων	163
5.7. Συμπεράσματα έρευνας	169
Προτάσεις	171
Επίλογος	174
Βιβλιογραφία	176
Παράρτημα 1: Άξονες συνέντευξης – θέματα ερωτήσεων	180
Παράρτημα 2: Επιστολή προς συμμετέχοντες/ -ουσες	183
Παράρτημα 3: Πρωτόκολλο συνέντευξης	184
Παράρτημα 4: Επίσημος κατάλογος φορέων και υποστηρικτικών υπηρεσιών για γυναίκες θύματα βίας (Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων – Φεβρουάριος 2011)	185

Abstract

The size of the problem of domestic violence in today's world is shocking the public. The increasing visibility of issues relating to each type of violence or abuse of women in newspaper articles and general in the media, create a multidimensional problem that affects and is affected by past and contemporary social realities.

This dissertation is consisted by three basic parts. In the first part are presented the main theoretical points of the issue of violence against women by their spouse / partner. It presents the definitions of violence, the forms, the extent in Greece, and details the main interpretative approaches of the phenomenon, as they have prevailed in the literature. Particular reference is made to the cyclical theory of violence, characteristics of women victims and the characteristics of perpetrators.

The second part presents the aspects of dealing with the phenomenon mainly through the consultative process and social intervention. For the legal treatment of the phenomenon references are made to the legal framework and policies in Europe and the Law 3500/2006 which is the legal arsenal to combat domestic violence in Greece is presented in detail. Also it presents an extensive report on the structures, services and programs aimed at women - victims of domestic violence in Greece, as well as an analysis considers the gender dimension in counseling women victims and the role of Social Work.

Finally, the third part of the study is devoted to empirical investigation of the phenomenon. To achieve the objective of the counseling services to victims of violence, a qualitative research and interviews were carried out with specific strains supporting structures. Individual interviews and the conclusions drawn from the analysis are presented in the third and final part of this study, which concludes with suggestions for prevention and treatment of domestic violence against women.

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας την παρούσα πτυχιακή εργασία θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όσους και όσες μας βοήθησαν, με κάθε τρόπο, για τη διεξαγωγή της.

Αρχικά, ευχαριστούμε την υπεύθυνη καθηγήτρια της πτυχιακής μας εργασίας, κα. Παπαμιχαήλ Στέλλα, επιστημονική συνεργάτιδα του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας, ΣΕΥΠ, ΤΕΙ Πάτρας. Οι παρατηρήσεις της και η καθοδήγησή της αποτέλεσαν ουσιαστική βοήθεια για την διεκπεραίωση της εργασίας μας. Το αμέριστο ενδιαφέρον της και οι ώρες που μας αφιέρωσε ήταν πολύτιμης σημασίας για εμάς. Την ευχαριστούμε θερμά για το σημαντικό ρόλο που έπαιξε στην ολοκλήρωση της πτυχιακής μας.

Επίσης ευχαριστούμε θερμά τις επαγγελματίες των συμβουλευτικών κέντρων για τον χρόνο που μας διέθεσαν, προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι συνεντεύξεις καθώς, χωρίς την βοήθειά τους δεν θα ήταν εφικτή η διενέργεια της έρευνας μας.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στις οικογένειές μας, για την ηθική και οικονομική στήριξη όλο το διάστημα των σπουδών μας και ιδιαίτερος για τη δύναμη που μας έδιναν όταν χάναμε το κουράγιο μας.

Εισαγωγή

Η βία δεν έχει χρώμα, κουλτούρα, χώρα, ήπειρο, κοινωνικό και οικονομικό status. Είναι μια μάστιγα που εξαπλώνεται ραγδαία σε όλον τον πλανήτη. Είτε ορατή και σε έκδηλη μορφή, είτε αόρατη και μεταμφιεσμένη σε προσχήματα, αποτελεί ένα ιδιαίτερα εκτενές και πολύπλοκο κοινωνικό φαινόμενο, αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορίας της ανθρωπότητας. Μια συνιστώσα της μάστιγας της βίας αποτελεί η ενδοοικογενειακή βία.

Η ενδοοικογενειακή βία και κυρίως η βία κατά των γυναικών δεν είναι ένα νέο κοινωνικό φαινόμενο, αλλά ένα φαινόμενο χρόνιο και σύνθετο, που έχει τις ρίζες του βαθιά στους αιώνες. Την εποχή εκείνη όπου ήταν απολύτως φυσικό και αναγκαίο, ο άνδρας του σπιτιού να χρησιμοποιεί τα πιο αποτελεσματικά μέσα – ακόμη και τον άγριο ξυλοδαρμό – προκειμένου να «συμμορφώσει» τα μέλη της οικογένειας και να αποκαταστήσει την «τάξη». Τις τελευταίες βέβαια δεκαετίες, αυτή η νομιμοποιημένη χρήση βίας απ' την πλευρά του άνδρα, αμφισβητείται (Παπαμιχαήλ, 2005, σελ.17).

Εντούτοις, ακόμα και στις μέρες μας, η βία στο πλαίσιο της οικογένειας είναι μια θλιβερή πραγματικότητα. Η καθημερινότητα καταδεικνύει, με αδιάσειστα στοιχεία, πως η ενδοοικογενειακή βία είναι ένα φαινόμενο που όχι μόνο υπάρχει, αλλά στις μέρες μας, έχει λάβει και ανεξέλεγκτες διαστάσεις. Το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής κακοποίησης συνδέεται άμεσα με τη δύναμη και την εξουσία που υπάρχει ανάμεσα στα φύλα, δηλαδή με τη δύναμη και την εξουσία του θύτη απέναντι στο θύμα και γι' αυτό ασκείται κυρίως από τον άνδρα σε βάρος της γυναίκας και των παιδιών.

Η άσκηση βίας στο πλαίσιο της οικογένειας αποτελεί κατάφωρη παραβίαση του δικαιώματος στη ζωή, στην ανθρώπινη ελευθερία, στην προσωπική, ψυχική και σωματική ακεραιότητα, στην ίση αντιμετώπιση και προστασία από τον νόμο, στην ισότητα μέσα στην οικογένεια. Το θύμα κακοποίησης, γίνεται αντικείμενο βασανισμού, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης. Η ενδοοικογενειακή βία εκδηλώνεται με πολλές και διαφορετικής βαρύτητας εγκληματικές πράξεις κάθε φορά, ενώ, το σίγουρο είναι, πως αν αυτές οι πράξεις συνέβαιναν έξω από το σπίτι θα τιμωρούνταν απ' το νόμο και θα καταδικάζονταν απ' το κοινωνικό σύνολο χωρίς ενδοιασμούς (Σπανού, 2005).

Η επιθυμία μας να εξιδανικεύσουμε την οικογενειακή ζωή, είναι ως ένα βαθμό υπεύθυνη για την τάση που υπάρχει να εθελουφλούμε, να δικαιολογούμε ή να αποδεχόμαστε την ενδοοικογενειακή βία. Επιπλέον, η ιδιωτική φύση των οικογενειακών ή διαπροσωπικών σχέσεων ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για την καλλιέργεια και διάχυση στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο της άποψης ότι η κοινωνία στο σύνολό της δεν μπορεί ή δεν πρέπει να παρεμβαίνει σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας.

Όπως αναφέρθηκε, η ενδοοικογενειακή βία ασκείται από τα ισχυρότερα μέλη της οικογένειας προς τα ασθενέστερα. Τα συνήθως θύματά της είναι ανήλικοι, γυναίκες, αλλά και ηλικιωμένοι. Στη παρούσα μελέτη δεν θα ασχοληθούμε με την καταγραφή και διερεύνηση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας στο σύνολό της. Αντικείμενο της μελέτης μας αποτελεί, το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών από το σύζυγο/ σύντροφό τους.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από τρία βασικά μέρη. Στο πρώτο μέρος της παρουσιάζονται οι βασικότερες θεωρητικές επισημάνσεις γύρω από το θέμα της κακοποίησης των γυναικών από το σύζυγο/ σύντροφό τους. Παρουσιάζονται οι σχετικοί ορισμοί της βίας, οι μορφές της, η έκτασή της στην Ελλάδα, ενώ παρατίθενται αναλυτικά οι κυριότερες ερμηνευτικές προσεγγίσεις του φαινομένου, όπως έχουν επικρατήσει στη διεθνή βιβλιογραφία. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην κυκλική θεωρία της βίας, στα χαρακτηριστικά των γυναικών θυμάτων, αλλά και στα χαρακτηριστικά των δραστών.

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται οι εκφάνσεις της αντιμετώπισης του φαινομένου, κυρίως μέσα από τη συμβουλευτική διαδικασία και την κοινωνική παρέμβαση. Για τη νομική αντιμετώπιση του φαινομένου γίνεται αναφορά στο νομικό πλαίσιο και τις πολιτικές στον ευρωπαϊκό χώρο και παρουσιάζεται αναλυτικά ο νόμος 3500/2006 που αποτελεί το νομικό οπλοστάσιο για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας στη χώρα μας. Στη συνέχεια γίνεται μια εκτενής αναφορά στις δομές, τις υπηρεσίες και τα προγράμματα που απευθύνονται στις γυναίκες - θύματα ενδοοικογενειακής βίας στη χώρα μας, ενώ ιδιαίτερη θέση καταλαμβάνουν στην ανάλυση η διάσταση του φύλου στη Συμβουλευτική γυναικών-θυμάτων και ο ρόλος της Κοινωνικής Εργασίας.

Τέλος, το τρίτο μέρος της μελέτης είναι αφιερωμένο στην εμπειρική διερεύνηση του φαινομένου. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της αξιολόγησης των

παρεχόμενων υπηρεσιών συμβουλευτικής σε θύματα βίας, πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα και συγκεκριμένα διεξήχθησαν συνεντεύξεις με στελέχη υποστηρικτικών δομών. Αναλυτικά οι συνεντεύξεις και τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανάλυση αυτών παρουσιάζονται στο τρίτο και τελευταίο μέρος της παρούσας μελέτης, το οποίο ολοκληρώνεται με τη διατύπωση προτάσεων για την πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας εις βάρος των γυναικών.

Σκοπός Εργασίας

Το μέγεθος του προβλήματος της ενδοοικογενειακής βίας στην σημερινή εποχή, συγκλονίζει την κοινή γνώμη. Η ολοένα και αυξανόμενη προβολή θεμάτων που αφορούν κάθε είδους βίας ή κακοποίησης της γυναίκας, σε άρθρα εφημερίδων και γενικότερα στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, συνθέτουν ένα πολυδιάστατο πρόβλημα που επηρεάζει και επηρεάζεται από παλαιότερα και σύγχρονα κοινωνικά δεδομένα.

Σκοπός της παρούσας μελέτης, είναι η παρουσίαση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών, μέσα από την επιστημονική ερμηνεία του και των πολιτικών αντιμετώπισής του. Επιπλέον, σκοπός της μελέτης είναι η αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών αρωγής και συμβουλευτικής στα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, όπως αυτές παρέχονται στη χώρα μας. Αυτό θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε τις πολιτικές μέριμνας και φροντίδας για τα θύματα, αλλά και να εντοπίσουμε τους μηχανισμούς εκείνους που θα πρέπει να αφυπνίσουν το κοινωνικό σύνολο και να ενεργοποιηθούν άμεσα προς τη βελτιστοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Να βρεθούν δηλαδή τα σημεία εκείνα στα οποία υστερεί η κοινωνική πολιτική στη χώρα μας υπέρ αυτής της κατηγορίας του πληθυσμού, αλλά και ο τρόπος με τον οποίο θα ενεργήσουμε για την καλύτερη δυνατή λειτουργία τους.

1. ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

1.1. Εννοιολογική οριοθέτηση της ενδο-οικογενειακής βίας

Η οριοθέτηση του περιεχομένου της έννοιας της ενδοοικογενειακής βίας, είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την προσέγγιση του πολυδιάστατου αυτού φαινομένου.

Προκειμένου να ορίσει λοιπόν κάποιος εννοιολογικά την ενδοοικογενειακή βία θα πρέπει να προσδιορίσει τους όρους απ' τους οποίους συντίθεται η έννοια. Έτσι, ως βία νοείται η όποια σωματική, λεκτική και ψυχολογική ή συναισθηματική βία, ο εξαναγκασμός και η παραμέληση, ανεξάρτητα αν η χρήση της βίας είναι επαναλαμβανόμενη ή λαμβάνει χώρα μόνο μια φορά. Ο όρος «οικογένεια» αναφέρεται όχι μόνο στην πυρηνική οικογένεια, αλλά σε μια διευρυμένη μορφή οικογένειας, καθώς και στις οιονεί οικογένειες (Γάτσας, 2008, σελ.70).

Η ενδοοικογενειακή βία προσδιοριζόταν κυρίως ως η σωματική ή/ και η ψυχολογική βία του άνδρα – συζύγου/ συντρόφου εναντίον της γυναίκας – συζύγου/ συντρόφου. Παρατηρούμε συνεπώς ότι στους εκάστοτε ορισμούς δεν περιλαμβάνονταν όλες οι μορφές βίας. Έτσι, οι Straus, Gelles και Steinmetz (Pagelow, D. M., 1984, σελ.20-21) , διαχωρίζουν τη βία σε δύο τύπους:

- 1) Στη «φυσική βία» , όπου η βίαιη πράξη πραγματοποιείται με την πρόθεση πρόκλησης σωματικού πόνου ή τραύματος σε κάποιο άτομο
- 2) Στην «καταχρηστική βία» , η οποία ορίζεται ως πράξη που ενέχει τη σοβαρή πιθανότητα τραυματισμού του ατόμου που πλήττεται.

Η Mildred Daley Pagelow προσδιορίζει την κακοποίηση ως τον εκ προθέσεως τραυματισμό της γυναίκας ή τον εξαναγκασμό της σε ακούσιες πράξεις ή το βίαιο περιορισμό της αναφορικά με εθελούσιες δραστηριότητες από ενήλικα άνδρα, με τον

οποίο διατηρεί σεξουαλική σχέση, ανεξάρτητα απ' το αν η βία επισυμβαίνει στο πλαίσιο του έγγαμου βίου. (Pagelow, D. M., 1984, σελ.40)

Έναν ευρύτερο ορισμό της κακοποίησης, δίνει η Χρ. Αντωνοπούλου- Μόσχου προλογίζοντας την ελληνική έκδοση του βιβλίου «Η κακοποιημένη γυναίκα» της Lenore Walker, χαρακτηρίζοντας ως κακοποίηση κάθε προσβολή της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας του ατόμου, που ασκείται στα πλαίσια της εκμετάλλευσής του από εκείνον που κατέχει θέση εξουσίας.

Η Walker αναφέρει ότι η κακοποιημένη γυναίκα κατ' επανάληψη και συστηματικά υφίσταται βίαη συμπεριφορά από έναν άνδρα τόσο σε σωματικό, όσο και σε ψυχολογικό επίπεδο, με σκοπό τον εξαναγκασμό της σε πράξεις ακούσιες, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα δικαιώματά της . (Walker, L. E. A., 1989,σελ.20).

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η ενδοοικογενειακή βία καθορίστηκε με σαφήνεια απ' τον ορισμό που έχει προταθεί απ' τη Δανία και έγινε αποδεκτός απ' τα υπόλοιπα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης : « Κάθε σωματική, σεξουαλική, ή και ψυχολογική βία που ασκείται σε βάρος του θύματος απ' τον τωρινό ή τον πρώην σύζυγο ή από τον σύντροφο, ή άλλα μέλη της οικογένειας» (Βλ. Παράρτημα Α΄, επίσης Βλ. Ηνωμένα Έθνη- Τμήμα Δημόσιας Πληροφόρησης, «4η Παγκόσμια Διάσκεψη Γυναϊκών, Κίνα 4-15, Σεπτέμβριος 1995: Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου», δημοσίευση 1996, σελ. 10-11).

Η ενδοοικογενειακή βία, θεωρείται πρώτιστα καταστρατήγηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αποτελεί φαινόμενο, το οποίο έχει προεκτάσεις και επιπτώσεις σε ατομικό, πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο: επηρεάζει και άλλα μέλη της οικογένειας, πλην του θύματος, επιφέρει αρνητικές συνέπειες στην υγεία του(σωματική και ψυχική), προκαλεί τον κοινωνικό αποκλεισμό του, ευνοεί την αναπαραγωγή διαστρεβλωμένων κοινωνικών ρόλων και μεταφράζεται σε τεράστιο κόστος στον κρατικό προϋπολογισμό, καθώς ενεργοποιούνται στρατηγικές πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου (Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα Κ.Ε.Θ.Ι., 2003).

Το φαινόμενο της βίας μέσα στην οικογένεια δύσκολα γνωστοποιείται στο στενό περιβάλλον αυτής, πόσο μάλλον στο ευρύτερο. Γι' αυτό το λόγο μυθοπλαστικά θεωρείται ότι η ενδοοικογενειακή βία δεν έχει μεγάλη έκταση και αφορά μεμονωμένα

τιμήματα του πληθυσμού. Η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική. Η βία μέσα στην οικογένεια συμβαίνει σε όλες τις χώρες και σε όλες τις κοινωνικές τάξεις. Μπορεί να συμβαίνει πίσω από κλειστές πόρτες, αλλά είναι βέβαιο ότι υπάρχει πρόβλημα, το οποίο αφορά όλη την κοινωνία. Στο «χώρο» όπου κάθε άνθρωπος έχει την ανάγκη - περισσότερο από οπουδήποτε αλλού- να νιώσει την αγάπη, την στοργή και την αφοσίωση, εισπράττει αντί αυτών, συναισθήματα μίσους και βίαιης συμπεριφοράς. Η βία μεταξύ συζύγων, οι επιθέσεις εναντίων παιδιών από τους γονείς, η κακομεταχείριση και η εκμετάλλευση των ηλικιωμένων ατόμων της οικογένειας, αποτελούν εκφάνσεις της βίας στην οικογένεια. Έτσι οποιαδήποτε μορφή βίας η οποία ασκείται από και προς τα μέλη της ίδιας της οικογένειας ονομάζεται ενδοοικογενειακή βία.

1.2. Μορφές Ενδοοικογενειακής Βίας

Η κακοποίηση των γυναικών που λαμβάνει χώρα στους κόλπους της οικογένειας έχει πολλές μορφές, με κυρίαρχες τη σωματική ή φυσική κακοποίηση, την ψυχολογική ή συναισθηματική κακοποίηση και την σεξουαλική κακοποίηση. Οι μορφές της βίας αποτελούν προσδιοριστικούς παράγοντες των συνεπειών και επιπτώσεων που έχει για το θύμα, δηλαδή των άμεσων επιπτώσεων (ανθρωποκτονίες, χτυπήματα, σωματικές βλάβες κ.α.) και των έμμεσων ή μακροχρόνιων επιπτώσεων (υιοθέτηση αυτοκαταστροφικής, βίαιης ή αντικοινωνικής συμπεριφοράς, αυτοκτονίες ή απόπειρες αυτοκτονιών, χρήση ουσιών κ.α.) .

Όμως η ενδοοικογενειακή κακοποίηση των γυναικών προσδιορίζεται και επιβεβαιώνεται λανθασμένα συνήθως μόνο από τα ορατά αποτελέσματα της, δηλαδή από τραύματα ή κακώσεις (Martin , 1981a). Με αυτό τον τρόπο παραβλέπονται τα ψυχολογικά προβλήματα που προκαλεί η ψυχολογική βία που εκδηλώνεται σε καθημερινή βάση με φαινομενικά μη βίαιες συμπεριφορές (σιωπή, αποφυγή, παραμέληση, κλοπές, αντιδικίες, συνεχείς διαφωνίες κ.α.) (Κ. Σκλάβου, 2008,σελ 69).

Η πραγματικότητα, τουλάχιστον για την πλειοψηφία των κακοποιημένων γυναικών, καταδεικνύει πως η ενδοοικογενειακή βία δεν περιλαμβάνει μια συγκεκριμένη μορφή βίας (είτε σωματική, είτε ψυχολογική, είτε σεξουαλική) αλλά συντίθεται από όλες τις παραπάνω μορφές με διαφορετική βαρύτητα και συχνότητα εμφάνισης σε κάθε περίπτωση. Επιπλέον η ψυχολογική κακοποίηση (ταπείνωση,

απειλές, κοινωνική απομόνωση, φόβος) εμπεριέχεται στη σωματική, ενώ η σεξουαλική κακοποίηση συνοδεύεται τόσο από σωματική όσο και από ψυχολογική κακοποίηση της γυναίκας συζύγου ή συντρόφου.

Στη διεθνή βιβλιογραφία η ψυχολογική βία (psychological violence/ abuse) αναφέρεται και ως μη σωματική (no- physical) ή ως συναισθηματική (emotional) . Η ψυχολογική βία δεν είναι φανερή μορφή βίας, συνεπώς είναι πολύ πιο δύσκολα προσδιορίσιμη και μετρήσιμη συγκριτικά με τις άλλες μορφές ενδοοικογενειακής βίας. Αυτό βέβαια δεν την καθιστά ανώδυνη και δεν μειώνει τις συνέπειες της, καθώς είναι εξίσου επικίνδυνη με την σωματική και την σεξουαλική βία για την ψυχολογική ακεραιότητα, αλλά και την ίδια τη ζωή των γυναικών που είναι θύματα της. Οι Edlerson, Eisikovits, και Guttman(1985) θεωρούν πως το κυρίαρχο χαρακτηριστικό της ζωής της κακοποιημένης γυναίκας είναι ο τρόμος, όπου περισσότερο από την σωματική κακοποίηση, ενδέχεται να συμβαίνει σπασμωδικά (Σπανού, 2005, σελ. 13-19).

Ο όρος ψυχολογική βία (Hirigoyen, 2000) είναι αρκετά ευρύς και περιλαμβάνει όλες τις τεχνικές εξαναγκασμού και πίεσης που υφίσταται η κακοποιημένη γυναίκα . Από την οικονομική αποστέρηση και την στέρηση αγορών ακόμα και ειδών πρώτης ανάγκης, μέχρι και άλλες εκδηλώσεις που αφορούν τη στέρηση της ελευθερίας και πρωτοβουλιών, την απομόνωση από το οικείο και οικογενειακό περίγυρο, την απαγόρευση συμμετοχής σε κοινωνικές δραστηριότητες, το συνεχή έλεγχο, την καταστροφή αγαπημένων πραγμάτων, τις ύβρεις και την απαξιωτική συμπεριφορά, τις προσβολές ή την δυσμενή κριτική με παρουσία τρίτων και τις απειλές για την σωματική ακεραιότητα και τη ζωή του θύματος, των παιδιών ή αγαπημένων προσώπων (Κ. Σκλάβου, 2008).

Επιπρόσθετα, περιλαμβάνει την εκούσια παραμέληση ικανοποίησης και ανταπόκρισης του δράστη στις συναισθηματικές ανάγκες του θύματος. Η ψυχολογική βία δεν καταλήγει πάντοτε σε σωματική, αλλά μια σωματικά κακοποιημένη γυναίκα έχει σίγουρα υποστεί ψυχολογική κακοποίηση. Ενδεικτικά, οι πιο συνηθισμένες συμπεριφορές ψυχολογικής / συναισθηματικής βίας είναι η συναισθηματική πίεση και ο εξαναγκασμός του θύματος, η εξύβριση και ο εξευτελισμός. Σύμφωνα με τον Gelles (στο Gelles R.J. , Intimate Violence ..., σελ. 75), ανάλογες συμπεριφορές αποτελούν μια ιδιαίτερη μορφή ενδοοικογενειακής βίας, τη λεγόμενη λεκτική βία, που όμως είναι

άμεσα συνδεδεμένη με την άσκηση ψυχολογικής βίας. Η λεκτική βία εμπεριέχει ένα ευρύ φάσμα συμπεριφορών που κινούνται από φωνές και εξυβρίσεις, ως λεκτικό εξευτελισμό, απειλές και λεκτική τρομοκράτηση του θύματος. Η λεκτική βία έχει σκοπό να προκαλέσει ψυχικό πόνο και να πλήξει την αυτοεκτίμηση του θύματος μέσα από τον υποβιβασμό και τον εξευτελισμό. Περιλαμβάνει πράξεις ενεργητικές, όπως χυδαιότητες και υποτιμητικά σχόλια και πράξεις παθητικές, όπως νεκρική σιγή και κλίμα τρομοκρατίας. Χαρακτηριστικές συμπεριφορές λεκτικής βίας συνιστούν οι σαφείς ή υπονοούμενες απειλές βίας, καθώς και ο πνευματικός υποβιβασμός μέσω της αποδοκιμασίας, της υποτίμησης, της πρόκλησης αισθημάτων ανασφάλειας του θύματος.

Αξίζει να σημειωθεί, πως οι γυναίκες – θύματα ψυχολογικής βίας έχουν μεγαλύτερη δυσκολία στο να αναγνωρίσουν αυτή τη συμπεριφορά ως κακοποιητική και κατά συνέπεια είναι λιγότερο ικανές στο να αμυνθούν ή να ανανήψουν από τις επιθέσεις ψυχολογικής φύσης.

Η πιο φανερή μορφή ενδοοικογενειακής βίας ενάντια στις γυναίκες, αναμφίβολα, είναι η σωματική βία, δηλαδή ο ξυλοδαρμός. Η συγκεκριμένη μορφή βίας προσδιορίζεται από τις διακυμάνσεις μεταξύ ενός χαστουκιού στο πρόσωπο έως την σοβαρή σωματική βλάβη. Σύμφωνα με τους Straus και Gelles (στο Gelles R.J. , *Intimate Violence ...*, σελ. 72-74), η σωματική βία αφορά στις πράξεις που γίνονται με την πρόθεση ή την προσλαμβάνουσα πρόθεση της πρόκλησης σωματικού πόνου ή τραυματισμού σε ένα άλλο πρόσωπο. Ο όρος «σωματική βία» περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, βίαιες πράξεις όπως ξυλοδαρμούς με γροθιές, κλωτσιές, χαστούκια, σπρωξίματα, τραβήγματα των μαλλιών, κάπνισμο, απόπειρα στραγγαλισμού και άλλες πράξεις που ενδέχεται να καταλήξουν σε βαρύ τραυματισμό του ατόμου και να αποτελέσουν, λόγω της βαρβαρότητας τους, σοβαρή απειλή θανάτου για το θύμα.

Τέλος, οι βίαιες συμπεριφορές που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο της οικογένειας, δεν περιορίζονται μόνο στην άσκηση σωματικής ή ψυχολογικής βία, ενδέχεται να περιλαμβάνουν και σεξουαλική κακοποίηση (Σπανού, 2005 σελ. 18-19). Η σεξουαλική βία περιλαμβάνει τον εξαναγκασμό της γυναίκας σε ερωτική πράξη, ή στο να ικανοποιεί τις ασυνήθιστες, ή διαστρεφικές ερωτικές επιθυμίες του δράστη, χωρίς τη συναίνεση της. Οι κυριότερες μορφές σεξουαλικής κακοποίησης είναι ο βιασμός, η αισχρή φρασεολογία, η χρήση αντικειμένων κατά τη διάρκεια της ερωτικής πράξης, το ομαδικό σεξ με άγνωστα ή οικεία πρόσωπα του ίδιου ή του αντίθετου φύλου, η συνεχής

σεξουαλική δραστηριότητα, οι κτηνοβασίες, ο εξαναγκασμός του θύματος σε σεξουαλική πράξη με τρίτο πρόσωπο, στην οποία ο θύτης είναι παρατηρητής κ.α.. Μια ακόμη συνηθισμένη συμπεριφορά που συνδέεται με την σεξουαλική κακοποίηση είναι η ζηλοτυπία και οι σκηνές στο σπίτι ή σε δημόσιους χώρους (Σκλάβου, 2008, σελ 70).

Οι απόπειρες εννοιολογικού προσδιορισμού της σεξουαλικής βίας κυμαίνονται από τους νομικούς ορισμούς, έως τους ορισμούς που περιλαμβάνουν οποιαδήποτε πράξη σεξουαλικού περιεχομένου, κατά την οποία το θύμα υφίσταται εξαναγκασμό. Η πρώτη εννοιολογική προσέγγιση επικεντρώνεται στο ζήτημα της μη συναίνεσης ως απόρροια της χρήσης ή της απειλής βίας, ενώ η δεύτερη προσέγγιση ως αφετηρία της έχει τη θεμελιώδη αρχή, σύμφωνα με την οποία, οποιαδήποτε εξαναγκαζόμενη/επιβαλλόμενη σεξουαλική πράξη παραβιάζει την ελεύθερη βούληση της γυναίκας, συνιστά σεξουαλική βία (Σπανού 2005, σελ 19 και 20).

1.3. Ιστορική Αναδρομή φαινομένου

Η βία στην οικογένεια δεν υπήρχε πάντοτε. Οι αρχαιολόγοι, οι κοινωνιολόγοι και οι άλλοι ερευνητές και ειδικοί επιστήμονες υποστηρίζουν ότι η βία κάνει την εμφάνισή της περίπου γύρω στο 4.000 π.χ. μαζί με το πατριαρχικό σύστημα και την εμφάνιση του θεσμού της ιδιοκτησίας. Όταν εμφανίζεται το πατριαρχικό σύστημα, που στηρίζεται κυρίως στη δύναμη του ισχυρού, οι άνθρωποι διαχωρίζονται σε τάξεις, όπου στο ανώτερο μέρος ιεραρχίας βρίσκεται ο ισχυρός, ο Πατριάρχης, ο οποίος ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα πάνω στους αδύνατους ή κατώτερους του ή υπηκόους του. Για να επιβληθεί και να υποτάξει τους ανθρώπους που άλλοτε ήταν ισότιμοι ο δράστης βίας χρησιμοποιεί πολλά και διάφορα μέσα, μεταξύ των οποίων είναι η τιμωρία και οι πατριαρχικοί νόμοι που επιβάλλονται με τη βία και τις απειλές. Η οικογένεια αποτελεί μια μικρογραφία της πιο μεγάλης οικογένειας, του κράτους, και λειτουργεί με τον ίδιο εξουσιαστικό τρόπο, όπου ο άνδρας ονομάζεται αρχηγός της οικογένειας και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας είναι η ιδιοκτησία του. Οι νόμοι του επιτρέπουν να τους συμπεριφέρεται όπως αυτός θέλει, χωρίς να δίνει λογαριασμό σε κανέναν. Σε μια πατριαρχική οικογένεια δεν υφίσταται επικοινωνία και ισότητα. Ο άνδρας είναι αυτός που μιλάει, υποδεικνύει και οι υπόλοιποι υπακούουν πιστά σ' αυτόν και εκτελούν τις

διαταγές του. Αν αντιδράσουν ή αν δεν υπακούσουν, τότε οι νόμοι του δίνουν το δικαίωμα να τους τιμωρήσει όπως αυτός θέλει (Μπακογιώργου, 2006).

Η βία λοιπόν κατά των γυναικών ξεκινάει από εκείνη την εποχή και φθάνει μέχρι και σήμερα, όπου πλέον αναγνωρίζεται ως ένα μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα. Πριν από τις δεκαετίες του '60 και '70 η προσέγγιση στα ζητήματα της βίας κατά των γυναικών γινόταν περιστασιακά και εξεταζόταν από μια περιορισμένη επιστημονική σκοπιά. Η ενδοοικογενειακή βία παραδοσιακά δεν εξεταζόταν ως υπόθεση καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, επειδή θεωρούνταν, τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, υπόθεση ιδιωτική και, συνεπώς, εκτός δικαιοδοσίας του νόμου και του διεθνούς δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Σπανού, 2005, σελ. 9).

Όπως αναφέρει ο Βρετανός φιλόσοφος John Stuart Mill (1869), σε όλες σχεδόν τις ανθρώπινες κοινωνίες, από τα πολύ παλιά χρόνια, η γυναίκα βρισκόταν κάτω από το ζυγό του άνδρα, που μέσα από το θεσμό του γάμου μπορούσε και είχε το αναμφισβήτητο δικαίωμα να διαπράξει κάθε είδους βιαιότητα, καθιστώντας έτσι τη γυναίκα θύμα, με την άσκηση πάνω της κάθε βαναυσότητας χωρίς να διατρέχει τον κίνδυνο να κατηγορηθεί και να διωχθεί νομικά και ποινικά (Σπανού, 2005,σελ.10). Το γεγονός αυτό ενισχύει στα κείμενά της και η Walker L., η οποία σημειώνει πως το δικαίωμα των ανδρών να εξουσιάζουν τις συζύγους τους κατοχυρωνόταν από το σύνολο των κοινωνικών θεσμών (Walker, L., 1989, σελ.35)

Η υποταγή των γυναικών στους άνδρες και αντίστροφα, η εξουσία των ανδρών στις γυναίκες, κατά το παρελθόν, έχει επικυρωθεί και αναπαραχθεί από θεσμούς όπως η εκκλησία και η πολιτεία. Ποικίλες ιστορικές μελέτες καταδεικνύουν τα παραπάνω {Pleck (1989) για την Αμερική, May (1978), Tomes (1978), και Clark (1988) για την Αγγλία, Dobash & Dobash (1992) για την ιστορία των γυναικείων κινημάτων που εναντιώθηκαν στην ανδρική βία στην Αμερική και την Αγγλία τα πρόσφατα χρόνια}(Mullender A., 1996,σελ 29).

Ο Smith (1989), περιγράφει πως, το 1935, εκκλησιαστικό δικαστήριο της Νέας Υόρκης αρνήθηκε να παραχωρήσει άδεια διαζυγίου στην Margaret Neffield, παρότι κινδύνευε άμεσα από τις επιθέσεις του συζύγου της, η σωματική της ακεραιότητα. Η Margaret, όχι μόνο είχε κακοποιηθεί βίβανασα πολλές φορές από το σύζυγό της, αλλά, εκτός των ξυλοδαρμών, ο σύζυγός της, της είχε σπάσει τα κόκαλα και την είχε απειλήσει με μαχαίρι (Mullender A., 1996,σελ.29-30).

Η έκταση της ανδρικής αυθαιρεσίας στο πλαίσιο της οικογενειακής ζωής διαφαίνεται και από τη νομοθεσία. Σύμφωνα με τον Davidson T., ο ναπολεόντειος αστικός κώδικας όπου εφαρμόστηκε κατά τον 19ο αιώνα και επηρέασε τη νομοθεσία της Γαλλίας, της Ιταλίας, της Ελβετίας και της Γερμανίας, παραχωρούσε απόλυτη εξουσία στον άνδρα και θεωρούσε ότι η συζυγική βία συνιστά αιτία διαζυγίου μόνο εφόσον στοιχειοθετεί το αδίκημα της απόπειρας ανθρωποκτονίας (Σπανού, 2005,σελ.10)

Γύρω στα 1824, το Ανώτατο Δικαστήριο του Μισισιπή εκχωρούσε στον άνδρα το δικαίωμα να κακοποιεί τη γυναίκα του, εφόσον τηρούσε ορισμένες προδιαγραφές συμπεριφορές. Για παράδειγμα, ο σύζυγος μπορούσε να τραβήξει τα μαλλιά, να κλωτσήσει ή να σπρώξει τη γυναίκα του, δεν είχε όμως το δικαίωμα να την σκοτώσει.

Στο Αγγλικό Δίκαιο της ίδιας περιόδου, δινόταν στον άνδρα το δικαίωμα να κακοποιεί τη σύζυγό του, με την προϋπόθεση ότι η βέργα του ξυλοδαρμού δεν θα ξεπερνούσε σε πάχος τη διάμετρο του αντίχειρα του άνδρα. Ο συγκεκριμένος νόμος έμεινε γνωστός στην ιστορία ως «ο νόμος του αντίχειρα» (Barnett O., Miller -Perrin C., Perrin R., 1997,σελ.8).

Στην Αγγλία το ενδιαφέρον για το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας, άρχισε να αναπτύσσεται στα τέλη του 18ο αιώνα, ενώ η σημαντικότερη νομική μεταρρύθμιση στις Η.Π.Α. συνέβη το 1870, όταν η Αλαμπάμα και η Μασαχουσέτη εισήγαγαν τους πρώτους νόμους για την συζυγική κακοποίηση, οι οποίοι νόμοι απαγόρευαν στον άνδρα – σύζυγο το δικαίωμα να σπρώξει, να χαστουκίσει και γενικότερα να φερθεί βίαια στη γυναίκα του. Βέβαια αξίζει να σημειωθεί, πως ακόμη και πολύ αργότερα, έχουν σημειωθεί περιστατικά αναχρονιστικής αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας.

Εδώ και αρκετά χρόνια πάντως η ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών, έχει βγει από τα στενά πλαίσια του «οίκου» και δεν αποτελεί πλέον ταμπού, ενώ, παράλληλα οι περισσότερες χώρες του κόσμου τείνουν να αναγνωρίσουν τη σοβαρότητα και τις κοινωνικές διαστάσεις του φαινομένου.

Η δραστηριοποίηση των γυναικείων οργανώσεων σε επίπεδο ενημέρωσης του κοινού, αποκάλυψε με ενάργεια «ενώπιον του Δήμου» τα μέχρι σήμερα δρώμενα «εντός του οίκου». Στα τέλη της δεκαετίας του '60 ενεργοποιούνται μαζικές αντιδράσεις και

γίνονται συντονισμένες προσπάθειες για να αντιμετωπισθούν σοβαρά κοινωνικά προβλήματα. Τα κοινωνικά κινήματα που αναπτύσσονται ευαισθητοποιούν την κοινότητα και δημιουργούν το κατάλληλο κλίμα μέσα στο οποίο τα άτομα είναι έτοιμα και πρόθυμα να ακούσουν για τη θυματοποίηση της γυναίκας. Το ενδιαφέρον για την ενδοοικογενειακή βία δεν θα είχε λάβει τόσο σημαντικές διαστάσεις τη δεδομένη χρονική στιγμή, αν δεν είχε συνδυαστεί με την ανάπτυξη των γυναικείων κινημάτων (Παπαμιχαήλ, 2005).

Η αναγνώριση ισότητας για τις γυναίκες στον επαγγελματικό και το δημόσιο χώρο, άσκησε σημαντική πίεση για τη διεκδίκηση και επίτευξη ισότητας στον ιδιωτικό χώρο, στις οικογενειακές σχέσεις.

Η πρώτη καμπάνια ενάντια στην κακοποίηση των γυναικών, γνωστή ως 1ο κύμα του φεμινισμού, έλαβε χώρα στη Μεγάλη Βρετανία στα τέλη του 19ου αιώνα, ενώ το Κίνημα των Κακοποιημένων Γυναικών (Battered Women's Movement) αναπτύχθηκε με την έλευση του 2ου κύματος του φεμινισμού στις Η.Π.Α. στις αρχές του 1970. Ο πρώτος ξενώνας υποδοχής και φιλοξενίας γυναικών-θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, παγκοσμίως, ιδρύθηκε το 1964 στην Καλιφόρνια, ενώ κατά τις δεκαετίες 1970-1980 ιδρύθηκαν ξενώνες σε όλες τις μεγάλες Πολιτείες της Αμερικής. Στην Αγγλία ο πρώτος ξενώνας με το όνομα «Chiswick Women's Aid» ιδρύθηκε το 1971 (Σπανού, 2005, σελ.12)

Πρέπει να σημειωθεί πως τα κοινωνικά στερεότυπα του παρελθόντος αναφορικά με την ενδοοικογενειακή βία, με την πάροδο του χρόνου έχουν αλλάξει σε σημαντικό βαθμό. Η γυναικεία κακοποίηση στο πλαίσιο της οικογένειας, συγκριτικά με παλαιότερες χρονικές περιόδους, εμφανίζεται λιγότερη ανεκτή σήμερα.

1.4. Μύθοι και πραγματικότητα

Ο πολυδιάστατος χαρακτήρας της ενδοοικογενειακής βίας, οι πολυπληθείς και ετερόκλητες ερμηνείες που προτείνονται, το γεγονός ότι δεν είχε αναγνωριστεί η σοβαρότητα του φαινομένου, παρά μόνο μέχρι πρόσφατα, αλλά και πλήθος άλλων παραγόντων, συνέβαλαν στην δημιουργία και διαιώνιση στερεοτυπικών αντιλήψεων για το φαινόμενο που κινούνται στη σφαίρα της μυθολογίας. Οι μύθοι γύρω από την κακοποίηση των γυναικών, πολλές φορές εμπλέκονται με την πραγματικότητα και επιδρούν καθοριστικά στις κοινωνικές αντιλήψεις και αναπαραστάσεις για την βία μεταξύ συντρόφων, καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισής της. Οι μύθοι αυτοί καταφέρνουν να επιδρούν – όπως άλλωστε οι περισσότεροι μύθοι – εφησυχαστικά πάνω στα μέλη της κοινωνίας, μειώνοντας το αίσθημα του φόβου και της ατομικής ευπάθειας, ενώ παράλληλα διαβρώνουν σημαντικά το έδαφος πάνω στο οποίο αναπτύσσεται η επιστημονική έρευνα (Στ. Παπαμιχαήλ, 2005, σελ.40).

Στο κείμενο που ακολουθεί θα προσπαθήσουμε να ανασκευάσουμε τις μυθολογίες με βάση τα επιστημονικά ευρήματα μελετών σχετικά με την καταχρηστική συμπεριφορά. Οι κυριότεροι μύθοι είναι οι ακόλουθοι:

- *Δεν κακοποιούν μόνο οι άνδρες, αλλά και οι γυναίκες.*

Αν και σε έρευνες που διεξάγονται αναφορικά με την κακοποίηση, παρουσιάζεται ένα ποσοστό γυναικών που ασκούν βία κατά του συζύγου/συντρόφου τους, εντούτοις παραγνωρίζεται το γεγονός ότι τις περισσότερες φορές οι γυναίκες εμφανίζουν βίαιη συμπεριφορά σε κατάσταση άμυνας και σε καμιά περίπτωση η χρήση βίας δεν έχει την έκταση, τη δυναμική και τις επιπτώσεις που ενέχει η βίαιη συμπεριφορά ενός άνδρα. Σε αυτό συνηγορεί η πλεονεκτικότερη σωματική διάπλαση του άνδρα, όσο και η κοινωνικοποίησή του, η οποία του επιτρέπει να είναι επιθετικός, καθώς η επιθετικότητα στους άνδρες αποτελεί διαπίστωση του ανδρισμού τους (Walker L., 1989).

- *Όλοι οι δράστες της κακοποίησης έχουν κοινά χαρακτηριστικά.*

Η συγκεκριμένη κρίση μπορεί να θεωρηθεί υπεραπλουστευμένη διαπίστωση, καθώς η προτεινόμενη τυπολογία των δραστών στις σχετικές έρευνες βασίζεται τόσο στα

ξεχωριστά χαρακτηριστικά προσωπικότητας των τελευταίων, όσο και στο οικογενειακό τους ιστορικό, το ποινικό μητρώο, κλπ (Walker L., 1989).

• Η κατάχρηση αλκοόλ ή/και ναρκωτικών ουσιών ευθύνεται για την εμφάνιση καταχρηστικής συμπεριφοράς.

Η κατάχρηση ουσιών αποτελεί βασικό δείκτη επιθετικής συμπεριφοράς του άνδρα έναντι της συζύγου/συντρόφου του. Ωστόσο, δεν έχει αποδειχτεί ότι ενοχοποιείται για τη βίαιη συμπεριφορά. Συγκεκριμένα για το αλκοόλ έχει υποστηριχτεί ότι πολλές φορές χαλαρώνει τη συνείδηση και «απελευθερώνει» τους χρήστες και ενισχύει την άρση των αναστολών, οδηγώντας τους σε παρεκκλίνουσες συμπεριφορές. Όταν ο δράστης κακοποίησης βρίσκεται υπό την επήρεια αλκοόλ κατά τη διάρκεια τέλεσης της πράξης του, τότε έχει σίγουρα εξασφαλίσει μια καλή δικαιολογία (Dobash R.E., Dobash R.D., 1998, σελ.149). Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ χρήσης ναρκωτικών ουσιών και βίας, το ζήτημα είναι ιδιαίτερα εκρηκτικό, σε σημείο πολλές φορές τα όρια μεταξύ μύθου και πραγματικότητας να είναι εξαιρετικά ρευστά. Το αλκοόλ και οι ναρκωτικές ουσίες δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως δικαιολογία για ένα τόσο σοβαρό θέμα, όπως η κακοποίηση κι αυτό γιατί έχει αποδειχθεί ότι όλοι οι άνδρες που κακοποιούν τη γυναίκα/σύντροφό τους δεν είναι χρήστες αλκοόλ ή/και ναρκωτικών ουσιών και φυσικά όλοι οι άνδρες που κάνουν χρήση αυτών των ουσιών δεν κακοποιούν τις γυναίκες τους.

• Όσοι προβαίνουν σε κακοποίηση, δεν είναι σε θέση να ελέγξουν το θυμό τους.

Στην πραγματικότητα, αναφέρονται ελάχιστες περιπτώσεις, όπου ο δράστης δεν είχε τον απόλυτο έλεγχο των πράξεών του (για παράδειγμα, κρίσεις επιληψίας, πνευματικές διαταραχές). Συνήθως, η καταχρηστική συμπεριφορά είναι εκούσια και ως τέτοια μπορεί να αποφευχθεί, αν το άτομο το θελήσει. Πολλοί δράστες ισχυρίζονται ότι τη στιγμή του βίαιου περιστατικού βιώνουν ένα άλλο επίπεδο συνείδησης, ή με τη δικαιολογία ότι ήταν «εκτός ελέγχου», δηλώνουν απώλεια μνήμης για τη χρονική στιγμή εκδήλωσης βίας. Στην πραγματικότητα, σε πολλές περιπτώσεις αυτές οι δηλώσεις στοχεύουν στο να μειώσουν τη σημασία των επεισοδίων βίας, ή να οδηγήσουν στη άρση της ευθύνης του δράστη. Εξάλλου, δεν θα πρέπει να συγχέεται ο παρορμητισμός που συχνά διακρίνει το δράστη, με την αδυναμία ελέγχου των ενεργειών του (Παπαμιχαήλ, 2005, σελ. 51-52).

- ***Οι κακοποιημένες γυναίκες μεγαλοποιούν τα συμβάντα καταχρηστικής συμπεριφοράς.***

Οι συνέπειες της βίας, όπου αρκετές φορές οδηγούν στη δυσλειτουργία της γυναίκας σε επαγγελματικό, κοινωνικό και διαπροσωπικό επίπεδο και σύνοδες ψυχικές διαταραχές δεν υποδεικνύουν σε καμιά περίπτωση διάθεση υπερβολής εκ μέρους της γυναίκας (Walker L., 1989).

- ***Οι κακοποιημένες γυναίκες προκαλούν την καταχρηστική συμπεριφορά.***

Η βίαιη συμπεριφορά λαμβάνει χώρα, ανεξάρτητα από τις πράξεις ή τα λεγόμενα της γυναίκας. Στις αντιλήψεις των κοινωνικών υποκειμένων – εκπροσώπων και των δύο φύλων – επικρατεί η άποψη ότι οι γυναίκες, ως ένα βαθμό, είναι υπεύθυνες για την κακοποίηση και τη βία των συντρόφων τους, επειδή με τις παράλογες προκλήσεις τους οδήγησαν το σύντροφό τους σε σημείο έκρηξης. Οι έρευνες από την άλλη μεριά υποστηρίζουν το αντίθετο: Η απόφαση της εκδήλωσης βίας αφορά τον ίδιο το δράστη και όχι τη συμπεριφορά της συντρόφου του. Τα περισσότερα θύματα έκαναν ότι μπορούσαν πριν ξεσπάσει ένα βίαιο περιστατικό για να ηρεμήσουν το σύντροφό τους και να λήξει το επεισόδιο ειρηνικά (Στ. Παπαμιχαήλ, 2005 σελ.48).

- ***Η καταχρηστική συμπεριφορά συχνά παύει να επισυμβαίνει από μόνη της.***

Αρκετοί άνδρες είναι δυνατόν να μειώσουν το επίπεδο της βίαιης συμπεριφοράς με το πέρασμα του χρόνου, ωστόσο ελάχιστοι από αυτούς παύουν να κακοποιούν εντελώς. Ακόμα και αν εκλείψει η σωματική κακοποίηση, η ψυχολογική και η λεκτική κακοποίηση συνεχίζουν να υπάρχουν, ώστε να διατηρηθεί ο έλεγχος και η κυριαρχία του άνδρα στη γυναίκα (Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα Κ.Ε.Θ.Ι., 2003).

- ***Η ψυχοθεραπεία αποτελεί αποτελεσματικότερη «θεραπεία» από ό,τι η φυλακή.***

Η ψυχοθεραπεία τις περισσότερες φορές επιλέγεται από το σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης ως εναλλακτική μέθοδος έκτισης ποινής. Εντούτοις, τα ερευνητικά δεδομένα δεν συνηγορούν υπέρ της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων θεραπείας των δραστών. Η αναχαίτιση της βίας και ακόμη περισσότερο η ολοσχερής διακοπή της ψυχολογικής κακοποίησης μέσω των προγραμμάτων αυτών, θεωρείται πολύ δύσκολο να επιτευχθεί (Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα Κ.Ε.Θ.Ι., 2003).

- ***Οι γυναίκες που παραμένουν σε μια σχέση κακοποίησης, είναι είτε παράφρονες, είτε μαζοχίστριες.***

Αρχικά θα πρέπει να επισημανθεί ότι ένα σημαντικό ποσοστό γυναικών που κακοποιούνται, εγκαταλείπουν τους συζύγους/συντρόφους τους στα δύο πρώτα χρόνια της εμφάνισης της καταχρηστικής συμπεριφοράς (Walker L., 1989). Οι λόγοι, εντούτοις, από τους οποίους κάποιες γυναίκες επηρεάζονται καθοριστικά στην απόφασή τους να εγκαταλείψουν το σύντροφο ή την οικογένεια είναι οικονομικοί, κοινωνικοί και συναισθηματικοί. Η απόφαση του θύματος να εγκαταλείψει το σύντροφό του, δυσκολεύει περισσότερο όταν υπάρχουν παιδιά στην οικογένεια, όταν η γυναίκα αισθάνεται ανεπαρκής για την κάλυψη των υλικών αναγκών αυτής και των παιδιών της, όταν οι οικογενειακοί σύμβουλοι την ενθαρρύνουν να παραμείνει στη σχέση της και να προσπαθήσει να την βελτιώσει. Ένας άλλος παράγοντας που επηρεάζει την απόφαση της γυναίκας είναι ο φόβος για την αντίδραση του δράστη και το αίσθημα της ανασφάλειας. Οι έρευνες έχουν αποδείξει ότι η βία μπορεί να συνεχιστεί και μετά τη διακοπή της σχέσης και μάλιστα στις πιο ακραίες μορφές της, που φτάνουν μέχρι την απόπειρα ανθρωποκτονία της γυναίκας, την απαγωγή παιδιών, την απειλή του δράστη για αυτοκτονία σε περίπτωση που η γυναίκα δεν επιστρέψει κ.α. Επίσης η χαμηλή αυτοεκτίμηση των γυναικών – θυμάτων, η κοινωνική τους απομόνωση, η οικονομική τους ανεπάρκεια, η ντροπή και ο φόβος τους, αλλά και η άγνοια γύρω από τις υπηρεσίες στις οποίες θα μπορούσαν να απευθυνθούν για βοήθεια και υποστήριξη, είναι παράγοντες που επιδρούν καθοριστικά στην απόφαση των θυμάτων κακοποίησης να δώσουν ένα τέλος στο αδιέξοδό τους (Παπαμιχαήλ, 2005, σελ.49).

- ***Η κακοποίηση αποτελεί ιδιωτική, οικογενειακή υπόθεση.***

Η στέρηση των βασικών δικαιωμάτων της γυναίκας, η κατάχρηση της εξουσίας, η διαιώνιση της βίας από γενιά σε γενιά, σε καμιά περίπτωση δεν καθιστούν την κακοποίηση ιδιωτική υπόθεση. Αντίθετα, αφορά όλο το κοινωνικό σύνολο (Walker L., 1989).

- ***Η καταχρηστική συμπεριφορά εμφανίζεται μόνο σε δυσλειτουργικές οικογένειες.***

Πρόκειται για θεμελιώδες σφάλμα κοινωνικής απόδοσης. Η δυσλειτουργία στην οικογένεια, αποτελεί ένα χαρακτηριστικό που είναι δυνατόν να εμφανίζεται παράλληλα

με τη βίαιη συμπεριφορά, εντούτοις δεν μπορεί να θεωρηθεί καθαυτός αιτιολογικός παράγοντας (Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα Κ.Ε.Θ.Ι., 2003).

• *Οι κακοποιημένες γυναίκες μπορούν να σταματήσουν τη βία του συζύγου/συντρόφου τους, αν αλλάξουν τη συμπεριφορά τους.*

Η κακοποίηση δεν παρουσιάζεται ως αποτέλεσμα λανθασμένης συμπεριφοράς της γυναίκας. Στην πραγματικότητα, η τελευταία είναι η δικαιολογία-άλλοθι που χρησιμοποιούν αφενός οι άνδρες για να νομιμοποιήσουν τη βία εναντίον των συζύγων/συντρόφων τους και αφετέρου οι γυναίκες που έχουν έντονο το αίσθημα της ενοχής για όσα υφίστανται (Walker L., 1989).

• *Δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη ερμηνεία αναφορικά με το φαινόμενο της κακοποίησης.*

Οι ερμηνείες που δίνονται για την καταχρηστική συμπεριφορά, βασίζονται στις ανάλογες θεωρητικές προσεγγίσεις. Δεν είναι δυνατό να υποστηριχτεί κάποια ερμηνεία έναντι κάποιας άλλης, καθώς πρόκειται για ένα ζήτημα περίπλοκο, με πολιτισμικές, κοινωνικές και ιστορικές συνιστώσες, στις οποίες εμπλέκεται το άτομο με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Η μόνη ασφαλής οδός εξέτασης της κακοποίησης εντός και εκτός της οικογένειας, είναι η πραγμάτευση της δυναμικής αλληλεπίδρασης των παραγόντων που συντελούν στην εμφάνισή της (Walker L., 1989).

• *Η ενδο-οικογενειακή βία εμφανίζεται μόνο σε οικογένειες με χαμηλό εισόδημα.*

Η πραγματικότητα είναι ότι η κακοποίηση στις οικογένειες δυσμενών οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών γίνεται ευκολότερα γνωστή στις διωκτικές αρχές και στις υπηρεσίες πρόνοιας, από ό,τι η κακοποίηση που λαμβάνει χώρα σε οικογένειες μεσαίας και ανώτερης κοινωνικής τάξης. Ωστόσο, οι μελέτες και οι επίσημες στατιστικές σχετικά με τη βία στην οικογένεια, επισημαίνουν ότι πρόκειται για ένα δια-ταξικό φαινόμενο που εκδηλώνεται μεταξύ των μελών όλων των κοινωνικών ομάδων, ανεξάρτητα από το εισόδημα, την κοινωνική θέση, τη μόρφωση, την ηλικία, την εθνικότητα. Παρότι η κακοποίηση μπορεί να υπάρξει στις σχέσεις ζευγαριών ανεξάρτητα από την οικονομική και κοινωνική τους θέση, η επίδραση διάφορων παραγόντων μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο εκδήλωσης τέτοιων συμπεριφορών ανάμεσα σε ζευγάρια χαμηλού οικονομικού και κοινωνικού επιπέδου. Αυτό βέβαια δεν

σημαίνει ότι οι άνδρες με οικονομικά προβλήματα και χαμηλό κοινωνικό προφίλ κακοποιούν τις γυναίκες τους (Παπαμιχαήλ, 2005, σελ.44-45).

• Η καταχρηστική συμπεριφορά επισυμβαίνει σε ψυχικά ασθενή άτομα.

Τα δεδομένα των ερευνών καταδεικνύουν ότι λιγότερο από το 10% των περιστατικών ενδο-οικογενειακής βίας συνδέεται με κάποια ψυχική νόσο του δράστη ή του θύματος. Όσον αφορά τους δράστες, στις περισσότερες περιπτώσεις παρουσιάζουν δημόσια μια συγκροτημένη, σεβαστή και κυρίως μη βίαιη προσωπικότητα. Η βίαιη συμπεριφορά τους φαίνεται να εκδηλώνεται και να εξαντλείται στα πλαίσια των ιδιωτικών τους σχέσεων, ενώ για τον κοινωνικό τους περίγυρο παραμένουν αξιαγάπητα άτομα (Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα Κ.Ε.Θ.Ι., 2003).

• Τα παιδιά που έχουν υποστεί κακοποίηση, θα εξελιχθούν σε ενήλικες με καταχρηστική συμπεριφορά.

Πρόκειται για ένα μύθο που εμπεριέχει κάποιες αλήθειες. Οι έρευνες αποδεικνύουν ότι οι ενήλικες που παρουσιάζουν βίαιη συμπεριφορά, έχουν περισσότερες πιθανότητες από τον υπόλοιπο πληθυσμό να έχουν κακοποιηθεί κατά την παιδική τους ηλικία. Ωστόσο, δεν είναι δυνατόν να εγκαθιδρυθεί αιτιοκρατική σχέση μεταξύ κακοποίησης σε παιδική ηλικία και ενήλικη ζωή, αλλά μια πιθανολογία. Τα άτομα που έχουν βιώσει τη βία είναι πιθανό, αλλά όχι προδιαγεγραμμένο, να εξελιχθούν σε βίαιους ενήλικους (Παπαμιχαήλ, 2005, σελ.52-53).

1.5. Η ενδοοικογενειακή βία στην Ελλάδα: Στατιστικές καταγραφές

Το ζήτημα της ενδοοικογενειακής βίας και της κακοποίησης των γυναικών στην Ελλάδα έχει τύχει μερικής κοινωνικής αναγνώρισης έως σήμερα. Η ένταξη του στην ατζέντα των θεσμικών οργάνων κατά την τελευταία δεκαετία δεν συνοδεύτηκε από την εφαρμογή αντίστοιχων πολιτικών και στρατηγικών πρόληψης και αντιμετώπισης των διαφόρων μορφών του φαινομένου.

Ειδικότερα, η Ελλάδα υπό την επίδραση πολλαπλών και πολυσύνθετων κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών παραγόντων, δεν ακολούθησε το ρεύμα, τις διαδικασίες και τις προβληματικές άλλων ευρωπαϊκών χωρών στο επίπεδο της θεσμικής αναγνώρισης του ζητήματος της ενδοοικογενειακής βίας, ούτε κατ' επέκταση στο επίπεδο των δράσεων και των πολιτικών αντιμετώπισης του. Παρόλο που το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο, οι δράσεις και οι συστάσεις όχι μόνο των ευρωπαϊκών, αλλά και των διεθνών οργανισμών είναι πλούσιες σε περιεχόμενο αναφορικά με τον ορισμό, τη φαινομενολογία και τις στρατηγικές αντιμετώπισης του ζητήματος, ωστόσο φαίνεται ότι η χώρα μας παρακολουθεί σιωπηλά, αμέτοχα, αθόρυβα και αργά την εξέλιξη της θεωρίας, της έρευνας και των πολιτικών στο ζήτημα αυτό (Αρτινοπούλου, σελ 105-120).

Η βία στην οικογένεια στην Ελλάδα δεν έχει μελετηθεί συστηματικά και με επάρκεια από την επιστημονική κοινότητα. Οι όποιες προσπάθειες έχουν πραγματοποιηθεί, στον κύριο όγκο τους, αποτελούν επισκόπηση ερευνών που έχουν διεξαχθεί στο εξωτερικό και δεν συμπεριλαμβάνουν εμπειρικά δεδομένα αναφορικά με την ελληνική πραγματικότητα (Μουζακίτης, σελ.217-227).

Η δυσχέρεια συγκέντρωσης στοιχείων οφείλεται κατά κύριο λόγο στην έλλειψη επαρκών στοιχείων που παρέχουν οι διάφορες δομές, στις οποίες απευθύνονται οι κακοποιημένες γυναίκες, κατά συνέπεια, είναι δύσκολο να αποτιμηθεί ο βαθμός, η φύση, η σοβαρότητα και οι συνέπειες του φαινομένου (Chatzifotiou S. & Dobash R., σελ. 1024-1051). Επιπρόσθετα, η βία κατά των γυναικών μέσα στην οικογένεια καταγγέλλεται σε πολύ μικρό βαθμό, καθώς πολιτισμικά θεωρείται αποδεκτή ειδικά σε μια κοινωνία, στην οποία κυριαρχούν ισχυρές παραδοσιακές αξίες αναφορικά με την

διαφοροποίηση των ρόλων των δυο φύλων και τον καταμερισμό της εξουσίας. Υπό αυτή την έννοια, οι κοινωνικές αξίες και στάσεις υποστηρίζουν τον άνδρα ως αναντίρρητο αρχηγό της οικογένειας, του οποίου η απόλυτη εξουσία δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από κανένα. Παράλληλα, οι κοινωνικές και νομικές υπηρεσίες έχουν αποφύγει να εμπλακούν συστηματικά σε ένα ζήτημα που το θεωρούν κατεξοχήν ιδιωτικό και έχουν ασχοληθεί κυρίως με τη διατήρηση του θεσμού της οικογένειας (Chatzifotiou S. & Dobash R., σελ. 1024-1051).

Ο μικρός αριθμός καταγγελιών ενδοοικογενειακής βίας στην Ελλάδα οφείλεται, μεταξύ άλλων στην τυπική στάση της Ελληνίδας γυναίκας, η οποία ως σύζυγος είναι ανεκτική και υποτακτική και συνήθως δεν καταγγέλλει στις αρχές ή κάνει αγωγή διαζυγίου, εξαιτίας της οικονομικής αβεβαιότητας και του μικρού βαθμού χειραφέτησης της (Επιβετιανός Π. & Βασιλειάδης Ν., Το Σύνδρομο Κακοποιημένης Γυναίκας στην Ελλάδα, Γαληνός, 23, 6, 1047-1052, 1981, όπως αναφέρεται στο C.D. Spinellis, Crime).

Εξετάζοντας τα διαθέσιμα στοιχεία για την καταγραφή του φαινομένου στην Ελλάδα, συναντάμε την Έκθεση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, που δημοσιοποιήθηκε το 2002 και παρείχε στοιχεία που αφορούν το προφίλ των γυναικών που επισκέπτονται τα συμβουλευτικά κέντρα κατά της βίας σε Αθήνα και Πειραιά¹. Από αυτά τα στοιχεία προκύπτει ότι στην πλειοψηφία τους οι γυναίκες που απευθύνονται στα Συμβουλευτικά Κέντρα για τη Βία Κατά των Γυναικών, είναι έγγαμες (66,75 %) έχουν δευτεροβάθμια ή υποχρεωτική εκπαίδευση (42,82 % και 31,85% αντίστοιχα), ενώ ο σύζυγος / σύντροφος τους έχει το ίδιο μορφωτικό επίπεδο (49% υποχρεωτική εκπαίδευση και 33% δευτεροβάθμια εκπαίδευση). Αναφορικά με την επαγγελματική τους κατάσταση, οι κακοποιημένες γυναίκες είναι κυρίως άνεργες (56,69 %), ενώ ο δράστης παρουσιάζεται να εργάζεται σε ποσοστό 79,50%. Η ανεργία των γυναικών φαίνεται να επηρεάζει άμεσα και την οικονομική τους κατάσταση, καθώς το 43,31% βρίσκεται σε κακή, ή μέτρια οικονομική κατάσταση(41,72%). Αναφέρεται, μεταξύ των άλλων, ότι το πρώτο επεισόδιο κακοποίησης συνέβη μετά το γάμο (56,06%) και – παρά την καταχρηστική συμπεριφορά που υφίσταται η γυναίκα – εξακολουθεί να παραμένει με τον δράστη (65,22 %) οποίος σε συντριπτικό ποσοστό είναι ο σύζυγος της (80%) .

¹ Γενική Γραμματεία Ισότητας, Δειγματοληπτική Στατιστική – Αξιοποίηση των Στοιχείων που Αφορούν στην Κακοποίηση Γυναικών που Απευθύνθηκαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα Αθήνας- Πειραιά, Αθήνα, Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Νοέμβριος 2002.

Συνηθέστερα, η κακοποίηση λαμβάνει τη μορφή της ψυχολογικής και της σωματικής βίας, ενώ σπανιότερα αναφέρεται μόνο η ψυχολογική βία.

Το 2003 διεξήχθη στην Ελλάδα η πρώτη επιδημιολογική έρευνα για την βία κατά των γυναικών στην οικογένεια². Από τα στοιχεία της έρευνας προέκυψε ότι το 56% των γυναικών του δείγματος βιώνουν μερικές φορές ή/ και συχνά καταχρηστικές συμπεριφορές του συζύγου/ συντρόφου τους, οι οποίες συνδέονται με τη λεκτική ή/ και την ψυχολογική βία. Συγκεκριμένα, το 19% των γυναικών δήλωσαν ότι μερικές φορές έως και συχνά ο σύζυγος/ σύντροφός τους τις προσβάλλει και το 16,4% ότι τις βρίζει. Αντίστοιχα, το 10,9% του δείγματος περιορίζεται μερικές φορές ή συχνά από τον σύζυγο /σύντροφο και το 5,5% αναγκάζεται από τον σύζυγο/ σύντροφο σε περιορισμό από το φιλικό και οικογενειακό (στενό ή ευρύτερο) περιβάλλον. Τέλος, το 4,3% των γυναικών του δείγματος, δήλωσαν ότι μερικές φορές ή συχνά βιώνουν απειλές από το σύζυγο/ σύντροφο τους. Το 11,22% των γυναικών που απάντησαν ότι υφίστανται μερικές φορές έως και συχνά λεκτική/ ψυχολογική βία, το 6,58% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα των 18-24 ετών στις γυναίκες ηλικίας 55-60 ετών, το ποσοστό ανέρχεται στο 13,1%.

Επίσης, το 3,6% των γυναικών ανέφερε ότι μερικές φορές ή/ και συχνά ο σύζυγος/ σύντροφος τους τούς ασκεί σωματική βία και το 3,5% εξαναγκάζεται από αυτόν σε σεξουαλική επαφή μερικές φορές ή / και συχνά. Όσον αφορά στην σωματική βία, παρατηρούμε ότι υπάρχουν διακυμάνσεις αναφορικά με την ηλικία των γυναικών – θυμάτων. Από το 3,6% , το οποίο απάντησε ότι μερικές φορές έως και συχνά υφίσταται σωματική βία, οι ηλικιακές ομάδες που υφίστανται την συγκεκριμένη μορφή βίας σε υψηλότερο ποσοστό, είναι οι γυναίκες 45-54 ετών (4,8%) και 55-60 ετών (4,8%). Σε σχέση με την σεξουαλική βία, από το 3,5% των ερωτώμενων, το οποίο απάντησε ότι μερικές φορές έως και συχνά υφίσταται σεξουαλική βία, οι γυναίκες 45-54 ετών την βιώνουν σε υψηλότερο βαθμό (6,1%).

Στην ερώτηση που τέθηκε στις γυναίκες- ερωτώμενες σχετικά με το αν έχουν εκμυστηρευτεί / μιλήσει σε κάποιον για τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας,

² Η έρευνα αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια περιγραφής της έκτασης , της φύσης και των διαστάσεων της βίας κατά των γυναικών μέσα στην οικογένεια στην Ελλάδα. Διεξήχθη από το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Ν.Π.Ι.Δ του υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης) το 2003 υπό την επιστημονική ευθύνη του Καθηγητή Ι. Φαρσεδάκη και της Αναπλ. Καθηγήτριας Β. Αρτινοπούλου.

αναφέρθηκε ότι οι περισσότερες έχουν μιλήσει σε κάποιο άλλο άτομο για τη βία που υπέστησαν / υφίστανται (61%). Από τα θύματα κακοποίησης που εκμυστηρεύτηκαν τη βία του συζύγου / συντρόφου τους, παρατηρούμε ότι η μεγάλη πλειοψηφία απευθύνθηκε σε μέλη της οικογένειας (60,9%), σε φίλους (46,9%) και σε συγγενείς (35,9%). Έτσι καταγράφεται ότι ο θεσμός της οικογένειας εξακολουθεί να θεωρείται σημαντικός για τα μέλη της. Επιπλέον, στην Ελλάδα η ανάπτυξη του δικτύου κοινωνικών υπηρεσιών είναι ελλιπής, με αποτέλεσμα τα θύματα να μην ενθαρρύνονται στην δημοσιοποίηση και καταγγελία παρόμοιων περιστατικών. Τέλος, δεν θα πρέπει να παραβλέπεται ο κίνδυνος στιγματισμού που είναι υπαρκτός για το θύμα και την οικογένειά του, σε περίπτωση δημοσιοποίησης του προβλήματος.

Τα πλέον πρόσφατα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας, προέρχονται από την ενημέρωση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ Δελτίο Τύπου, «ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ SOS 15900 ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΟΜΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ, 16/1/2012). Στο σχετικό Δελτίο Τύπου αναφέρεται ότι η τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 εθνικής εμβέλειας για την άμεση συμβουλευτική υποστήριξη γυναικών θυμάτων βίας, δέχθηκε 3.938 κλήσεις στο διάστημα από 11/3/2011 έως 11/1/2012. Τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις κλήσεις προς τη τηλεφωνική γραμμή 15900 κατά το πρώτο δεκάμηνο της λειτουργίας έχουν ως εξής:

Επί του συνόλου των κλήσεων, οι 2957 (77%) αφορούν σε καταγγελίες περιπτώσεων έμφυλης βίας. Από αυτές οι 2201 κλήσεις (57%) αφορούν σε καταγγελίες των ίδιων των κακοποιημένων γυναικών ενώ οι 756 κλήσεις (20%), αφορούσαν σε καταγγελίες από τρίτα πρόσωπα (κυρίως από φίλους/-ες 24% και συγγενείς 19%).

Από τις 2201 κλήσεις που αφορούν σε καταγγελίες των ίδιων των κακοποιημένων γυναικών οι 1843 κλήσεις (84%) αφορούν περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας από σύζυγο/σύντροφο, οι 72 κλήσεις (3%) σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 45 κλήσεις(2%) για βιασμό, οι 3 κλήσεις (0,1%) για πορνεία και 1 κλήση (0%) για trafficking, ενώ 201 κλήσεις (9%) αφορούσαν σε καταγγελία άλλων μορφών βίας πέραν των παραπάνω.

Τα αιτήματα των γυναικών που καλούν στην τηλεφωνική γραμμή αναφέρονται στην ψυχοκοινωνική στήριξη 1075 κλήσεις (49%), σε νομική συμβουλευτική 667

κλήσεις (30%), σε νομική βοήθεια 390 κλήσεις (17,7%), στην αναζήτηση φιλοξενίας 208 κλήσεις (9%), στην αναζήτηση εργασίας 82 κλήσεις (4%).

Από τις γυναίκες θύματα βίας που απάντησαν στην ερώτηση σχετικά με την εργασιακή τους κατάσταση προκύπτει ότι 32% είναι απασχολούμενες (από τις οποίες το 12% αυτοαπασχολούμενες) και 35% είναι άνεργες (από τις οποίες το 16% μακροχρόνια άνεργες). Ως προς την οικονομική κατάσταση, η πλειοψηφία των θυμάτων που απάντησαν στην αντίστοιχη ερώτηση, την περιγράφει ως μέτρια (18%) και κακή (24%) ενώ το 12% την αναφέρει ως καλή. Οι περισσότερες γυναίκες ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία 40-54 ετών (29%) και 25-39 ετών (26%). Τέλος, από το σύνολο των γυναικών που κάλεσαν στην τηλεφωνική γραμμή προκύπτει ότι 74% είναι Ελληνίδες και 10% είναι μετανάστριες.

2. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

2.1. Ατομικές ή ψυχιατρικές προσεγγίσεις

Στο πλαίσιο των συγκεκριμένων προσεγγίσεων υπεισέρχονται μεταβλητές όπως η φυσική ή διανοητική μειονεξία, η ψυχική ασθένεια και η ψυχοπαθολογία του δράστη, η κατάχρηση τοξικών ουσιών και αλκοόλ, η πνευματική διαταραχή ή άλλη ψυχονοητική δυσλειτουργία του δράστη, η ζήλια, η καχυποψία, η κτητικότητα και άλλες, οι οποίες λειτουργούν ως αιτιολογικοί παράγοντες της βίας (Dobash R.E., Dobash R, 1992, σελ42-44).

Σύμφωνα με τις ατομικές ή ψυχιατρικές θεωρίες η πρωταρχική πηγή εκδήλωσης βίαιης συμπεριφοράς εντοπίζεται στα παθολογικά χαρακτηριστικά του δράστη ή /και του θύματος, τα οποία είναι απόρροια της ελλιπούς ψυχονοητικής ανάπτυξης του ατόμου στην (πρώιμη) παιδική ηλικία. Παράλληλα υποστηρίζεται πως ανάμεσα στα άτομα που εκδηλώνουν ανάλογη συμπεριφορά υπάρχουν υψηλά ποσοστά ψυχοπαθολογίας τους (Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα Κ.Ε.Θ.Ι., 2003).

Το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύχθηκαν οι ατομικές/ψυχιατρικές προσεγγίσεις, έχει διακριτές επιρροές από τις ερμηνείες της επιθετικότητας που αφορούν στις ψυχαναλυτικές θεωρίες, στις ιατρικές/βιολογικές θεωρίες και στις ψυχομετρικές τεχνικές.

Οι ψυχαναλυτικές θεωρίες, με κυριότερο εκφραστή τους τον S. Freud, υποστηρίζουν πως, η βία και η επιθετικότητα ερμηνεύεται ως η ενεργοποίηση του αποκαλούμενου «ενστίκτου του θανάτου» και της επιθετικής παρόρμησης. Οι ιατρικές και βιολογικές μελέτες έχουν παρουσιάσει ατελή στοιχεία αναφορικά με την ερμηνεία της βίας. Σύμφωνα με αυτές τις μελέτες, η επιθετική συμπεριφορά ενδέχεται να είναι απόρροια μιας σειράς βιολογικών διαταραχών και ενδοκρινολογικών ανωμαλιών, όπως ο υπερθυρεοειδισμός ή η υπογλυκαιμία.

Η έλλειψη αποδείξεων ανάλογων μελετών ενισχύει την άποψη που εντοπίζει τα αίτια της επιθετικότητας έξω από τον βιολογικό οργανισμό. Τέλος, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των ψυχομετρικών τεχνικών, η εικόνα του βίαιου και επιθετικού ατόμου

παραπέμπει σε μια προσωπικότητα που χαρακτηρίζεται από εγωκεντρισμό και έλλειψη ελέγχου των συναισθημάτων της. Και οι ψυχομετρικές τεχνικές στο σύνολό τους παρουσιάζουν ανεπάρκεια στο σχεδιασμό και την εφαρμογή τους, με ουσιαστικά σφάλματα στη δειγματοληψία και τη διαχείριση των δεδομένων (Στ. Παπαμιχαήλ, σελ.56-57).

Στο συγκεκριμένο ερμηνευτικό μοντέλο, γίνεται αντιληπτό ότι η προέλευση της βίας αναζητείται σε δομικά στοιχεία της προσωπικότητας, ενώ αγνοούνται οι κοινωνικοί και πολιτισμικοί παράγοντες. Η αποδοχή αυτής της άποψης, ενισχύει την πεποίθηση ότι η άσκηση βίας ενάντια στις γυναίκες συνιστά ένα περιορισμένης κλίμακας φαινόμενο και υπόκεινται από «παθολογικά» και μη συνηθισμένα άτομα. Σε αυτά τα σημεία εστιάζεται και η κριτική που ασκείται στο ψυχιατρικό μοντέλο ερμηνείας της κακοποίησης. Καταρχάς, το γεγονός ότι οι ατομικοί και ψυχολογικοί παράγοντες θεωρούνται καθοριστικοί για την εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς, συνεπάγεται την απουσία διερεύνησης των κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων, των οποίων η επίδραση στη συμπεριφορά των ατόμων είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Επιπρόσθετα, αποδίδοντας αποκλειστικά στα άτομα με ψυχοπαθολογική και διαταραγμένη προσωπικότητα την εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς, παρέχεται, σχεδόν αυτόματα, η διαβεβαίωση ότι οι φυσιολογικοί άνθρωποι δεν αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της παρέκκλισης σε βίαιες συμπεριφορές. Τέλος, οι ατομικές ή ψυχιατρικές προσεγγίσεις του φαινομένου, απενοχοποιούν τις κοινωνικές δομές, τους θεσμούς και την κοινωνική οργάνωση, που σύμφωνα με άλλες ερμηνείες φέρουν ευθύνη στη γένεση και εγκαθίδρυση της βίας στις διαπροσωπικές σχέσεις (Σπανού, σελ.38).

2.2. Κοινωνικο-ψυχολογικές προσεγγίσεις

Το κοινωνικο-ψυχολογικό μοντέλο ερμηνείας του φαινομένου της κακοποίησης των γυναικών από τους συντρόφους/συζύγους τους, αναπτύχθηκε τη δεκαετία του '70 ως μια προσπάθεια απάντησης στις ατομικές/ψυχιατρικές προσεγγίσεις του φαινομένου. Οι κοινωνικο-ψυχολογικές προσεγγίσεις εστιάζουν στη μελέτη των κοινωνικών θεσμών και διαδικασιών, των στερεοτύπων που αναπαράγονται και της δυναμικής που αναπτύσσεται μεταξύ των υποκειμένων και της κοινωνίας.

Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η θεωρία της κοινωνικής μάθησης, η θεωρία των κοινωνικών συναλλαγών ή του κοινωνικού ελέγχου, η θεωρία των κοινωνικών πόρων και η θεωρία της σύγκρουσης. Με στόχο την όσο το δυνατόν πληρέστερη κατανόηση του κοινωνικο-ψυχολογικού μοντέλου ερμηνείας της βίας στη συνέχεια αναφέρονται συνοπτικά οι κεντρικές θέσεις αυτών των θεωριών.

Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης στοιχειοθετήθηκε από τον Albert Bandura, το 1969, στο βιβλίο του «Principles of behavior modification», ενώ ο ολοκληρωμένος τύπος της περιλαμβάνεται στο βιβλίο του «Social Learning Theory» (1977). Σύμφωνα με τους εκπροσώπους της θεωρίας της κοινωνικής μάθησης, κεντρική θέση στην ερμηνεία της ενδοοικογενειακής βίας καταλαμβάνει η οικογένεια και τα γονεϊκά πρότυπα που επιδρούν και διαμορφώνουν τη συμπεριφορά των ατόμων, σε συνάρτηση με παράγοντες όπως το στρες, η χρήση αλκοόλ και η δυσλειτουργία της σχέσης (Σπανού, σελ. 39).

Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης εφαρμόστηκε εκτεταμένα στις προσπάθειες κατανόησης και ερμηνείας των διαφοροποιήσεων που επισημαίνονται στη συμπεριφορά των δυο φύλων. Βασικό άξονα της θεωρίας αποτελεί η υπόθεση ότι τα πρότυπα συμπεριφοράς και οι κοινωνικοί ρόλοι αποτελούν αντικείμενο μάθησης που ξεκινά από την οικογένεια όταν το άτομο βρίσκεται στην πρώιμη παιδική ηλικία. Τα παιδιά παρατηρούν τη συμπεριφορά των άλλων, ανάμεσα στους οποίους είναι τα άλλα παιδιά, οι ενήλικες και τα συμβολικά μοντέλα. Τα παιδιά μιμούνται τη συμπεριφορά ατόμων και από τα δυο φύλα, αν και οι συνέπειες αυτής της μίμησης διαφέρουν ανάλογα με το φύλο του παιδιού (Παπαμιχαήλ, σελ.70).

Οι θεωρίες της κοινωνικής μάθησης, ως προϊόν της κοινωνικής ψυχολογίας σχετίζονται: α) με την ανάπτυξη επιθετικότητας ως τρόπου αντίδρασης του ατόμου στην αποστέρηση, β) με την κοινωνική αποδοκιμασία της επιθετικής συμπεριφοράς και γ) με το διαφορετικό συγχρωτισμό.

Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης και της διαγενεακής μεταφοράς της βίας, αν και αποτέλεσε τον κορμό ανάπτυξης πολλών ερμηνευτικών μοντέλων της ενδοοικογενειακής βίας (θεωρία κοινωνικού ελέγχου/συναλλαγών, θεωρία των κοινωνικών δεσμών) δέχθηκε έντονη κριτική. Το βασικό ερώτημα που δεν μπόρεσε να απαντηθεί ικανοποιητικά από την παρούσα θεωρία, αφορά στις περιπτώσεις όπου άτομα με ιστορικό βίας στην οικογένεια προέλευσής τους και συνεπώς αρνητική

«κληρονομιά», κατάφεραν να αναπτύξουν σχέσεις απαλλαγμένες από τη βία στην ενήλικη ζωή τους (Παπαμιχαήλ, σελ.71).

Η θεωρία των κοινωνικών συναλλαγών ή του κοινωνικού ελέγχου προτάθηκε από τον R.J. Gelles (1983) και επικεντρώνεται σε ένα σύστημα επιβραβεύσεων και αρνητικών κυρώσεων στις διαπροσωπικές σχέσεις. Αυτό σημαίνει πως τα άτομα θα εμπλακούν σε συμπεριφορές που είναι πιθανόν να τους επιφέρουν επιβράβευση, ενώ θα αποφύγουν συμπεριφορές που ενδεχομένως να επιφέρουν κυρώσεις. Οι δράστες της κακοποίησης έχουν την εξουσία και τη δυνατότητα να εκμεταλλεύονται τα θύματα, ενώ τα τελευταία ελλείπουν της απαραίτητης ικανότητας να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την κακοποίηση και διαθέτουν ανεπαρκή μέσα για να προσφέρουν εναλλακτικούς τρόπους επιβράβευσης στο δράστη (Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα, Κ.Ε.Θ.Ι., 2003).

Στο επίκεντρο της συγκεκριμένης θεωρίας δεν βρίσκεται η ατομική συμπεριφορά, αλλά η διαντίδραση μεταξύ των υποκειμένων. Η κεντρική ερώτηση δεν είναι «γιατί το άτομο συμπεριφέρεται με ένα συγκεκριμένο τρόπο», αλλά, «κάτω από ποιές συνθήκες λαμβάνει χώρα μια δεδομένη συναλλαγή μεταξύ των ατόμων» (Παπαμιχαήλ, σελ.73).

Η θεωρία των κοινωνικών πόρων εξετάζει την οικογένεια ως ένα κοινωνικό σύστημα, όπου η οργάνωσή του στηρίζεται στην ισχύ ή την απειλή ισχύος. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, όσο περισσότερους πόρους, ατομικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς κατέχει ένα άτομο, τόσο περισσότερη κοινωνική δύναμη έχει. Οι πιθανότητες να χρησιμοποιήσει αυτή τη δύναμη, υπό τη μορφή βίαιης συμπεριφοράς, είναι μειωμένες και αυτό γιατί η δύναμή του εξασφαλίζει εκ των προτέρων την υπεροχή, τον έλεγχο και την εξουσία στις κοινωνικές του σχέσεις. Εντούτοις, η έλλειψη, ή η διακινδύνευση των υπάρχοντων πόρων, μπορεί να οδηγήσει τα υποκείμενα στην άσκηση βίας, προκειμένου να ανακτηθεί και να διατηρηθεί η χαμένη «δύναμη» (Παπαμιχαήλ, σελ.63-64).

Η θεωρία της σύγκρουσης επιχειρεί να ερμηνεύσει τη βία στην οικογένεια με τους βεμπεριανούς όρους «δύναμη» (power) και «εξουσία» (authority). Η σύγκρουση θεωρείται συστατικό στοιχείο των κοινωνικών διαντιδράσεων ανάμεσα σε άτομα και ομάδες που χαρακτηρίζονται από θέσεις κυριαρχίας και υποταγής. Σύμφωνα με τον Coser, η σύγκρουση δεν αποτελεί τόσο την αντανάκλαση της διαφοράς των συμφερόντων, όσο τη μέθοδο για να προωθήσει κανείς τα προσωπικά του συμφέροντα. Κατά τους Gelles και Straus (1979), η βία στην οικογένεια είμαι μια ισχυρή μέθοδος

για να πετύχει κανείς αυτά που θέλει όταν δεν τα πετυχαίνει με άλλο τρόπο. Η βία θεωρείται ως η παθολογική μορφή της σύγκρουσης, ενώ η φυσιολογική σύγκρουση μπορεί να είναι διδακτική και θετική δεδομένου ότι αναθεωρεί τα υπάρχοντα όρια και οδηγεί σε αποτελεσματική επίλυση των προβλημάτων (Σπανού, σελ.41).

Η κριτική που ασκείται στο μοντέλο των κοινωνικο-ψυχολογικών προσεγγίσεων της κακοποίησης μεταξύ συζύγων/συντρόφων, εστιάζεται στο βασικό του μειονέκτημα, το οποίο είναι η έλλειψη ερμηνείας και ικανοποιητικών και εμπειριστατωμένων απαντήσεων για τη διαφοροποίηση της συμπεριφοράς των ατόμων, τα οποία εκτίθενται σε παρόμοια περιβάλλοντα, αλλά παρ' όλα αυτά αναπτύσσουν διαφορετικές μορφές αντίδρασης και κοινωνικής συμπεριφοράς. Συνεπώς, εκτός από τη διερεύνηση της επίδρασης των κοινωνικών παραγόντων στη συμπεριφορά των ατόμων, θα πρέπει να εξετάζεται ο βαθμός και η ένταση της επίδρασης των ιδιαίτερων ατομικών χαρακτηριστικών τους.

2.3. Κοινωνικο-πολιτισμικές προσεγγίσεις

Η κατηγορία των κοινωνικο-πολιτισμικών προσεγγίσεων αναφέρεται σε μακρο-επίπεδο ανάλυσης και αποδίδει την άσκηση βίας σε κοινωνιολογικές και πολιτισμικές παραμέτρους, όπως για παράδειγμα την ανισότητα των δύο φύλων, τις πατριαρχικές δομές της κοινωνίας, τις εκάστοτε κοινωνικές αξίες και τις πολιτισμικές διαφορές. Οι συγκεκριμένες ερμηνευτικές προσεγγίσεις εντάσσονται στις σύγχρονες τάσεις ερμηνείας της κακοποίησης των γυναικών. Στο κοινωνικο-πολιτισμικό μοντέλο ερμηνείας του φαινομένου υπάγεται η θεωρία της υποκουλτούρας της βίας, η φεμινιστική προσέγγιση και η οικολογική προσέγγιση, τις οποίες αναφέρουμε συνοπτικά παρακάτω.

Η θεωρία της υποκουλτούρας της βίας παρέχει μία θεωρητική γέφυρα μεταξύ της βίαιης συμπεριφοράς του υποκειμένου και της αποδοχής και ταύτισής του με τις υποπολιτισμικές αξίες. Η ανάπτυξη του συγκεκριμένου μοντέλου κινείται γύρω από την άποψη ότι η μελέτη της βίαιης συμπεριφοράς των κοινωνικών υποκειμένων, όπως και κάθε ανθρώπινη συμπεριφορά, πρέπει να πραγματώνεται μέσα στο κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο οι συμπεριφορές αυτές αναπτύσσονται και από το οποίο έχουν προέλθει (Παπαμιχαήλ, 2005, σελ.68). Το άτομο εξετάζεται ως μια ολοκληρωμένη

προσωπικότητα κατά την ενηλικίωσή του, προϊόν της διαδικασίας μεταφοράς των πολιτισμικών αξιών από τη νεαρή ηλικία και της ενσωμάτωσής του, μέσα από το σύνθετο σχήμα: Προσωπικότητα – Αξία – Κίνητρο (Wolfgang, M. E., Ferracuti F., σελ.148).

Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις της υποκουλτούρας της βίας, η βίαη συμπεριφορά εξαρτάται περισσότερο από τις πολιτισμικές διαφορές και λιγότερο από τις βιοψυχικές διαφορές των δύο φύλων. Ο όρος υποκουλτούρα αναφέρεται σε ένα διαμορφωμένο σύμπλεγμα κανόνων, αξιών και στάσεων, μέσα στο οποίο η βία και η επιθετικότητα έχουν καθιερωθεί και επικρατήσει στο σύνολο των αξιών της κοινωνίας. Η υποκουλτούρα της βίας διαμορφώνει τον τρόπο ζωής όσων ζουν και αναπτύσσονται στα πλαίσια μιας συγκεκριμένης κοινωνίας ή κοινωνικής ομάδας, τη διαδικασία κοινωνικοποίησης τους, καθώς και τους κανόνες και αρχές που διέπουν τις διαπροσωπικές τους σχέσεις (Παπαμιχαήλ, σελ.68).

Η συγκεκριμένη θεωρία πλεονεκτεί στο ότι ενώνει τις ψυχολογικές και τις κοινωνιολογικές θεωρήσεις.

Η φεμινιστική προσέγγιση ήρθε ως απόρροια του γυναικείου κινήματος κατά τη δεκαετία του '70 και αποπειράθηκε να ερμηνεύσει τις πολλαπλές μορφές θυματοποίησης των γυναικών, περιλαμβανομένης και της ενδοοικογενειακής βίας. Την κεντρική θέση της φεμινιστικής εκδοχής πάνω στη συζυγική κακοποίηση καταλαμβάνει η άποψη ότι η οικονομικο-κοινωνική και ιστορική εξέλιξη των κοινωνικών δομών λειτουργεί άμεσα και έμμεσα προς την ενίσχυση του πατριαρχικού μοντέλου που προάγει και καλλιεργεί την ανδρική κυριαρχία μέσα στους κόλπους της οικογένειας και των υπόλοιπων κοινωνικών θεσμών (Παπαμιχαήλ, σελ.65).

Ανεξάρτητα από το ποιές είναι οι αιτίες της κακοποίησης, η δύναμη και η εξουσία είναι μια κοινή μεταβλητή σε όλες τις άνισες κοινωνικές καταστάσεις. Υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ της κατοχής υπερπληθώρας δύναμης και της κατάχρησης αυτής της δύναμης από την πλευρά των ανδρών στα πλαίσια της πατριαρχικής κοινωνίας. Οι γυναίκες γενικά, κατέχουν λιγότερη κοινωνική δύναμη από τους άνδρες, γι' αυτό το λόγο κατέχουν και λιγότερα μέσα για να αντιμετωπίσουν τη βία των ανδρών. Απέναντι στην ανδρική κυριαρχία οι γυναίκες είναι περιορισμένες σε ένα ρόλο θεατών, που παραπέμπουν στον άνδρα τη μεγαλοποιημένη εικόνα αυτού του ίδιου, με την οποία

οφείλει και θέλει να εξισωθεί και ενδυναμώνουν έτσι τη ναρκισσιστική του επένδυση σε μια εξιδανικευμένη εικόνα της ταυτότητάς του (Παπαμιχαήλ, σελ.67)

Η φεμινιστική θεώρηση της ενδοοικογενειακής βίας αποτέλεσε μια από τις σημαντικότερες προσπάθειες ανάδειξης του προβλήματος της βίας κατά των γυναικών σε κοινωνικό πρόβλημα που απαιτεί την παρέμβαση όλων των κοινωνικών φορέων και την αυστηροποίηση των μηχανισμών του κοινωνικού ελέγχου.

Η οικολογική προσέγγιση έχει ως βασική υπόθεση την αμοιβαιότητα και την αλληλεπίδραση μεταξύ του ατόμου και του περιβάλλοντος (φυσικού και κοινωνικού). Στην ουσία, η οικολογική προσέγγιση αποτελεί μια προσπάθεια συνδυασμού τριών επιπέδων θεωρητικής ανάλυσης – ατομικού, κοινωνικο-ψυχολογικού και κοινωνικο-πολιτισμικού – σε ένα θεωρητικό μοντέλο (Σπανού, σελ.43).

Οι έννοιες-κλειδιά της προσέγγισης αυτής είναι το άγχος, η ποιότητα ζωής, οι κοινωνικοί δείκτες, οι ατομικοί και κοινωνικοί πόροι, η κοινότητα και η γειτονιά. Τα ατομικά χαρακτηριστικά δεν μελετώνται μεμονωμένα, αλλά στο πλαίσιο ενός κοινωνικού περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο παρατηρείται η προαναφερόμενη αλληλεπίδραση ατομικών και περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών. Η οικολογική προσέγγιση συμβάλει, τόσο στην κατανόηση της βίας, μα κυρίως, στην αντιμετώπισή της, καθώς προτείνει την χαρτογράφηση των εκάστοτε βίαιων περιστατικών, προκειμένου να υπολογιστεί η συχνότητα εμφάνισης τους και να εντοπιστούν οι οικογένειες, ή οι γειτονιές υψηλού κινδύνου (Σπανού, σελ.43).

2.4. Σύνθετα ερμηνευτικά μοντέλα

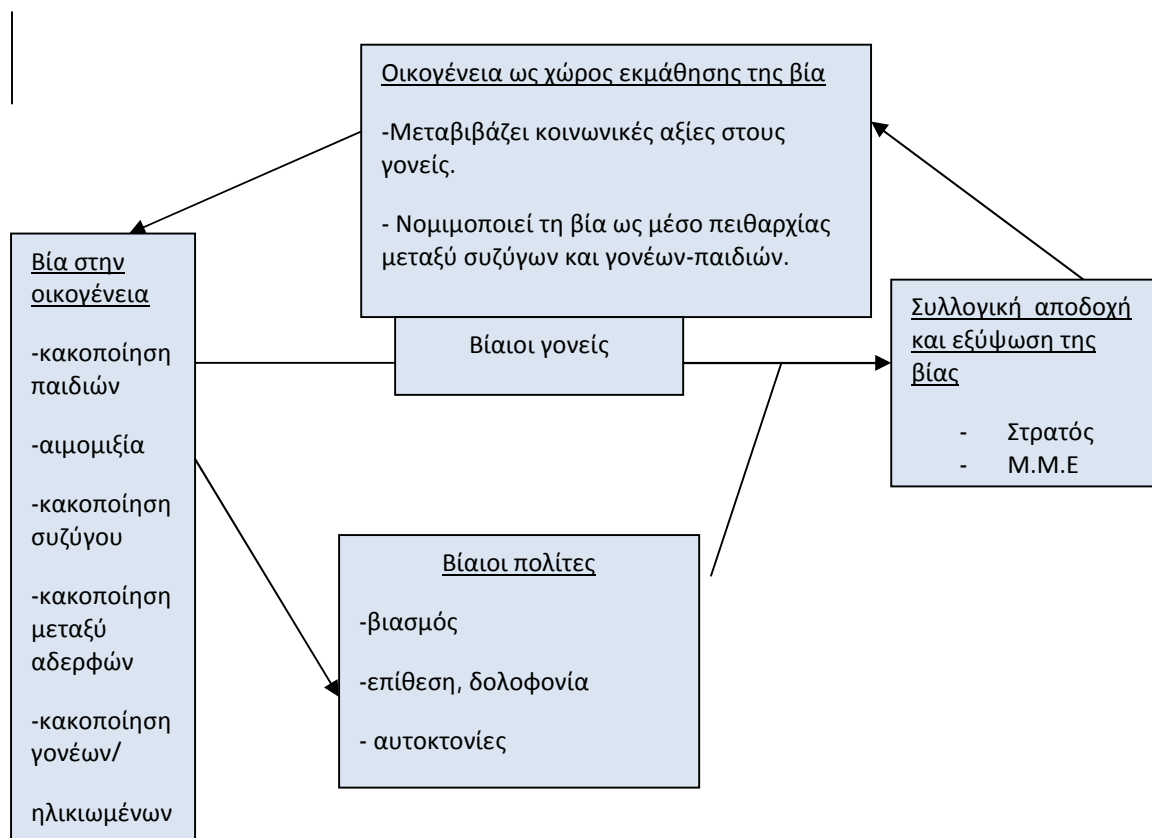
Η μελέτη των ερμηνευτικών προσεγγίσεων της ενδοοικογενειακής βίας, αναδεικνύει τον πολυδιάστατο χαρακτήρα της, ο οποίος καθιστά αδύνατο να ερμηνευθεί στο πλαίσιο μονο-παραγοντικών προσεγγίσεων. Η απλή επισήμανση παραγόντων καθιστά αδύνατο να ερμηνεύσει και κατ' επέκταση να επιλύσει το πρόβλημα της κακοποίησης, διότι πρέπει να διερευνηθεί η διαπλοκή των σχέσεων που αναπτύσσονται, τόσο μεταξύ των συγκεκριμένων παραγόντων, όσο και των διαφόρων επιπέδων αναφοράς. Το κενό αυτό επιχειρούν να καλύψουν τα σύνθετα ερμηνευτικά μοντέλα μέσα από τη σύνθεση και τη διαπλοκή των διαφορετικών επιπέδων αναφοράς.

Ο Straus (1977) σε μια προσπάθεια πολύ-παραγοντικής ερμηνείας του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας προσδιορίζει επτά αλληλεπιδρόμενους παράγοντες(Gelles R. J., 1987, σελ.31):

1. Το υψηλό επίπεδο ενυπάρχουσας σύγκρουσης στον οικογενειακό τύπο.
2. Το υψηλό επίπεδο βίας στην κοινωνία.
3. Την κοινωνικοποίηση της οικογένειας σε βίαιο περιβάλλον.
4. Τις πολιτισμικές αξίες και πρότυπα που νομιμοποιούν την εκδήλωση βίας ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας.
5. Τη βίαη προσωπικότητα.
6. Τη σεξιστική οργάνωση του κοινωνικού συνόλου και του οικογενειακού μοντέλου.
7. Την ανοχή της κακοποίησης από την γυναίκα λόγω ποικίλων δομικών και ιδεολογικών παραγόντων.

Στη συνέχεια παρατίθεται ένα πρότυπο, το οποίο επιχειρεί να προσεγγίσει τη σχέση μεταξύ της βίαιης κοινωνίας και της βίαιης οικογένειας (Σπανού, σελ 48):

Η ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Σύμφωνα λοιπόν με το παραπάνω μοντέλο, η ανατροφή ενός ατόμου σε μια βίαιη οικογένεια είναι δυνατόν να δημιουργήσει βίαιους πολίτες και κατ' επέκταση βίαιους συντρόφους. Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται η αναπαραγωγή της βίας σε οικογενειακό και κοινωνικό επίπεδο, χωρίς όμως να λαμβάνονται υπ' όψιν οι παράγοντες που συμμετέχουν στη διαδικασία αναπαραγωγής (Σπανού, σελ.44-45).

Η αναπαραγωγή της βίας από την κοινωνία στην οικογένεια και το αντίστροφο, είναι μια δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης παραγόντων, η οποία δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως μια στατική κατάσταση στο πλαίσιο αιτιολογικών παραγόντων. Τη σύνδεση και τη διαπλοκή μεταξύ των αιτιολογικών παραγόντων και των διαφόρων επιπέδων αναφοράς επιχειρεί να απεικονίσει το « τρι-επίπεδο μοντέλο βίας».

Το «τρι-επίπεδο μοντέλο βίας» περιλαμβάνει το σύνολο σχεδόν των παραγόντων που έχουν εμπειρικά επισημανθεί. Ωστόσο, έχει υποστεί κριτική, η οποία σχετίζεται με την στατική ή αθροιστική παράθεση των υπό διερεύνηση παραγόντων. Επιπλέον, οι μεθοδολογικές αδυναμίες των ερευνών πλήττουν την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των πορισμάτων. Έτσι η συγκρότηση παρόμοιων προτύπων στηρίζεται σε αμφισβητήσιμα δεδομένα, τα οποία χρησιμοποιούνται ως συστατικά του προτύπου, στοιχεία (Σπανού, σελ. 45).

2.5. Ο κύκλος της βίας

Η θεωρητική σύλληψη της Lenore E. Walker, για την κυκλική θεωρία της ενδοοικογενειακής βίας, μας εισάγει στην καρδιά του προβλήματος της κακοποίησης των γυναικών από τον σύζυγο/σύντροφο. Η κατανόηση του «μηχανισμού» και δυστυχώς του περιοδικού κύκλου της κακοποίησης μας βοηθά να κατανοήσουμε το πρόβλημα, να κατανοήσουμε το αίσθημα αδυναμίας των κακοποιημένων γυναικών και να επιχειρήσουμε να περιορίσουμε το πρόβλημα, αν όχι να το εξαλείψουμε, ή τουλάχιστον να το ελαχιστοποιήσουμε μέσα από υποστηρικτικές διαδικασίες και παρεμβάσεις.

Ο πυρήνας της κυκλικής θεωρίας της βίας συνίσταται στο γεγονός ότι, οι γυναίκες δεν κακοποιούνται συνέχεια, ούτε σε τυχαία χρονικά διαστήματα, αλλά υπάρχει ένας καθορισμένος κύκλος συμβάντων με τρεις διακριτές φάσεις. Οι τρεις διακριτές φάσεις, οι οποίες ποικίλουν σε χρόνο και ένταση, όχι μόνο ανάμεσα σε διαφορετικά ζευγάρια, αλλά

και στο ίδιο ζευγάρι είναι: η φάση δημιουργίας της έντασης, η έκρηξη ή το επεισόδιο κακοποίησης και η φάση ηρεμίας ή περίοδος αγάπης (Walker L., σελ. 77).

Κατά την πρώτη φάση του κύκλου της βίας, που καλείται φάση αύξησης της έντασης, παρατηρείται δημιουργία της έντασης και συμβαίνουν κάποια μικρότερης σημασίας επεισόδια κακοποίησης (όπως χαστούκια, τσιμπιές και χυδαίο λεξιλόγιο). Η γυναίκα συνήθως προσπαθεί να ελέγχει αυτά τα επεισόδια και να ηρεμήσει το δράστη χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές που είχαν προηγουμένως αποδειχτεί επιτυχείς. Μπορεί να γίνεται περιποιητική, υποχωρητική, αφήνοντας τον δράστη να νομίζει πως δέχεται ότι ο θυμός του είναι δικαιολογημένος και ότι ευθύνονται εξωτερικοί παράγοντες. Δεν ενδιαφέρεται για την πραγματικότητα της κατάστασης, γιατί προσπαθεί απελπισμένα να τον εμποδίσει για να μην την κακοποιήσει περισσότερο. Γίνεται έτσι συνένοχός του, αποδεχόμενη κάποια υπευθυνότητα για την επίθεσή του. Προσφεύγει σε μια πολύ συνηθισμένη ψυχολογική άμυνα: αρνείται στον εαυτό της ότι έχει θυμώσει από την άδικη επίθεση. Πείθει τον εαυτό της ότι έχει κάποιον έλεγχο πάνω στη συμπεριφορά του δράστη, ο οποίος παρακινούμενος από τη φανερά παθητική αποδοχή της βίαιης συμπεριφοράς του, δεν προσπαθεί να ελέγξει τον εαυτό του.

Πολλά ζευγάρια καταφέρνουν να μένουν σ' αυτή την πρώτη φάση για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Σ' αυτή την περίπτωση πολλές γυναίκες γνωρίζουν ότι για να προστατέψουν αυτή την ευαίσθητη ισορροπία πρέπει να αποφύγουν εξωτερικά ερεθίσματα τα οποία μπορεί να προκαλέσουν βαρύτερα επεισόδια κακοποίησης, φθάνοντας σε σημείο να απομακρύνουν οικογενειακά τους πρόσωπα τα οποία μπορεί να αναστατώσουν το δράστη.

Στο διάστημα της πρώτης φάσης και ο δράστης, αλλά και το θύμα βιώνουν συναισθήματα καταπίεσης και θυμού. Τα μικρότερα επεισόδια κακοποίησης γίνονται ολοένα και συχνότερα και η γυναίκα δεν μπορεί πια να κρατήσει κάποια ισορροπία. Η ένταση ανάμεσα στους δυο γίνεται αφόρητη (Walker L., 1989).

Η δεύτερη φάση, η οποία καλείται φάση της έκρηξης, χαρακτηρίζεται από την ανεξέλεγκτη έκρηξη των εντάσεων που έχουν δημιουργηθεί στην πρώτη φάση, την έλλειψη ελέγχου και τα σοβαρά επεισόδια κακοποίησης. Στη διάρκεια της δεύτερης φάσης και οι δύο έχουν χάσει τον έλεγχό τους. Ο δράστης πλέον δεν καταλαβαίνει τι κάνει και ο θυμός του είναι τόσο μεγάλος που τον τυφλώνει.

Μερικές φορές, η κακοποιημένη γυναίκα προκαλεί ένα επεισόδιο της δεύτερης φάσης χωρίς να το καταλάβει. Αυτό μπορεί να συμβεί όταν το ζευγάρι έχει περάσει μια μεγάλη περίοδο έντασης. Η γυναίκα γνωρίζει πως πλησιάζει η έκρηξη και την προκαλεί άθελά της, καθώς δεν μπορεί να υποφέρει πια τον τρόμο, τον θυμό και το άγχος της. Η αναμονή της δεύτερης φάσης προκαλεί σοβαρό ψυχολογικό στρες στην κακοποιημένη γυναίκα, αισθάνεται κατάθλιψη και παρουσιάζει και άλλα ψυχολογικά συμπτώματα. Σύμφωνα με τις γυναίκες μόνο οι δράστες μπορούν να σταματήσουν τη δεύτερη φάση.

Οι κακοποιημένες γυναίκες πιστεύουν πως η συμπεριφορά του δράστη έχει ξεφύγει από τον έλεγχό του και δεν υπακούει στη λογική και έτσι δεν αντιστέκονται, αλλά παραμένουν ήρεμες μέχρι να περάσει η καταιγίδα. Το αίσθημα που κυριαρχεί είναι της παγίδευσης και της αδυναμίας να ξεφύγει από την κατάσταση.

Όταν η επίθεση τελειώσει ακολουθείται, συνήθως, από ένα αρχικό σοκ, μια άρνηση και δυσπιστία ότι έχει πραγματικά συμβεί. Οι περισσότερες κακοποιημένες γυναίκες δεν ζητούν βοήθεια μετά από αυτές τις επιθέσεις, εκτός αν έχουν τόσο άσχημα τραυματιστεί που απαιτείται άμεση ιατρική βοήθεια.

Η δεύτερη φάση του κύκλου είναι συντομότερη από την πρώτη και την τρίτη φάση, καθώς διαρκεί από δυο ως είκοσι τέσσερις ώρες, αν και μερικές γυναίκες ανέφεραν μια σταθερή περίοδο τρόμου για μια βδομάδα ή και περισσότερο.

Οι κακοποιημένες γυναίκες υποστηρίζουν πως νιώθουν ότι κανείς δεν μπορεί να τις προστατεύσει από τη βία των αντρών τους. Γι' αυτό το λόγο είναι δύσκολο να πιστέψει κανείς πως όταν μια γυναίκα γίνει καλά, επιστρέφει δίπλα στον άνθρωπο που της προξένησε τέτοια τραύματα (Walker L., 1989).

Εφόσον το μαρτύριο της κακοποιημένης γυναίκας πάρει τέλος, αρχίζει η τρίτη και τελική φάση της κυκλικής θεωρίας της βίας, η φάση της ευγενικής και μεταμελημένης συμπεριφοράς, που είναι ευπρόσδεκτη και από τα δυο μέλη του ζευγαριού. Όπως η βιαιότητα είναι συνδεδεμένη με τη δεύτερη φάση, έτσι και η τρίτη φάση χαρακτηρίζεται από την υπερβολική αγάπη, την ευγένεια και τη μεταμελημένη συμπεριφορά του δράστη, ο οποίος γνωρίζει ότι φέρθηκε άσχημα και προσπαθεί με κάθε τρόπο να εξιλεωθεί. Παρακαλάει από τη γυναίκα να τον συγχωρήσει και υπόσχεται να μην το κάνει ξανά, αφού όντως αυτό πιστεύει πραγματικά και ο ίδιος. Στη διάρκεια αυτής της φάσης ολοκληρώνεται η μετατροπή της κακοποιημένης γυναίκας σε θύμα.

Ο δράστης συνήθως ζητά τη συνδρομή και άλλων στον αγώνα του να την κρατήσει και έτσι όλοι μαζί προσπαθούν να της δημιουργήσουν αισθήματα ενοχής, ώστε να γυρίσει στον δράστη, κάτι το οποίο επιτυγχάνεται λόγω των προσκολλημένων παραδοσιακών αξιών που έχουν οι γυναίκες για την αγάπη και τον γάμο.

Η κακοποιημένη γυναίκα αισθάνεται πως μπορεί να βοηθήσει το δράστη αν μείνει μαζί του. Θέλει να πιστεύει ότι θα σταματήσει να υποφέρει και οι διαβεβαιώσεις του δράστη στηρίζουν την πίστη της ότι αυτός μπορεί πραγματικά να αλλάξει. Έτσι πείθει τον εαυτό της και μένει μαζί του. Διαλέγει να πιστεύει ότι η συμπεριφορά που βλέπει στη διάρκεια της τρίτης φάσης είναι αυτή που δείχνει τον πραγματικό εαυτό του άνδρα της. Δεν υπάρχει τρόπος να μάθουμε αν αυτό είναι αληθινό ή όχι. Πάντως, είναι ενδιαφέρον ότι αυτές οι γυναίκες διαλέγουν να πιστεύουν ότι η τρυφερή συμπεριφορά είναι πιο χαρακτηριστική του πραγματικού εαυτού του από τη βίαιη συμπεριφορά του. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, επίσης, είναι που η κακοποιημένη γυναίκα καταλαβαίνει πόσο εύθραυστος και ανασφαλής είναι πραγματικά ο δράστης.

Η ακριβής χρονική διάρκεια της τρίτης φάσης δεν έχει ακόμα καθοριστεί. Φαίνεται πως είναι μεγαλύτερη από τη διάρκεια της δεύτερης φάσης, αλλά μικρότερη της πρώτης. Πάντως δεν φαίνεται να έχει κάποιο συγκεκριμένο τέλος και οι περισσότερες γυναίκες ανέφεραν ότι, προτού καλά-καλά το καταλάβουν, η ήρεμη συμπεριφορά έδινε τη θέση της σε μικρά επεισόδια κακοποίησης. Η δημιουργία έντασης της πρώτης φάσης ξεκινούσε, ένας νέος κύκλος κακοποίησης άρχιζε (Walker L., 1989).

2.6. Χαρακτηριστικά γυναικών θυμάτων της ενδοοικογενειακής βίας

Η ερμηνεία των ψυχολογικών πορτραίτων των κακοποιημένων γυναικών είναι ιδιαίτερα δύσκολη για πολλούς και διάφορους λόγους. Ένας από τους βασικούς λόγους, είναι η κριτική που έχει ασκηθεί στις έρευνες που αφορούν στα θύματα κακοποίησης, η οποία επικεντρώνεται στον τρόπο επιλογής του δείγματος και στην απουσία ομάδων ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται, ότι οι έρευνες στηρίζονται σε μικρά κλινικά δείγματα και μελετούν ένα συγκεκριμένο τύπο θυμάτων, αυτών που απευθύνονται στα καταφύγια και στους χώρους υποδοχής κακοποιημένων γυναικών. Παράλληλα, η απουσία συγκριτικών του δείγματος ομάδων ελέγχου στις περισσότερες έρευνες, δεν επιτρέπει τη γενίκευση των συμπερασμάτων τους, ενώ συγχρόνως καθιστά δύσκολη την

επαλήθευση της υπόθεσης ότι οι κακοποιημένες γυναίκες διαφέρουν από τις υπόλοιπες γυναίκες που δεν είναι θύματα κακοποίησης (Παπαμιχαήλ, σελ.115).

Με βάση τις υπάρχουσες έρευνες υποστηρίζεται ότι δεν καταγράφεται ένα προϋπάρχον της κακοποίησης ψυχολογικό και κοινωνικο-πολιτισμικό προφίλ των γυναικών – θυμάτων, με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να υποστηρίζει ότι συγκεκριμένα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά ή χαρακτηριστικά της προσωπικότητας μιας γυναίκας αυξάνουν τις πιθανότητες να γίνει θύμα κακοποίησης από το σύζυγο/σύντροφό της. Οι κακοποιημένες γυναίκες προέρχονται από όλους τους κοινωνικο-πολιτισμικούς χώρους, απ' όλες τις οικονομικές τάξεις, τις θρησκείες και τις φυλές.

Η «τυπική» κακοποιημένη γυναίκα, υποτιμά τον εαυτό της, έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση και βασίζει το συναίσθημα της αυτό-αξίας στην ικανότητα να είναι καλή σύζυγος και νοικοκυρά. Το συναίσθημα της αυτό-ενοχοποίησης κυριαρχεί στην γυναίκα, καθώς είναι πεπεισμένη για την αποκλειστική της ευθύνη για τη βίαιη συμπεριφορά του δράστη. Έτσι, η γυναίκα-θύμα, υποφέρει από έντονες τύψεις για τα επεισόδια βίας και προσπαθεί να εναρμονίσει τη συμπεριφορά της με τις απαιτήσεις του δράστη. Εκδηλώνει παθητικότητα για την κατάστασή της και αδυναμία να αντιδράσει. Στην πραγματικότητα όμως είναι πολύ δυνατή, καθώς συχνά αναγκάζεται να ελέγχει σε μεγάλο βαθμό το περιβάλλον της ώστε να αποφύγει το θάνατο (Γ.Γ.Ι., Τέλος στη βία, 2005).

Επειδή αποφεύγει τις περισσότερες φορές να αποκαλύψει στους άλλους το τρομερό μυστικό της, αλλά και για το λόγο ότι η αυταρχική και ζηλότυπη φύση του δράστη την εμποδίζει να επιδιώξει τη φιλία των άλλων, η γυναίκα απομονώνεται και πιστεύει ότι μόνο η ίδια είναι σε θέση να αλλάξει την κατάστασή της. Πιστεύει ακόμα ότι, αν βρει τη «σωστή» συνταγή, η «κακή» πλευρά του δράστη θα εξαφανιστεί και θα δώσει τη θέση της στον υπέροχο, καλό, ευαίσθητο και τρυφερό άνδρα που γνώρισε και ερωτεύτηκε (Σπανού, σελ.20).

Θεωρεί τον εαυτό της υπεύθυνο για τη δημιουργία του αρμονικού περιβάλλοντος για κάθε μέλος της οικογένειας και προσπαθεί να ελέγξει τους παράγοντες και τις συμπεριφορές εκείνες που μπορεί να προκαλέσουν θυμό στο σύντροφό της. Ζει παγιδευμένη ανάμεσα στην ενοχή και στη βία και προσπαθεί να επιβιώσει αρνούμενη τους φόβους της (Παπαμιχαήλ, σελ. 116-117).

Σύμφωνα με την Walker (1989, σελ.53), οι κακοποιημένες γυναίκες παρουσιάζουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά όπως:

- i. Μικρή αυτοεκτίμηση
- ii. Πιστεύουν όλους τους μύθους για τις σχέσεις κακοποίησης
- iii. Αντιμετωπίζουν με παραδοσιακό τρόπο το σπίτι τους, πιστεύουν πολύ στην ενότητα της οικογένειας και στα προκαθορισμένα στερεότυπα του γυναικείου ρόλου
- iv. Δέχονται την ευθύνη για τις βίαιες πράξεις των ανδρών τους
- v. Αισθάνονται ενοχή, αλλά αρνούνται τον τρόπο και τον θυμό που νιώθουν
- vi. Δείχνουν παθητικότητα προς το κοινωνικό περιβάλλον, αλλά έχουν τη δύναμη να αντιμετωπίζουν το προσωπικό τους περιβάλλον έτσι που να αποφεύγουν μεγαλύτερη κακοποίηση ή και δολοφονία
- vii. Έχουν έντονες αντιδράσεις λόγω στρες, με ψυχοσωματικά συμπτώματα
- viii. Χρησιμοποιούν το σεξ ως μέσο για τη διατήρηση των σχέσεών τους
- ix. Πιστεύουν πως κανένας δεν μπορεί να τις βοηθήσει να λύσουν τα προβλήματά τους, εκτός από τον εαυτό τους.

Οι γυναίκες-θύματα κακοποίησης για να αντιμετωπίσουν προβλήματα όπως μόνιμο στρες, ψυχοσωματικά προβλήματα και κατάθλιψη, συχνά, καταφεύγουν στη χρήση αλκοόλ ή ψυχοφαρμάκων και εκδηλώνουν αυτοκαταστροφικές συμπεριφορές. Επίσης οι γυναίκες αυτές, είναι πιθανό να υπήρξαν θύματα παιδικής κακοποίησης ή μάρτυρες κακοποίησης της μητέρας τους από τον πατέρα κατά την παιδική τους ηλικία, γεγονός που μπορεί να αυξήσει την ανοχή τους απέναντι στη βία των συζύγων/συντρόφων τους. Η αξιοποίηση αυτού του στοιχείου στην ερμηνεία της κακοποίησης, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, προκειμένου να μην οδηγηθούμε σε εσφαλμένα αποτελέσματα (Παπαμιχαήλ, σελ.117).

Οι γυναίκες που υφίστανται κακοποίηση από το σύζυγο/σύντροφο, αντιμετωπίζουν μεγάλη δυσκολία στο να αποφασίσουν να φύγουν από τη σχέση κακοποίησης ακόμα και όταν νιώθουν ότι κινδυνεύουν, για πολλούς και διαφορετικούς λόγους. Μπορεί να φοβούνται την εκδίκηση σε βάρος τους ή σε βάρος των παιδιών τους, ή να μην έχουν δουλειά και να δυσκολεύονται να βρουν λόγο των αντικοινωνικών σχέσεων που τους έχει επιβάλλει ο δράστης. Στις εύπορες γυναίκες υπάρχουν κοινωνικοί φραγμοί όπως, ο φόβος ότι δεν θα τις πιστέψουν, η θέση κύρους του συζύγου που θα πληγεί, η

απομόνωση απ' την οικογένεια που παίρνει το μέρος του δράστη, η στάση των μεγαλύτερων γυναικών που ισχυρίζονται ότι έτσι είναι όλοι οι άνδρες και η έλλειψη οικονομικών πόρων.

Οι βίαιες επιθέσεις και οι ταπεινώσεις που δέχονται πολλές γυναίκες από το σύζυγο/σύντροφό τους, είναι επίμονες και πολύ σοβαρές. Οι γυναίκες αυτές είναι ουσιαστικά παγιδευμένες στη σχέση τους, η οποία το μόνο που τους προσφέρει είναι πόνο και εξευτελισμούς. Η απόφαση να φύγουν, όπως αναφέραμε, είναι περίπλοκη και δύσκολη. Οι περισσότερες απ' αυτές τις γυναίκες δεν εκμυστηρεύονται σε κανέναν αυτό που βιώνουν, με αποτέλεσμα να μην έχουν κάποιον να στηριχθούν. Αυτή η αρχική σιωπή, σχετίζεται, με το γεγονός ότι δεν θεωρούν ότι αντιμετωπίζουν κάποιο σοβαρό πρόβλημα, το οποίο θα συνεχιστεί. Ωστόσο η κακοποίηση συνεχίζεται και οι γυναίκες – θύματα φθάνουν σε σημείο να ντρέπονται και να νιώθουν απόγνωση.

2.7. Χαρακτηριστικά δραστών

Η διερεύνηση της προσωπικότητας του δράστη επεισοδίων βίας και κακοποίησης της συζύγου/συντρόφου του, αποτέλεσε ένα πεδίο ιδιαίτερου ερευνητικού ενδιαφέροντος. Μέσα από ερευνητικά ευρήματα αναδύθηκε η προσωπικότητά του, άλλοτε ως διαταραγμένη και συμπλεγματική, άλλοτε ως πεδίο συσσώρευσης δυσάρεστων και βίαιων παιδικών βιωμάτων, ή/και εμπειριών απόρριψης και υποβάθμισης μέσα σε ένα σύγχρονο ανταγωνιστικό κοινωνικό περιβάλλον (Γ.Γ.Ι., Τέλος στη βία, 2005).

Οι έρευνες διερεύνησης των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας του δράστη κακοποίησης παρουσιάζουν ένα κοινό χαρακτηριστικό, το οποίο και αποτελεί το μεγάλο τους μειονέκτημα. Τα ερευνητικά δεδομένα έχουν προκύψει από τις κλινικές παρατηρήσεις και από τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρωθεί από τους υπεύθυνους θεραπευτικών προγραμμάτων που απευθύνονται σε δράστες κακοποίησης. Επίσης, τα κύρια συμπεράσματα στηρίζονται, στις παρατηρήσεις και τις εκτιμήσεις όχι των ίδιων των δραστών, αλλά των θυμάτων τους (Παπαμιχαήλ, σελ.94).

Στα χαρακτηριστικά που προκύπτουν από κλινικές παρατηρήσεις και σχετικές έρευνες, μεταξύ άλλων, αναφέρεται η κοινωνική δυσπροσαρμοστικότητα των δραστών

και η συναισθηματική τους αστάθεια. Επιπλέον, οι διαπροσωπικές σχέσεις των δραστήων, συνθέτονται από αρνητικά συναισθήματα όπως, ανασφάλεια, φόβος, θυμός, υπέρμετρη ζήλια, καταπίεση, εξουσιαστικές τάσεις, συναισθηματική ψυχρότητα, κατάθλιψη και τάσεις αυτοκαταστροφής. Οι δράστες κακοποίησης, σε υψηλά επίπεδα, εγκλωβίζονται σε αγχωτικές καταστάσεις που πηγάζουν από προσωπικές και κοινωνικές πιέσεις και προκειμένου να εκτονωθούν, καταφεύγουν συχνά στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και στην εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς ενάντια στις συζύγους/συντρόφους τους.

Σύμφωνα με την Walker στο βιβλίο της «Η κακοποιημένη γυναίκα» (1989, σελ.58), τα χαρακτηριστικά του δράστη κακοποίησης είναι τα ακόλουθα :

- i. Οι δράστες έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση
- ii. Πιστεύουν σε όλους τους μύθους που είναι σχετικοί με τις σχέσεις κακοποίησης
- iii. Πιστεύουν στην παραδοσιακή υπεροχή των ανδρών και στον στερεότυπο ανδρικό ρόλο μέσα στην οικογένεια
- iv. Κατηγορούν άλλους για τις πράξεις τους
- v. Ζηλεύουν παθολογικά
- vi. Παρουσιάζουν μια διπλή προσωπικότητα
- vii. Έχουν έντονες αντιδράσεις στρες, που προσπαθούν να τις αντιμετωπίσουν πίνοντας και δέρνοντας τις γυναίκες τους
- viii. Συχνά χρησιμοποιούν το σεξ σαν μια βίαιη πράξη για να αυξήσουν την εκτίμησή τους και τον γλωμό ανδρισμό τους
- ix. Δεν πιστεύουν πως η αρνητική συμπεριφορά τους θα έχει αρνητικές επιπτώσεις

Σε όλες τις περιπτώσεις ο δράστης βασανίζει τη γυναίκα του, γίνεται όλο και πιο καταπιεστικός και αδιάκριτος και προσπαθεί να μπει μέσα στις σκέψεις και τις πράξεις της. Οι δράστες πολλές φορές, τείνουν να παίζουν σαν παιδιά, προκαλώντας γέλιο με την αστεία συμπεριφορά τους. Μερικές φορές ξεπερνούν τα όρια, ενώ η ανοησία τους, εμπαίζει τους κοινωνικού κανόνες (Walker, 1989).

Σύμφωνα με την Παπαμιχαήλ (2005), τα κυριότερα χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς του δράστη κινούνται γύρω από το τρίπτυχο: Άρνηση και ελαχιστοποίηση της βίαιης συμπεριφοράς – Εξάρτηση από τη σύζυγο/σύντροφο και ζηλοτυπία – Χαμηλή αυτοεκτίμηση. Συχνά, οι δράστες ενδοοικογενειακής βίας λόγω ντροπής ή ενοχής αρνούνται ή ελαχιστοποιούν τη βίαιη συμπεριφορά τους. Αρκετές

φορές, μάλιστα, προκειμένου να αποποιηθούν τις ευθύνες τους, κατηγορούν τα θύματά τους ή εξωτερικούς παράγοντες και επικαλούνται αδυναμία ελέγχου των αντιδράσεών τους και απώλεια μνήμης κατά τη διάρκεια του βίαιου ξεσπάσματος. Όσον αφορά στην υπερβολική εξάρτηση των δραστών από τη σύζυγο/σύντροφο, εν μέρει, είναι αποτέλεσμα της κοινωνικής και προσωπικής απομόνωσης που αισθάνονται πολλοί δράστες. Οι γυναίκες αποτελούν γι' αυτούς τη μοναδική πηγή αγάπης, υποστήριξης, συντροφικότητας, κατανόησης και βοήθειας για την επίλυση προβλημάτων.

Αυτή η υπερβολική εξάρτηση συνοδεύεται από υπέρμετρη ζηλοτυπία και καχυποψία που πολλές φορές ξεπερνά τα όρια της παράνοιας. Στόχος τους είναι ο απόλυτος έλεγχος στη ζωή των συντρόφων τους και μέσο επίτευξης αυτού του στόχου είναι ακόμη και η βία. Παράλληλα, οι δράστες, πιστεύοντας σε παραδοσιακές αντιλήψεις και στερεότυπα για το ρόλο και τον τρόπο ζωής του άνδρα, η αποτυχία τους να αγγίξουν τα υψηλά αυτά ανδρικά κοινωνικά πρότυπα επιφέρει ένα καθοριστικό πλήγμα στην αυτό-εικόνα και την αυτοεκτίμησή τους. Συχνά, η χαμηλή αυτοεκτίμηση των δραστών συνδέεται με τραυματικές εμπειρίες κατά την παιδική ηλικία τους.

Σύμφωνα με τον Robertson (1992), οι άνδρες δράστες συνήθως εμπίπτουν στον τύπο των συναισθηματικά καταπιεσμένων ανδρών και είναι άτομα απολύτως φυσιολογικά με ιδιαίτερες σωματικές και πνευματικές ικανότητες και με επαγγελματικά και κοινωνικά προσόντα. Εν τούτοις, είναι συναισθηματικά καταπιεσμένοι με ανώριμες αντιδράσεις και εκρήξεις επιθετικότητας και βίας.

Μεγάλο ερευνητικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η αιτιακή σχέση μεταξύ χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών και βίαιης συμπεριφοράς, καθώς και η αιτιακή σχέση μεταξύ βίαιων παιδικών βιωμάτων του δράστη και εκδήλωσης βίαιης συμπεριφοράς στη μετέπειτα ενήλικη ζωή του. Οι συγκεκριμένες σχέσεις πρέπει να εξετάζονται με ιδιαίτερη προσοχή και σκεπτικισμό, καθώς απ' τη μια πλευρά, διάφορες έρευνες καταλήγουν σε αντιφατικά αποτελέσματα, ενώ από την άλλη, η αποδοχή αυτών των σχέσεων, χωρίς περαιτέρω προβληματισμό, ενισχύει τους μύθους που κυριαρχούν στο ευρύ κοινό και στο μυαλό των κακοποιημένων γυναικών, για την αποκλειστική ευθύνη την εξαρτησιογόνων ουσιών ή των βίαιων παιδικών βιωμάτων του δράστη για την κακοποίηση των συζύγων/συντρόφων τους.

Ένας μεγάλος αριθμός ερευνών έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ύπαρξης αξιοσημείωτης σχέσης μεταξύ αλκοόλ, τοξικών ουσιών και βίας. Ενδεικτικά

αναφέρουμε, πως στο 50% των επεισοδίων κακοποίησης εμπλέκεται η χρήση αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών από το δράστη (Σπανού, σελ.35). Έχει υποστηριχθεί πως η κατανάλωση αλκοόλ και η χρήση τοξικών ουσιών επιδρά στην ψυχολογία του δράστη, απελευθερώνει τη συνείδηση και ενισχύει την άρση των αναστολών, οδηγώντας τον σε παρεκκλίνουσες συμπεριφορές. Σε καμία περίπτωση όμως δεν μπορεί να αποτελέσει την κύρια αιτία εκδήλωσης της βίας. Άλλωστε όλοι οι δράστες ενδοοικογενειακής βίας δεν κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, ενώ παράλληλα, όλοι οι άνδρες που καταναλώνουν αλκοόλ ή κάνουν χρήση τοξικών ουσιών δεν κακοποιούν τη σύζυγο/σύντροφο τους (Dobash R.E., Dobash R., 1998, σελ.149).

Όσον αφορά στην αιτιακή σχέση μεταξύ βίαιων παιδικών βιωμάτων του δράστη και εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς στην μετέπειτα ενήλικη ζωή του, οι περισσότερες έρευνες καταλήγουν στο συμπέρασμα πως οι βίαιοι ενήλικοι άνδρες, έχουν περισσότερες πιθανότητες να είχαν υποστεί κακομεταχείριση ή κακοποίηση στην παιδική τους ηλικία, από τους μη βίαιους. Όταν η προσωπικότητα ενός ατόμου έχει διαμορφωθεί σε ένα βίαιο περιβάλλον, το άτομο αυτό μεγαλώνοντας, παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα εμπιστοσύνης και αυτονομίας και δυσκολία να ξεφύγει από τα πρότυπα βίας που έχουν ενσωματωθεί στη συμπεριφορά του. Αυτό που πρέπει να διευκρινίσουμε είναι η πιθανολογία αυτής της σχέσης και όχι η προδιαγραφή της, καθώς, είναι πιθανό άτομα που έχουν βιώσει τη βία, στην παιδική τους ηλικία, να μην εξελιχθούν σε βίαιους ενήλικους (Σπανού, σελ.35).

Οι δράστες όμως έχουν και τις θετικές τους πλευρές. Έχουν τη δυνατότητα να είναι αξιαγάπητοι, τρυφεροί και ευγενικοί σύντροφοι, ενώ πολλές φορές, παρά τη βίαιη συμπεριφορά προς τη σύζυγο/σύντροφο, είναι άριστοι γονείς. Η αξιοποίηση των συγκεκριμένων θετικών χαρακτηριστικών αποκτά ιδιαίτερη σημασία στα προγράμματα μεταχείρισης και παρέμβασης στους δράστες ενδοοικογενειακής βίας (Παπαμιχαήλ, σελ.103).

3. ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

3.1. Νομικό Πλαίσιο και Πολιτικές

Η ενδοοικογενειακή βία και κυρίως η βία εναντίων των γυναικών δεν αποτελεί πλέον ιδιωτική υπόθεση, αλλά δημόσιο κοινωνικό πρόβλημα και τα κράτη προκειμένου να προστατεύσουν των γυναικείο πληθυσμό από τις βίαιες συμπεριφορές των ανδρών προέβησαν στην δημιουργία και εφαρμογή νόμων και πολιτικών. Στη συνέχεια παρατίθενται ενδεικτικά ορισμένες πολιτικές και η σχετική νομοθεσία που εφάρμοσαν ορισμένα κράτη για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας.

Το 1997 θεσπίστηκε στην Αυστρία νόμος που αφορά την ενδοοικογενειακή βία ο οποίος εκχωρεί το δικαίωμα στην αστυνομία να πραγματοποιήσει έξωση του δράστη από την κατοικία του για διάστημα 7 ημερών. Το 2000 η νομοθεσία αυτή τροποποιήθηκε και η απομάκρυνση του δράστη από την κατοικία του παρατείνεται κατά τρεις ημέρες. Επιπλέον ο νόμος αυτός απαλλάσσει τη γυναίκα θύμα ενδοοικογενειακής βίας από το βάρος της απόδειξης και παρέχει στο θύμα τη δυνατότητα να ζητήσει περιοριστικά μέτρα και τη στήριξη των αστυνομικών αρχών . Το 2006 σύμφωνα με τα αρχεία της αυστριακής αστυνομίας πραγματοποιήθηκαν 7235 εντολές εξώσεις και η παρέμβαση της αφορούσε 6467 περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας. (Σπανού,2005,σελ.87)

Στην πρωτεύουσα της Αυστρίας τη Βιέννη, το τμήμα παιδικής πρόνοιας του δήμου εφάρμοσε το 2001 ένα έργο πρώιμης πρόληψης της ενδοοικογενειακής βίας το οποίο εξέτασε της προσεγγίσεις των φορέων που απευθύνονται σε γονείς και σε μελλοντικούς γονείς. Αξιολόγησε την κινητοποίηση που έχουν οι επαγγελματίες υγείας στο να αναγνωρίζουν τα προβλήματα καθώς επίσης και τις ενδείξεις άγχους που ενδεχομένως εμφανίζουν οι γονείς και τα οποία μπορεί να προκαλέσουν συγκρούσεις και βίαια επεισόδια σε μια οικογένεια.(Φυλλάδιο Daphne: «Θέματα και εμπειρίες από

την καταπολέμηση της βίας σε βάρος των παιδιών, των εφήβων και των γυναικών», σελ.17)

Στη Γαλλία με νόμο που θεσπίστηκε το 2006 αναγνωρίζεται ως ποινικό αδίκημα η βία εντός ζευγαριού καθώς επίσης και ο συζυγικός βιασμός. Η Πολιτική που εφαρμόστηκε στη Γαλλία στα πλαίσια του προγράμματος Daphne επικεντρώθηκε στηνκατάρτιση των επαγγελματιών υγείας που ασχολούνται με την ενδοοικογενειακή βία. Προέβησαν επίσης στη δημιουργία ενός δικτυακού τόπου υποστήριξης, όπου παρείχε την δυνατότητα στους επαγγελματίες να επικοινωνούν, να ανταλλάζουν απόψεις, πληροφορίες, ιδέες σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία (Φυλλάδιο Daphne: «Θέματα και εμπειρίες από την καταπολέμηση της βίας σε βάρος των παιδιών, των εφήβων και των γυναικών», σελ. 18)

Από το 1683 η ενδοοικογενειακή βία αναφέρεται στη νομοθεσία της Δανίας. Κατοχυρώνει την αρχή της ισότητας απέναντι στο νόμο. Το άρθρο 210 του Ποινικού Κώδικα αναφέρεται στην σεξουαλική κακοποίηση στα πλαίσια της οικογένειας και το άρθρο 213 αφορά την αμέλεια. Για την παρακολούθηση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας εναντίον των γυναικών το Δανικό –Εθνικό Παρατηρητήριο προέβει στη δημιουργία βάσης δεδομένων το 2004 (Φυλλάδιο Daphne: «Θέματα και εμπειρίες από την καταπολέμηση της βίας σε βάρος των παιδιών, των εφήβων και των γυναικών», σελ. 12)

Η βία εντός του ζευγαριού έχει αναγνωριστεί από το νομοθετικό πλαίσιο του Βελγίου από το 1997 χωρίς όμως να προβλέπεται κάποια ποινή για τον δράστη της ενδοοικογενειακής βίας. Το 2003 ο Ποινικός Κώδικας του Βελγίου παραχωρεί την οικογενειακή εστία στο θύμα.(Φυλλάδιο Daphne: «Θέματα και εμπειρίες από την καταπολέμηση της βίας σε βάρος των παιδιών, των εφήβων και των γυναικών», σελ. 11).

Το 1999, με πρωτοβουλία της Μη Κυβερνητικής οργάνωσης του Βελγίου Vie Feminine πραγματοποιήθηκε μια εκστρατεία ενημέρωσης που σκοπό είχε να πληροφορήσει τον γυναικείο πληθυσμό για διάφορες μορφές ενδοοικογενειακής βίας που μπορεί να είναι σωματική, ψυχολογική, οικονομική, σεξουαλική, λεκτική καθώς επίσης και να τους επισημάνει ότι δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να αποδέχονται τέτοιου είδους συμπεριφορές από τους συντρόφους τους ή τους συζύγους τους. Επιπλέον η οργάνωση αυτή, με τους συνεργάτες της στη Γαλλία και στην Ιταλία

προέβει στη δημιουργία έντυπου ενημερωτικού φυλλαδίου το οποίο μάλιστα εμπεριέχει και τις διευθύνσεις των διαθέσιμων υπηρεσιών όπου μπορούν να απευθυνθούν τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας προκειμένου να αναζητήσουν βοήθεια και συμβουλές.(Φυλλάδιο Daphne: «Θέματα και εμπειρίες από την καταπολέμηση της βίας σε βάρος των παιδιών, των εφήβων και των γυναικών», σελ. 16).

Αντίθετα, στη Γερμανία δεν υπάρχει ποινικός νόμος για την ενδοοικογενειακή βία, παρά μόνο κάποιοι επιμέρους νόμοι οι οποίοι προβλέπουν την απομάκρυνση του δράστη της συζυγικής κακοποίησης.(Φυλλάδιο Daphne, Θέματα και εμπειρίες από την καταπολέμηση της βίας σε βάρος των παιδιών, των εφήβων και των γυναικών, σελ.12).

Στην Εσθονία η ενδοοικογενειακή δεν βία είναι ξεχωριστό ποινικό αδίκημα καθώς συγκαταλέγεται στα αδικήματα κατά του ατόμου. Σύμφωνα με την Έκθεση του CEDAW το 2002, στην Εσθονία καθημερινά 200 γυναίκες υπόκεινται σε σωματική βία εκ των οποίων τα 2/3 περιστατικών γίνεται στο σπίτι και τα 33 απ' αυτά αφορούν σεξουαλική κακοποίηση (Φυλλάδιο Daphne: «Θέματα και εμπειρίες από την καταπολέμηση της βίας σε βάρος των παιδιών, των εφήβων και των γυναικών», σελ.12)

Η Ισπανία με τον Οργανικό Νόμο 14/1999 χαρακτηρίζει την ενδοοικογενειακή βία ως έγκλημα. Διαθέτει ένα αξιολογικό νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με την οικογενειακή βία και είναι πιθανό αυτό και οι προσπάθειες ευαισθητοποίησης να ωθήσουν στην καταγγελία και δίωξη περισσότερων περιπτώσεων οικογενειακής βίας.(Φυλλάδιο Daphne: «Θέματα και εμπειρίες από την καταπολέμηση της βίας σε βάρος των παιδιών, των εφήβων και των γυναικών», σελ 14)

Το νομοθετικό πλαίσιο των Η.Π.Α. χαρακτηρίζεται ιδιόρρυθμο καθώς η κάθε πολιτεία φέρει τη δική της νομοθεσία ενώ συγχρόνως υπάρχει και η ομοσπονδιακή νομοθεσία η οποία είναι κοινή για όλες τις πολιτείες (B. Γάτσας,σελ.114).

Σε όλες σχεδόν τις πολιτείες υπάρχουν νόμοι οι οποίοι προστατεύουν τα θύματα και τους μάρτυρες της ενδοοικογενειακής βίας, ανεξάρτητα από το φύλο τους, την ηλικία ή την οικογενειακή κατάσταση. Επιπλέον σύμφωνα με την ομοσπονδιακή νομοθεσία απαγορεύεται η μετακίνηση ανθρώπων που έχουν ως στόχο να τραυματίσουν ή να θέσουν σε κίνδυνο τη ζωή ενός άλλου προσώπου. Ο δράστης της ενδοοικογενειακής βίας που έχει διαπράξει κακούργημα ή πλημμέλημα απαγορεύεται να έχει στην κατοχή του όπλο. Όσον αφορά τα θύματα της οικογενειακής κακοποίησης

τηρείται το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων και τους παρέχεται η δυνατότητα να ζητήσουν περιοριστικά μέτρα σε βάρος του δράστη προκειμένου να προλάβουν μια ακόμη κακοποίηση τους (Γάτσας, , σελ. 114).

Ο Κυπριακός νόμος που θεσπίστηκε 2004 καταδικάζει οποιαδήποτε βίαια πράξη στην οικογένεια, επιβάλλει βαρύτερες ποινές στους δράστες ενδοοικογενειακής βίας, προστατεύει τα θύματα βίας καθώς τους παρέχει μέσω Δικαστηρίων τη δυνατότητα να εκδώσουν διάταγμα απομάκρυνσης του δράστη από την οικία, αναγνωρίζει τον συζυγικό βιασμό, παρέχει προστασία στα θύματα αλλά και στους μάρτυρες, προβλέπει την δημιουργία στέγης προστασίας για τα θύματα, επιτρέπει τη μαγνητοσκοπημένη κατάθεση του θύματος, προβλέπει την ύπαρξη οικογενειακού συμβούλου (Φυλλάδιο Δράση κατά της ενδοοικογενειακής βίας, 2010, σελ.7)

Κάποιες από τις αδυναμίες της Κυπριακής Νομοθεσίας έγκειται στο γεγονός ότι δεν λαμβάνεται υπόψη η διάσταση του φύλου στην οικογένεια και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργούνται ανισότητες. Επιπλέον μια ακόμη παράληψη αφορά την προστασία των μεταναστριών γυναικών που διαβιούν στην Κύπρο και είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας.(Δράση κατά της ενδοοικογενειακής βίας,2010,σελ7-8)

Το 2006-2008 στα πλαίσια της Εκστρατείας του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Καταπολέμηση της βίας κατά των Γυναικών πραγματοποιήθηκαν από διάφορες κυβερνητικές αρχές και μη κυβερνητικές οργανώσεις οι εξής δράσεις στην Κύπρο:

- Η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια δημιούργησε έντυπο πληροφοριακό υλικό για την ενημέρωση και ευαισθητοποίησης του κοινού. Η Επιτροπή συμμετείχε επίσης στην οργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων προκειμένου να καταρτιστούν οι επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.
- Το Γραφείο χειρισμού θυμάτων βίας στην οικογένεια και κακοποίησης ανηλίκων της κυπριακής Αστυνομίας, εκπαιδεύει τους αστυνομικούς, πραγματοποιεί ομιλίες σε φοιτητές και σε άλλους επαγγελματίες, διανέμει έντυπο πληροφοριακό υλικό , προβάλλει διαφημιστικά στην τηλεόραση και στο ραδιόφωνο προκειμένου να ευαισθητοποιήσει και να ενημερώσει το κοινό για την ενδοοικογενειακή βία.
- Ο Εθνικός Μηχανισμός για τα δικαιώματα της γυναίκας του Υπουργείου Δικαιοσύνης έχει στηρίξει οικονομικά μέσω χρηματοδοτήσεων διάφορα έργα που

εφαρμόστηκαν για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας,(Δράση κατά της ενδοοικογενειακής βίας,2010,σελ.10)

Η Κυπριακή Δημοκρατία προέβει στην εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια (2010-2015). Το ΕΣΔ περιλάμβανε την πραγματοποίηση ημερίδων, σεμιναρίων, συνεδρίων τόσο για την ενημέρωση και πληροφόρηση του κοινού όσο και των επαγγελματιών, παρείχε προστασία στην οικογένεια αλλά και στα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας, ελέγχει την αποτελεσματικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Επιπλέον προβλέπει την ίδρυση δομών και κέντρων συμβουλευτικής για την καλύτερη αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (Δράση κατά της ενδοοικογενειακής βίας,2010,σελ.7).

Το ΕΣΔ παρουσιάζει κάποιες ελλείψεις οι οποίες αφορούν την απουσία χρονοδιαγραμμάτων για την εφαρμογή των δράσεων και στο ότι δεν έχουν στη διάθεση τους συγκεκριμένο προϋπολογισμό, την μη συμμετοχή των γυναικείων οργανώσεων στις δράσεις. (Δράση κατά της ενδοοικογενειακής βίας,2010, σελ.8)

Με πρωτοβουλία του Λόμπυ Γυναικών της Ευρώπης διενεργήθηκε σε διάφορα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως Ολλανδία (1989), Βέλγιο(1998), Φιλανδία(1998), έρευνα η οποία αποδεικνύει ότι η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί τη συχνότερη μορφή βίας εναντίον των γυναικών (Στ. Παπαμιχαήλ, 2010, στο «Οικογένεια και νέες μορφές γονεϊκότητας», σελ.974).

Το 1995 στην Παγκόσμια Διάσκεψη Γυναικών στο Πεκίνο αναδείχθηκε η σοβαρότητα του προβλήματος της βίας που υφίστανται οι γυναίκες από τους συζύγους τους και αυτό αποτέλεσε προτεραιότητα της κοινωνικής πολιτικής της Ευρώπης. Έτσι λοιπόν η Ευρωπαϊκή Ένωση στην πολιτική της για την Εσωτερική Ασφάλεια και Δικαιοσύνη ενσωμάτωσε και το θέμα της βίας εναντίον των γυναικών (Στ. Παπαμιχαήλ, 2010, στο «Οικογένεια και νέες μορφές γονεϊκότητας», σελ.974).

Ο ΟΗΕ από τα πρώτα κιόλας χρόνια λειτουργίας του (1945-1962) επικεντρώθηκε στην δημιουργία και την προώθηση διεθνούς δικαίου για τα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα των φύλων. Στη γενική συνέλευση του ΟΗΕ το 1979 υιοθετήθηκε η Σύμβαση για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW) και τρία χρόνια αργότερα άρχισε να εφαρμόζεται. Η σύμβαση αυτή στηρίζεται σε τρεις βασικές αρχές της ισότητας, της μη διάκρισης, της κρατικής υποχρέωσης και υπογράφηκε από 186 κράτη μέλη. Τα άρθρα που περιλαμβάνονται

στην συγκεκριμένη συνθήκη αφορούν την υποχρέωση των κρατών να εφαρμόσουν νόμους, προγράμματα, μέτρα για την εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών καθώς επίσης και τη δημιουργία Επιτροπής CEDAW. Η Επιτροπή αυτή αποτελείται από 23 εμπειρογνώμονες που έχουν πλήρη ανεξαρτησία και που στόχο έχει να ελέγχει αν τα συμβαλλόμενα κράτη εφαρμόζουν τη συνθήκη. Τα συμβαλλόμενα κράτη μέλη υποχρεούνται να προσκομίζουν εκθέσεις στον ΟΗΕ οι οποίες θα αναφέρονται στις προόδους που σημειώθηκαν στο κράτος στον τομέα της εξάλειψης των διακρίσεων (Τσακλαγκάνου,2010, σελ.389-390)

Το 1985 ο ΟΗΕ ενέτεινε τις προσπάθειες του προκειμένου να διασφαλιστεί η ισότητα, η ανάπτυξη και η ειρήνη για τις γυναίκες. Πραγματοποιήθηκαν από τότε, κατόπιν διασκέψεων και συνόδων των συμβαλλόμενων κρατών της Συνθήκης CEDAW συνολικά 24 Συστάσεις. Το 1990 κατέστη εφικτή η συναίνεση των κρατών – μελών της Συνθήκης όσον αφορά τις ενέργειες που πρέπει να ληφθούν για να επιτευχθούν οι διεθνείς στόχοι για την πρόοδο των γυναικών.(Τσακλαγκάνου,Γ, σελ.390,392)

Το 1992 η Επιτροπή Cedaw υιοθέτησε τη Γενική Σύσταση αρ. 19 με την οποία η βία εναντίον των γυναικών αναγνωρίζεται ως μορφή διάκρισης του φύλου. Στην περίπτωση που το κράτος δεν δείξει την απαιτούμενη επιμέλεια στον τομέα της πρόληψης της ενδοοικογενειακής βίας, στη δικαστική έρευνα, στην τιμωρία των ενόχων, στη παροχή προστασίας των θυμάτων και στην αποζημίωση των θυμάτων τότε επισείει την κρατική ευθύνη σε διεθνές επίπεδο (Τσακλαγκάνου Γ, σελ. 392).

Το 1993 στη Διεθνής Διάσκεψη στη Βιέννη για τα ανθρώπινα δικαιώματα έγινε αναφορά στην Έμφυλη βία και στις σοβαρές διαστάσεις της κακοποίησης του γυναικείου φύλου σε διεθνές επίπεδο. Αιτία αυτής της διάσκεψης αποτέλεσε η σκέψη ότι η βία εναντίον των γυναικών έκτος του ότι έχει επιπτώσεις στην κοινωνική και προσωπική ανάπτυξη των κακοποιημένων γυναικών παρεμποδίζει την γενικότερη ανάπτυξη μιας χώρας. Η έννοια του φύλου λαμβάνεται πλέον υπόψη σε όλες τις έρευνες, τις εκθέσεις μελών χωρών, στα προγράμματα δράσης, στη νομοθεσία, στις πολιτικές (Φυλλάδιο ΓΓΙΦ, Τατά Αρσέλ 2011).

Την ίδια περίοδο από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθετήθηκε η «Διακήρυξη για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών» και με την 48/104 απόφαση της 20 Δεκεμβρίου του 1993 ορίζεται στο άρθρο 1 η βία ως « κάθε πράξη βίας που στηρίζεται στο φύλο και έχει ως αποτέλεσμα ή είναι δυνατόν να έχει ως αποτέλεσμα τη σωματική,

σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή πόνο για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων και των απειλών για τέτοιες πράξεις, τον εξαναγκασμό ή την αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας, είτε προκύπτει στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή (Φυλλάδιο ΓΓΙΦ, Τατά Αρσέλ 2011).

Το 1994 διορίστηκε μια ειδική Γραμματέας για τη βία εναντίον των γυναικών που αρμοδιότητα της είναι να παρακολουθεί το φαινόμενο της βίας σε διεθνές επίπεδο, να συντάσσει ετήσιες εκθέσεις και να εισηγείται μέτρα για την καταπολέμηση της βίας τόσο σε εθνικό και σε περιφερειακό επίπεδο (Φυλλάδιο ΓΓΙΦ, Τατά Αρσέλ 2011).

Στις 16 Σεπτεμβρίου 1997 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε Ψήφισμα για την αντιμετώπιση της βίας εναντίον των γυναικών(Στεφανίδου Α, 2009, σελ.5) Στα πλαίσια αυτού του ψηφίσματος, το 1998 και 1999 έγιναν ενημερωτικές εκστρατείες και συνέδρια σε διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η σημαντικότερη καμπάνια που διενεργήθηκε ήταν τα έτη 2001-2003 και αφορούσε τη μηδενική ανοχή βίας εναντίον των γυναικών. Επιπλέον, η Επιτροπή του Ευρωκοινοβουλίου για τα δικαιώματα της γυναίκας πραγματοποίησε συνέδρια που σκοπό είχαν να παρακολουθήσουν την εξέλιξη αντιμετώπισης της βίας στην οικογένεια καθώς επίσης και τις μορφές βίας εναντίον των γυναικών (Φυλλάδιο ΓΓΙΦ, 2011).

Ενημερωτικές δημόσιες εκστρατείες με θέμα τη βία σε βάρος των γυναικών πραγματοποιήθηκαν το 2000, με πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών στα πλαίσια ενός τριετούς έργου για την ίδρυση Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για Γυναίκες. Σταδιακά άρχισαν να ιδρύονται Εθνικά Παρατηρητήρια σε διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Φυλλάδιο Daphne, Θέματα και εμπειρίες από την καταπολέμηση της βίας σε βάρος των παιδιών, των εφήβων και των γυναικών,σελ.16). Αρμοδιότητες του Εθνικού Παρατηρητηρίου είναι να ετοιμάζει την εθνική έκθεση για τη βία κατά των γυναικών, να παρακολουθεί αν η κυβέρνηση τηρεί τις δεσμεύσεις σε θέματα που σχετίζονται με τη βία κατά των γυναικών, να επισημαίνει τα σφάλματα στις πολιτικές και στις βασικές δεσμεύσεις, καταδεικνύοντας κυρίως που βρίσκονται τα εμπόδια.(Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και ομάδα συγγραφέων, 2011, σελ.46)

Το 2002 ψηφίστηκε Σύσταση από το Συμβούλιο της Ευρώπης στην οποία προτείνονται μέτρα για την αποτελεσματική προστασία των θυμάτων, την διασφάλιση των δικαιωμάτων και την πρόληψη κάθε μορφής βίας, σε βάρος των γυναικών.

Επιπλέον το 2007 διοργανώθηκε κοινοβουλευτική καμπάνια. (Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και ομάδα συγγραφέων, 2011, σελ.46)

Σημαντικό βήμα σε Ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελεί το Ψήφισμα 02.02.2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με το οποίο έγιναν συστάσεις στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα που αφορούν τη βία που ασκούν οι άνδρες εναντίον των γυναικών. Συγκεκριμένα συστήθηκε στα κράτη να θεωρούν τη βία εναντίον των γυναικών ως καταπάτηση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπου διαφαίνονται οι άνισες σχέσεις ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών. Έτσι λοιπόν για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας προτάθηκε να ακολουθηθεί ενιαία και συλλογική πολιτική, να εφαρμοστούν μέτρα πρόληψης, να δείξουν μηδενική ανοχή στη βία εναντίον των γυναικών, να υπάρξει συνεργασία μεταξύ κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων καθώς επίσης και εναρμονισμένη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και το Μελλοντικό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων.

Επιπλέον, προτάθηκε να ορίσουν εθνικούς εισηγητές με σκοπό να συλλέγουν και να επεξεργάζονται τα στοιχεία και τις πληροφορίες για τη βία των ανδρών κατά των γυναικών, να εξασφαλιστεί ένας κοινός τρόπος καταχώρησης των περιστατικών κακοποίησης από τις δικαστικές και αστυνομικές αρχές, τα νοσοκομεία και τις κοινωνικές υπηρεσίες (Στεφανίδου Α., 2009, σελ.7-8).

Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης παροτρύνθηκαν να προβούν σε νομοθετικές ρυθμίσεις σύμφωνα με τις οποίες ο συζυγικός βιασμός εντός του γάμου θα αναγνωρίζεται ως έγκλημα και θα διώκεται ποινικά, να μην δέχονται ως ελαφρυντικό σε υποθέσεις βίας εναντίον των γυναικών πολιτισμικές πρακτικές. Οι γυναίκες θύματα βίας να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη και στον νόμο, να παρέχεται αποζημίωση, υποστήριξη, στέγη, οικονομική ενίσχυση, ένταξη στην αγορά εργασίας στα θύματα. Όσον αφορά τον δράστη ενδοοικογενειακής βίας προτάθηκε η επαγγελματική βοήθεια και θεραπεία (Στεφανίδου Α., 2009, σελ.8-9)

Την ίδια περίπου περίοδο ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, θεωρούσε ότι σε πολλά κράτη η εξάλειψη της βίας εξελίσσονταν με βραδύς ρυθμούς πράγμα το οποίο διαπιστώθηκε και από έρευνα, έτσι προέβη στην απόφαση 61/143/ του Δεκεμβρίου του 2006 με την οποία προέτρεπε τα κράτη να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειες τους για

την εξάλειψη όλων των μορφών βίας.(Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και ομάδα συγγραφέων, 2011, σελ.40)

Το 2006 υιοθετήθηκε ο Χάρτης Πορείας για την Ισότητα των Φύλων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο Χάρτης αυτός αποτελούσε μόνο κείμενο πολιτικών κατευθύνσεων, καθώς δεν κατορθώθηκε να υλοποιηθούν δράσεις εξαιτίας έλλειψης προϋπολογισμού (Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και ομάδα συγγραφέων, 2011, σελ.41)

Τα τελευταία χρόνια προτεραιότητες της κοινωνικής πολιτικής της Ε.Ε αποτελεί η ένταξη της διάστασης του φύλου (Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και ομάδα συγγραφέων, 2011, σελ.41). Έτσι λοιπόν, το 2009 ανακοινώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης η Σύμβαση «Στρατηγική για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών». Η Σύμβαση περιλάμβανε μια συνολική στρατηγική της Ε.Ε. για τη βία λόγω φύλου (Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και ομάδα συγγραφέων, 2011, σελ.43)

3.2. Ο νέος Νόμος για την ενδοοικογενειακή βία στην Ελλάδα

Το Μάρτιο του 2005 η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, πρότεινε στην Ελλάδα να προωθήσει νομοσχέδιο που αφορά την ενδοοικογενειακή βία. Η παρουσίαση του νομοσχεδίου έγινε από τον Υπουργό Δικαιοσύνης στις 25/11/2005, παγκόσμια ημέρα κατά τις ενδοοικογενειακής βίας των γυναικών και τέθηκε σε δημόσιο διάλογο. Στις 24 Οκτωβρίου του 2006 το νομοσχέδιο 3500/2006 ψηφίστηκε από τη Βουλή και αποτελεί νόμο του κράτους για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (Καταργώντας τα εμπόδια συμβουλευτική και ενδυνάμωση γυναικών, 2010 σελ.340).

Η δημιουργία του συγκεκριμένου νομοσχεδίου στηρίχθηκε στις αρχές της ελευθερίας, της αυτοδιάθεσης και της αξιοπρέπειας του ατόμου προκειμένου να επιτευχθεί η αρμονική συνύπαρξη των μελών της οικογένειας (Αρτινοπούλου, 2006,σελ.201).

Στο νομοσχέδιο περιλαμβάνονταν τα εξής άρθρα:

Άρθρο 1

Στο πρώτο άρθρο του νομοσχεδίου παραθέτονται οι ορισμοί των όρων «ενδοοικογενειακή βία », «οικογένεια» και «θύμα ενδοοικογενειακής βίας».

Ενδοοικογενειακή βία, ως όρος της κείμενης νομοθεσίας, σύμφωνα με την Στεφανίδου (2009,σελ.24) δεν ενέχει την έννοια της ενδοοικογενειακής βίας με την εγκληματολογική διάσταση άλλα είναι η πραγματοποίηση αξιόποινης πράξης σε βάρος οποιουδήποτε μέλους της οικογένειας. Άλλωστε η ενδοοικογενειακή βία ορίζεται διεθνώς «ως βία που ασκείται σε βάρος των γυναικών ή των παιδιών στα πλαίσια της οικογένειας, χρησιμοποιείται ως μέσο επιβολής και κυριαρχίας του αρσενικού. (Σκλάβου, 2008, σελ.39)

Οικογένεια: Αναφέρεται όχι μόνο στην παραδοσιακή αλλά και στην ευρύτερη μορφή της οικογένειας καθώς εδώ εκτός από τους συζύγους ή γονείς, ή συγγενείς πρώτου ή δευτέρου βαθμού εξ' αίματος ή εξ αγχιστείας και τα τέκνα από υιοθεσία, περιλαμβάνονται ακόμη και οι συγγενείς έως και τετάρτου βαθμού στην περίπτωση που διαμένουν στη ίδια οικία με την οικογένεια καθώς και τα ανήλικα τέκνα τους. Επιπλέον, όταν τα παιδιά της μόνιμης συντρόφου του άνδρα ή του μόνιμου συντρόφου της γυναίκας ή κοινά ενός εξ' αυτών, εφόσον τα άτομα αυτά συνοικούν(ΦΕΚ, 232). Σκοπός του άρθρου αυτού είναι να προστατέψει από την ενδοοικογενειακή βία τα ευάλωτα μέλη της οικογένειας, χωρίς όμως να θίγονται αρχές και αξίες που έχουν διαμορφωθεί παλαιότεν στην ελληνική κοινωνία.(Στεφανίδου, 2009, σελ.29)

Θύμα ενδοοικογενειακής βίας κατά τα άρθρα 6,7,8 του παρόντος νόμου θεωρείται οποιοδήποτε πρόσωπο της οικογένειας που τελείται σε βάρος του αξιόποινη πράξη ή που έχει τελεσθεί αξιόποινη πράξη σύμφωνα με τα άρθρα 299 και 311 του Ποινικού Κώδικά.(ΦΕΚ, 232, σελ.2573).

Άρθρο 2

Απαγορεύεται η άσκηση βίας οποιαδήποτε μορφής μεταξύ των μελών της οικογένειας.(Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και ομάδα συγγραφέων, 2011, σελ.92). Με το άρθρο αυτό, καταδικάζεται η άσκηση βίας στην οικογένεια, θεωρείται

παράνομη και αξιόποινη συμπεριφορά και επισείει συνέπειες στο χώρο του αστικού δικαίου. (Αρτινοπούλου,2006,σελ.204)

Άρθρο 3

Η άσκηση βίας θεωρείται ως αδιάσειστη απόδειξη κλονισμού του γάμου Στην περίπτωση που το θύμα ενδοοικογενειακής βίας επιδιώξει τη λύση του γάμου του και κατορθώσει να αποδείξει ότι τελέστηκε το γεγονός, τότε πράγματι απαλλάσσεται από περαιτέρω απόδειξη (Α. Γούλιαρου, στο «Καταργώντας τα εμπόδια Συμβουλευτική και ενδυνάμωση γυναικών»2010, σελ.351).

Συνεπώς η άσκηση ενδοοικογενειακής βίας αποτελεί ισχυρό τεκμήριο κλονισμού του γάμου όπως η μοιχεία, διγαμία, επιβουλή της ζωής της παραγράφου 2 του άρθρου 1439 (Αρτινοπούλου,2006,σελ.204)

Άρθρο 4

Αν τελεσθεί σε βάρος ανήλικων σωματική βία τότε θεωρείται άσκηση κακής επιμέλειας και γι' αυτό εφαρμόζεται το άρθρο 1532 του Αστικού Κώδικα (Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και ομάδα συγγραφέων, σελ.92)

Άρθρο 5

Βασική καινοτομία του νομοσχεδίου σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία αποτελεί το άρθρο 5, το οποίο αναφέρεται στην χρηματική αποζημίωση (περίπου 1000€) που πρέπει να καταβληθεί στην παθούσα θύμα ενδοοικογενειακής βίας. Πριν την ψήφιση του νόμου την μόνη αξίωση που προσδοκούσε μια γυναίκα από τα δικαστήρια ήταν το διαζύγιο και απορρίπτονταν οποιοδήποτε αίτημα των κακοποιημένων γυναικών που αφορούσε την χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης.

Σήμερα με τον νόμο αυτό η κακοποίηση αναγνωρίζεται ως παράνομη αδικοπρακτική συμπεριφορά, που θίγει ανεπανόρθωτα την προσωπικότητα της γυναίκας και εξαιτίας της ηθικής βλάβης που υπέστη παρέχεται στο θύμα χρηματική ικανοποίηση. Η αποζημίωση αυτή καταβάλλεται κυρίως στο θύμα κατόπιν ποινικών δικαστηρίων με την προϋπόθεση ότι το θύμα παρίσταται στο δικαστήριο προκειμένου να υποστηρίξει την κατηγορία και σε περιπτώσεις πολιτικών δικαστηρίων με αγωγή αποζημίωσης λόγω ηθικής βλάβης.(Γουλιάρου,2010, σελ.352).

Άρθρο 6

Αναφέρεται στις μορφές ενδοοικογενειακής σωματικής βλάβης που μπορεί να προκαλέσει ένα μέλος τις οικογένειας σε ένα άλλο και στις κυρώσεις που επιβάλλονται από τον νόμο στους δράστες της βίας.(Αρτινοπούλου,2006,σελ.205)

- Στην περίπτωση που προκληθεί στο θύμα Σωματική κάκωση ή βλάβη, ελαφριάς μορφής ο δράστης τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους
- Αν προκαλέσει ο δράστης στο θύμα κίνδυνό για τη ζωή του ή βαριά σωματική βλάβη , τότε επιβάλλεται στον δράστη φυλάκιση δύο ετών. Αν επακολουθήσει βαριά σωματική ή διανοητική πάθηση του θύματος, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών (ΦΕΚ 232). Επιπλέον ο νόμος αυτός προστατεύει και τα αδύναμα μέλη των οικογενειών στα οποία συγκαταλέγονται οι έγκυες γυναίκες, τα ανήλικα μέλη, οι υπερήλικες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και γενικότερα τα άτομα τα οποία για οποιοδήποτε λόγο δε δύνανται να αντισταθούν σε κάθε αξιόποινη πράξη που τελείται σε βάρος τους μέσα στο οικογενειακό πλαίσιο.(Αρτινοπούλου,2006,σελ.205)

Άρθρο 7

Αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι προσβολές της προσωπικής ελευθερίας του θύματος της ενδοοικογενειακής βίας. Στην περίπτωση κατά την οποία κάποιο μέλος χρησιμοποιεί παράνομη βία ή απειλή με σπουδαίο ή άμεσο κίνδυνο σε πράξη, παράληψη ή ανοχή προς κάποιο άλλο μέλος της οικογένειάς, χωρίς το θύμα να το υποχρεούται, τότε ο δράστης τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 6 μηνών. Επιπλέον τιμωρείται με φυλάκιση το μέλος της οικογένειάς που προκάλεσε τρόμο ή ανησυχία σε κάποιο άλλο μέλος είτε με τη βία, είτε με οποιαδήποτε άλλη πράξη ακόμη και τιμωρείται και η παράλειψη(ΦΕΚ 232).

Η Γουλιάρου (Γουλιάρου,2010, σελ.352) θεωρεί ότι στο συγκεκριμένο άρθρο του νόμου υπάρχει μια ασάφεια όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο είναι διατυπωμένη η έκφραση « χωρίς το θύμα να υποχρεούται» καθώς πιστεύει ότι θα έπρεπε να αντικατασταθεί με την πρόταση «χωρίς τη συγκατάθεση του θύματος» καθώς ο θύτης μπορεί να προβάλλει ως επιχείρημα ότι η συνουσία είναι ηθική και νομική υποχρέωση της συζύγου. Είναι δύσκολο να αποδειχθεί ότι η σύζυγος εξαναγκάστηκε σε συνουσία ή σε άλλη ασελή πράξη τη στιγμή που δεν αναφέρεται στη νομοθεσία η λέξη συγκατάθεση ή συναίνεση του θύματος.

Άρθρο 8

Με το άρθρο αυτό αναγνωρίζεται ως έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας ο εξαναγκασμός της συζύγου σε συνουσία στα πλαίσια του γάμου. Επιπλέον τιμωρείται με κάθειρξη έως και δέκα ετών ο δράστης που προέβει σε συνουσία ή άλλη ασελγή πράξη κάνοντας χρήση της παραφροσύνης ή της ανικανότητας κάποιου να αντισταθεί. (Γουλιάρου,2010 σελ.342)

Υπενθυμίζεται ακόμα από την Αρτινοπούλου(2006) ότι όταν είχαν ισχύ οι διατάξεις του άρθρου 336 του Π.Κ. στην αρχική του μορφή, δεν αποτελούσε αξιόποινη πράξη μόνο ο εξαναγκασμός σε συνουσία του συζύγου εναντίον της συζύγου αλλά οποιαδήποτε ασελγή πράξη.

Άρθρο 9

Το μέλος της οικογένειας που προσβάλλει την αξιοπρέπεια άλλου μέλους με ιδιαίτερα ταπεινωτικό λόγο ή έργο που ανάγεται στη γενετήσια ζωή, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο έτη. (ΦΕΚ 232, σελ.2574).

Η επίθεση της γενετήσιας αξιοπρέπειας σχετίζεται με τη βαναυσότητα της προσβολής αλλά και με τον τρόπο που διεπράχθη.(Αρτινοπούλου, 2006,σελ.206-207) .

Άρθρο 10

Αναφέρεται στην προστασία του μάρτυρα. Όποιος απειλεί μάρτυρά ή μέλος της οικογένειας σε υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας ή ασκεί βία ή προβεί σε δωροδοκία που αποσκοπεί στην παρεμπόδιση απονομής δικαιοσύνης τιμωρείται με φυλάκιση τριών μηνών έως τριών ετών.(Γουλιάρου, 2010, σελ.342)

Άρθρο 11-14

Τα άρθρα 11-14 αφορά τη διαδικασία ποινικής διαμεσολάβησης. Για περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας ο θεσμός της ποινικής διαμεσολάβησης πραγματώνεται ενώπιον του εισαγγελέα εάν το επιθυμούν ο θύτης και το θύμα.(Γιαλούρου, 2010, σελ.343)

Απαραίτητη προϋπόθεση για να ξεκινήσει η διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης αποτελεί το γεγονός ότι ο δράστης θα πρέπει να υποσχεθεί ότι δεν θα προβεί στο μέλλον σε οποιαδήποτε πράξη ενδοοικογενειακής βίας και αν το θύμα του

προτείνει την απομάκρυνση από την οικογενειακή στέγη να το σεβαστεί. Να παρακολουθήσει ο δράστης θεραπευτικό και συμβουλευτικό πρόγραμμα σε δημόσιο φορέα για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (Γουλιάρου,2010, σελ.344).

Εντούτοις όμως δεν λειτουργούν θεραπευτικά προγράμματα στην Ελλάδα, πράγμα για το οποίο υπαίτιος δεν είναι ο δράστης. Συνεπώς, ακολουθείται η διαδικασία της ποινική διαμεσολάβησης, αν και δεν είναι εφικτή η παρακολούθηση προγραμμάτων, καθώς δεν υφίσταται κανένας φορέας υλοποίησης προγραμμάτων.(Στεφανίδου, 2009, σελ.106)

Επιπλέον ο δράστης της ενδοοικογενειακής βίας υποχρεούται να αποκαταστήσει της συνέπειες των πράξεων του καταβάλλοντας στο θύμα αποζημίωση. Το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ολοκλήρωση της ποινικής διαμεσολάβησης είναι τρία έτη.

Την ευθύνη για την απουσία φορέων και προγραμμάτων για τον δράστη την φέρει η Πολιτεία και ο εισαγγελέας καλείται να επωμισθεί την βαρύτερη γι' αυτόν ευθύνη χειρισμού της ποινικής διαμεσολάβηση σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας.(Στεφανίδου, 2009)

Πρέπει να επισημανθεί ότι κάθε υπόθεση και κάθε περιστατικό ενδοοικογενειακής βίας είναι ξεχωριστό και μοναδικό και ο τρόπος με τον οποίο ένας εισαγγελέας χειρίζεται την κάθε υπόθεση εξαρτάται από ποικίλους παράγοντες. Σύμφωνα με δήλωση γυναικών-θύματα ενδοοικογενειακής βίας, κατά τη διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης, σε περιπτώσεις όπου η γυναίκα φέρει ελαφριές σωματικές βλάβες ή ελάχιστα αποδεικτικά στοιχεία κακοποίησης από το δράστη τότε ο εισαγγελέας προσπαθεί να συμφιλιώσει το ζευγάρι.

Όταν όμως η γυναίκα έχει υποστεί σοβαρές σωματικές βλάβες και έχει αποδεικτικά στοιχεία όπως, γνωματεύσεις από νοσοκομείο, ιατροδικαστική έκθεση λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και τότε ο εισαγγελέας προβαίνει στην απόφαση να απομακρυνθεί ο βίαιος σύζυγος από την οικογενειακή εστία, εφόσον η γυναίκα θέσει σχετικό αίτημα κατά τη διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης.(Φυλλάδιο γραμματείας ισότητας, 2011, σελ.106,107))

Ο εισαγγελέας διενεργεί προκαταρκτική εξέταση στον φερόμενο ως δράστη ενδοοικογενειακής βίας ενώ μπορεί να ζητηθεί από το θύμα ιατρική πραγματογνωμοσύνη για να διερευνηθεί η βασιμότητα της καταγγελίας.(φεκ)

Σύμφωνα με τη Γουλιάρου (2010,σελ.352) το σημαντικότερο πρόβλημα που γεννάται είναι ότι η διενέργεια ιατρικής πραγματογνωμοσύνης για να διαπιστωθεί η βασιμότητα της καταγγελίας έγκειται στη βούληση και στην διακρατική ευχέρεια του εκάστοτε εισαγγελέα. Είναι φανερό ότι ελαφρές χειροδικίες, χαστούκια, ελαφρές μπουιές, κλοτσιές, μώλωπες σε κρυφά σημεία του σώματος δύσκολα αποδεικνύουν την κακοποίηση. Ένα προβληματικό σημείο του νόμου είναι ότι στηρίζει τη βασιμότητα της καταγγελίας με το πόρισμα του ιατροδικαστή, που είναι αμφίβολο ένα διενήργησε την εξέταση αυθημερόν. Έτσι λοιπόν η Γουλιάρου(2010) εκτιμά ότι θα έπρεπε να αρκούσε μια απλή πιστοποίηση και καταγραφή από κέντρα υγείας ή εφημερεύοντα νοσοκομεία.

Το άρθρο 14 αναφέρονται οι αστικές συνέπειες της ποινικής διαμεσολάβησης. Στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι η συμφωνία των διαδίκων για την έναρξη της διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης ισχύει ως συμβιβασμός ως προς τις χρηματικές αξιώσεις από το έγκλημα της ενδοοικογενειακής βίας.(Αρτινοπούλου, 2006,σελ.208) Έχει παρατηρηθεί όμως οι δράστες της ενδοοικογενειακής βίας να μην καταβάλλουν την χρηματική αποζημίωση στο θύμα είτε διότι έχουν εξαφανίσει την περιουσία τους με εικονικές μεταβιβάσεις, είτε την έχουν εκχωρήσει σε εταιρείες φαντάσματα, είτε διότι έχουν ρευστοποιήσει τις καταθέσεις τους (Γουλιάρου, 2010,σελ.345) Αν μέσα σε μια τριετία από την αρχειοθέτηση της υπόθεσης με τη διάταξη του εισαγγελέα ο φερόμενος ως δράστης δεν τηρήσει τη συμφωνία, τότε αυτή μπορεί να ανατραπεί με πρωτοβουλία του θύματος. Σε αντίθετη περίπτωση ο συμβιβασμός δεν μπορεί να ανατραπεί (Αρτινοπούλου,2006,σελ.208). Το θύμα έχει το δικαίωμα κατά την έναρξη της ποινικής διαμεσολάβησης να προβεί σε αγωγή διαζυγίου ή να υποβάλει από κοινού συναινετική λύση του.(Γουλιάρου, 2010,σελ. 344)

Η Γουλιάρου (2010,σελ.345) εκτιμά ότι στη γυναίκα θύμα πέφτει το βάρος της απόφασης, αν δηλαδή θα δεχτεί ή όχι τη ποινική διαμεσολάβησης. Αρκετές φορές δέχεται ακόμη και πιέσεις από τον κοινωνικό της περίγυρο προκειμένου να δώσει μια τελευταία ευκαιρία στον δράστη. Στην περίπτωση που δεν δεχτεί να δώσει την ευκαιρία στον δράστη κινδυνεύει να κατηγορηθεί ότι ευθύνεται για το τέλος της οικογένειας της. Απ' την άλλη πλευρά, στην περίπτωση που θα δεχτεί να δώσει την ευκαιρία ο κίνδυνος

που ελλοχεύει είναι ακόμη μεγαλύτερος καθώς ο δράστης θα βρεθεί στην ίδια στέγη με το θύμα και υπάρχει η πιθανότητα ο θύτης να υποτροπιάσει και να κακοποιήσει ξανά την γυναίκα του. Ο δράστης είναι αυτός που επωφελείται περισσότερο από τη διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης καθώς δεν αντιμετωπίζεται ως εγκληματίας αλλά ως πρόσωπο με ψυχική παρέκκλιση. Ο δράστης για να μην πληρώσει την χρηματική αξίωση, να μην μπει στη φυλακή, να μην του επιβληθούν περιοριστικοί όροι δέχεται την διαμεσολάβηση.

Άρθρο 15

Αρκετές είναι οι φορές που το θύμα ενδοοικογενειακής βίας έρχεται αντιμέτωπο με δυσκολίες που σχετίζονται με την ύπαρξη και συμβίωση με το δράστη της βίας. Γι' αυτό ο νομοθέτης προέβει στην εξασφάλιση ασφαλιστικών μέτρων που σκοπό έχουν να παρέχουν προστασία και ασφάλεια στο θύμα. Με την εφαρμογή του συγκεκριμένου άρθρου μπορεί να διατάσσεται απομάκρυνση του δράστη από την οικία, από τον χώρο εργασίας του θύματος και τις κατοικίες συγγενών. (Αρτινοπούλου, 2006,σελ.209)

Η Γιουλάρου (2010,σελ. 353)υποστηρίζει ότι με το νέο νόμο μπορεί να διατάσσεται η μετοίκηση του δράστη από την οικία που διαβιούν και τα άλλα μέλη της οικογένειας. Η απομάκρυνση του από οικεία του έγκειται στη βούληση της απόφασης του εκάστοτε δικαστή.

Άρθρο 18

Αναφέρεται στον περιοριστικό όρο της απομάκρυνσης του κατηγορουμένου ενδοοικογενειακής βίας από τους χώρους κατοικίας, διαμονής εργασίας ή εκπαίδευσης του θύματος για όσο χρονικό διάστημα κρίνεται αναγκαίο προκειμένου να διαφυλαχθεί η σωματική και ψυχική υγεία του θύματος. Ο όρος αυτός έχει ισχύ μέχρι να οριστικοποιηθεί η απόφαση από το δικαστήριο εντούτοις όμως κατόπιν αίτησης του κατηγορουμένου η απόφαση μπορεί να τροποποιηθεί, να ανακληθεί ή να αντικατασταθεί.(Αρτινοπούλου, 2006,σελ.210)

Άρθρο 19

Αφορά τον τρόπο εξέτασης των μαρτύρων. Τα ανήλικα θύματα ενδοοικογενειακής βίας δεν παρουσιάζονται ως μάρτυρες στα δικαστήρια άλλα

διαβιβάζεται και αναγιγνώσκεται η κατάθεση τους. Σπάνιες είναι οι περιπτώσεις που η παρουσία των ανήλικων στα δικαστήρια κρίνεται αναγκαία.(φεκ)

Άρθρο 20

Οι ανακριτικοί υπάλληλοι που συνέταξαν τη δικογραφία και χειρίστηκαν υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας έχουν την υποχρέωση να διαφυλάξουν το απόρρητο σχετικά με στοιχεία του δράστη και του θύματος. Με αυτόν τον τρόπο θέλουν να προστατέψουν τα εμπλεκόμενα μέλη της ενδοοικογενειακής βίας από τον κοινωνικό στιγματισμό.(Αρτινοπούλου,2006 σελ.211)

Άρθρο 21

Στο θύμα ενδοοικογενειακής βίας παρέχεται υλική και ηθική υποστήριξη από φορείς και υπηρεσίες που υπάρχουν στο Υπουργείο Υγείας και κοινωνικής Αλληλεγγύης. (ΦΕΚ 232)

Σύμφωνα με τη Γουλιάρου (Γουλιάρου Α., 2010, σελ.348) η διατύπωση του παραπάνω άρθρου αναδεικνύεται κενή περιεχομένου καθώς δεν εφαρμόζεται κοινωνική πολιτική η οποία να προβλέπει οικονομική ενίσχυση των κακοποιημένων γυναικών και ιδιαίτερα αυτών που εξαρτώνται οικονομικά από τον σύζυγο-δράστη της βίας. Υπάρχει δυσκολία στο να καταγγείλει μια γυναίκα το σύζυγό της τη στιγμή που τα οικονομικά έσοδα της οικογένειας προέρχονται από αυτόν.

Αφού ενημερωθούν οι αστυνομικές αρχές για τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας, εκτός της υποχρέωσης τους να ακολουθήσουν την αυτόφωρη διαδικασία, οφείλουν να ενημερώσουν τα θύματα στην περίπτωση που τους ζητηθεί, σχετικά με τους φορείς στους οποίους μπορούν απευθυνθούν προκειμένου να τους παρασχεθούν υποστήριξη και βοήθεια (ΦΕΚ 232).

Άρθρο 22

Στην περίπτωση που το θύμα ενδοοικογενειακής βίας αδυνατεί εξαιτίας της οικονομικής κατάστασης να καταβάλλει τις δικαστικές δαπάνες που σχετίζονται με τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, προβλέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις 194 του κώδικα Πολιτικής Δικονομίας η παροχή οικονομικής ενίσχυσης το λεγόμενο «ευεργέτημα της πενίας».(Γουλιάρου,2010,σελ.343)

4. ΣΤΗΡΙΞΗ ΘΥΜΑΤΩΝ

4.1. Δομές και προγράμματα για γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας

Είναι γεγονός ότι η βία κατά των γυναικών αποτελεί έκφραση ανισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα. Οι γυναίκες είναι τα θύματα στα οποία ασκείται σωματική, ψυχολογική, λεκτική αλλά και ηθική βία. Γι' αυτό το λόγο, έχουν αναπτυχθεί και λειτουργούν δομές και προγράμματα που έχουν ως κύριο στόχο την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας.

Δομές για την ενδοοικογενειακή βία αποτελούν τα κέντρα που ασχολούνται με την ισότητα των φύλων και την προστασία των γυναικών. Τέτοια είναι το ΚΕΘΙ και η ΓΓΙΦ.

Αρχικά, αξίζει να σημειωθεί ότι πλέον υπάρχει ένα επαρκές νομοθετικό πλαίσιο κατά της ενδοοικογενειακής βίας, το οποίο συνεχώς βελτιώνεται. Η νομοθεσία που αφορά τη βία κατά των γυναικών αποσκοπεί στο να διασφαλίσει τα δικαιώματα στην πληροφόρηση και τη δωρεά νομική βοήθεια, στην εργασία, στην οικονομία, στην κοινωνική ασφάλιση των γυναικών που υπέστησαν βία.(Εθνικό Πρόγραμμα για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013, σελ.11). Ειδικότερα, για τη βία μέσα στην οικογένεια αναμένεται βελτίωση του νόμου 3500/2006 και η υποστήριξη του πλαισίου αντιμετώπισης ενδοοικογενειακής βίας, μέσω της ίδρυσης κέντρων στήριξης και προσωρινής φιλοξενίας των θυμάτων (Εθνικό Πρόγραμμα για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013, σελ12).

Από τη μεριά της η ΓΓΙΦ εκπονεί πληθώρα προγραμμάτων σχετικά με την αντιμετώπιση της οικογενειακής βίας. Παρακάτω, αναφέρονται κάποια απ' αυτά:

- Πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών: Συμβουλευτικά Κέντρα της ΓΓΙΦ και Ξενώνες

Προβλέπεται η δημιουργία νέων συμβουλευτικών κέντρο, αναβαθμίζονται ορισμένα κέντρα, στελεχώνονται για να λειτουργούν αποτελεσματικά, επιμορφώνονται στελέχη που τα απαρτίζουν, ενημερώνονται εξειδικεύονται και παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες Υπάρχει συνεργασία με Δικηγορικούς Συλλόγους, Φορείς της πολιτείας και πραγματοποιούνται δράσεις πρόληψης κατά της βίας και

προσπάθειες ευαισθητοποίησης της κοινωνίας (Εθνικό Πρόγραμμα για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013, σελ 50). Σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη η δημιουργία οχτώ Συμβουλευτικών Κέντρων σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας στην Αθήνα, στην Θεσσαλονίκη, τον Πειραιά, στην Πάτρα, στο Ηράκλειο, στη Λαμία, στην Λάρισα, στην Τρίπολη τα εγκαίνια των οποίων πρόκειται να πραγματοποιηθούν τον Μάρτιο του 2012. Επιπλέον πρόκειται να δημιουργηθούν και άλλα κέντρα στην υπόλοιπη Ελλάδα. Ορισμένοι Δήμοι κατόρθωσαν να πάρουν επιχορηγήσεις για την δημιουργία Ξενώνων. Συνολικά 14 Ξενώνες πρόκειται να δημιουργηθούν σε επαρχιακές πόλεις της Ελλάδας (Δελτίο Τύπου της Γενική Γραμματεία Ισότητας, 16/1/2012).

- Τηλεφωνική γραμμή SOS 15900

Σκοπός της τηλεφωνικής γραμμής είναι να προσφέρει υπηρεσίες άμεσης βοήθειας σε σοβαρά και έκτατα περιστατικά βίας. Μέσω της γραμμής SOS οι γυναίκες ενημερώνονται σχετικά με τις υπηρεσίες που μπορούν να απευθυνθούν, τους δίνονται συμβουλές και υπάρχει σύνδεση με Συμβουλευτικά Κέντρα και Ξενώνες (Εθνικό Πρόγραμμα για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013, σελ.51).

- Δημιουργία Συμβουλευτικών Κέντρων και Ξενώνων φιλοξενίας γυναικών

Δημιουργούνται ξενώνες φιλοξενίας γυναικών-θυμάτων βίας και των παιδιών τους, επιμορφώνονται τα στελέχη που θα εργαστούν στα συμβουλευτικά κέντρα και αναπτύσσεται συνεργασία με άλλους φορείς της πολιτείας όπως ο ΟΑΕΔ.(Εθνικό Πρόγραμμα για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013,σελ 52)

- Πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών: Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης

Στόχος είναι να ενημερωθούν οι πολίτες αλλά και επαγγελματίες για το θεσμικό πλαίσιο σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία, την ανάδειξη του ρόλου της ΓΠΙ και την πρόληψη φαινομένων βίας κατά των γυναικών. Στα πλαίσια της πρόληψης πραγματοποιήθηκαν ημερίδες, σεμινάρια, δημόσιες συζητήσεις. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι:

- Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΣΔΓ) πραγματοποίησε σε διάφορα Πολιτιστικά Κέντρα των Δήμων Αττικής ομιλίες με θέμα «Βία

παράλληλη-Γυναίκες και παιδιά θύματα βίας» (7^η Εθνική Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας, 2010, σελ.33)

- Το Εθνικό Συμβούλιο Ελληνίδων (ΕΣΕ) στα πλαίσια της Συνόδου του Ευρωπαϊκού Κέντρου του Διεθνούς Συμβουλίου Γυναικών οργάνωσε σεμινάριο που αναφέρονταν στις μορφές βίας που υπόκεινται οι γυναίκες και τα παιδιά στην σύγχρονη κοινωνία (7^η Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας, 2010 σελ.33)
- Η ΓΓΙΦ σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) πραγματοποίησαν σεμινάρια που απευθύνονταν σε επαγγελματίες που χειρίζονται υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας όπως δικαστές, εισαγγελείς, αστυνομικούς, κοινωνικούς λειτουργούς, επαγγελματίες υγείας (7^η Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας, 2010, σελ.31)
- Με πρωτοβουλία της ΓΓΙΦ τον Νοέμβριο του 2008 παρουσιάστηκε στην Κύπρο το πρόγραμμα « Αγάπη χωρίς πόνο »

Επίσης, ο Δήμος Αθηναίων στο πλαίσιο του προγράμματος Daphne συμμετείχε σε δράση που στόχο είχε την ανάπτυξη στρατηγικών για την παροχή και δημιουργία κέντρα συμβουλευτικής για τους άνδρες δράστες της ενδοοικογενειακής βίας (7^η Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας, 2010, σελ. 31)

Η ΕΛΑΣ για να αντιμετωπίσει τα εγκλήματα κατά των γυναικών στο οικογενειακό περιβάλλον δημιούργησε: α) εγχειρίδιο με θέμα «Η αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας», β) ενημερωτικό εγχειρίδιο για το σχεδιασμό αντεγκληματικής πολιτικής και γ) δύο οδηγούς πληροφοριών για κοινωνικούς και προνοιακούς φορείς του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (7^η Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας, 2010, σελ. 32). Ταυτόχρονα, στα προγράμματα εκπαίδευσης των Αστυνομικών Σχολών εισήχθησαν γνωστικά αντικείμενα διδασκαλίας για την αντιμετώπιση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας . Ακόμη, το προσωπικό της ΕΛΑΣ συμμετείχε σε επιμορφωτικά προγράμματα και ημερίδες σχετικά με την ισότητα των γυναικών και της βίας σε βάρος τους.

Από τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης των Νοσοκομείων πραγματοποιήθηκαν τα εξής προγράμματα :

α) Γυναίκες και βία: Ψυχοκοινωνική αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, του βιασμού και της σεξουαλικής διακίνησης –εκμετάλλευσης γυναικών

β) Επαγγελματίες Υγείας στη διάγνωση και αντιμετώπιση ασθενών, θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας

γ) Αντιμετώπιση φαινομένων βίας στο ενδοοικογενειακό, κοινωνικό και «Θεραπευτικό» περιβάλλον του εξαρτημένου ατόμου (7^η Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας, 2010,σελ.32)

Στο Εθνικό Πρόγραμμα για την ουσιαστική ισότητα των φύλων 2010- 2013 η ΓΓΙΦ συνεργάζεται με την Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση έτσι ώστε: α) να παρέχει στήριξη στις πολιτικές ισότητας των φύλων δρώντας ως σύμβουλος επικοινωνίας, και β) να προάγει το δημόσιο διάλογο και να θεσμοθετήσει εκπομπές που θα έχουν ως αντικείμενο την ισότητα των φύλων. Ταυτόχρονα θα μελετηθούν ενέργειες όπως η συμπαραγωγή ντοκιμαντέρ και ο σχεδιασμός εκπομπών που αποσκοπούν στην μείωση έμφυλων στερεοτύπων και των εικόνων βίας κατά των γυναικών. Τέλος, θα δοθεί έναυσμα για την παραγωγή εκπομπών και διαφημίσεων που υποστηρίζουν την ισότητα (Εθνικό Πρόγραμμα για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013, σελ.21).

Επίσης, στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2010-2013 προβλέπεται η δημιουργία διαδικτυακής πύλης όπου προβάδισμα θα έχει η έγκαιρη, έγκυρη πληροφόρηση και επικοινωνία των γυναικών για θέματα πολιτικών ισότητας, τα οποία θα αποτελούν και στοιχεία ενδυνάμωσης των γυναικών. Μέσω της λειτουργίας της διαδικτυακής πύλης θα δημιουργηθεί σύστημα διαχείρισης αιτημάτων των πολιτών, θα υπάρξει διάλογος με τις γυναικείες οργανώσεις και τις ΜΚΟ, θα παρέχεται υποστηρικτική και συμβουλευτική σε ομάδες γυναικών, καθώς επίσης θα υπάρξει συνεργασία με τη λειτουργία της τηλεφωνικής γραμμής SOS για τα θύματα βίας όλο το 24ωρο και θα αξιοποιηθεί το εξειδικευμένο δυναμικό της χώρας σε θέματα ισότητας με τη διαδικασία δημιουργίας μητρώου εμπειρογνομόνων φύλου (Εθνικό Πρόγραμμα για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2012, σελ. 24).

Μέσω των δομών, των υπηρεσιών και των προγραμμάτων κατά της ενδοοικογενειακής βίας επιτυγχάνεται η προστασία και η ενδυνάμωση των γυναικών-

θυμάτων. Γίνονται προσπάθειες να βοηθηθούν αυτές οι γυναίκες, να αποκτήσουν τα δικαιώματα της ισότητας και να καταφέρουν να στηριχθούν στους εαυτούς τους και να αποκτήσουν τη θέση που τους αξίζει στην οικογένεια αλλά και την κοινωνία.

4.2. Παρεχόμενες υπηρεσίες προς τα θύματα: Κέντρα Συμβουλευτικής Γυναϊκών και Καταφύγια Κακοποιημένων Γυναϊκών

Τα καταφύγια κακοποιημένων γυναικών απευθύνονται σε γυναίκες που έχουν υποστεί βία από τους συντρόφους τους και επιθυμούν να απομακρυνθούν από την συζυγική τους εστία. Το γυναικείο κίνημα κατόπιν αγώνων και διεκδικήσεων και με τη βοήθεια του τοπικού οικιστικού συμβουλίου, όπου τους παρείχε δωρεά το οίκημα κατόρθωσε να δημιουργήσει το πρώτο καταφύγιο στην Αγγλία το 1971. Αρχικά σκοπός του καταφυγίου ήταν η ύπαρξη ενός χώρου συνάντησης όπου θα μπορούν οι γυναίκες να συζητούν και να μοιράζονται το πρόβλημά τους. Στη συνέχεια όμως αναδείχτηκε η ανάγκη να παρέχεται φιλοξενία σε κακοποιημένες γυναίκες οι οποίες δεν ήθελαν να επιστρέψουν στο σπίτι τους. Η δημιουργία καταφυγίων πολύ σύντομα επεκτάθηκε και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, όπως την Ουαλία, την Ιρλανδία, τη Σκωτία και στην Αμερική (Walker, 1989, σελ.196).

Σύμφωνα με τον Barnett(1993) τα καταφύγια κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τον τρόπο που οργανώθηκαν και τα διακρίνει σε τρεις κατηγορίες: σε αυτά που οργανώθηκαν από φεμινιστικές ομάδες, σε αυτά που οργανώθηκαν από κοινωνικές υπηρεσίες και σ' αυτά που ανήκουν σε θρησκευτικές οργανώσεις.

Τα καταφύγια εκτός του ότι εξασφαλίζουν ένα χώρο φιλοξενίας στις κακοποιημένες γυναίκες, τις παρέχουν ιατρική βοήθεια, νομική συμβουλευτική, επαγγελματική εκπαίδευση και ψυχολογική υποστήριξη. Επιπλέον με τη βοήθεια και την υποστήριξη του εξειδικευμένου προσωπικού οι γυναίκες αρχίζουν σιγά σιγά να αποκτούν την χαμένη τους αυτοπεποίθηση, να αισθάνονται ασφάλεια, να επικοινωνούν, να μοιράζονται το πρόβλημα τους, να ξεπερνούν την κατάθλιψη που ενδεχομένως τους έχει δημιουργήσει η κακοποίηση από το σύζυγο τους, να θέτουν στόχους, να ονειρεύονται και να σχεδιάζουν το μέλλον τους.

Στην περίπτωση που κάποια γυναίκα έχει παιδί φιλοξενείται και αυτό στο καταφύγιο. Έχει διαπιστωθεί ότι παιδιά που έχουν βιώσει τόσο άσχημα γεγονότα όπως είναι η κακοποίηση των μητέρων τους ή ακόμη και των ίδιων παρουσιάζουν συναισθηματικές διαταραχές και μαθησιακές δυσκολίες. Εξαιτίας της έλλειψης εφοδίων τα καταφύγια αδυνατούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε αυτά τα παιδιά που χρήζουν βοήθειας. (Walker, σελ. 196-197)

Στην ελληνική πραγματικότητα τα καταφύγια άρχισαν να σχεδιάζονται και να δημιουργούνται το 1986 από την Πολιτεία σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας. Το πρώτο καταφύγιο στην Ελλάδα απαρτιζόταν από τις εξής δύο υπηρεσίες:

- το Γραφείο Υποδοχής για νομικές συμβουλές, ψυχολογική υποστήριξη και πληροφορίες για τη λειτουργία άλλων κοινωνικών υπηρεσιών
- το σπίτι -καταφύγιο το οποίο παρέχει φιλοξενία στις κακοποιημένες γυναίκες και στα παιδιά τους.

Σχετικά με το υπό μελέτη φαινόμενο και τις ομάδες που χρήζουν βοήθειας, στην Ελλάδα λειτουργούν οι ακόλουθες Υπηρεσίες:

Γραφείο Ισότητας

Το Γραφείο Ισότητας υπάγεται στο Δήμο Αθηναίων και συγκεκριμένα στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Προστασίας της Διεύθυνσης Κοινωνικής Μέριμνας . Δημιουργήθηκε το 1991. Σκοπός του Γραφείου είναι διττός, αφενός μελέτα και έρευνά τα προβλήματα των γυναικών και αφετέρου παρέχει υποστήριξη στις γυναίκες. Στο Γραφείο Ισότητας υπάρχει και συμβουλευτικός σταθμός ο οποίος παρέχει:

- κοινωνική και συμβουλευτική στήριξη σε θέματα ενδοοικογενειακής βίας
- συμβουλές σε θέματα που αφορούν την οικογένεια και τη σχέση του ζευγαριού
- λύσεις σε προβλήματα που αφορούν τις γυναίκες
- συμβουλές και φιλοξενία γυναικών που θέλουν να απομακρυνθούν από την οικογενειακή εστία
- πραγματοποιεί παραπομπή στο Κέντρο Απασχόλησης και επιχειρηματικότητας του Δήμου

- ενημέρωση της κοινότητας σχετικά με το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας (Α. Καββαδία, Μ. Στρατηγάκη, στο «Καταργώντας τα εμπόδια Συμβουλευτική και ενδυνάμωση γυναικών» σελ.384-385)

Ξενώνας Κακοποιημένων Γυναικών

Ιδρύθηκε το 1993 υπό την αιγίδα του Δήμου Αθηναίων και της Γραμματείας Ισότητας. Παρέχει:

- στέγη, προστασία, ασφάλεια ψυχολογική και κοινωνική στήριξη σε κακοποιημένες γυναίκες και στα παιδιά τους
- βοήθεια προκειμένου οι κακοποιημένες γυναίκες να αποκτήσουν την χαμένη τους αυτοπεποίθηση.

Ο Ξενώνας λειτουργεί όλη την ημέρα. Για να φιλοξενηθεί μια γυναίκα στον Ξενώνα δεν θα πρέπει να έχει κάποιο μεταδοτικό νόσημα ή κάποιο ψυχιατρικό πρόβλημα. (Καββαδία, Στρατηγάκη, σελ.384-385)

Κλίμακα «Χλόη» Καταφύγιο Αλλοδαπών Γυναικών για την αντιμετώπιση της βίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης

Πρόκειται για μια Μ.Κ.Ο με εξειδίκευση στην ψυχική υγεία και τον κοινωνικό αποκλεισμό ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και μειονοτήτων. Παρεμβαίνει στους τομείς της υγείας, της πρόνοιας, της απασχόλησης και της οικονομικής ανάπτυξης. Στόχος της οργάνωσης είναι να υπάρχει ισότιμη κοινωνική ένταξη ατόμων και ομάδων κοινωνικά αποκλεισμένων. Απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε διακινούμενες αλλοδαπές γυναίκες που είναι θύματα βίας, σεξουαλικής εκμετάλλευσης, γυναίκες που έχουν υποστεί συστηματική κακοποίηση, βασανιστήρια καθώς και σε θύματα πολεμικών συγκρούσεων. Παρέχει:

- προσωρινή φιλοξενία, ασφάλεια και βοήθεια προκειμένου οι γυναίκες να αποκτήσουν την αυτονομία τους
- ιατρική και ψυχική παρακολούθηση από εξωτερικούς συνεργάτες του καταφυγίου
- αξιολόγηση και παρακολούθηση εξωτερικών περιστατικών
- νομική βοήθεια και υποστήριξη

- εκμάθηση ελληνικής γλώσσας η οποία διδάσκεται κατά κύριο λόγο από εθελοντές αφού προηγουμένως έχουν εκπαιδευτεί
- εργασία
- ψυχολογική και ψυχιατρική στήριξη μέσω εξατομικευμένων παρεμβάσεων προκειμένου τα θύματα να επεξεργαστούν και να διαχειριστούν τις δυσκολίες, τα συμπτώματα, τις άσχημες εμπειρίες τις κακοποίησης και να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες.

Η δυναμικότητα του καταφυγίου ανέρχεται σε 12 άτομα τα οποία δέχονται την βοήθεια και την στήριξη του προσωπικού που εργάζεται εκεί. Το προσωπικό απαρτίζεται από εξειδικευμένους επαγγελματίες όπως ψυχίατρο, κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο, οικονόμο, οι οποίοι έχουν εκπαιδευτεί σε θέματα που σχετίζονται με την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την εμπορία ανθρώπων, τη σεξουαλική εκμετάλλευση, την ενδοοικογενειακή βία και τη διαπολιτισμικότητα (Καββαδία, Στρατηγάκη, 2010, σελ.386-388).

Κέντρα Συμβουλευτικής Γυναικών

Σύμφωνα με τις Καββαδία, Στρατηγάκη (2010) τα Κέντρα Συμβουλευτικής Γυναικών διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες ανάλογα με τον τομέα στον οποίο εστιάζονται οι παροχές τους. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τα κέντρα που σχετίζονται με την απασχόληση και επιχειρηματικότητα των γυναικών και στόχο έχουν την παροχή συμβουλευτικής προκειμένου οι γυναίκες να ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Σε αυτή την κατηγορία υπάγονται η «Μονάδα Συμβουλευτικής Υποστήριξης και Προώθησης στην Απασχόληση Άνεργων Γυναικών» του Κέντρου ΔΙΟΤΙΜΑ και η ΧΕΝ η οποία εκτός από συμβουλευτική στον εργασιακό τομέα προσφέρει και λύσεις σε προσωπικά, οικογενειακά θέματα.

Στη δεύτερη κατηγορία υπάγονται τα Κέντρα Συμβουλευτικής που παρέχουν ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη σε γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας ή σεξουαλικής εκμετάλλευσης.(Καββαδία, Στρατηγάκη,2010σελ.357).

Πιο συγκεκριμένα το Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών «Διοτίμα» Μονάδα Συμβουλευτικής Υποστήριξης και Προώθησης στην Απασχόληση Ανέργων Γυναικών δημιουργήθηκε από μια ομάδα φεμινιστριών επιστημόνων. Σκοπός του κέντρου είναι να πραγματοποιεί δράσεις υπέρ των γυναικών και παράλληλα να

δημιουργεί προϋποθέσεις ώστε να εντάξει το θέμα της διάστασης του φύλου στις πολιτικές. Συνεργάζεται με δίκτυο επιστημόνων γυναικών και με εθελοντές. Παρέχει :

- Συμβουλευτική υποστήριξη και εργασιακή προετοιμασία σε γυναίκες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες καθώς επίσης και σε άνεργες γυναίκες όλων των ομάδων και κατηγοριών
- Συνεργασία με τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης, τον ΟΑΕΔ και τη Γενική Γραμματεία Ισότητας
- Συμβουλευτική σε εργαζόμενες γυναίκες

Χριστιανική Ένωση Νεανίδων (XEN)

Είναι μια εθελοντική μη κερδοσκοπική οργάνωση που παρέχει φροντίδα σε γυναίκες ανεξαρτήτου ηλικίας. Δημιουργήθηκε στην Ελλάδα το 1923 από γυναίκες πρόσφυγες και αποτελεί υποσταθμό της Παγκόσμιας XEN. Η δράση της αναπτύσσεται σε 29 σημεία της Ελλάδας όπου προσφέρει στήριξη και κατάρτιση σε ελληνίδες και αλλοδαπές γυναίκες και φροντίζει για την (επαν)ένταξη τους στην αγορά εργασίας.

Η XEN στηρίζει την κάθε γυναίκα ξεχωριστά όχι μόνο σε θέματα που σχετίζονται με την εργασία αλλά και προσωπικά και όσα έχουν να κάνουν με την οικογένεια της. Μέσω της λειτουργίας της κοινωνικής υπηρεσίας της, οι γυναίκες επιμορφώνονται και ωθούνται να εργαστούν. Η XEN κατέχει μια αξιοσημείωτη εμπειρία στο χώρο της επαγγελματικής κατάρτισης. Εντάσσει στην απασχόληση όχι μόνο νέες αλλά και μεγαλύτερες γυναίκες οι οποίες υφίστανται εργασιακό αλλά και κοινωνικό αποκλεισμό.

Στις προοπτικές της ανάπτυξης της έχει συμπεριλάβει σχέδια προώθησης της ισότητας των δύο φύλων και τις ισότητες των ευκαιριών των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων. Τέλος στοχεύει στην ενίσχυση της συνεργασίας των Μ.Κ.Ο. με την τοπική αυτοδιοίκηση (Καββαδία, Στρατηγάκη, 2010 σελ.383-384)

Γενική Γραμματεία Ισότητας(ΓΓΙ) Συμβουλευτικά Κέντρα για τη Βία Γυναικών

Τα Συμβουλευτικά Κέντρα υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων- Υπ. Εσωτερικών. Η ΓΓΙ πραγματοποιεί μελέτες και αντιμετωπίζει τη βία κατά

των γυναικών και τη βία μέσα στην οικογένεια. Συμβουλευτικά Κέντρα λειτουργούν στην Αθήνα από το 1988 και στον Πειραιά από το 1999. Παρέχουν τα εξής:

- Δωρεάν ψυχοκοινωνικά στήριξη από ειδικευμένους ψυχολόγους και κοινωνιολόγους
- Δωρεάν νομική συμβουλευτική από νομικούς και κοινωνικούς λειτουργούς
- Ξενώνα υποδοχής κακοποιημένων γυναικών σε συνεργασία με το Δήμο Αθηναίων

Στόχος των κέντρων αυτών είναι να ενισχύσουν τις γυναίκες θύματα βίας να τις βοηθήσει να αποκτήσουν και πάλι την αυτοεκτίμηση τους ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες της επαγγελματικής, προσωπικής και οικογενειακής ζωής. Με λίγα λόγια να τις κάνει να νιώσουν ικανές να αποφασίσουν οι ίδιες για το μέλλον τους.

Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης

Είναι ένα μη κυβερνητικό και μη κερδοσκοπικό σωματείο που ασχολείται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των δύο φύλων. Λειτουργεί από το 1993 και προέρχεται από την ομάδα γυναικών Αμπελοκήπων. Επιχορηγείται από κρατικές και ιδιωτικές πηγές. Τα μέλη του ΔΣ είναι εθελόντριες ενώ τα στελέχη αμείβονται. Το Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης προσφέρει τις εξής υπηρεσίες:

- τηλεφωνική γραμμή βοήθειας γυναικών κατά της σωματεμπορίας και κατά της ενδοοικογενειακής βίας
- Ξενώνα φιλοξενίας των γυναικών θυμάτων σωματεμπορίας και ενδοοικογενειακής βίας, δυναμικότητας 7 ατόμων και
- Χώρο στήριξης ατόμων για την κοινωνική τους πλαισίωση

Στα πλαίσια δράσης του κέντρου είναι η εξασφάλιση χώρων για τη στήριξη των γυναικών που αποτελούν θύματα βίας. Επίσης επιδιώκεται η ενδυνάμωση αυτών των γυναικών για να μπορέσουν να επιστρέψουν στην κοινωνία και να εργαστούν και να λαμβάνουν υποστήριξη σε διάφορα θέματα όπως η υγεία και η ανάπτυξη δεξιοτήτων. Τέλος επιδιώκεται περισσότερο η συμμετοχή των Μ.Κ.Ο παρά οι κρατικές δομές διότι οι γυναίκες αντιμετωπίζονται καλύτερα και προσεγγίζονται με αλληλεγγύη.

Στις προοπτικές ανάπτυξης συναντάται η λειτουργία της Τράπεζα Εθελοντικού Χρόνου που σκοπό έχει να διαδώσει το πνεύμα τις κοινωνικής αλληλεγγύης. Εκτός από

αυτό πραγματοποιούνται προγράμματα παρακολούθησης με θέμα την ισότητα και της αντιμετώπισης της βίας και των διακρίσεων σε πόλεις της επαρχίας και περιοχές της Αττικής. Τελευταίο αλλά όχι λιγότερο σημαντικό αποτελεί η δικτύωση με Ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς για την αναβάθμιση των υπηρεσιών που παρέχει (Καββαδία, Στρατηγάκη,2010,σελ. 375-376)

Κέντρα Ερευνών για Θέματα Ισότητας(ΚΕΘΙ): Κέντρα Πληροφόρησης και Συμβουλευτικής Γυναικών για την Απασχόληση, την Επιχειρηματικότητα και την Κοινωνική Ένταξη

Το ΚΕΘΙ είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Δημιουργήθηκε το 1994. λειτουργεί κεντρικά στην Αθήνα και έχει παραρτήματα στην Θεσσαλονίκη, την Πάτρα, το Ηράκλειο, το Βόλο. Επιβλέπεται και χρηματοδοτείται από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας του Υπουργείου Εσωτερικών. Το ΚΕΘΙ διενεργεί κοινωνική έρευνα σε θέματα που αφορούν την ισότητα των φύλων και στηρίζει τις γυναίκες με οποιοδήποτε τρόπο μπορεί σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής τους όπως οικονομικά, κοινωνικά πάντοτε όμως σύμφωνα με τα όρια που προσδιορίζονται από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας.

Το κέντρο παρέχει τις εξής υπηρεσίες:

- Συμβουλευτική Απασχόλησης /Επιχειρηματικότητας
- Συμβουλευτική Ψυχολογικής και Κοινωνικής Υποστήριξης
- Νομική Συμβουλευτική
- Πληροφόρηση
- Συμβουλευτική ειδικών πληθυσμιακών ομάδων

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες αποσκοπούν στο να βοηθήσουν τις γυναίκες να διαμορφώσουν επαγγελματικό ή επιχειρηματικό σχέδιο, να ισχυροποιήσουν την αυτοπεποίθησή τους, να αναγνωρίζουν τις επιλογές της ζωής τους, να παίρνουν η ίδιες αποφάσεις για τη ζωή τους, να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και διεκδίκησης, να θέτουν ρεαλιστικούς στόχους (Καββαδία, Στρατηγάκη, 2010, σελ.378-379)

Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της γυναίκας: Συμβουλευτικό Τμήμα

Με πρωτοβουλία της Θεοδωροπούλου δημιουργήθηκε το 1920 ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΣΔΓ). Από το 1923 συμμετέχει σε δράσεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου και ιδιαιτέρως των γυναικών, καθώς είναι μέλος της

Διεθνούς Ένωσης Γυναικών, της Ένωσης Γυναικών Νοτίου Ευρώπης, της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, της Επιτροπής Ισότητας Ανδρών και Γυναικών.

Η οργάνωση παρέχει νομικές συμβουλές και ψυχολογική και κοινωνική στήριξη σε για διάφορα θέματα και προβλήματα που απασχολούν τον γυναικείο πληθυσμό όπως θέματα ενδοοικογενειακής βίας, σεξουαλικής παρενόχλησης, εργασιακά θέματα, ζητήματα διαζυγίων, διατροφής, μονογονεϊκών οικογενειών, κακοποίησης παιδιών. Επιπλέον παρέχει υποστήριξη σε γυναίκες που αντιμετωπίζουν προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας, ανεργίας, φτώχειας και κοινωνικής ασφάλισης.

Στόχος του Συνδέσμου για τα δικαιώματα της γυναίκας είναι να ενθαρρύνουν τις γυναίκες προκειμένου να αναλογιστούν τα αίτια των προβλημάτων τους, να αντιδράσουν και να αναζητήσουν την αποτελεσματικότερη λύση. (Α. Καββαδία Μ. Στρατηγάκη, 2010, σελ.380-381)

Φεμινιστική ομάδα Καισαριανής: Γυναικείο Κέντρο Εναλλακτικών Παροχών –Γραμμή SOS

Το Γυναικείο Κέντρο Εναλλακτικών Παροχών ιδρύθηκε 1989 από μια αυτόνομη φεμινιστική ομάδα στην Καισαριανή. Ένα χρόνο μετά τη λειτουργία του κέντρου το 1990, δημιουργήθηκε η πρώτη τηλεφωνική γραμμή υποστήριξης κακοποιημένων γυναικών στην Ελλάδα. Η γραμμή SOS παρέχει νομικές, ιατρικές συμβουλές, ψυχολογική στήριξη στις κακοποιημένες γυναίκες μέσω τηλεφώνου από εξειδικευμένο εθελοντικό προσωπικό.

4.3. Η διάσταση του φύλου στη Συμβουλευτική Γυναικών

Η συμβουλευτική γυναικών αποτελεί μια διαδικασία που έχει ως στόχο να διευκολύνει κάποιες αλλαγές στη στάση και συμπεριφορά των γυναικών που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Για να είναι όμως επιτυχής μια τέτοιου είδους πράξη θα πρέπει να ενσωματώσουμε στην εφαρμογή της συμβουλευτικής τον παράγοντα φύλο(diotima.wizcom.com.gr/.../TO_FYLO_STI_SYMVOYLEYTIKI_Final1.doc).

Θα ήταν σφάλμα να μην προσαρμόσουμε τη διάσταση του φύλου στη συμβουλευτική γυναικών. Είναι πλέον «de facto» ότι τα δύο φύλα αντιμετωπίζονται άνισα μέσα στην κοινωνία και αυτό εκδηλώνεται είτε άμεσα είτε έμμεσα. Οι γυναίκες θεωρούνται κατώτερες κοινωνικά και οικονομικά. Αυτός ο διαχωρισμός τις επηρεάζει σε όλους τους τομείς της ζωής τους και αποτελεί την κύρια πηγή των προβλημάτων τους (Χαρίτου- Φατούρου, 2010, σελ.57).

Σύμφωνα με τη φεμινιστική προσέγγιση οι γυναίκες ανήκουν σε ένα σύστημα στο οποίο ιστορικά συμμετέχουν ελάχιστα αλλά δέχονται σημαντική επίδραση απ' αυτό. Δυστυχώς η κοινωνία αδυνατεί να δεχτεί την προσφορά των γυναικών στη διατήρηση και επιβίωσή της. Επομένως η συμβουλευτική πρέπει να εξετάσει τις γυναίκες σε σχέση με το κοινωνικό σύστημα αλλά και ως μοναδικές οντότητες (diotima.wizcom.com.gr/.../TO_FYLO_STI_SYMVOYLEYTIKI_Final1.doc).

Θα πρέπει πρωτίστως να αναγνωριστούν τα κοινά ζητήματα και οι παραδοχές που αφορούν το γυναικείο φύλο. Οι γυναίκες, λόγω του φύλου τους αντιμετωπίζουν διάφορους περιορισμούς και προσδοκίες. Είναι χαρακτηριστικό ότι θεωρούνται κατώτερες σαν άτομα σε σχέση με τους άνδρες. Έτσι εγκλωβίζονται σε δυσλειτουργικές συμπεριφορές και τρόπους ζωής και δράσης μόνο και μόνο λόγω της έμφυλης ταυτότητας τους. Επίσης αισθάνονται ανασφάλεια, παραιτούνται από τον εαυτό τους και αφήνουν άλλους να τις καθοδηγούν και να έχουν τον έλεγχο της ζωής τους (diotima.wizcom.com.gr/.../TO_FYLO_STI_SYMVOYLEYTIKI_Final1.doc).

Οι γυναίκες ανεξάρτητα από την εθνικότητα, το κοινωνικό υπόβαθρο, την πνευματική τους καλλιέργεια και το βαθμό μόρφωσης τους συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν κοινωνικά εμπόδια στους τομείς της εργασίας και τις οικογένειας (Αθανασιάδου, Τάζογλου, 2010, στο «Συμβουλευτική με την οπτική του φύλου»,

σελ.130). Είτε στην εργασία είτε στην οικογένεια οι γυναίκες θεωρούνται το ασθενές φύλο. Στο εργασιακό περιβάλλον πολλά επαγγέλματα θεωρούνται «αντρικά» και μ' αυτό τον τρόπο περιορίζεται το πεδίο εύρεσης απασχόλησης από τις γυναίκες. Αλλά και στις θέσεις που συναντώνται γυναίκες η αντιμετώπιση είναι άνιση ακόμη και αν διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα για τη θέση που κατέχουν δε θεωρούνται αρκετά δυναμικές και ικανές για να ανταπεξέλθουν. Η αμοιβή τους δεν είναι ικανοποιητική και διαφέρει κατά πολύ από αυτή που έχει ένας άνδρας στην ίδια ακριβώς θέση. Έτσι άνεργες ή μη αναγκάζονται να εξαρτώνται οικονομικά από τους συζύγους τους.

Την ίδια στιγμή συναντούν δυσκολίες και στο ρόλο τους μέσα στην οικογένεια. Αποκλείονται από πρωτοβουλίες και λήψη αποφάσεων και καταπιέζονται σε ένα μοτίβο όπου οφείλουν να αφοσιώνονται στη φροντίδα των παιδιών και του συζύγου, απαρνιούνται τις δικές τους επιθυμίες και ανάγκες. Όλα τα παραπάνω έχουν ως αποτέλεσμα κάποιες γυναίκες να αναπτύσσουν αδύναμη προσωπικότητα, να έχουν μειωμένη αυτοεκτίμηση και να ενστερνίζονται τις επιθυμίες και απόψεις των συζύγων τους, με κίνδυνο να γίνουν θύματα ενδοοικογενειακής βίας.

Σε αυτό το στάδιο καλείται η παρέμβαση του συμβούλου. Σκοπός του συμβούλου είναι να βοηθήσει την γυναίκα να επιλύσει τα προβλήματα που την απασχολούν. Ο σύμβουλος προτρέπει τη γυναίκα να ανεξαρτητοποιηθεί ψυχικά και οικονομικά. Να αποκτήσει αυτοεκτίμηση και να καταστεί ικανή να παίρνει αποφάσεις με γνώμονα τις δικές της ανάγκες και όχι με το τι της επιβάλλει η φυλετική της ταυτότητα (Μ. Χαρίτου-Φατούρου, 2010, στο «Καταργώντας τα εμπόδια Συμβουλευτική και ενδυνάμωση γυναικών», σελ.58)

Στη διαδικασία της συμβουλευτικής ο ρόλος του συμβούλου είναι ιδιαίτερα σημαντικός και για αυτό το λόγο είναι απαραίτητο ο/ η σύμβουλος να έχει διάφορα χαρακτηριστικά και ικανότητες έτσι ώστε να μπορεί να προσφέρει επαρκώς τις υπηρεσίες του/ της στα άτομα που τις χρειάζονται. Τα βασικά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ένας σύμβουλος προκειμένου να είναι αποτελεσματικός στην παροχή βοήθειας είναι η ενσυναίσθηση, η εχεμύθεια, η ισότητα, η επιστημονική γνώση, δεξιότητες συμβουλευτικής και ψυχοθεραπείας, ουδετερότητα, μη κριτική στάση.(Μ. Χαρίτου- Φατούρου, 2010, σελ. 59).

4.4. Η δεοντολογία στη συμβουλευτική γυναικών

Όπως σε κάθε επάγγελμα έτσι και στην διαδικασία της Συμβουλευτικής των γυναικών είναι απαραίτητη η ύπαρξη και η εφαρμογή ενός Κώδικα Δεοντολογίας. Μ' αυτόν τον τρόπο προστατεύονται τα δικαιώματα τόσο της γυναίκας που έχει υποστεί ενδοοικογενειακή βία και χρειάζεται βοήθεια, όσο και του συμβούλου που καλείται να προσφέρει τις υπηρεσίες του. Η δεοντολογία δεν πρέπει να θεωρείται ένα αμελητέο ζήτημα· αντιθέτως χρήζει ιδιαίτερης προσοχής. Η διατύπωση, η γνώση και η εφαρμογή δεοντολογικών κανόνων θεμελιώνει τη σχέση μεταξύ συμβούλου και συμβουλευόμενης, καθορίζει την εξέλιξη της συμβουλευτικής θεραπείας και αποτρέπει την παραβίαση ορίων και δικαιωμάτων και από τις δύο πλευρές.

Ένας ανασταλτικός παράγοντας για τη σωστή τήρηση των δεοντολογικών αρχών είναι το χάσμα που υπάρχει ανάμεσα στην επαγγελματική ζωή και την προσωπική ζωή και πεποιθήσεις του συμβούλου. Για να μπορεί ένας σύμβουλος να προσφέρει βοήθεια σε μια γυναίκα που αντιμετωπίζει ανισότητα και καταπίεση θα πρέπει και ο ίδιος να είναι απαλλαγμένος από στερεότυπα και προκαταλήψεις. Για παράδειγμα, δεν μπορεί κάποιος που στην προσωπική του ζωή έχει εξουσιαστική συμπεριφορά και υποτιμά το γυναικείο φύλο να βοηθήσει μια γυναίκα θύμα ενδοοικογενειακής βίας και να την κάνει να απεμπλακεί από αισθήματα κατωτερότητας και αδυναμίας (Μ. Χαρίτου-Φατούρου, 2010, σελ.331-332).

Σύμφωνα με το κώδικα στη σχέση μεταξύ συμβούλου και εξυπηρετούμενης πρέπει να υπάρχει μια υποτυπώδης ιεραρχία η οποία όμως δεν πρέπει να συγχέεται με την επιβολή εξουσίας και κατάχρησης της δύναμης των επαγγελματιών. Άλλωστε όπως επισημαίνει η Φατούρου τα δεοντολογικά κριτήρια θεωρούν την ιεραρχία «γονεϊκό αγαθό» (Μ. Χαρίτου-Φατούρου, 2010, σελ.334).

Βέβαια δημιουργείται το εύλογο ερώτημα αν μπορούν να δημιουργηθούν δεοντολογικά κριτήρια τα οποία να συντελούν στη δημιουργία μιας δικαιότερης κοινωνίας. Για να υπάρξει κάτι τέτοιο πρέπει σαφώς οι σύμβουλοι να απαγκιστρωθούν από τους περιορισμούς που επιβάλλει η κοινωνία αλλά και οι ίδιοι στον εαυτό τους. Επίσης χρειάζεται να αποκτήσουν αυτογνωσία, κριτική σκέψη και δέσμευση ώστε να

χρησιμοποιήσουν τη συμβουλευτική σαν μέσο για έναν πιο δίκαιο και απελευθερωτικό κόσμο (Μ. Χαρίτου-Φατούρου, 2010, σελ.335).

Μια πρώτη προσπάθεια εφαρμογής ενός κώδικα δεοντολογίας με την οπτική του φύλου στην Ελλάδα σε θέματα σχετικά με την εργασία, την ψυχοκοινωνική και νομική υποστήριξη πραγματοποιήθηκε από το Κέντρο Έρευνας για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ).

Σύμφωνα με τη φεμινιστική αντίληψη, σε γενικό πλαίσιο οι διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών δεν είναι βιολογικής φύσεως. Τις διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα τις κατασκευάζει η ίδια η κοινωνία. Οι μεν άντρες κατέχουν την εξουσία και τη δύναμη οι δε γυναίκες υποβαθμίζονται και ο ρόλος τους στην οικογένεια είναι ρόλος υποταγής.

Στην πράξη λοιπόν, η δεοντολογία της Συμβουλευτικής τηρεί τα ακόλουθα (Μ. Χαρίτου-Φατούρου, 2010, σελ. 336-338):

- Οι γυναίκες έχουν ίδιες δυνατότητες και ευκαιρίες στην κοινωνία με τους άνδρες. Οι λόγοι που οι γυναίκες έχουν λιγότερη δύναμη δεν είναι προσωπικοί αλλά κοινωνικοί.
- Είναι αναγκαίο να υπάρχει μια ισότιμη σχέση ανάμεσα στον σύμβουλο και τη συμβουλευόμενη. Οι σύμβουλοι που παρέχουν τις υπηρεσίες τους θα πρέπει να μπορούν να αντιλαμβάνονται σε ποιους τομείς καταπιέζεται και υποτιμάται η γυναίκα και γι' αυτό βιώνει συνθήματα ανασφάλειας και κατωτερότητας. Για να μπορεί η γυναίκα να εξαλείψει την καταπίεση στη ζωή της δεν πρέπει να υπάρχει το στοιχείο της καταπίεσης στη συμβουλευτική διαδικασία. Αν η συμβουλευόμενη δεν αντιμετωπίζεται ως ίση τότε δε θα μπορέσει να πάρει τον έλεγχο της ζωής της. Αντιθέτως, θα συνεχίσει να αισθάνεται κατώτερη και το αίσθημα αυτό θα διαιωνίζεται. Από την άλλη δεν πρέπει να θεωρηθεί η κοινωνία κύρια αιτία των προβλημάτων και να απαλλάξουμε τη γυναίκα από κάθε ευθύνη. Πρέπει να αναλάβει την προσωπική της ευθύνη και με ότι μέσα έχει να αλλάξει τον τρόπο ζωής της.
- Οι σύμβουλοι οφείλουν να γνωρίζουν τη γυναικεία ψυχολογία και τις σχέσεις των δύο φύλων μέσα στην κοινωνία έτσι ώστε να μπορούν να βασίσουν τη συμβουλευτική τους σε επιστημονικά δεδομένα και όχι σε στερεότυπα. Επίσης, θα πρέπει να μπορούν να διαπαιδαγωγήσουν τη γυναίκα για να μπορεί να καταλάβει

το φυλετικό της ρόλο, να αναγνωρίσει αν συμπεριφέρεται αυτοκαταπιεστικά και να μην αισθάνεται ένοχη σε πολλά ζητήματα. Ο σύμβουλος από τη μεριά του δεν πρέπει να εκμεταλλεύεται τη θέση που έχει και να προτρέπει τη γυναίκα σε μια τυπική συμπεριφορά η οποία την καταπιέζει.

- Οι γυναίκες πρέπει να αντιμετωπίζονται ως άτομα και όχι ως εκπρόσωποι του γυναικείου φύλου με προκαθορισμένες ιδιότητες. Οι σύμβουλοι προτρέπουν τις συμβουλευόμενες προς την ψυχολογική και οικονομική ανεξαρτησία. Μαθαίνουν να εκτιμούν τον εαυτό τους, να αναπτύσσουν ικανότητες αυτοβοήθειας και να αποφασίζουν με γνώμονα το τι αληθινά θέλουν οι ίδιες και όχι με το τι θεωρείται σωστό για το φύλο τους

Παρόλα αυτά ένα θέμα που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής και έχει παγκόσμια εμβέλεια είναι το γεγονός ότι μερικές γυναίκες αντιμετωπίζονται ως ψυχικά άρρωστες, διότι εναντιώνονται στις απαιτήσεις της οικογένειας και της κοινωνίας σχετικά με το ρόλο που καλούνται να ακολουθήσουν. Σε αυτή την περίπτωση, η δεοντολογία απαιτεί όταν ασχολείται κανείς με θέματα ψυχοπαθολογίας γυναικών να κατανοήσει ότι μπορεί να υπάρχουν λανθασμένες διαγνώσεις και προκαταλήψεις. Αυτό ίσως συμβαίνει επειδή γίνεται το λάθος και κρίνουμε με τα ίδια κριτήρια και τα δύο φύλα ενώ πρέπει να εξετάζουμε με διαφορετικό γνώμονα την ψυχολογική κατάσταση της γυναίκας και να είμαστε σίγουροι για την ορθότητα της διάγνωσης. Αυτό θα βοηθήσει τον σύμβουλο να ξεχωρίσει μια διαταραχή από ένα ψυχωσικό σύνδρομο και έτσι να μπορέσει να βοηθήσει τη γυναίκα να απαλλαγεί από αυτήν.(Μ. Χαρίτου-Φατούρου, 2010, σελ.339-340).

Πιο συγκεκριμένα η δεοντολογία συμβουλευτικής γυναικών ορίζει ότι:

- Οι σύμβουλοι δεν πρέπει να κάνουν καμία διάκριση μεταξύ των συμβουλευόμενων γυναικών με βάση την κοινωνική τους θέση, την καταγωγή, το μορφωτικό επίπεδο, την εθνική ταυτότητα, τις φυσικές ικανότητες, τον σεξουαλικό προσανατολισμό.
- Πρέπει να τηρείται αυστηρά το απόρρητο των στοιχείων της συμβουλευόμενης καθώς αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ συμβούλου και εξυπηρετούμενης.

- Οι σύμβουλοι έχουν υποχρέωση να τηρούν αρχεία με στοιχεία από την υποδοχή και τις συναντήσεις με τις συμβουλευόμενες. Τα αρχεία αυτά προστατεύονται σε χώρους όπου δεν έχουν πρόσβαση τρίτα πρόσωπα.
- Αποφεύγεται η χρήση επιστημονικής και γραφειοκρατικής γλώσσας. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες και οι πληροφορίες πρέπει να συνάδουν με τις αρχές των ίσων ευκαιριών για τα δύο φύλα.

Είναι αλήθεια ότι όταν η συμβουλευτική γυναικών βασίζεται στην καθορισμένη δεοντολογία και μεθοδολογία, δηλαδή θεωρεί την γυναίκα ισότιμη, προσπαθεί να την ενδυναμώσει και να την ενημερώσει, παρατηρούνται θεαματικά αποτελέσματα. Οι γυναίκες συνειδητοποιούν τις ικανότητες που διαθέτουν και μαθαίνουν τις δυνατότητες τους, αποκτούν αυτοπεποίθηση, λαμβάνουν εποικοδομητικές αποφάσεις οι οποίες ωφελούν τις ίδιες, την οικογένειά τους αλλά και το περιβάλλον τους. Με λίγα λόγια το έργο της συμβουλευτικής αποδίδει καρπούς. (Μ. Χαρίτου-Φατούρου, 2010, σελ.346-347)

4.5. Συμβουλευτική στήριξη θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας: Ο ρόλος της κοινωνικής εργασίας.

Το θέμα της κακοποίησης των γυναικών είναι ιδιαίτερα «ευαίσθητο» και θα πρέπει να του δίνεται η απαραίτητη προσοχή και σημασία. Επειδή το τραυματικό γεγονός της κακοποίησης διαταράσσει πάντα τις ανθρώπινες σχέσεις, το κοινωνικό περιβάλλον του θύματος έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τις οποιεσδήποτε επιπτώσεις της. Η συμπαράσταση και η κατανόηση μπορούν να απαλύνουν τις επιπτώσεις, ενώ μια αρνητική ή εχθρική αντίδραση μπορεί να πολλαπλασιάσει τη βλάβη και να επιδεινώσει το τραύμα. Μετά το γεγονός της κακοποίησης, το θύμα είναι ιδιαίτερα ευάλωτο διότι έχει θρυμματιστεί η αίσθηση του εαυτού του. Αυτή η αίσθηση μπορεί να δημιουργηθεί ξανά μόνο με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο είχε χτιστεί αρχικά, δηλαδή μέσα από τις σχέσεις με το κοινωνικό περιβάλλον (Θεοδωρίδη, Μουστογιάννη, Ντόκου 2007).

Η συμβουλευτική κοινωνικής στήριξης χρησιμοποιεί τις αρχές και τις μεθόδους της Κοινωνικής Εργασίας. Η Κοινωνική Εργασία προωθεί την επίλυση των προβλημάτων στις ανθρώπινες σχέσεις, την ενδυνάμωση και την κοινωνική αλλαγή προοπτικά,

χρησιμοποιώντας θεωρίες της ανθρώπινης συμπεριφοράς και των κοινωνικών συστημάτων. Έχει ως πλαίσιο και υπερασπίζεται τις αρχές για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις διακηρύξεις των διεθνών οργανισμών, που εν γένει υποστηρίζουν την ισότητα των φύλων.

Οι δομές κοινωνικής στήριξης με την οπτική του φύλου γυναικών θυμάτων βίας επιδιώκουν τη βελτίωση στη ζωή των συμβουλευόμενων και την έξοδο από τις συνθήκες βίας. Η παροχή υπηρεσιών από τις/ τους κοινωνικές /-ούς λειτουργούς στο πεδίο της αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών αφορά: (ΓΓΙΦ: ODIGOS_SYMBOUYLEYTIKIS).

- § την ατομική κοινωνική υποστήριξη (πληροφόρηση και συμβουλευτική).
- § την παραπομπή των ωφελουμένων εφόσον απαιτείται, σε άλλες δομές υποστήριξης και κοινωνικής ένταξης.
- § την συμμετοχή στη διεπιστημονική ομάδα της δομής.
- § την εφαρμογή μεθοδολογίας δικτύωσης μέσα από την συνεργασία με κοινωνικές υπηρεσίες, φορείς υγείας και δομές που εμπλέκονται με τις ανάγκες των συμβουλευόμενων που αντιμετωπίζουν θέματα βίας.
- § την προώθηση προγραμμάτων πρόληψης και ευαισθητοποίησης στην τοπική κοινωνία

Ο ρόλος των Κοινωνικών Λειτουργών στις υποστηρικτικές δομές κατά της βίας προτείνεται να είναι πολλαπλός και να ενεργούν σε διαφορετικές φάσεις της συμβουλευτικής διαδικασίας. Συγκεκριμένα στο Συμβουλευτικό Κέντρο και στον ξενώνα Κακοποιημένων Γυναικών οι Κοινωνικές /-οί Λειτουργοί εμπλέκονται με τρεις μορφές παρέμβασης.

- Ø Ως κοινωνικοί σύμβουλοι, πραγματοποιούν κοινωνική έρευνα και εργάζονται για την υλοποίηση του σχεδίου παρέμβασης.
- Ø Ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας, εμπλουτίζουν τη διεπιστημονική ομάδα με τις πληροφορίες και τις τεχνικές κοινωνικής παρέμβασης
- Ø Ως στελέχη της δικτύωσης στην κοινότητα, εργάζονται για την οργάνωση της πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης, πρόληψης, δικτύωσης με φορείς και ειδικές /ούς για την αντιμετώπιση της βίας.

Χρησιμοποιούν τις μεθόδους της Κοινωνικής Εργασίας, ατομικής, ομαδικής, κοινοτικής με φεμινιστική προσέγγιση.

Η κοινωνική συμβουλευτική στα πλαίσια των δομών υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας επιδιώκεται να έχει ως αποτέλεσμα την:

1. ενίσχυση του αισθήματος αυτοπεποίθησης των γυναικών.
2. άρση της αντίληψης ότι τίποτα δεν αλλάζει, τίποτα δεν γίνεται.
3. ικανότητα να διαχειρίζονται οι συμβουλευόμενες τη δυνατότητα εύρεσης και χρήσης παροχών υποστήριξης (ΓΓΙΦ: ODIGOS_SYMBOULEYTIKIS).

Εντούτοις, η παρέμβαση του κοινωνικού λειτουργού μέσω της συμβουλευτικής διαδικασίας είναι δυνατόν να μην επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα και να χαρακτηριστεί από τη γυναίκα-θύμα ως μη ωφέλιμη για την ίδια στην προσπάθεια της να ανεξαρτητοποιηθεί και να κινητοποιηθεί για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί. Αρκετοί είναι λόγοι για τους οποίους είναι δυνατόν η παρέμβαση να θεωρηθεί ελλιπής. Μεταξύ αυτών αναφέρονται ((A. Mullender, 1996 pages 72-81):

- Αποτυχία εντοπισμού της κακοποίησης από τον επαγγελματία,
- Ο επαγγελματίας να μην αναγνωρίσει τη γυναίκα ως πρόσωπο με δικαιώματα
- Να δείξει ενδιαφέρον μόνο για τα παιδιά του θύματος
- Να επιρρίπτει ευθύνες στο θύμα
- Να διακατέχεται από αίσθημα αδυναμίας για προσφορά βοήθειας
- Να μην γνωρίζει πώς να ανταποκριθεί στις ανάγκες γυναικών ξένων εθνικοτήτων
- Οι ίδιες οι γυναίκες –θύματα να τον / την θεωρούν ως μη-ικανό/-ή να τις βοηθήσει
- Να ενισχύει το χαμηλό επίπεδο αυτοεκτίμησης της γυναίκας

Η πρόληψη, ωστόσο, είναι ένας σημαντικός τομέας της πρακτικής της Κοινωνικής Εργασίας. Είναι απαραίτητη η οργάνωση διαφόρων προγραμμάτων και σεμιναρίων, σε συνεργασία με την ευρύτερη κοινότητα για την συμμετοχή των γυναικών και όλων των πολιτών για την ενημέρωσή τους σε θέματα που αφορούν την

ενδοοικογενειακή βία. Μέσα από την κοινότητα ενισχύεται το έργο του Κοινωνικού Λειτουργού στον τομέα της πρόληψης. Με την εφαρμογή προγραμμάτων στα σχολεία σε συνεργασία με άλλους ειδικούς, καθώς και με την πραγματοποίηση διαλέξεων και σεμιναρίων τα θέματα της ενδοοικογενειακής βίας έρχονται στην επιφάνεια και αντιμετωπίζονται πιο έγκαιρα και κατάλληλα (Πελεκίδου, 2004).

5. ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

5.1. Αντικείμενο και στόχοι έρευνας

Αντικείμενο της έρευνας ήταν η εμπειρική προσέγγιση του φαινομένου ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών μέσα από την αξιολόγηση των συμβουλευτικών υπηρεσιών που απευθύνονται στις γυναίκες θύματα, όπως προέκυψε από το λόγο των στελεχών συμβουλευτικής.

Στόχος της έρευνας ήταν η ανάδειξη των θετικών και αρνητικών σημείων του συστήματος παροχής συμβουλευτικής στις γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας, ο εντοπισμός των πιθανών προβλημάτων μέσα από το λόγο των στελεχών συμβουλευτικής, την εμπειρία και τις διαπιστώσεις τους. Ταυτόχρονα επιδιώχθηκε η καταγραφή των εμποδίων στην άσκηση αποτελεσματικής πολιτικής αντιμετώπισης του φαινομένου και η παρουσίαση βελτιωτικών προτάσεων.

5.2. Δειγματοληψία

Η μέθοδος επιλογής του δείγματος που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα είναι η «βολική» δειγματοληψία, η οποία κατατάσσεται στους τύπους δειγμάτων μη πιθανοτήτων (Cohen , Manion , Morrison (2008), στο «Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας», σελ. 164). Ο λόγος που επιλέχθηκε ένα δείγμα μη πιθανοτήτων, προέρχεται από την ανάγκη της παρούσας έρευνας να εστιάσει σε μια συγκεκριμένη ομάδα και οι ερευνήτριες έχουν πλήρη επίγνωση ότι το συγκεκριμένο δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό μόνο του ίδιου του εαυτού του. Με τη «βολική» δειγματοληψία, δίνεται η δυνατότητα στον ερευνητή να επιλέξει το δείγμα από τα άτομα στα οποία έχει εύκολη πρόσβαση και δεν αναζητά να γενικεύσει τα αποτελέσματά του στον ευρύτερο πληθυσμό, καθώς ένα «βολικό» δείγμα δεν έχει κανενός είδους συνάφεια με την γενίκευση.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν στελέχη κέντρων υποδοχής και συμβουλευτικής γυναικών θυμάτων βίας που δραστηριοποιούνται στις περιοχές του

λεκανοπεδίου Αττικής και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος. Η επιλογή τους έγινε μέσα από τον επίσημο κατάλογο της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (παρατίθεται σε Παράρτημα).

5.3. Ερευνητικό εργαλείο

Ερευνητικό εργαλείο στην παρούσα έρευνα, αποτέλεσαν οι ατομικές συνεντεύξεις, καθώς θεωρούνται κατάλληλο μέσο για τη συλλογή ποιοτικών δεδομένων. Οι Powney και Watts (1984), όρισαν τη συνέντευξη ως «μια συζήτηση ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους ανθρώπους, όπου ένας ή περισσότεροι από τους συμμετέχοντες αναλαμβάνει την ευθύνη να εκθέσει το περιεχόμενο αυτών που έχουν ειπωθεί» (Verma, Mallick, 2004, σελ.245).

Οι ατομικές συνεντεύξεις ήταν ημιδομημένες, περιλάμβαναν 6 θεματικές ενότητες και είχαν διάρκεια 1-2 ώρες. Οι θεματικές ενότητες των συνεντεύξεων, παρατίθενται αναλυτικά στο παράρτημα της παρούσας εργασίας.

Συνοπτικά αναφέρεται ότι στις θεματικές ενότητες της συνέντευξης περιελήφθησαν ερωτήσεις που αφορούν :

- α) γενικές πληροφορίες για τις υπηρεσίες που απευθυνθήκαμε,
- β) κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία των συνεντευξιζόμενων,
- γ) προγράμματα και παρεχόμενες υπηρεσίες,
- δ) στοιχεία για το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών,
- ε) στοιχεία για το προφίλ του δράστη κακοποίησης και
- στ) απόψεις και προτάσεις των επαγγελματιών συμβουλευτικής για το φαινόμενο ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών.

5.4. Διεξαγωγή έρευνας και ερευνητικές δυσχέρειες

Η παρούσα έρευνα βασίσθηκε στο ποιοτικό πρότυπο έρευνας. Η διεξαγωγή της έρευνας έγινε με τη χρήση ημιδομημένων συνεντεύξεων που διενεργήθηκαν κατά τη χρονική περίοδο Ιούνιος 20011- Ιανουάριος 2012. Οι συνεντευξιαζόμενοι/-ες, ήταν συνολικά έντεκα στελέχη κέντρων υποδοχής και συμβουλευτικής γυναικών θυμάτων βίας που δραστηριοποιούνται στις περιοχές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος και του λεκανοπεδίου Αττικής. Η επιλογή τους έγινε μέσα από τον επίσημο κατάλογο της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων.

Οι συνεντεύξεις διενεργήθηκαν πρόσωπο με πρόσωπο, μετά από συμφωνημένα ραντεβού των δύο πλευρών (συνεντεύκτρια – συνεντευξιαζόμενη) στο χώρο των συμβουλευτικών κέντρων. Η διάρκεια κάθε συνέντευξης ήταν από μία έως δύο ώρες. Οι συνεντευξιαζόμενοι/-ες ενημερώθηκαν αναλυτικά από τις ερευνήτριες για το σκοπό και τους στόχους της έρευνας και συναίνεσαν στην καταγραφή της συνέντευξης, καθώς και σε θέματα που σχετίζονται με τη δεοντολογία της έρευνας.

Όσον αφορά την επεξεργασία των στοιχείων της έρευνας, δεν κατασκευάστηκαν προκαθορισμένες κατηγορίες για την ομαδοποίηση των δεδομένων, αλλά δημιουργήθηκαν σύμφωνα με τους άξονες του ερευνητικού εργαλείου. Τα κείμενα των συνεντεύξεων καταγράφηκαν και οι απαντήσεις κατατάχθηκαν στον αντίστοιχο άξονα και αναλύθηκαν. Μετά την ομαδοποίηση των απαντήσεων έγινε προσπάθεια να καθοριστεί ένα κεντρικό νόημα και κάποια συμπεράσματα σε κάθε κατηγορία/ερώτηση.

Το μεγαλύτερο εμπόδιο που συνάντησαν οι ερευνήτριες κατά τη διεξαγωγή της έρευνας ήταν ο περιορισμένος αριθμός κέντρων υποδοχής και συμβουλευτικής γυναικών θυμάτων βίας, κυρίως, στις περιοχές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, καθώς και το γεγονός ότι πολλές υπηρεσίες δεν λειτουργούν ή υπολειτουργούν, με αποτέλεσμα να αποκλειστούν από την έρευνα.

Επιπροσθέτως, η έλλειψη χρόνου απ' τη μεριά των στελεχών των κέντρων, καθώς και οι υποχρεώσεις τους σε σχέση με την υπηρεσία που εργάζονταν, δεν άφησαν κάποιες φορές το περιθώριο για τη διεξαγωγή μιας επικοινωνιακής συζήτησης. Η αναβλητικότητα των καθορισμένων επισκέψεων, ήταν ένα συχνό φαινόμενο κατά τη

διάρκεια της έρευνας. Βέβαια, υπήρχαν και περιπτώσεις επαγγελματιών συμβούλων, που λόγω έλλειψης χρόνου αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα.

Συγκεκριμένα οι φορείς που αναφέρονταν στον Κατάλογο της ΓΓΙΦ και προσεγγίστηκαν από τις ερευνήτριες τηλεφωνικά, αλλά δεν συμμετείχαν τελικά στην έρευνα είναι οι ακόλουθοι:

- ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ/ ΓΡΑΦΕΙΟ ΙΣΟΤΗΤΑΣ: Δεν υπάρχουν υπηρεσίες που να απευθύνονται στην συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα, οι ξενώνες είναι κλείσει.
- Ε.Κ.Κ.Α. (ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ): Πραγματοποιήθηκε τηλεφωνικό αίτημα και κατάθεση γραπτού αιτήματος προς το κέντρο, αλλά δεν υπήρξε ανταπόκριση.
- ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ: Δεν υπάρχουν υπηρεσίες που να απευθύνονται στην συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα, οι ξενώνες είναι κλείσει.
- ΚΛΙΜΑΚΑ: Δεν υπάρχουν υπηρεσίες που να απευθύνονται στην συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.
- ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΟΜΑΔΑ ΑΥΤΟΑΜΥΝΑΣ: Δεν υπάρχουν υπηρεσίες που να απευθύνονται στην συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.
- ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ: Δεν υπάρχουν υπηρεσίες που να απευθύνονται στην συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.
- ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ: Τα στοιχεία επικοινωνίας που υπάρχουν στο κατάλογο των φορέων ενδο-οικογενειακής βίας και στην ιστοσελίδα του συγκεκριμένου φορέα δεν αντιστοιχούν και δεν υπάρχουν κάποια άλλα στοιχεία επικοινωνίας σύμφωνα με τις υπηρεσίες καταλόγων τηλεφώνου.
- ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ: Δεν έγινε δεκτό το αίτημα

- ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΔΡΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ: Τα στοιχεία επικοινωνίας που υπάρχουν στο κατάλογο των φορέων ενδο-οικογενειακής βίας και στην ιστοσελίδα του συγκεκριμένου φορέα δεν αντιστοιχούν και δεν υπάρχουν κάποια άλλα στοιχεία επικοινωνίας σύμφωνα με τις υπηρεσίες καταλόγων τηλεφώνου

5.5. Παρουσίαση συνεντεύξεων

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται αναλυτικά οι συνεντεύξεις.

Συνέντευξη 1: ΓΓΙΦ: ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Επιλογή φορέα	Το συμβουλευτικό κέντρο επιλέχθηκε επειδή έχει μια μακροχρόνια και αξιόπιστη παρουσία με συνεχείς δράσεις στο θέμα αντιμετώπισης της ενδο-οιγενειακής βίας
Πρώτη επαφή με φορέα	20/6/2011
Διαδικασία και τρόπος ενημέρωσης	Τηλεφωνική ενημέρωση για την πτυχιακή εργασία
Καθορισμός εκπροσώπου για συνέντευξη	Τηλεφωνική ενημέρωση από την ψυχολόγο του κέντρου
Πιθανή αναβολή και αιτιολόγηση. Νέα ημερομηνία	Δεν υπήρξε
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	Τετάρτη, 25/1/2012

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
Έδρα: (διεύθυνση/στοιχεία επικοινωνίας: τηλέφωνο, ιστοσελίδα κλπ)	Νίκης 11 10563, Αθήνα- Σύνταγμα Τηλέφωνο : 210 3317305-6, Fax: 210 3315787 E-mail : isotita4@otenet.gr
Έτος σύστασης/ ίδρυσης της Οργάνωσης	1988
Θέση συνεντευξιαζόμενου/ -ης στην Οργάνωση	Ψυχολόγος
Σκοπός της Οργάνωσης:	Ψυχοκοινωνική υποστήριξη και νομική συμβουλευτική γυναικών-θυμάτων βίας

Στοιχεία συνεντευκτή/ -τριας	Κων/να Μαρτέκα , σπουδάστρια Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας Πατρών
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	25/1/2012

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 25 Ιανουαρίου 2011 ημέρα Τετάρτη , στα γραφεία του Συμβουλευτικού Κέντρου Για τη βία Κατά των Γυναικών, το οποίο εποπτεύεται από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων που ανήκει στο Υπουργείο Εσωτερικών. Η συνέντευξη δόθηκε από τη ψυχολόγο του Συμβουλευτικού Κέντρου (περισσότερες πληροφορίες για την συνεντευξιαζόμενη αναφέρονται στην συνέχεια).

Αρχικά θα αναφερθούμε στον **πρώτο θεματικό άξονα της συνέντευξης** στον οποίο αναφέρονται γενικές πληροφορίες σχετικά με το κέντρο στο οποίο απασχολείται η συνεντευξιαζόμενη.

Όπως αναφέρεται το Συμβουλευτικό Κέντρο Για τη βία Κατά των Γυναικών, είναι ένα συμβουλευτικό κέντρο γυναικών , για την ενδοοικογενειακή βία. Αν και λειτουργεί χρόνια στην πραγματικότητα είχε σταματήσει για τρία χρόνια τη λειτουργία του, καθώς οι προηγούμενοι υπάλληλοι είχαν συνταξιοδοτηθεί και λειτούργησε ξανά τον Ιούνιο του 2011.

Το Κέντρο στελεχώνεται από μια ψυχολόγο, μία κοινωνιολόγο, δύο νομικούς συμβούλους και δυο διοικητικούς υπαλλήλους. Υπάρχει στενή συνεργασία με άλλους φορείς ,η οποία είναι ανάλογη με τις ανάγκες των γυναικών, ανοιχτή συνεργασία με ξενώνες, με Κέντρα Ψυχικής Υγείας κ.α , η δικτύωση είναι πολύ σημαντική λόγω της πολυπαραγοντικότητας της ενδοοικογενειακής βίας.

Στο **δεύτερο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία της συνεντευξιαζόμενης. Στην συγκεκριμένη υπηρεσία επικοινωνήσαμε με την ψυχολόγο του Συμβουλευτικού Κέντρου. Πρόκειται για μια γυναίκα τριάντα-οκτώ ετών, άγαμη, κάτοχο μεταπτυχιακού και διδακτορικού διπλώματος στην Κλινική Ψυχολογία και συγκεκριμένα στην ψυχοθεραπευτική παρέμβαση σε θέματα τραύματος, ψυχοθεραπευτικές εκπαιδεύσεις στην αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης της γυναίκας. Στο συγκεκριμένο κέντρο εργάζεται επτά μήνες και αποτελεί την πρώτη της επαφή με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Η συμβουλευτική ήταν το αντικείμενο εργασίας το οποίο πάντα

ήθελε να ακολουθήσει και για τον λόγο αυτό έχει κάνει πολλές εκπαιδεύσεις στο συγκεκριμένο πεδίο.

Ο ρόλος του συμβούλου στο συγκεκριμένο κέντρο είναι αρκετά δύσκολος, η κακοποίηση μιας γυναίκας αποτελεί ένα πολυσύνθετο πρόβλημα και σε αντίθεση με άλλες διαταραχές ψυχικής υγείας στις οποίες επαρκούσε η ψυχολογική παρέμβαση, υπάρχουν πολλά θέματα που δημιουργούν οικονομικά, κοινωνικά προβλήματα και αυτό εξαιτίας της συνθετότητας της κακοποίησης. Ένας επαγγελματίας δεν μπορεί να κινείται απομονωμένα, κάθε γυναίκα παρουσιάζει κατά κάποιο τρόπο εξατομικευμένες και διαφοροποιημένες ανάγκες ,γι' αυτό χρειάζεται να διαθέτει ο κάθε σύμβουλος πολλαπλά εργαλεία, πολλές γνώσεις και αρκετή ψυχραιμία προκειμένου να αντιμετωπίσει την καθημερινότητα πάνω στην εργασία. Παρόλα αυτά είναι μία εργασία που προσφέρει στην ίδια μεγάλο βαθμό ικανοποίησης διότι υπάρχει το αίσθημα της ανατροφοδότησης.

Συνεχίζοντας στον **τρίτο θεματικό άξονα**, αναφέρονται στοιχεία σχετικά με τα προγράμματα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του κέντρου, καθώς και για την διεπιστημονική και διεπαγγελματική συνεργασία.

Το Συμβουλευτικό Κέντρο εντάσσεται στο δημόσιο τομέα, η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων στην οποία ανήκει το κέντρο, χρησιμοποιεί κάποια κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης προερχόμενα από το Ε.Σ.Π.Α. και βάση των οποίων ενδέχεται μελλοντικά να γίνουν κάποιες προσλήψεις προσωπικού.

Ο επόμενος θεματικός άξονας έχει σχέση με το **προφίλ των κακοποιημένων γυναικών**. Τα στοιχεία αφορούν κοινωνικό- δημογραφικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας, τον τρόπο ενημέρωσης των γυναικών για τον φορέα που απευθύνθηκαν, το χρονικό διάστημα κατά το οποίο αναζητούσαν βοήθεια και στήριξη ύστερα από το ή τα περιστατικά βίας και τέλος την σειρά υπηρεσιών που επισκέφτηκαν.

Υπάρχει μια 24ωρη τηλεφωνική γραμμή της Γ.Γ.Ι.Φ. το 15900, στη γραμμή αυτή απευθύνονται γυναίκες θύματα τριών κατηγοριών βίας : ενδο-οικογενειακής βίας, βιασμού και trafficking. Οι γυναίκες αυτές μπορούν να επικοινωνήσουν οποιαδήποτε στιγμή, οποιαδήποτε ημέρα του χρόνου και να δεχτούν μια σύντομη συμβουλευτική ή να παραπεμφθούν στην ανάλογη υπηρεσία. Η προβολή της τηλεφωνικής γραμμής γίνεται μέσω των μέσων μαζικής επικοινωνίας, μέσω της διανομής διαφημιστικών

εντύπων, μέσω του διαδικτύου και μέσω γυναικών οι οποίες έχουν εξυπηρετηθεί στο παρελθόν από το κέντρο μας.

Το προφίλ των γυναικών είναι πολυδιάστατο, ετερογενές. Είναι δυνατό όπως συμβαίνει και σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες, να επισκέπτονται το κέντρο γυναίκες οι οποίες έχουν τη δυνατότητα να έρθουν πρωινές ώρες. Επίσης ο μέσος όρος των γυναικών που φτάνουν στο φορέα είναι αρκετά χρόνια παντρεμένες, με περισσότερα από δυο-τρία παιδιά, το 70% των περιπτώσεων είναι Ελληνίδες.

Οι περισσότερες γυναίκες έχουν δεχτεί σωματική βία, αποτελεί η συγκεκριμένη μορφή την κορυφή ενός παγόβουνου, όλες όμως βιώνουν λεκτική, ψυχολογική και οικονομική βία. Το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών επισκέπτονται το κέντρο έχοντας δεχτεί πολλών ετών κακοποίηση, τουλάχιστον δέκα με δεκαπέντε χρόνια και τις περισσότερες φορές υπάρχει η παρουσία παιδιών στα βίαια περιστατικά.

Υπάρχουν περιστατικά στα οποία θύματα κακοποίησης είναι μόνο οι γυναίκες, υπάρχουν όμως και περιπτώσεις στις οποίες ασκείται βία σε όλα τα μέλη της οικογένειας και αποτελεί βασικό κίνητρο πολλών γυναικών για να επισκεφτούν την υπηρεσία. Στο μεγαλύτερο ποσοστό το Συμβουλευτικό Κέντρο αποτελεί τον πρώτο φορέα στον οποίο απευθύνονται τα θύματα βίας, υπάρχουν όμως και περιστατικά που έχουν παραπεμφθεί από την κοινωνική υπηρεσία του δήμου ή μέσω σχολικών ψυχολόγων.

Στον **πέμπτο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία σχετικά με το προφίλ των δραστήων. Στα περισσότερα περιστατικά παρατηρείται το στερεοτυπικό προφίλ του δράστη: βίαιος, ανεξέλεγκτος, ως ένα βαθμό ψυχοπαθητικός, ο οποίος αδιαφορεί για τον πόνο που προκαλεί στους άλλους, είναι δυνατόν να είναι βίαιος με όλους και να είναι χρήστης ουσιών. Επίσης υπάρχει ο χειριστικός τύπος δράστη, ο νάρκισσος, ο ιδιαίτερα ελεγκτικός, γοητευτικός, σαγηνευτικός, προκαλεί τον θαυμασμό των γύρω του, είναι αδύνατο να πιστέψει κανείς την ύπαρξη της βίαιης πλευράς του χαρακτήρα του, αλλά παράλληλα είναι ιδιαίτερα εγωκεντρικός, οι επιθυμίες του είναι διαταγές και αναζητά πάντα το θαυμασμό. Ακόμη υπάρχει ο τύπος που χαρακτηρίζεται ως το καλό παιδί, ο άνθρωπος της διπλανής πόρτας, ένα άτομο χαμηλών τόνων, ένας πολύ καλός επαγγελματίας, που η βία ασκείται μόνο στην οικογένεια και κανείς άλλος δεν έχει εικόνα. Προγράμματα που απευθύνονται στους δράστες, αν και είναι επιθυμία του ανθρώπινου δυναμικού του Κέντρου, δεν υπάρχουν.

Ο έκτος και θεματικός άξονας περιλαμβάνει τα αίτια του φαινομένου, προβλήματα του συγκεκριμένης δομής, αλλά και των δομών γενικότερα στην Ελλάδα, τις σωστές πρακτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου, την σχετική νομοθεσία και τέλος προτάσεις σχεδίου δράσης.

Το πρόβλημα της ενδο-οικογενειακής βίας κατά των γυναικών είναι πολυδιάστατο, έχοντας βαθιές ρίζες στα κοινωνικά αίτια, την πατριαρχική και την παραδοσιακή αντίληψη για το φύλο, την τάση να θεωρούνται οι γυναίκες αποκλειστικά υπεύθυνες για την συνοχή της οικογένειας. Υπάρχει μεγάλη ανοχή από την κοινωνία απέναντι στη βία, απέναντι στη βία των γυναικών, κυριαρχεί η τάση ολόκληρου του κοινωνικού περιβάλλοντος να πιέσει τη γυναίκα να κρατήσει την οικογένεια της και να τη θεωρήσει υπεύθυνη σε περίπτωση που δεν καταφέρει η ίδια να κρατήσει ενωμένη την οικογένεια. Η οικογένεια αποτελεί ένα θεσμό ο οποίος προσλαμβάνει τα κοινωνικά δεδομένα και τα μεταλλάσει, βάση αυτού βλέπουμε σε μια οικογένεια το κορίτσι να είναι παραμελημένο είτε λόγω του φύλου της, είτε γιατί η μητέρα δεν είναι διαθέσιμη ή είτε η ίδια η μητέρα δεν έχει καλές σχέσεις με τον πατέρα, με αποτέλεσμα μεγαλώνοντας είναι πιθανό να επιλέγει συντρόφους που τείνουν να μη την σέβονται ή η πρώτη της στάση είναι να αναλάβει την ευθύνη, να είναι διατεθειμένη να προσφέρει πολλά για να πάρει λίγα, η ίδια θεωρεί ότι είναι πιο εύκολο να δίνει από το να της προσφέρουν. Το γεγονός αυτό αποτελεί πρότυπο ζωής για πολλές γυναίκες από τις πατριαρχικές τους οικογένειες, με αποτέλεσμα να δημιουργούν σχέσεις ενώ ήδη είναι συναισθηματικά στερημένες.

Υπάρχει μια ποικιλία παραγόντων για τους οποίους δυσκολεύεται μια γυναίκα να εγκαταλείψει μια σχέση βίας, σίγουρα ο οικονομικός παράγοντας είναι πολύ σημαντικός και ιδιαίτερα με την σημερινή οικονομική κρίση. Ένας άλλος παράγοντας είναι ο συναισθηματικός, υπάρχει μια έντονη συναισθηματική εξάρτηση από την πλευρά του θύματος, ο δράστης τείνει να απομονώνει τη γυναίκα από το πλαίσιο της, με αποτέλεσμα το μόνο διαθέσιμο άτομο να είναι ο ίδιος ο δράστης, αυτός που την κακοποιεί να είναι συγχρόνως και ο μοναδικός στον οποίο μπορεί να καταφύγει. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται ένα πλέγμα ισχυρής συναισθηματικής εξάρτησης και έντονης μοναξιάς. Επίσης υπάρχει το θέμα των παιδιών. Οι γυναίκες θεωρούν ότι τα παιδιά θα πρέπει να ζουν σε μια οικογένεια συνεκτική και έτσι αναλαμβάνουν το βάρος της συνοχής. Είναι σίγουρο ότι η συνήθεια, η δυσκολία να αλλάξουν τρόπο ζωής, ο δισταγμός μεγάλων βημάτων με το πέρασμα του χρόνου και ζώντας σε ένα πλαίσιο βίας, όπου κάθε πρόταση ,κάθε πρωτοβουλία της γυναίκας αποδοκιμάζεται σφοδρά,

παραμένοντας σε ένα πλαίσιο συνεχούς υποτίμησης και απαξίωσης για καθετί που ασχολείται, ενσταλάζει μέσα της την ιδέα ότι ακόμα κι αν προσπαθήσει δεν έχει νόημα. Βάση αυτών ένας χωρισμός είναι από τη φύση του πάρα πολύ δύσκολος ακόμα και σε ανθρώπους που έχουν μια υγιή σχέση, μια θετική εικόνα του εαυτού τους, πόσο μάλλον για μια γυναίκα ήδη αποδυναμωμένη, απαξιωμένη, η οποία δεν έχει τη δύναμη να κάνει τόσο δύσκολα και μεγάλα βήματα.

Ο αριθμός των εργαζομένων δεν επαρκεί για να καλύψει τις ανάγκες του κέντρου. Δυνητικά πέντε εκατομμύρια Ελληνίδες απευθύνονται σε μια μόνο ψυχολόγο. Ένα επίσης σοβαρό πρόβλημα αποτελεί η υπάρχουσα οικονομική κρίση, βάσει της οποίας δεν είναι δυνατή η δημιουργία δομών και η εύρεση τρόπων απασχόλησης των γυναικών. Μια από τις υπηρεσίες που απευθύνεται σε θύματα βίας και ανταποκρίνεται σημαντικά στην κάλυψη των αναγκών τους είναι το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, όμως κάθε υπηρεσία ανάλογα με τις δυνατότητες της προσπαθεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του αντικειμένου εργασίας της.

Ο νόμος 3500/2006 έχει πάρα πολλά θετικά στοιχεία, είναι πραγματικά ένα πολύ σημαντικό άνοιγμα, το πρόβλημα όμως εντοπίζεται στην εφαρμογή του. Παρατηρούνται πολλά προβλήματα στις αστυνομικές αρχές, οι γυναίκες –θύματα απευθύνονται στο αστυνομικό τμήμα για άσκηση καταγγελίας ή μηνύσεως κατά του θύτη και δεν είναι λίγες οι φορές που το αστυνομικό όργανο δεν τις λαμβάνει υπόψη του. Υπάρχουν δυσλειτουργίες στην εφαρμογή του ή στο θέμα της ποινικής διαμεσολάβησης, δεν υπάρχουν ακόμη επίσημοι φορείς οι οποίοι να αναλαμβάνουν την ψυχο-εκπαίδευση των δραστών. Βάση των προαναφερόμενων, είναι δυνατή η αναφορά πολλών κενών στην εφαρμογή του νόμου.

Στην πρόληψη θα έπρεπε να δοθεί μεγάλη έμφαση στην παροχή υποστηρικτικών πηγών για τη μητέρα, ώστε να μπορεί να αντιμετωπίζει, να αφογκράζεται και να κατανοεί τον ψυχικό κόσμο και τις συναισθηματικές ανάγκες των παιδιών, στοιχείο που θα ενίσχυε σημαντικά την ανθρωπότητα, διότι γνωρίζοντας κάθε άνθρωπος τις δικές του, προσωπικές ανάγκες και προσπαθώντας να κατανοήσει τις ανάγκες του άλλου, δημιουργεί καλύτερες και πιο ισορροπημένες σχέσεις με το κοινωνικό του περιβάλλον, αντίθετα η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί σημείο κυριαρχίας του μίσους, της επιθετικότητας, του θυμού, της απέχθειας, χωρίς την ύπαρξη κανενός θετικού στοιχείου.

Αν ήταν δυνατό, θα έπρεπε να δοθεί περισσότερη νομική δύναμη στις γυναίκες, ενώ βλέπονται πολλά βήματα, ουσιαστικά υπάρχουν πολλά εμπόδια. Η διάρκεια χρόνου για τη διεξαγωγή ενός διαζυγίου είναι μεγάλη, εν συνεχεία υπάρχει η άρνηση του συζύγου να καταβάλει το ποσό διατροφής που έχει οριστεί από τις δικαστικές αρχές, πόσο μάλλον για έναν άντρα ο οποίος είναι ασταθής, απρόβλεπτος, ο οποίος υποτιμά τη γυναίκα του, δεν την υπολογίζει και την κακοποιεί. Βάση αυτών των δεδομένων θα ήταν σημαντική η διεκπεραίωση νομικών θεμάτων μεταξύ του δράστη και των κρατικών αρχών, ιδιαίτερα σε σχέσεις στις οποίες κυριαρχεί η πολύ έντονη σωματική βία., να υπάρχουν ταχύτεροι μηχανισμοί λειτουργίας του νόμου. Ένα ακόμη παράγοντας που θα συνέβαλε στη μείωση του φαινομένου, θα ήταν η ενημέρωση των νέων ζευγαριών σχετικά με τα προειδοποιητικά σημάδια βίας και η εφαρμογή συστημικών, οικογενειακών θεραπειών μέσω των οποίων θα εντόπιζε το ίδιο το ζευγάρι πιο λειτουργικούς τρόπους έκφρασης και αντιμετώπισης των διαφωνιών, των διαφορετικών βουλήσεων.

Σχόλια - Συμπεράσματα:

Η ανταπόκριση του Συμβουλευτικού Κέντρου στο αίτημα παραχώρησης συνέντευξης δεν ήταν άμεση. Χρειάστηκε η μεσολάβηση έξι μηνών, λόγω πρόσφατης πρόσληψης των επαγγελματιών στον φορέα. Κατά την τηλεφωνική επικοινωνία με την ψυχολόγο δεν υπήρχε από την πλευρά της έντονος ενθουσιασμός και διάθεση για τη συμμετοχή στην έρευνα.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης δεν υπήρχε έντονη διάθεση για την πραγματοποίηση της συνέντευξης, λόγω αυξημένων επαγγελματικών υποχρεώσεων. Μας παρείχε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες, απαντώντας αναλυτικά σε όλες τις ερωτήσεις. Οι απαντήσεις ήταν τόσο σαφείς, που έκαναν το έργο μας αρκετά εύκολο. Κάλυψε όλο το φάσμα των ερωτήσεων, δίνοντας μια ολοκληρωμένη και ενδιαφέρουσα συνέντευξη.

Μίλησε διεξοδικά για το φαινόμενο της ενδο-οικογενειακής βίας κατά των γυναικών και δεν δίστασε να εκφράσει τη δυσαρέσκεια της για το υπάρχον σύστημα αντιμετώπισης του φαινομένου και στήριξης των γυναικών –θυμάτων.

Ολοκληρώνοντας την συνέντευξη, έδειχνε ευχαριστημένη από το είδος και των τρόπο άσκησης των ερωτήσεων και μας παρότρυνε να εκφράσουμε τυχόν απορίες και να συζητήσουμε σχετικά με τη μελέτη μας.

Η εμπειρία που αποκομίσαμε από την συνάντηση με τη ψυχολόγο, ήταν σημαντική όχι μόνο για την διεκπεραίωση της παρούσας εργασίας, αλλά και σε προσωπικό επίπεδο. Είναι ενδιαφέρον να συναντάς άτομα που επιλέγουν επαγγελματικά να συνεισφέρουν σε άτομα που το έχουν ανάγκη. Αυτή την εικόνα αποκομίσαμε ύστερα από αυτή την συνέντευξη, η οποία μας δικαιώνει στην απόφαση μας να πραγματοποιήσουμε εμπειρική μελέτη του φαινομένου της ενδο-οικογενειακής βίας κατά των γυναικών και να έρθουμε σε επαφή με επαγγελματίες συμβούλους.

Η σύμβουλος κάλυψε όλο το φάσμα των ερωτήσεων . Έτσι μπορούμε να συνοψίσουμε τα κυριότερα σημεία της συνέντευξης ανά θεματικό άξονα.

Αρχικά, στον πρώτο θεματικό άξονα , συγκεντρώσαμε πληροφορίες σχετικές με το κέντρο. Το Συμβουλευτικό Κέντρο Για τη βία Κατά των γυναικών ανήκει στην Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και στόχος του είναι η στήριξη των κακοποιημένων γυναικών σε όλα τα επίπεδα. Απασχολεί μια κλινική ψυχολόγο, μια κοινωνιολόγο, δυο νομικούς υπαλλήλους και δυο διοικητικούς υπαλλήλους και ανάλογα με το εκάστοτε περιστατικό συνεργάζεται με διάφορους φορείς.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα συγκεντρώσαμε στοιχεία του συνεντευξιαζόμενου . Στο συγκεκριμένο κέντρο μιλήσαμε με τη ψυχολόγο, η οποία είναι κάτοχος μεταπτυχιακού και διδακτορικού διπλώματος στην Κλινική Ψυχολογία και με ψυχοθεραπευτικές εκπαιδεύσεις σε θέματα σεξουαλικής κακοποίησης της γυναίκας, εργάζεται στον συγκεκριμένο φορέα επτά μήνες και είναι η πρώτη της επαφή με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Ακολούθησε την ειδικότητα του συμβούλου. Η συμβουλευτική ήταν το αντικείμενο εργασίας το οποίο πάντα ήθελε να ακολουθήσει και για τον λόγο αυτό έχει κάνει πολλές εκπαιδεύσεις στο συγκεκριμένο πεδίο. Εξηγεί ότι ο ρόλος του συμβούλου στο συγκεκριμένο ρόλο η επαφή με την κακοποιημένη γυναίκα, η ψυχολογική της στήριξη και η παραπομπή στους ανάλογους φορείς. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν , αφορούν την στελέχωση του κέντρου η οποία δεν είναι επαρκής και την έλλειψη οικονομικών πόρων για τη δημιουργία δομών απασχόλησης για κακοποιημένες γυναίκες. Παρόλα αυτά υπάρχει σημαντικός βαθμός ικανοποίησης από το αντικείμενο απασχόλησης.

Στον τρίτο θεματικό άξονα αναφέρονται κυρίως στοιχεία για το φορέα ένταξης του κέντρου και για το πρόγραμμα που πρόκειται να εφαρμοστεί.

Ο τέταρτος θεματικός άξονας περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών, τα οποία δεν στηρίζονται σε επίσημη καταγραφή, αλλά σε εμπειρικά στοιχεία. Οι γυναίκες που απευθύνθηκαν στο κέντρο ήταν γυναίκες οι οποίες είχαν τη δυνατότητα να επισκεφτούν την υπηρεσία πρωινές ώρες, οι περισσότερες είναι αρκετά χρόνια παντρεμένες με περισσότερα από δύο παιδιά, το 70% ήταν Ελληνίδες. Στην πλειοψηφία ασκείται σωματική βία συνοδευόμενη από λεκτική, ψυχολογική, και οικονομική βία. Όσον αφορά τα στοιχεία με βάση τη χρονική διάρκεια παραμονής στην σχέση κακοποίησης κυμαίνεται ανάμεσα στα δέκα με δεκαπέντε χρόνια. Πηγή ενημέρωσης για τη δράση του κέντρου αποτελεί η τηλεφωνική γραμμή της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, μέσω διανομής διαφημιστικών εντύπων, μέσω του διαδικτύου και μέσω γυναικών οι οποίες είχαν εξυπηρετηθεί από το κέντρο.

Στον πέμπτο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία για τον δράστη. Δεν υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία και το θέμα πλησιάζεται κατά προσέγγιση. Στην πλειοψηφία παρατηρείται το στερεοτυπικό προφίλ του δράστη, βίαιος, ο οποίος αδιαφορεί για τον πόνο που προκαλεί στους άλλους και προέρχεται από όλα τα κοινωνικό-οικονομικά στρώματα. Το κέντρο δεν παρέχει προγράμματα που να απευθύνονται στο δράστη, σύμφωνα με την ψυχολόγο είναι αναγκαίο αν όχι στο συμβουλευτικό κέντρο σε άλλους φορείς να υπάρξουν δομές και προγράμματα που να απευθύνονται αποκλειστικά στο δράστη.

Στον έκτο άξονα παραθέτονται οι απόψεις-προτάσεις του συμβούλου για το φαινόμενο της ενδο-οικογενειακής βίας των γυναικών. Σύμφωνα με τη σύμβουλο, αιτία του φαινομένου αποτελεί η πατριαρχική, παραδοσιακή αντίληψη για το φύλο, οι γυναίκες θεωρούνται αποκλειστικά υπεύθυνες για την συνοχή της οικογένειας και συγχρόνως η ανοχή της ανθρώπινης κοινωνίας απέναντι στη βία. Επίσης η οικογένεια αποτελεί έναν φορέα ο οποίος λειτουργεί ως πρότυπο για κάθε άνθρωπο, ένας θεσμός που προσλαμβάνει και μεταλλάσσει τα κοινωνικά δεδομένα, βάση αυτών η γυναίκα μπαίνει σε μια σχέση διατεθειμένη να προσφέρει πολλά και να πάρει λίγα. Υπάρχει μια ποικιλία παραγόντων για τους οποίους μια γυναίκα παραμένει σε μια σχέση κακοποίησης, οικονομικοί και συναισθηματικοί λόγοι, υπάρχει μια έντονη

συναισθηματική εξάρτηση και συγχρόνως έντονη μοναξιά, ο φόβος για την ανατροφή των παιδιών, ο φόβος για το μεγάλο βήμα του χωρισμού.

Βασικό πρόβλημα του κέντρου αποτελεί η ανεπαρκής στελέχωση, καθώς η υπάρχουσα δεν είναι δυνατό να καλύψει τις ανάγκες συγκριτικά με τον αριθμό των περιστατικών και η έλλειψη επαρκών δομών για τις γυναίκες-θύματα. Τέλος για την καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση του φαινομένου προτείνεται η αύξηση των μέτρων πρόληψης, η ενημέρωση των γυναικών –θυμάτων σε θέματα κακοποίησης, η συνεχής επιμόρφωση των επαγγελματιών συμβούλων που εργάζονται σε κέντρα που απευθύνονται στην συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα και η παρακολούθηση των νέων ζευγαριών μέσω συστημικών και οικογενειακών θεραπειών., η ενίσχυση της στελέχωσης των δομών και η ενισχυμένη στήριξη των κακοποιημένων γυναικών σε νομοθετικό πλαίσιο.

Συνέντευξη 2: ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ (Κ.Ε.Θ.Ι.)

Επιλογή φορέα	Το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας επιλέχθηκε γιατί έχει μια αξιόπιστη και μακροχρόνια παρουσία με συνεχή δράσεις σε θέματα ισότητας των δύο φύλων.
Πρώτη επαφή με φορέα	20/6/2011
Διαδικασία και τρόπος ενημέρωσης	Τηλεφωνική ενημέρωση για την πτυχιακή εργασία
Καθορισμός εκπροσώπου για συνέντευξη	Τηλεφωνική ενημέρωση από την ψυχολόγο του κέντρου
Πιθανή αναβολή και αιτιολόγηση. Νέα ημερομηνία	Δεν υπήρξε
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	Πέμπτη, 30/6/2011

Επωνυμία Οργάνωσης	KENTPO EPEYNOY ΓΙΑ ΘEMATA ISOYHTAC
Έδρα: (διεύθυνση/στοιχεία επικοινωνίας: τηλέφωνο, ιστοσελίδα κλπ)	Διεύθυνση : Χαρ. Τρικούπη 51 & Βαλτετσίου 10681, Αθήνα Τηλέφωνο : 210 3898000 Fax : 210 3898079 E-mail : kethi@kethi.gr
Έτος σύστασης/ ίδρυσης της Οργάνωσης	1994
Θέση συνεντευξιαζόμενου/ -ης στην Οργάνωση	Ψυχολόγος
Σκοπός της Οργάνωσης:	Πραγματοποίηση επιστημονικών ερευνών και μελετών για θέματα ισότητας των δυο φύλων
Στοιχεία συνεντευκτή/ -τριας	Κων/να Μαρτέκα , σπουδάστρια Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας Πατρών
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	30/6/2011

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 30/6/2011 ημέρα Πέμπτη, στα γραφεία του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας.

Η συνέντευξη δόθηκε από τη ψυχολόγο που απασχολείται στο κέντρο (περισσότερες πληροφορίες για την συνεντευξιαζόμενη αναφέρονται στην συνέχεια).

Αρχικά γίνεται μια αναφορά **στο πρώτο θεματικό άξονα** της συνέντευξης στον οποίο αναφέρονται γενικές πληροφορίες σχετικά με το κέντρο στο οποίο απασχολείται η συνεντευξιαζόμενη.

Όπως αναφέρεται, το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, ανήκει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και εποπτεύεται από την ΓΓΙΦ και το Υπουργείο Εσωτερικών. Ιδρύθηκε το 1994 και λειτουργεί κεντρικά στην Αθήνα και περιφερειακά στην Θεσσαλονίκη, στην Πάτρα και στο Ηράκλειο Κρήτης. Στόχος

του κέντρου είναι η πραγματοποίηση επιστημονικών ερευνών και μελετών για θέματα ισότητας των δύο φύλων.

Το προσωπικό αποτελείται από ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, νομικούς συμβούλους, κοινωνικούς λειτουργούς. Στο πλαίσιο κάθε προγράμματος υπάρχει συνεργασία με φορείς συμβουλευτικής, μη-κυβερνητικές οργανώσεις, δημοτικές υπηρεσίες, νομαρχίες ανάλογα με τις ανάγκες κάθε περιστατικού συνεργαζόμαστε με την αντίστοιχη υπηρεσία. Ο βαθμός αναγκαιότητας συνεργασίας εξαρτάται από επίσης από το είδος των αναγκών και το αίτημα του εκάστοτε περιστατικού.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία της συνεντευξιαζόμενης. Στο συγκεκριμένο κέντρο η συνέντευξη παραχωρήθηκε από μια από τις ψυχολόγους του (Κ.Ε.Θ.Ι.) Αθηνών. Πρόκειται για μια γυναίκα σαράντα δύο ετών, έγγαμη, μητέρα ενός παιδιού. Είναι κάτοχος πτυχίου κλινικής ψυχολογίας, μεταπτυχιακού στην συστημική θεραπεία για θέματα βίας. Στο συγκεκριμένο κέντρο εργάζεται δεκατρία χρόνια και αποτελεί την πρώτη επαγγελματική της απασχόληση με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Ακολούθησε την ειδικότητα του συμβούλου διότι αποτελεί αντικείμενο των σπουδών και αντικείμενο εργασίας της ίδιας.

Ο ρόλος του συμβούλου στο κέντρο αναφέρεται σε διάφορους τομείς και εξατομικεύεται και διαφοροποιείται με σκοπό την καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση κάθε περιστατικού π.χ. τομέας απασχόλησης, τομέας , κοινωνικής στήριξης .

Βασικότερη δυσκολία της υπηρεσίας αποτελεί η έλλειψη χρηματοδότησης, εξ' αιτίας του γεγονότος ότι το κέντρο είναι ιδιωτικού δικαίου και διαθέτει πολύ χαμηλό προϋπολογισμό από τις κρατικές αρχές, ώστε να είναι σε θέση να αναπτύξει προγράμματα. Μέχρι στιγμής υπάρχει σημαντικός βαθμός ικανοποίησης λόγω της ύπαρξης προγραμμάτων αλλά και γενικότερα αντικειμένου εργασίας.

Συνεχίζοντας **στον τρίτο θεματικό άξονα**, αναφέρονται στοιχεία σχετικά με τα προγράμματα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του φορέα, καθώς και για την διεπιστημονική και δι-επαγγελματική συνεργασία. Η ύπαρξη δι-επαγγελματικής και δι-επιστημονικής συνεργασίας έχει σημαντικό, καθοριστικό ρόλο για την όσο το δυνατόν πιο άμεση και πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση κάθε περιστατικού , όχι μόνο για το Κ.Ε.Θ.Ι. αλλά και γενικότερα για κάθε δομή, για κάθε υπηρεσία. Ο βασικός στόχος στο

συγκεκριμένο πλαίσιο είναι η προώθηση και η ενδυνάμωση της γυναίκας σε όλα τα επίπεδα ζωής.

Τα προγράμματα αποσκοπούν στην συμβουλευτική υποστήριξη των γυναικών-θυμάτων βίας αλλά και γυναικών διαφορετικών πληθυσμιακών ομάδων. Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων δεν είναι ικανοποιητική. Οι λόγοι για τους οποίους το ποσοστό αποτελεσματικότητας δεν είναι αρκετά υψηλό, είναι η σχέση εξάρτησης θύματος - δράστη και το διάστημα χρόνων παραμονής του θύματος στη σχέση κακοποίησης.

Ο **τέταρτος θεματικός άξονας** περιλαμβάνει το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών που απευθύνονται στο κέντρο. Τα στοιχεία αφορούν κοινωνικό- δημογραφικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας , τον τρόπο ενημέρωσης για το κέντρο, το χρονικό διάστημα που αναζητούν υποστήριξη ύστερα από το πρώτο περιστατικό βίας .

Η ενημέρωση για το αντικείμενο εργασίας του κέντρου γίνεται μέσω διανομής ενημερωτικών φυλλαδίων , κάποιων από αυτών σε φακέλους λογαριασμών της Δ.Ε.Η . Μέσω διαφημιστικής καμπάνιας η οποία είχε ως στόχο την ενημέρωση, την στήριξη και την κινητοποίηση γυναικών- θυμάτων βίας. Το κέντρο επίσης διαθέτει ιστοσελίδα στο διαδίκτυο την οποία μπορεί να επισκεφτεί οποιοσδήποτε το επιθυμεί και να ενημερώνετε για τις κατά καιρούς δράσεις για τις οποίες το Κ.Ε.Θ.Ι. είναι υπεύθυνο για την στήριξη και την υλοποίηση τους.

Σχετικά με το προφίλ των γυναικών- θυμάτων βίας που δόθηκε από την υπηρεσία , σημειώνεται ότι δεν στηρίζεται σε επίσημη καταγραφή και ανάλυση στοιχείων αλλά σε εμπειρικά στοιχεία, στο μεγαλύτερο ποσοστό είναι γυναίκες ξένων εθνικοτήτων, ηλικίας τριάντα πέντε – σαράντα πέντε χρόνων, χαμηλού κοινωνικού-οικονομικού επιπέδου, σε γάμο πολλών χρόνων και μητέρες τουλάχιστον τριών παιδιών.

Τα περισσότερα περιστατικά περιλαμβάνουν κακοποίηση χρόνων ενώ ελάχιστα είναι τα περιστατικά βίας μηνών ή χρόνου. Οι μορφές βίας που αναφέρονται από τις γυναίκες – θύματα είναι η σωματική , οικονομική, σεξουαλική και πάντα συνυπάρχει η ψυχολογική- συναισθηματική βία.

Τα παιδιά είναι πάντα παρόντα σε μια σχέση κακοποίησης ανάμεσα στους γονείς, είτε άμεσα είτε έμμεσα., διότι διαρκώς το παιδί δέχεται ψυχολογική – συναισθηματική

βία με κάθε μορφής κακοποίηση που δέχεται η μητέρα . Δεν είναι λίγα τα περιστατικά στα οποία θύματα βίας είναι και τα ίδια τα παιδιά.

Συνήθως το Κ.Ε.Θ.Ι. αποτελεί την πρώτη δομή στην οποία απευθύνονται οι γυναίκες, υπάρχουν όμως και περιστατικά τα οποία έχουν παραπεμφθεί από την Πρόνοια και από το Ε.Κ.Κ.Α.

Στον **πέμπτο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία σχετικά με το προφίλ των δραστών. Σύμφωνα με την συνεντευξιαζόμενη δεν υπάρχουν στοιχεία για τον δράστη, δεν υπάρχει συγκεκριμένη εικόνα επειδή επισκέπτονται την υπηρεσία μόνο οι γυναίκες που έχουν υποστεί κάποιας μορφής κακοποίηση. Επίσης δεν εφαρμόζονται από το κέντρο προγράμματα τα οποία να απευθύνονται στο δράστη.

Ο **έκτος θεματικός άξονας** αναφέρεται στα βασικότερα αίτια του φαινομένου, τα προβλήματα της συγκεκριμένης δομής αλλά και των δομών γενικότερα στην Ελλάδα , τις σωστές πρακτικές αντιμετώπισης του φαινομένου , την σχετική νομοθεσία και τέλος προτάσεις σχεδίου – δράσης.

Αίτια του φαινομένου της ενδο-οικογενειακής βίας αποτελούν οι έντονες οικονομικές δυσκολίες από την πλευρά της γυναίκας, η έλλειψη εργασίας και χρημάτων της ίδιας, η αίσθηση της σωστής ανατροφής των παιδιών με την παρουσία και των δυο γονιών. Πολύ καλό λόγο αποτελεί το αίσθημα φόβου από την πλευρά του θύματος λόγω των πολυάριθμων απειλών που έχει δεχτεί από το δράστη. Τα επίπεδα πολύ χαμηλής αυτοεκτίμησης, η έλλειψη αυτοσεβασμού οδηγούν τη γυναίκα στην παραμονή της στην σχέση κακοποίησης.

Σύμφωνα με την σύμβουλο προβλήματα υπάρχουν γενικότερα σε κάθε δομή στην Ελλάδα και δεν είναι δυνατόν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των κακοποιημένων γυναικών. Βασικό αίτιο αποτελεί η έλλειψη επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των κοινωνικών δομών. Ένα από τα κέντρα που ανταποκρίνεται σε ικανοποιητικό βαθμό στις ανάγκες των γυναικών –θύματων κακοποίησης είναι το Ε.Κ.Κ.Α, μια δομή με μακροχρόνιες και αξιόλογες δράσεις στο θέμα της ενδο- οικογενειακής βίας.

Η υπάρχουσα νομοθεσία για την ενδο- οικογενειακή βία κατά των γυναικών θεωρείται ένα μεγάλο και σημαντικό βήμα για την αντιμετώπιση του φαινομένου αλλά ταυτοχρόνως ο νόμος αυτός εμπεριέχει αρκετές ελλείψεις σε διάφορα επίπεδα.

Η δημιουργία ενός κέντρου το οποίο θα απευθυνόταν σε γυναίκες οι οποίες έχουν υποστεί κάποιας μορφής κακοποίησης και το οποίο θα παρείχε ψυχολογική, συμβουλευτική, ιατρική, νομική στήριξη και παράδοση μαθημάτων εκμάθησης ελληνικών σε γυναίκες ξένων εθνικοτήτων θα ενίσχυε τις δράσεις αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής βίας.

Σχόλια- Συμπεράσματα

Αρχικά θα πρέπει να αναφερθεί ότι η ανταπόκριση της ψυχολόγου στο αίτημα παραχώρησης συνέντευξης ήταν θετική και άμεση, καθώς από την τηλεφωνική επικοινωνία εξέφρασε ενδιαφέρον για το θέμα της έρευνας. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης για την πραγματοποίηση της συνέντευξης, η υποδοχή ήταν αρκετά φιλική και έδειξε προθυμία έμμεσης συμμετοχής στην έρευνα.

Η συνεντευξιαζόμενη απάντησε με σαφήνεια στις ερωτήσεις που της τέθηκαν και έδωσε πλήρη στοιχεία. Ήταν ουσιαστική και έδειξε άνεση σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Φάνηκε ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένη απέναντι στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες θύματα βίας.

Συνοψίζοντας τις κυριότερες πληροφορίες από κάθε θεματικό άξονα προκύπτουν τα ακόλουθα στοιχεία.

Στον πρώτο θεματικό άξονα συλλέχτηκαν πληροφορίες για τους στόχους και το ανθρώπινο δυναμικό του κέντρου. Το ΚΕΘΙ είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Στόχος της υπηρεσίας είναι να συμβάλλει καθοριστικά στην εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών. Το προσωπικό απαρτίζεται από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, κοινωνιολόγους, νομικούς συμβούλους. Συνεργασία υπάρχει με υπηρεσίες, φορείς, κέντρα και είναι ανάλογη πάντα με τις ανάγκες του εκάστοτε περιστατικού.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα συγκεντρώσαμε στοιχεία του συνεντευξιαζόμενου. Στη συγκεκριμένη υπηρεσία μιλήσαμε με μία από τις ψυχολόγους, η οποία έχει μεταπτυχιακές σπουδές στην συστημική θεραπεία για τη βία. Εργάζεται στον φορέα δεκατρία χρόνια και ήταν η πρώτη επαφή με τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Το αντικείμενο σπουδών και εργασίας την οδήγησαν να ακολουθήσει την ειδικότητα του συμβούλου. Στο συγκεκριμένο φορέα ο ρόλος του συμβούλου είναι πολύπλευρος.

Ασχολείται με διάφορους τομείς (συμβουλευτική στήριξη, κοινωνική στήριξη, σύμβουλος απασχόλησης, κ.α.). Ο βαθμός ικανοποίησης από την απασχόλησή της θεωρείται ικανοποιητικός.

Ο τρίτος θεματικός άξονας αφορά τα προγράμματα του φορέα και την διεπιστημονική και διεπαγγελματική συνεργασία. Βασικός στόχος είναι η ενδυνάμωση και η προώθηση της γυναίκας σε όλα τα επίπεδα ζωής. Τα προγράμματα που εφαρμόζονται από την υπηρεσία αφορούν τη συμβουλευτική υποστήριξη των κακοποιημένων γυναικών, δηλαδή λειτουργεί ως Συμβουλευτικό κέντρο. Καταγεγραμμένα στοιχεία για την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων δεν υπάρχουν, αλλά σύμφωνα με την ερωτώμενη πολύ λίγες γυναίκες τα κατάφεραν.

Στον τέταρτο θεματικό άξονα καταγράφονται στοιχεία για το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών, τα οποία όμως δεν στηρίζονται σε επίσημη καταγραφή αλλά σε εμπειρικά στοιχεία. Οι γυναίκες θύματα βίας που απευθύνθηκαν στην υπηρεσία, ήταν γυναίκες όλων των ηλικιών, αναφορικά με την εθνικότητα ήταν κατά κύριο λόγο ξένων εθνικοτήτων και το μορφωτικό επίπεδο αφορά γυναίκες όλων των επιπέδων. Σχετικά με την οικονομική κατάσταση σε όλες τις περιπτώσεις υπήρχε πλήρη οικονομική εξάρτηση από το σύζυγο. Οι μορφές βίας που αναφέρονται συχνότερα είναι η σωματική βία, η λεκτική-ψυχολογική και η οικονομική αποστέρηση. Η πηγή ενημέρωσης για τη δράση της υπηρεσίας ήταν διαφημιστικό έντυπο υλικό, συνεντεύξεις στην τηλεόραση, δελτία τύπου, κ.α..

Στον πέμπτο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία για το προφίλ των δραστών. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη, δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά για το λόγο ότι υπάρχει επικοινωνία του κέντρου μόνο με τα θύματα βίας και δεν διαθέτει προγράμματα εξατομικευμένα για τους δράστες.

Στον έκτο και τελευταίο θεματικό άξονα παραθέτονται οι απόψεις-προτάσεις του συμβούλου για το φαινόμενο ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη λόγοι για τους οποίους η γυναίκα παραμένει στη σχέση κακοποίησης είναι η σχέση εξάρτησης, ο φόβος για τη ζωή της και την ζωή των παιδιών της, η έλλειψη υποστηρικτικού περιβάλλοντος, η θυματοποίηση που νιώθει η γυναίκα και η έλλειψη οικονομικών πόρων. Η βασικότερη αιτία της μη τόσο αποτελεσματικής λειτουργίας των κοινωνικών δομών στην Ελλάδα είναι η απουσία επαρκούς συνεργασίας μεταξύ των στελεχών. Σχετικά με τη νομοθεσία, πιστεύει ότι είναι ένα

καλό νομικό πλαίσιο, που όμως υστερεί σε πολλά επίπεδα. Η πρόταση σχεδίου-δράσης, που μας ανέφερε, αφορά την δημιουργία ενός κέντρου το οποίο θα καλύπτει βασικές ανάγκες της γυναίκας σε όλους τους τομείς.

Συνέντευξη 3: ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ- Παράρτημα Πάτρας

Συνεντεύκτρια: Α. Μαντζιώρη

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 21 Ιουνίου 2011, στα γραφεία της υπηρεσίας «Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)», η οποία υπηρεσία είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Η συνέντευξη δόθηκε απ' την Κοινωνική Λειτουργό, υπεύθυνη Παραρτήματος Πάτρας (περισσότερες πληροφορίες για την συνεντευξιαζόμενη αναφέρονται στη συνέχεια).

Αρχικά θα αναφερθούμε **στον πρώτο θεματικό άξονα της συνέντευξης**, στον οποίο αναφέρονται γενικές πληροφορίες σχετικά με την υπηρεσία στην οποία απασχολείται ο κάθε συνεντευξιαζόμενο/-η.

Όπως αναφέρεται, το ΚΕΘΙ είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Ιδρύθηκε το 1994 και λειτουργεί κεντρικά στην Αθήνα και περιφερειακά στο Ηράκλειο Κρήτης και στην Πάτρα. Εποπτεύεται και χρηματοδοτείται από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας (Γ.Γ.Ι.) του Υπουργείου Εσωτερικών. Στόχος της υπηρεσίας είναι να συμβάλουν καθοριστικά στην εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών. Διεξάγονται έρευνες, εκπονούνται μελέτες και πραγματοποιούνται εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα δράσης σε θέματα ισότητας των φύλων.

Το προσωπικό της υπηρεσίας απαρτίζεται από 25 άτομα σε μόνιμη βάση και 30 άτομα με σύμβαση έργου. Το μόνιμο προσωπικό αποτελείται από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, κοινωνιολόγους, νομικούς και διοικητικό προσωπικό, ενώ με σύμβαση έργου είναι φιλόλογοι, χοροδιδάσκαλοι, μουσικοί, θεατρολόγοι. Σε πολλές περιπτώσεις η υπηρεσία συνεργάζεται με άλλους φορείς, προκειμένου να παρέχει όσο το δυνατόν περισσότερη βοήθεια στις κακοποιημένες γυναίκες που το έχουν ανάγκη. Φορείς με τους οποίους συνεργάζεται η υπηρεσία είναι η Γενική Γραμματεία Ισότητας, Ξενώνες, Γραμμή SOS, το Συμβουλευτικό Κέντρο Οικογένειας και γενικά φορείς που

έχουν ως στόχο τη στήριξη της κακοποιημένης γυναίκας. Η συνεργασία με άλλους φορείς τίθεται ως αναγκαία σε περιπτώσεις παραπομπής αλλά και ενημέρωσης.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία του συνεντευξιαζόμενου. Στη συγκεκριμένη υπηρεσία μιλήσαμε με μία απ' τις κοινωνικές λειτουργούς και υπεύθυνη Παραρτήματος Πάτρας. Πρόκειται για μια γυναίκα 46 χρονών, έγγαμη, με τεχνολογική εκπαίδευση. Έχει ολοκληρώσει τις σπουδές της στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας στο ΤΕΙ Πάτρας και έχει σπουδές εξειδίκευσης ως Σύμβουλος Απασχόλησης και Επιχειρηματικότητας. Στο συγκεκριμένο φορέα εργάζεται 14 χρόνια και η ανάληψη καθηκόντων στη συγκεκριμένη υπηρεσία αποτέλεσε την πρώτη της επαφή με τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Ακολούθησε την ειδικότητα του Συμβούλου, γιατί όπως ανέφερε, θεωρεί ότι είναι στα πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος του Κοινωνικού Λειτουργού. Η δυνατότητα επαφής με τον κόσμο και συγκεκριμένα με τις γυναίκες, διαφόρων κοινωνικών ομάδων, της πρόσφερε πολλά και κυρίως την ανάγκη να ακολουθήσει τη συγκεκριμένη ειδικότητα. Της προκαλεί ενδιαφέρον η διαφορετική προσέγγιση, που πρέπει να έχει κάθε φορά, ανάλογα με τις ανάγκες του εκάστοτε περιστατικού. Επιπλέον πιστεύει ότι η Συμβουλευτική έχει μεγάλη δύναμη.

Ο ρόλος του Συμβούλου στη συγκεκριμένη υπηρεσία αφορά διάφορους τομείς και αυτό, γιατί στην υπηρεσία ακολουθούν μια ολιστική βιωματική μέθοδο που σημαίνει ολοκληρωτική και πολύπλευρη αντιμετώπιση του προβλήματος. Ο Σύμβουλος είναι το πρώτο πρόσωπο που έρχεται σε επαφή με την κακοποιημένη γυναίκα, είναι το πρόσωπο αναφοράς. Ο ρόλος του είναι συμβουλευτικός και θα πρέπει να έχει την ικανότητα όχι απλά να ακούει το πρόβλημα αλλά να ακουμπάει πάνω σ' αυτό. Ο Σύμβουλος ασχολείται με διάφορους τομείς, όπως σύμβουλος κοινωνικής στήριξης, σύμβουλος απασχόλησης, σύμβουλος επιχειρηματικότητας. Όπως αναφέρθηκε, ο καθένας είναι εκπαιδευμένος σε συγκεκριμένο τομέα και δεν επεμβαίνει ο ένας στο έργο του άλλου. Βασικό κομμάτι στο ρόλο του Συμβούλου είναι η δημιουργία σχέσεων με τη γυναίκα –θύμα, σχέση συμβούλου – συμβουλευόμενου, σχέση εμπιστοσύνης. Μόνο έτσι θα μπορέσει να βοηθήσει ουσιαστικά το θύμα. Όσον αφορά τις δυσκολίες στο χώρο μας ανέφερε ότι όλα αυτά τα χρόνια ήταν πολλές και εξακολουθούν να υπάρχουν.

Η σημαντικότερη δυσκολία που αντιμετώπισαν ως υπηρεσία ήταν η έλλειψη ξενώνα για τη φιλοξενία κακοποιημένων γυναικών. Ενώ έπρεπε σαν δομή να

αντιμετωπίζουν εξ' ολοκλήρου το πρόβλημα της κακοποίησης μιας γυναίκας, το σημαντικό κομμάτι της φιλοξενίας δεν μπορούσαν να το παρέχουν. Έπρεπε να παρακαλέσουν κάποια υπηρεσία να τη δεχθεί και αυτό θα γινόταν έπειτα από κάποιο χρονικό διάστημα, ώσπου να ολοκληρωθούν οι ιατρικές της εξετάσεις. Στο διάστημα αυτό δεν είχαν χώρο να φιλοξενήσουν τη γυναίκα, με αποτέλεσμα να αναγκάζονται σε αρκετές περιπτώσεις να συγκεντρώνουν οι ίδιοι κάποια χρήματα για να της παρέχουν διαμονή σε κάποιο δωμάτιο μέχρι να γίνει δεκτή σε ξενώνα. Παρόλα αυτά, ο βαθμός ικανοποίησης από την απασχόλησή της είναι απεριόριστος.

Συνεχίζοντας **στον τρίτο θεματικό άξονα**, αναφέρονται στοιχεία σχετικά με τα προγράμματα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του φορέα, καθώς και για την διεπιστημονική και διεπαγγελματική συνεργασία. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη, η αντιμετώπιση της γυναικείας κακοποίησης είναι ένα θέμα που απαιτεί σωστή συνεργασία μεταξύ του προσωπικού. Έτσι λοιπόν στη συγκεκριμένη υπηρεσία η συνεργασία είναι απαραίτητη και υψίστης σημασίας. Υπάρχει διεπιστημονική συνεργασία για τις ανάγκες κάθε περιστατικού. Οι συγκεντρώσεις είναι τακτικές, ώστε ο κάθε ένας να παραθέτει τη γνώμη του απ' τη δική του οπτική γωνία και στο τέλος να αποφασίζουν την κοινή γραμμή που θα ακολουθήσουν.

Βασικός στόχος της υπηρεσίας είναι η ενδυνάμωση της γυναίκας και αυτός είναι και ο στόχος της Συμβουλευτικής. Η γυναίκα πρέπει να μπορέσει να αυτοδυναμωθεί και να ενεργήσει μόνη της. Όπως ανέφερε, στόχος δεν είναι να αποφασίσει ο σύμβουλος για το τι πρέπει να κάνει, αλλά να της παρέχει βοήθεια ώστε να στηριχθεί στα πόδια της και να αντιμετωπίσει τα προβλήματά της.

Τα προγράμματα που εφαρμόζονται απ' την υπηρεσία αφορούν τη συμβουλευτική υποστήριξη των κακοποιημένων γυναικών. Η υπηρεσία δηλαδή, λειτουργεί ως Συμβουλευτικό κέντρο, όχι μόνο για τις κακοποιημένες γυναίκες αλλά για τις γυναίκες γενικότερα. Εξαιρούνται ανήλικοι και γυναίκες που χρήζουν ψυχιατρικής βοήθειας. Σχετικά με την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων όσον αφορά τις κακοποιημένες γυναίκες δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα στοιχεία. Σύμφωνα με την συνεντευξιαζόμενη, δυστυχώς οι γυναίκες που τα κατάφεραν ήταν πολύ λίγες.

Οι λόγοι που οδηγούν στην αναποτελεσματικότητα των προγραμμάτων είναι η έντονη θυματοποίηση της γυναίκας κυρίως απ' το ίδιο της το περιβάλλον, γεγονός που δεν την βοηθάει να ξεφύγει απ' αυτή την κατάσταση, καθώς και η σχέση εξάρτησης

μεταξύ θύτη και θύματος. Επιπλέον σημαντικό ρόλο παίζει και το χρονικό διάστημα κακοποίησης. Πιο πολλές πιθανότητες έχει να φύγει μια γυναίκα από τη σχέση κακοποίησης στα 5-7 χρόνια, ενώ στα 10 χρόνια δύσκολα φεύγουν. Έχει πλέον αλλοιωθεί η προσωπικότητά τους και δεν έχουν τη δύναμη να κάνουν κάποια προσπάθεια. Το κοινό που έχουν οι γυναίκες που κατάφεραν να φύγουν απ'την κακοποιητική σχέση, ήταν το υποστηρικτικό οικογενειακό περιβάλλον.

Ο **τέταρτος θεματικός άξονας** έχει να κάνει με το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών. Τα στοιχεία αφορούν κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας, την πηγή ενημέρωσης των γυναικών για την υπηρεσία που απευθύνθηκαν, το χρονικό διάστημα που αναζητούν βοήθεια και στήριξη ύστερα απ' το πρώτο περιστατικό βίας και τέλος τη σειρά υπηρεσιών που επισκέφθηκαν.

Στη συγκεκριμένη υπηρεσία η μεγαλύτερη πηγή ενημέρωσης είναι οι ίδιες οι γυναίκες. Έχουν χρησιμοποιήσει κάθε δυνατό μέσο όπως φυλλάδια, έντυπο υλικό, συνεντεύξεις στην τηλεόραση, δελτία τύπου, κ.α. Όταν άνοιξε για την υπηρεσία το θέμα της κακοποιημένης γυναίκας, πραγματοποιήθηκε μια πανελλαδική εκστρατεία με τεράστια πανό, περίπτερα στις κεντρικές πλατείες όλων των πόλεων της Ελλάδας, με σημειώματα μέσα σε λογαριασμούς της ΔΕΗ, με εφημερίδες, με διαλέξεις και πολλές αφίσες. Στόχος της καμπάνιας αυτής ήταν να σπάσει η σιωπή της.

Όσον αφορά το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών που δόθηκε απ' την υπηρεσία, σημειώνεται ότι δεν στηρίζεται σε επίσημη καταγραφή και ανάλυση στοιχείων, αλλά σε εμπειρικά στοιχεία. Σύμφωνα λοιπόν με αυτά τα στοιχεία, οι γυναίκες - θύματα βίας που απευθύνθηκαν στην υπηρεσία, ήταν γυναίκες όλων των ηλικιών. Αναφορικά με την εθνικότητά τους ήταν κατά κύριο λόγο Ελληνίδες και ελάχιστες αλλοδαπές. Το μορφωτικό επίπεδο αφορά γυναίκες όλων των επιπέδων, από υποχρεωτικής εκπαίδευσης έως και πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Πάντως το μεγαλύτερο ποσοστό αφορά μορφωμένες γυναίκες. Όσον αφορά τη σχέση με τον δράστη, στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν σύζυγος, ενώ σε ελάχιστες περιπτώσεις σύντροφος ή γονέας. Σχετικά με την οικονομική κατάσταση των θυμάτων, αναφέρεται ότι σε όλες τις περιπτώσεις υπήρχε πλήρη οικονομική εξάρτηση απ' το σύζυγο, ακόμα και αν η ίδια εργαζόταν.

Οι μορφές βίας που αναφέρονται συχνότερα απ' τα θύματα είναι η σωματική βία, η λεκτική-ψυχολογική και η οικονομική αποστέρηση. Βέβαια συνήθως οι γυναίκες

– θύματα όταν έρχονται στην υπηρεσία έχουν ήδη δεχθεί όλες τις μορφές βίας. Πολλές γυναίκες απευθύνθηκαν στην υπηρεσία μετά από πολλά χρόνια κακοποιητικής σχέσης, ενώ ελάχιστες απ’ τα πρώτα κρούσματα βίας. Ο κύκλος της βίας τις εγκλωβίζει, με αποτέλεσμα να έχουμε περιστατικά χρόνιας κακοποιητικής σχέσης.

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι κακοποιημένες γυναίκες αναφέρουν την παρουσία των παιδιών τους στα περιστατικά βίας. Τα παιδιά γίνονται μάρτυρες σε επεισόδια κακοποίησης με θύμα τη μητέρα και δράστη τον πατέρα. Πολλές φορές έχει αναφερθεί κακοποίηση και των ίδιων των παιδιών.

Οι γυναίκες – θύματα, συνήθως, δεν αναζητούν άμεση βοήθεια αλλά μετά από χρόνια παραμονή στη σχέση κακοποίησης. Έρχονται φοβισμένες, εξαντλημένες και απομονωμένες, με κυριότερα αιτήματα τη συμβουλευτική, νομική και οικονομική βοήθεια. Νιώθουν ντροπή για όσα τους συμβαίνουν και φόβο ότι δεν μπορεί κανείς να τις βοηθήσει. Συνήθως είναι η πρώτη δομή στην οποία απευθύνονται και αυτό, σύμφωνα με την κοινωνική λειτουργό, οφείλεται στην ενημέρωση που έχουν κάνει.

Στον **πέμπτο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία σχετικά με το προφίλ των δραστών. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη, δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά για το δράστη. Είναι κάθε ηλικίας, κάθε εθνικότητας, κάθε μορφωτικού επιπέδου, συνήθως η σχέση με το θύμα είναι σύζυγος. Είναι όλων των οικονομικών στρωμάτων. Όπως μας ανέφερε η Σύμβουλος, στην ουσία, αυτοί είναι που χρειάζονται βοήθεια. Κακοποιώντας τονώνουν την ανασφάλειά τους και τρέφουν το «εγώ» τους. Η υπηρεσία δεν παρέχει προγράμματα για τους δράστες. Βέβαια είναι ανοιχτή να δεχτεί, εάν κάποιος δράστης ζητήσει τη βοήθειά τους.

Ο **έκτος θεματικός άξονας** έχει να κάνει με τα αίτια του φαινομένου, τα προβλήματα της συγκεκριμένης δομής αλλά και των δομών γενικότερα στην Ελλάδα, τις σωστές πρακτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου, τη σχετική νομοθεσία και τέλος με μια πρόταση σχεδίου-δράσης.

Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη σύμβουλο, αίτια του φαινομένου ενδοοικογενειακής βίας, είναι τα στερεότυπα, τα οποία τροφοδοτούν και ενισχύουν τη βία, ψυχικά προβλήματα που τυχόν αντιμετωπίζει ο δράστης και τέλος, το ενδεχόμενο να έχει υποστεί κακοποίηση ο δράστης στην παιδική του ηλικία. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε «η βία γεννάει βία». Λόγοι για τους οποίους οι γυναίκες δυσκολεύονται να

εγκαταλείψουν μια σχέση κακοποίησης, όπως αναφέρθηκαν, είναι η σχέση εξάρτησης, ο φόβος για τη ζωή της και τη ζωή των παιδιών της, η έλλειψη υποστηρικτικού περιβάλλοντος, η θυματοποίηση που νιώθει και η έλλειψη οικονομικών πόρων. Δεν έχει αυτοπεποίθηση και δεν νιώθει προστατευμένη σε κανένα πλαίσιο. Σύμφωνα με τη Σύμβουλο, προβλήματα υπάρχουν γενικότερα στις δομές στην Ελλάδα, καθώς δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των κακοποιημένων γυναικών. Αυτό που θα πρότεινε είναι η λειτουργία των υπηρεσιών με βάση ένα ολιστικό μοντέλο. Δηλαδή μια ολοκληρωτική και πολύπλευρη αντιμετώπιση του προβλήματος.

Η κακοποιημένη γυναίκα δεν έχει ανάγκη μόνο για συμβουλευτική στήριξη. Χρειάζεται ψυχολογική στήριξη, νομική, οικονομική, στήριξη για να ενταχθεί στην αγορά-εργασίας. Πρέπει μια υπηρεσία να μπορεί να της προσφέρει όλα αυτά που έχει ανάγκη, με εσωτερική παραπομπή. Επιπλέον αναγκαία θα ήταν η δημιουργία ξενώνων, σε διάφορες περιοχές της Ελλάδος, καθώς και η ενημέρωση των γυναικών για τις παρεχόμενες υπηρεσίες, ώστε να γνωρίζουν ότι δεν είναι μόνες τους σε όλο αυτό.

Όσον αφορά τη νομοθεσία, η Σύμβουλος θεωρεί ότι είναι ένα καλό νομικό πλαίσιο, που όμως υστερεί στην πράξη. Δεν είναι οι νόμοι που θα κάνουν την αλλαγή, αλλά η ίδια η κοινωνία.

Τέλος, η Σύμβουλος έκανε τη δική της πρόταση σχεδίου-δράσης. Αναφέρει ότι η ενδοοικογενειακή βία είναι ένα πολύ ευαίσθητο θέμα, το οποίο τροφοδοτείται απ'τα στερεότυπα που επικρατούν στην κοινωνία. Γι' αυτό το λόγο κρίνει αναγκαίο να δοθεί βαρύτητα στην πρόληψη. Προτείνει παρέμβαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση με συνεχή ενημέρωση. Πρέπει η κοινωνία να αλλάξει στάση, να μην ανέχεται τέτοια περιστατικά και αυτό θα γίνει εάν καταρριφθούν τα λανθασμένα στερεότυπα, γι'αυτό πρέπει η ενημέρωση να αρχίζει από πολύ νωρίς, δημιουργώντας σωστές βάσεις που θα μεταδοθούν από γενιά σε γενιά.

Σχόλια- Συμπεράσματα.

Αρχικά θα πρέπει να αναφερθεί ότι η ανταπόκριση της Κοινωνικής Λειτουργού στο αίτημα να μας παραχωρήσει τη συνέντευξη ήταν θετική και άμεση, καθώς απ' την τηλεφωνική επικοινωνία έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον για το θέμα της έρευνας. Κατά τη

διάρκεια της συνάντησής μας, για την πραγματοποίηση της συνέντευξης, η υποδοχή της ήταν θερμή και έδειξε διάθεση να μας εξυπηρετήσει.

Η συνεντευξιαζόμενη απάντησε με σαφήνεια σε όλες τις ερωτήσεις που της τέθηκαν και έδωσε πλήρη στοιχεία και διευκρινήσεις. Ήταν ουσιαστική και με εμπειριστατωμένο λόγο και έδειξε άνεση σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Φάνηκε ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένη απέναντι στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες θύματα βίας και έχει μελετήσει σε βάθος τις κατατεθειμένες εμπειρίες των γυναικών, όπως αυτές έχουν προκύψει από τις δράσεις της οργάνωσης. Φαίνεται ότι θέλει να λειτουργήσει ως αγωγός των επιθυμιών και αναγκών των γυναικών, να φτάσει η φωνή τους εκεί που δεν ακούγεται.

Η εντύπωση που αποκομίσαμε αφορά σε μια δραστήρια και έμπειρη επιστήμονα, διατεθειμένη να παρέχει όσα περισσότερα μπορεί στις γυναίκες θύματα.

Όπως αναφέρθηκε η Σύμβουλος κάλυψε όλο το φάσμα των ερωτήσεων. Έτσι μπορούμε να συνοψίσουμε τα κυριότερα σημεία της συνέντευξης, ανά θεματικό άξονα.

Στον πρώτο θεματικό άξονα συγκεντρώσαμε πληροφορίες σχετικά με την υπηρεσία. Το ΚΕΘΙ είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Στόχος της υπηρεσίας είναι να συμβάλλει καθοριστικά στην εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών. Το προσωπικό απαρτίζεται από 25 άτομα σε μόνιμη βάση και 30 άτομα με σύμβαση έργου. Το μόνιμο προσωπικό αποτελείται από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, κοινωνιολόγους, νομικούς και διοικητικό προσωπικό, ενώ με σύμβαση έργου είναι φιλόλογοι, χοροδιδάσκαλοι, μουσικοί, θεατρολόγοι. Συνεργασία υπάρχει με άλλους φορείς, όπου κριθεί αναγκαίο.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα συγκεντρώσαμε στοιχεία του συνεντευξιαζόμενου. Στη συγκεκριμένη υπηρεσία μιλήσαμε με μία απ' τις κοινωνικές λειτουργούς, η οποία είναι υπεύθυνη του Παραρτήματος Πάτρας, έχει ολοκληρώσει τις σπουδές της στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Πάτρας και έχει σπουδές εξειδίκευσης ως Σύμβουλος Απασχόλησης και Επιχειρηματικότητας. Εργάζεται στον φορέα 14 χρόνια και ήταν η πρώτη επαφή με τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Η δυνατότητα επαφής με τον κόσμο και συγκεκριμένα με τις γυναίκες διάφορων κοινωνικών ομάδων, την οδήγησε να ακολουθήσει την ειδικότητα του συμβούλου. Στο συγκεκριμένο φορέα ο ρόλος του συμβούλου είναι πολύπλευρος. Ασχολείται με διάφορους τομείς

(συμβουλευτική στήριξη, κοινωνική στήριξη, σύμβουλος απασχόλησης, κ.α.), αλλά βασικό κομμάτι είναι η δημιουργία σχέσεων με τη γυναίκα θύμα ώστε να τη βοηθήσει ουσιαστικά. Στην υπηρεσία η μεγαλύτερη δυσκολία που αντιμετώπισαν ήταν η έλλειψη ξενώνα για τη φιλοξενία κακοποιημένων γυναικών. Ο βαθμός ικανοποίησης από την απασχόλησή της είναι απεριόριστος.

Ο τρίτος θεματικός άξονας αφορά τα προγράμματα του φορέα και την διεπιστημονική και διεπαγγελματική συνεργασία. Σύμφωνα με τη σύμβουλο, η αντιμετώπιση της γυναικείας κακοποίησης απαιτεί σωστή συνεργασία μεταξύ του προσωπικού. Στην υπηρεσία υπάρχει διεπιστημονική συνεργασία για τις ανάγκες κάθε περιστατικού. Βασικός στόχος είναι η ενδυνάμωση της γυναίκας ώστε να μπορέσει να αυτοδυναμωθεί και να ενεργήσει μόνη της. Τα προγράμματα που εφαρμόζονται από την υπηρεσία αφορούν τη συμβουλευτική υποστήριξη των κακοποιημένων γυναικών, δηλαδή λειτουργεί ως Συμβουλευτικό κέντρο. Καταγεγραμμένα στοιχεία για την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων δεν υπάρχουν, αλλά σύμφωνα με την ερωτώμενη πολύ λίγες γυναίκες τα κατάφεραν.

Στον τέταρτο θεματικό άξονα καταγράφονται στοιχεία για το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών, τα οποία όμως δεν στηρίζονται σε επίσημη καταγραφή αλλά σε εμπειρικά στοιχεία. Οι γυναίκες θύματα βίας που απευθύνθηκαν στην υπηρεσία, ήταν γυναίκες όλων των ηλικιών, αναφορικά με την εθνικότητα ήταν κατά κύριο λόγο Ελληνίδες και το μορφωτικό επίπεδο αφορά γυναίκες όλων των επιπέδων, με μεγαλύτερο ποσοστό υψηλά μορφωμένες γυναίκες. Όσον αφορά τη σχέση με τον δράστη στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν σύζυγος. Σχετικά με την οικονομική κατάσταση σε όλες τις περιπτώσεις υπήρχε πλήρη οικονομική εξάρτηση από το σύζυγο. Οι μορφές βίας που αναφέρονται συχνότερα είναι η σωματική βία, η λεκτική-ψυχολογική και η οικονομική αποστέρηση. Κυριότερα αιτήματα των γυναικών είναι η συμβουλευτική, νομική και οικονομική βοήθεια. Η πηγή ενημέρωσης για τη δράση της υπηρεσίας είναι οι ίδιες οι γυναίκες. Βέβαια έχουν χρησιμοποιήσει κάθε μέσο όπως φυλλάδια, έντυπο υλικό, συνεντεύξεις στην τηλεόραση, δελτία τύπου, κ.α..

Στον πέμπτο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία για το προφίλ των δραστών. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη, δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, είναι κάθε ηλικίας, κάθε εθνικότητας, κάθε μορφωτικού επιπέδου, όλων των οικονομικών

στρωμάτων. Προγράμματα για τους δράστες δεν υπάρχουν αλλά η υπηρεσία είναι ανοικτή εάν ζητήσουν βοήθεια.

Στον έκτο θεματικό άξονα παραθέτονται οι απόψεις-προτάσεις του συμβούλου για το φαινόμενο ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη σύμβουλο, αίτια του φαινομένου είναι τα στερεότυπα, τα ψυχικά προβλήματα και το ενδεχόμενο να έχει υποστεί κακοποίηση ο δράστης στην παιδική του ηλικία. Λόγοι για τους οποίους η γυναίκα παραμένει στη σχέση κακοποίησης είναι η σχέση εξάρτησης, ο φόβος για τη ζωή της και την ζωή των παιδιών της, η έλλειψη υποστηρικτικού περιβάλλοντος, η θυματοποίηση που νιώθει η γυναίκα και η έλλειψη οικονομικών πόρων. Οι δομές στην Ελλάδα, όπως μας είπε η ερωτώμενη, έχουν προβλήματα καθώς δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των κακοποιημένων γυναικών. Αυτό που προτείνει είναι η λειτουργία των υπηρεσιών με βάση ένα ολιστικό μοντέλο, δηλαδή μια ολοκληρωτική και πολύπλευρη αντιμετώπιση του προβλήματος. Πρέπει μια υπηρεσία να μπορεί να προσφέρει στην κακοποιημένη γυναίκα όχι μόνο συμβουλευτική στήριξη, αλλά ψυχολογική στήριξη, νομική, οικονομική, στήριξη για να ενταχθεί στην αγορά εργασίας. Απαραίτητη είναι η δημιουργία ξενώνων και η ενημέρωση των γυναικών για τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Σχετικά με τη νομοθεσία, πιστεύει ότι είναι ένα καλό νομικό πλαίσιο, που όμως υστερεί στην πράξη. Η πρόταση σχεδίου-δράσης, που μας ανέφερε, αφορά την πρόληψη. Προτείνει παρέμβαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση με συνεχή ενημέρωση.

Συνέντευξη 4: ΑΝΟΙΧΤΗ ΓΡΑΜΜΗ ΓΙΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Συνεντεύκτρια: Α. Μαντζιώρη

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε, στις 14 Ιουνίου 2011, στα γραφεία της υπηρεσίας «Ανοιχτή γραμμή για Κακοποιημένες Γυναίκες», η οποία ανήκει στον συγχωνευμένο πλέον κοινωνικό οργανισμό του Δήμου Πατρέων και συνεπώς πρόκειται για Δημοτική επιχείρηση.

Η συνέντευξη δόθηκε από μία από τις κοινωνικές λειτουργούς που απασχολούνται στην υπηρεσία (περισσότερες πληροφορίες για την συνεντευξιαζόμενη αναφέρονται στη συνέχεια).

Αρχικά θα αναφερθούμε στον **πρώτο θεματικό άξονα της συνέντευξης**, στον οποίο αναφέρονται γενικές πληροφορίες σχετικά με την υπηρεσία στην οποία απασχολείται ο κάθε συνεντευξιαζόμενος/-η.

Όπως αναφέρεται, η Ανοιχτή γραμμή Κακοποιημένων Γυναικών, είναι μια υπηρεσία η οποία ανήκει στο Δήμο Πατρέων. Λειτουργεί από το 2009, με οικονομικούς πόρους αποκλειστικά και μόνο από το δήμο. Στόχος της υπηρεσίας είναι η στήριξη της κακοποιημένης γυναίκας σε όλα τα επίπεδα (κοινωνικό, προσωπικό, ψυχολογικό), για να επανενταχθεί στο κοινωνικό σύνολο μέσα από προσωπική προσπάθεια.

Το προσωπικό της υπηρεσίας, είναι μια Κοινωνική Λειτουργό, η οποία κατέχει τη θέση προϊστάμενης, δυο Κοινωνικοί Λειτουργοί οι οποίοι απασχολούνται εναλλάξ στο τηλεφωνικό κέντρο και μια ψυχολόγος. Επίσης στο επιστημονικό προσωπικό της υπηρεσίας εντάσσεται και ένας Νομικός Σύμβουλος, ο οποίος συνεργάζεται με το δήμο και στην ουσία αποτελεί εξωτερικό συνεργάτη της υπηρεσίας. Σε πολλές περιπτώσεις η υπηρεσία συνεργάζεται με άλλους φορείς, προκειμένου να παρέχει όσο το δυνατόν περισσότερη βοήθεια στις κακοποιημένες γυναίκες που το έχουν ανάγκη. Φορείς με τους οποίους συνεργάζεται η υπηρεσία είναι ο Κοινωνικός Οργανισμός του Δήμου Πατρέων, όταν υπάρχει ανάγκη να χορηγηθεί κάποιο έκτακτο χρηματικό επίδομα σε κάποια γυναίκα, η Τράπεζα Τροφίμων σε περίπτωση που κάποια γυναίκα αποφασίσει να φύγει απ' το σπίτι της και αντιμετωπίζει προβλήματα ακόμα και σίτισης, η Μητρόπολη, η οποία μπορεί να βοηθήσει οικονομικά, με το Δικηγορικό Σύλλογο σε περίπτωση που χρειαστεί περαιτέρω νομική στήριξη των γυναικών. Επιπλέον υπάρχει συνεργασία με

Κέντρα Εύρεσης Εργασίας, αλλά και μια σχετική συνεργασία με τον ΟΑΕΔ για την ενημέρωση και τη βοήθεια των γυναικών στην προσπάθεια έκδοσης κάρτας ανεργίας.

Στο **δεύτερο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία του συνεντευξιαζόμενου. Στη συγκεκριμένη υπηρεσία μιλήσαμε με μία από τις δύο Κοινωνικές Λειτουργούς που απασχολούνται στο τηλεφωνικό κέντρο. Πρόκειται για μία γυναίκα 26 χρονών, άγαμη, με τεχνολογική εκπαίδευση. Έχει ολοκληρώσει τις σπουδές της στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας στο ΤΕΙ Πάτρας και έχει ασχοληθεί με το κομμάτι της ψυχοθεραπείας. Στο συγκεκριμένο φορέα εργάζεται 1,5 χρόνια και είναι η πρώτη της επαφή με τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Ακολούθησε την ειδικότητα του Συμβούλου εκ πεποιθήσεως. Η ανάγκη να βοηθάει τα άτομα που το χρειάζονται, την οδήγησε να ασχοληθεί επαγγελματικά με αυτό. Προσδοκά να αποκτήσει γνώσεις και εμπειρία στο συγκεκριμένο πεδίο.

Ο ρόλος του συμβούλου στην συγκεκριμένη υπηρεσία αφορά σε ένα μεγάλο μέρος την τηλεφωνική επικοινωνία με την κακοποιημένη γυναίκα. Σε περίπτωση που δεν είναι Κοινωνική Εργασία σε κρίση, ο σύμβουλος προσπαθεί να πείσει τη γυναίκα να έρθει σε άμεση επαφή με στον φορέα. Όσον αφορά τις δυσκολίες στο χώρο μας ανέφερε ότι είναι πολλές και από παντού. Λόγω της συνεργασίας και με άλλες υπηρεσίες, στην ουσία υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ των υπηρεσιών και πολλές φορές χρειάζεται πολύ χρόνος και κόπος. Δυσκολίες βέβαια έχει και το ίδιο το επάγγελμα, όπως ανέφερε. Όταν για παράδειγμα έρχονται σοβαρά περιστατικά με σοβαρά τραύματα θέλει δύναμη να είσαι επαγγελματίας. Παρόλα αυτά, ο βαθμός ικανοποίησής της από την απασχόλησή της είναι μεγάλος, καθώς κυριαρχεί πνεύμα καλής συνεργασίας μεταξύ του προσωπικού της υπηρεσίας.

Συνεχίζοντας στον **τρίτο θεματικό άξονα**, αναφέρονται στοιχεία σχετικά με τα προγράμματα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του φορέα, καθώς και για την διεπιστημονική και διεπαγγελματική συνεργασία. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη, αντιμετώπιση της γυναικείας κακοποίησης είναι ένα θέμα που χρειάζεται σωστή συνεργασία μεταξύ προσωπικού τόσο του φορέα, όσο και με άλλες υπηρεσίες. Έτσι λοιπόν και για τον συγκεκριμένο φορέα η συνεργασία αποτελεί ένα θέμα υψίστης σημασίας. Υπάρχει πολύ καλή συνεργασία μέσα στην υπηρεσία, αλλά και θετική ανταπόκριση από τις άλλες υπηρεσίες. Βασικός στόχος της υπηρεσίας είναι, η κακοποιημένη γυναίκα να χτίσει ξανά την αυτοπεποίθησή της, να απομακρυνθεί από το

σπίτι σε σοβαρές και χρονίζουσες περιπτώσεις και να βοηθηθεί ώστε να αποκτήσει την αυτονομία της. Η κακοποιημένη γυναίκα έχει ανάγκη να βελτιώσει την ψυχολογική της διάθεση, την αυτοεκτίμησή της και να «πάρει τη ζωή της στα χέρια της».

Τα προγράμματα που εφαρμόζονται από την υπηρεσία, αφορούν τη συμβουλευτική υποστήριξη των κακοποιημένων γυναικών, τη νομική κάλυψη, καθώς και την παραπομπή των θυμάτων σε αρμόδιες υπηρεσίες. Σε περιπτώσεις, που η κακοποιημένη γυναίκα έχει εγκαταλείψει το σπίτι της, μην μπορώντας να καλύψει τις βασικές της ανάγκες, της παρέχεται σίτιση και μερικές φορές και στέγαση, σε συνεργασία με άλλες υπηρεσίες. Για το βαθμό αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα στοιχεία αλλά ένα μέσο όρο. Σύμφωνα με την Κοινωνική Λειτουργό, 50% των θυμάτων κακοποίησης που απευθύνθηκαν στην υπηρεσία κατάφεραν να φύγουν απ' τη σχέση κακοποίησης, ενώ το υπόλοιπο 50% παρέμειναν στην προηγούμενη κατάσταση.

Ο επόμενος θεματικός άξονας έχει να κάνει με το **προφίλ των κακοποιημένων γυναικών**. Τα στοιχεία αφορούν κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας, την πηγή ενημέρωσης των γυναικών για την υπηρεσία που απευθύνθηκαν, το χρονικό διάστημα που αναζητούν βοήθεια και στήριξη ύστερα απ' το πρώτο περιστατικό βίας και τέλος τη σειρά υπηρεσιών που επισκέφθηκαν.

Στη συγκεκριμένη υπηρεσία, ένας τρόπος ενημέρωσης των κακοποιημένων γυναικών για τη δράση της, είναι η δικτύωση με άλλες υπηρεσίες, τρόπος που αξιολογείται από τη συνεντευξιαζόμενη ως αποτελεσματικός. Ο δήμος παρέχει ενημέρωση, κυρίως μέσω της Πρόνοιας, με ενημερωτικά φυλλάδια και μέσω Internet. Η ίδια η υπηρεσία τον τελευταίο καιρό, όπως αναφέρθηκε, δεν έχει κάνει καμία σχετική ενέργεια.

Όσον αφορά το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών που δόθηκε από την υπηρεσία, σημειώνεται ότι δεν στηρίζεται σε επίσημη καταγραφή και ανάλυση στοιχείων, αλλά σε εμπειρικά στοιχεία που σκιαγραφούν κατά προσέγγιση το μέσο όρο. Σύμφωνα με αυτά τα στοιχεία, οι γυναίκες θύματα βίας που απευθύνθηκαν στην υπηρεσία, είχαν μέσο όρο ηλικίας τα 40 έτη και άνω, χωρίς αυτό να αποκλείει περιπτώσεις θυμάτων μικρότερης ηλικίας. Αναφορικά με την εθνικότητά τους, οι μισές ήταν Ελληνίδες και οι υπόλοιπες αλλοδαπές (30% από την Αλβανία – 20% Βουλγαρία, Ρουμανία, κ.α.). Το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών είναι κατά κύριο λόγο χαμηλό

(υποχρεωτική εκπαίδευση), χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν έχουν καταγραφεί περιστατικά βίας σε γυναίκες πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, αλλά σύμφωνα με την συνεντευξιαζόμενη είναι ακόμα πιο δύσκολο γι' αυτές τις γυναίκες να δημοσιοποιήσουν το πρόβλημά τους. Το 70% των δραστών κακοποίησης ήταν σύζυγοι των θυμάτων, το 20% σύντροφοι και το 10% γονέας. Σχετικά με την οικονομική κατάσταση των θυμάτων, αναφέρεται ότι σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις, είναι πολύ άσχημη, γεγονός που τις κρατάει σε σχέση εξάρτησης με το δράστη. Οι μορφές βίας που αναφέρονται συχνότερα από τα θύματα είναι η σωματική βία καθώς και η λεκτική-ψυχολογική βία. Σε λίγες περιπτώσεις αναφέρεται η σεξουαλική βία. Τα στοιχεία που αφορούν τη χρονική διάρκεια κακοποιητικής σχέσης δεν δείχνουν κάποια συγκεκριμένη τάση. Πολλές γυναίκες απευθύνθηκαν στην υπηρεσία μετά από 7 χρόνια απ' το πρώτο περιστατικό βίας, άλλες μετά από 6 μήνες και άλλες με το πρώτο χαστούκι.

Τα θύματα κακοποίησης αναφέρουν συχνά την παρουσία των παιδιών τους στα περιστατικά βίας. Μάλιστα σημειώνεται ότι αυτό το γεγονός επηρεάζει το θύμα ώστε να σκέφτεται να εγκαταλείψει την κακοποιητική σχέση, αλλά ταυτόχρονα να φοβάται για τη ζωή των παιδιών της. Έχει σημειωθεί σε περιστατικά εξάρτησης βίας να έχει κακοποιηθεί και το παιδί, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το παιδί κακοποιείται συστηματικά.

Τα αιτήματα που συνήθως έχουν οι κακοποιημένες γυναίκες που απευθύνονται στην υπηρεσία είναι πρωτίστως η νομική κάλυψη (μήνυση, επιβολή ασφαλιστικών μέτρων), και δευτερευόντως η οικονομική βοήθεια. Ακολουθούν η συμβουλευτική στήριξη και η βοήθεια για εύρεση εργασίας. Τα θύματα, άλλες φορές παραπέμπονται στην υπηρεσία από άλλους φορείς και άλλοτε απευθύνονται εξ' αρχής μόνες τους στη συγκεκριμένη υπηρεσία.

Στον **πέμπτο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία σχετικά με το προφίλ των δραστών. Όπως και με τις κακοποιημένες γυναίκες έτσι και με τους δράστες δεν υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία και το θέμα πλησιάζεται κατά προσέγγιση. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο μέσος όρος ηλικίας των δραστών που αναφέρθηκε είναι 50 χρονών και άνω. Η εθνικότητα των δραστών είναι ανάλογη με των γυναικών - θυμάτων, δηλαδή 50% Έλληνες και 50% αλλοδαποί. Το μορφωτικό επίπεδο των δραστών είναι κατά κύριο λόγο χαμηλό (υποχρεωτική εκπαίδευση), αλλά και σε αρκετές περιπτώσεις

έχει σημειωθεί ο δράστης να έχει υψηλό επίπεδο μόρφωσης. Η οικονομική κατάσταση αρκετά καλή και πάντως καλύτερη απ' την οικονομική κατάσταση του θύματος.

Η υπηρεσία δεν παρέχει προγράμματα για τους δράστες, αλλά σε κάποιες περιπτώσεις που ο δράστη μπορεί να προσεγγιστεί, η υπηρεσία λειτουργεί διαμεσολαβητικά, προκαλώντας συναντήσεις συζήτησης των τριών μερών (δράστης-θύμα-σύμβουλος), είτε παραπέμπει τον ίδιο μετά από δική του βούληση σε αρμόδια υπηρεσία.

Ο έκτος και τελευταίος θεματικός άξονας έχει να κάνει με τα αίτια του φαινομένου, τα προβλήματα της συγκεκριμένης δομής αλλά και των δομών γενικότερα στην Ελλάδα, τις σωστές πρακτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου, τη σχετική νομοθεσία και τέλος με μία πρόταση σχεδίου-δράσης.

Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη σύμβουλο, αίτια του φαινομένου ενδοοικογενειακής βίας είναι η χρήση ουσιών αλλά και αλκοόλ. Μεγάλο ρόλο παίζει η προσωπικότητα του δράστη αλλά και η ηλικία του (50 ετών, «κρίσιμη ηλικία» όπως χαρακτηριστικά αναφέρει). Επίσης, ο βαθμός επιρροής του πάνω στο θύμα και η εξάρτηση του θύματος από αυτόν. Αιτιολογικός παράγοντας μπορεί να θεωρηθεί και το γεγονός ότι ο δράστης έχει συνήθως κακοποιηθεί σε παιδική ηλικία, καθώς και η ύπαρξη εξωσυζυγικής σχέσης απ'την πλευρά του δράστη. Λόγοι για τους οποίους οι γυναίκες δυσκολεύονται να εγκαταλείψουν μια σχέση κακοποίησης, όπως αναφέρθηκαν, είναι η σχέση εξάρτησης, ο φόβος για το άγνωστο, ο φόβος για τα παιδιά, καθώς και οικονομικοί και συναισθηματικοί λόγοι. Η ανασφάλεια και το άγχος για το μέλλον, αλλά και η ελπίδα να γίνει κάποια αλλαγή στη σχέση, είναι λόγοι για τους οποίους οι γυναίκες παραμένουν σ' αυτή.

Αναφορικά με τα πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζει η συγκεκριμένη υπηρεσία, αναφέρθηκε η έλλειψη Νομικού Σύμβουλου τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Η κάλυψη της συγκεκριμένης ανάγκης κρίνεται επείγουσας σημασίας, αλλά πρόκειται για θέμα του οποίου πρέπει να επαλειφθεί ο δήμος. Λειτουργικά προβλήματα δεν αναφέρονται. Το μόνο που ίσως θα μπορούσε να σημειωθεί είναι ότι η υπηρεσία συστεγάζεται με άλλη υπηρεσία. Σύμφωνα με τη σύμβουλο, προβλήματα υπάρχουν γενικότερα στις δομές στην Ελλάδα,. Δεν υπάρχουν ικανοποιητικά οργανωμένες υπηρεσίες που να μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των θυμάτων, παρά μόνο κάποια κέντρα στην Αθήνα. Η κακοποιημένη γυναίκα που αναζητά λύσεις δεν γνωρίζει

ποιες υπηρεσίες θα βρει διαθέσιμες. Χρειάζονται περισσότερες υπηρεσίες, καλή δικτύωση μεταξύ υπηρεσιών και ενημέρωση. Χρειάζονται υπηρεσίες ευρείας γεωγραφικής κάλυψης, όχι μόνο στην Αθήνα και την Πάτρα. Επίσης θα πρέπει να υπάρξουν περισσότερες δυνατότητες συμβουλευτικής στήριξης των γυναικών, όχι μόνο σε επίπεδο ψυχολογικό, αλλά κυρίως υπηρεσίες ενίσχυσης της ενεργούς συμμετοχής τους στην κοινωνία.

Σύμφωνα με την συνεντευξιαζόμενη, πιθανές αλλαγές που θα συνέβαλαν στον καλύτερο χειρισμό των περιστατικών απ' τις υπάρχουσες δομές είναι η συνεχής επιμόρφωση των συμβούλων, και η ενίσχυση της στελέχωσης των δομών. Επίσης, θα ήταν προς τη σωστή κατεύθυνση η αυτονόμηση των υπηρεσιών από άλλες δομές και η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών, καθώς αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη σωστή λειτουργία τους. Όσον αφορά τη νομοθεσία κρίνεται αναποτελεσματική. Χρειάζονται ριζικές αλλαγές, σωστή εφαρμογή, χωρίς κενά. Το ίδιο το κράτος πρέπει να είναι πιο υποστηρικτικό στα θύματα.

Τέλος η Σύμβουλος έκανε τη δική της πρόταση σχεδίου-δράσης. Αναφέρει ότι η ενδοοικογενειακή βία είναι ένα πολύ ευαίσθητο θέμα. Χρειάζονται υπηρεσίες σε κάθε δήμο, με ειδικευμένο προσωπικό, σωστή λειτουργία, δικτύωση με άλλες υπηρεσίες, ενημέρωση, ξεχωριστή δομή που θα μπορεί να βοηθήσει αυτές τις γυναίκες. Επίσης, ενημέρωση απ' τα ΜΜΕ, στα σχολεία, σε διάφορες υπηρεσίες. Η πρόληψη, πρέπει να προέχει. Βασικότερο όλων όμως κατά την κρίση της είναι η εστίαση στη σωστή οργάνωση των υπηρεσιών.

Σχόλια- Συμπεράσματα:

Αρχικά, θα πρέπει να αναφερθεί, ότι η ανταπόκριση της Κοινωνικής Λειτουργού στο αίτημα να μας παραχωρήσει τη συνέντευξη ήταν θετική και άμεση. Ήδη απ' την τηλεφωνική επικοινωνία έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον για το θέμα της έρευνας. Κατά τη διάρκεια της συνάντησής μας, για την πραγματοποίηση της συνέντευξης, έδειξε απ' την αρχή ενθουσιασμό και διάθεση να μας υποδεχτεί και να μας εξυπηρετήσει. Μας παρείχε όλες τις πληροφορίες που χρειαζόμασταν, απαντώντας αναλυτικά σε όλες τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Οι απαντήσεις της, ήταν τόσο

σαφής, που έκαναν το έργο μας αρκετά εύκολο. Κάλυψε όλο το φάσμα των ερωτήσεων, δίνοντάς μας μια ολοκληρωμένη και ενδιαφέρουσα συνέντευξη.

Μας μίλησε διεξοδικά για το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών και δεν δίστασε να εκφράσει τη δυσαρέσκειά της για το υπάρχον σύστημα αντιμετώπισης του φαινομένου και στήριξης των γυναικών θυμάτων.

Ολοκληρώνοντας τη συνέντευξη, μας παρότρυνε να εκφράσουμε τυχόν απορίες και να συζητήσουμε σχετικά με τη μελέτη μας, τονίζοντας πως ήταν διαθέσιμη να μας βοηθήσει σε ότι χρειαστούμε.

Η εμπειρία που αποκομίσαμε απ' τη συνάντηση με την Κοινωνική Λειτουργό, ήταν σίγουρα σημαντική όχι μόνο για την παρούσα εργασία, αλλά και σε προσωπικό επίπεδο. Είναι ενδιαφέρον να συναντάς ευαισθητοποιημένους επαγγελματίες, με όρεξη να συνεισφέρουν σε άτομα που το έχουν πραγματικά ανάγκη, καθώς και να προσφέρουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους όταν κάποιος θέλει να ενημερωθεί. Αυτή την εικόνα αποκομίσαμε ύστερα από αυτή τη συνέντευξη, η οποία μας δικαιώνει στην απόφασή μας να πραγματοποιήσουμε εμπειρική μελέτη του φαινομένου ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών και να έρθουμε σε επαφή με επαγγελματίες Συμβούλους.

Όπως αναφέρθηκε, η σύμβουλος κάλυψε όλο το φάσμα των ερωτήσεων. Έτσι μπορούμε να συνοψίσουμε τα κυριότερα σημεία της συνέντευξης ανά θεματικό άξονα.

Αρχικά, στον πρώτο θεματικό άξονα, συγκεντρώσαμε πληροφορίες σχετικά με την υπηρεσία. Η Ανοιχτή Γραμμή για Κακοποιημένες Γυναίκες ανήκει στο Δήμο Πατρέων και στόχος της είναι η στήριξη της κακοποιημένης γυναίκας σε όλα τα επίπεδα. Απασχολεί 3 κοινωνικούς λειτουργούς, μια ψυχολόγο, έναν Νομικό Σύμβουλο ως εξωτερικό συνεργάτη και ανάλογα με το εκάστοτε περιστατικό συνεργάζεται με διάφορους φορείς.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα συγκεντρώσαμε στοιχεία του συνεντευξιζόμενου. Στη συγκεκριμένη υπηρεσία μιλήσαμε με μία απ' τις κοινωνικές λειτουργούς, με μία γυναίκα με σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Πάτρας, που έχει ασχοληθεί με το κομμάτι της ψυχοθεραπείας, εργάζεται στο συγκεκριμένο φορέα 1,5 χρόνια και είναι η πρώτη της επαφή με τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Ακολούθησε την ειδικότητα του συμβούλου εκ πεποιθήσεως. Μας εξήγησε ότι ο ρόλος του συμβούλου στη συγκεκριμένη υπηρεσία, είναι η τηλεφωνική επικοινωνία με την

κακοποιημένη γυναίκα και η προσπάθεια να την πείσουν να έρθει σε άμεση επαφή με τον φορέα. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, έχουν να κάνουν σε μεγάλο βαθμό με την αλληλεπίδραση που υπάρχει μεταξύ των υπηρεσιών λόγω της συνεργασίας. Παρόλα αυτά ο βαθμός ικανοποίησης από την απασχόλησή της είναι μεγάλος.

Στον τρίτο θεματικό άξονα επικεντρωθήκαμε στα προγράμματα του φορέα και την διεπιστημονική και διεπαγγελματική συνεργασία. Σύμφωνα με την σύμβουλο είναι απαραίτητη η συνεργασία μεταξύ του προσωπικού τόσο του φορέα, όσο και με άλλες υπηρεσίες. Βασικός στόχος της υπηρεσίας, είναι η κακοποιημένη γυναίκα να χτίσει ξανά την αυτοπεποίθησή της, να απομακρυνθεί από το σπίτι σε σοβαρές και χρονίζουσες περιπτώσεις και να βοηθηθεί ώστε να αποκτήσει την αυτονομία της. Τα προγράμματα της υπηρεσίας αφορούν τη συμβουλευτική υποστήριξη κακοποιημένων γυναικών, τη νομική κάλυψη και την παραπομπή σε αρμόδιες υπηρεσίες. Για το βαθμό αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα στοιχεία.

Ο τέταρτος θεματικός άξονας αφορά στοιχεία σχετικά με το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών, τα οποία όμως δεν στηρίζονται σε επίσημη καταγραφή, αλλά σε εμπειρικά στοιχεία. Οι γυναίκες θύματα βίας που απευθύνθηκαν στην υπηρεσία είχαν μέσο όρο ηλικίας 40 έτη και άνω, αναφορικά με την εθνικότητα οι μισές ήταν Ελληνίδες και οι υπόλοιπες αλλοδαπές και το μορφωτικό τους επίπεδο κατά κύριο λόγο χαμηλό. Το 70% των δραστών κακοποίησης ήταν σύζυγοι των θυμάτων, το 20% σύντροφοι και το 10% γονέας. Η οικονομική κατάσταση των θυμάτων σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις πολύ άσχημη, ενώ οι μορφές βίας που αναφέρονται συχνότερα είναι η σωματική βία και η λεκτική-ψυχολογική βία. Όσον αφορά τα στοιχεία που αφορούν τη χρονική διάρκεια κακοποιητικής σχέσης δεν δείχνουν κάποια συγκεκριμένη τάση. Τα συνήθως αιτήματα των κακοποιημένων γυναικών είναι πρωτίστως η νομική κάλυψη, δευτερευόντως η οικονομική βοήθεια και ακολουθούν η συμβουλευτική στήριξη και η βοήθεια για εύρεση εργασίας. Πηγή ενημέρωσης για τη δράση της υπηρεσίας είναι η δικτύωση με άλλες υπηρεσίες, τα ενημερωτικά φυλλάδια και το διαδίκτυο.

Στον πέμπτο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία για το δράστη. Δεν υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία και το θέμα πλησιάζεται κατά προσέγγιση. Ο μέσος όρος ηλικίας των δραστών είναι 50 έτη, η εθνικότητα ανάλογη με των γυναικών θυμάτων, το μορφωτικό επίπεδο κατά κύριο λόγο χαμηλό και η οικονομική κατάσταση αρκετά καλή. Η υπηρεσία δεν παρέχει προγράμματα για τους δράστες και, σύμφωνα με

τη σύμβουλο είναι αναγκαίο να υπάρξουν υπηρεσίες που να απευθύνονται αποκλειστικά στους δράστες

Στον έκτο και τελευταίο θεματικό άξονα παραθέτονται οι απόψεις-προτάσεις του συμβούλου για το φαινόμενο ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών. Σύμφωνα με τη σύμβουλο, αίτια του φαινομένου είναι η χρήση ουσιών αλλά και αλκοόλ, η επιρροή πάνω στο θύμα και η πιθανή κακοποίηση του δράστη στην παιδική του ηλικία. Λόγοι για τους οποίους η γυναίκα παραμένει στη σχέση κακοποίησης είναι η σχέση εξάρτησης, ο φόβος για το άγνωστο, ο φόβος για τα παιδιά, οικονομικοί και συναισθηματικοί λόγοι. Η σύμβουλος ανέφερε ότι η υπηρεσία δεν αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα, αλλά προβλήματα υπάρχουν γενικότερα στις δομές στην Ελλάδα. Δεν υπάρχουν ικανοποιητικά οργανωμένες υπηρεσίες παρά μόνο κάποια κέντρα στην Αθήνα. Χρειάζονται πολλές υπηρεσίες ευρείας γεωγραφικής κάλυψης, καλή δικτύωση μεταξύ υπηρεσιών και ενημέρωση. Επίσης θα πρέπει να υπάρξουν περισσότερες δυνατότητες συμβουλευτικής στήριξης των γυναικών, όχι μόνο σε επίπεδο ψυχολογικό, αλλά κυρίως υπηρεσίες ενίσχυσης της ενεργούς συμμετοχής τους στην κοινωνία.

Η συνεντευξιαζόμενη τόνισε ότι οι πιθανές αλλαγές που θα πρέπει να γίνουν στις υπάρχουσες δομές είναι η συνεχής επιμόρφωση των συμβούλων, η ενίσχυση της στελέχωσης των δομών, η αυτονόμηση των υπηρεσιών από άλλες δομές και η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών. Σχετικά με τη νομοθεσία κρίνεται αναποτελεσματική. Η πρόταση σχεδίου-δράσης αφορά πρωτίστως στην πρόληψη και στην εστίαση στη σωστή οργάνωση των υπηρεσιών. Ενημέρωση και υπηρεσίες σε κάθε δήμο.

Συνέντευξη 5: ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ

Συνεντεύκτρια: **Α. Μαντζιώρη**

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 29 Ιουλίου 2011, στα γραφεία της « Διεύθυνσης Κοινωνικής Μέριμνας» του Δήμου Πατρέων. Η συνέντευξη δόθηκε απ' την Κοινωνική Λειτουργό που απασχολείται στην υπηρεσία (περισσότερες πληροφορίες για την συνεντευξιαζόμενη αναφέρονται στη συνέχεια).

Αρχικά θα αναφερθούμε στον **πρώτο θεματικό άξονα της συνέντευξης**, στον οποίο αναφέρονται γενικές πληροφορίες σχετικά με την υπηρεσία στην οποία απασχολείται ο κάθε συνεντευξιαζόμενος/-η.

Όπως αναφέρεται, η Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας, είναι μια Κρατική δημόσια υπηρεσία. Λειτουργεί από 1 Ιανουαρίου 2011, σύμφωνα με το Σχέδιο Καλλικράτη και αποτελεί την εξέλιξη τομέα της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας. Στόχος της υπηρεσίας είναι η συμβουλευτική, ψυχολογική και κοινωνική στήριξη ευπαθών ομάδων. Όσον αφορά τις δραστηριότητες της υπηρεσίας αφορούν την εφαρμογή προγραμμάτων στέγασης, κοινωνικής και οικονομικής επανένταξης ευπαθών ομάδων, διεξαγωγή κοινωνικών ερευνών για υιοθεσία, αναδοχή, επιτροπεία, δικαστική συμπαράσταση.

Το προσωπικό της υπηρεσίας αποτελείται από διοικητικούς υπαλλήλους και έναν Κοινωνικό Λειτουργό. Σε πολλές περιπτώσεις υπάρχει συνεργασία της συγκεκριμένης υπηρεσίας με άλλους φορείς, προκειμένου να παρέχει όσο το δυνατόν περισσότερη βοήθεια στα άτομα που το έχουν ανάγκη. Φορείς με τους οποίους συνεργάζεται η υπηρεσία είναι η Εισαγγελία Πρωτοδικών, οι Ξενώνες Φιλοξενίας, το ΚΕΘΙ, η Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας του Δήμου Πατρέων, τα νοσοκομεία και εκπαιδευτικοί φορείς. Η συνεργασία με τις δομές που αναφέρθηκαν, εξαρτάται με το εκάστοτε περιστατικό και τις ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν. Βέβαια όπως ανέφερε η Κοινωνική Λειτουργός, για όλες τις περιπτώσεις υπάρχει συνεργασία με την Εισαγγελία Πρωτοδικών.

Στο **δεύτερο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία του συνεντευξιαζόμενου. Στη συγκεκριμένη υπηρεσία μιλήσαμε με την Κοινωνική Λειτουργό. Πρόκειται για μια γυναίκα 43 ετών, άγαμη, με τεχνολογική εκπαίδευση. Έχει ολοκληρώσει τις σπουδές της στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας στο ΤΕΙ Πάτρας και είναι πιστοποιημένη ως

Στέλεχος Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών στο Ε.ΚΕ.ΠΙΣ. (Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης). Στο συγκεκριμένο φορέα εργάζεται 17 χρόνια (συγκεκριμένα εργαζόταν στη Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας και στη συνέχεια ανέλαβε καθήκοντα στη συγκεκριμένη υπηρεσία απ' την αρχή λειτουργίας της). Ακολούθησε την ειδικότητα του Συμβούλου, προκειμένου να καλύψει την ανάγκη της να προσφέρει βοήθεια σε άτομα που το έχουν πραγματικά ανάγκη, σε επαγγελματικό επίπεδο.

Ο ρόλος του συμβούλου στη συγκεκριμένη υπηρεσία είναι κατά κύριο λόγο εμπυχωτικός, αλλά και μεσολαβητικός όσον αφορά την αποκατάσταση του θύματος. Όσον αφορά τις δυσκολίες στο χώρο εργασίας μας ανέφερε ότι είναι πολλές αλλά προσπαθούν με κάθε τρόπο να τις αντιμετωπίσουν. Βασικός παράγοντας στη δημιουργία προβλημάτων είναι ο μεγάλος φόρτος εργασίας, όπου σε συνδυασμό με την έλλειψη προσωπικού, δυσκολεύει το έργο τους. Ο βαθμός ικανοποίησης, σύμφωνα με την συνεντευξιαζόμενη, σε κλίμακα 0 – 10 είναι 6.

Συνεχίζοντας στον **τρίτο θεματικό άξονα**, αναφέρονται στοιχεία σχετικά με τα προγράμματα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του φορέα, καθώς και για την διεπιστημονική και διεπαγγελματική συνεργασία. Σύμφωνα με την Κοινωνική Λειτουργό, για την καλύτερη λειτουργία αλλά και αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας, πρέπει να υπάρχει υψηλό επίπεδο συνεργασίας τόσο μεταξύ του προσωπικού όσο και μεταξύ των άλλων υπηρεσιών. Βασικός στόχος της υπηρεσίας για το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών είναι η ενημέρωση για τα δικαιώματα των γυναικών, η πρόληψη, η αντιμετώπιση και η καταστολή φαινομένων βίας και η προστασία γυναικών που έχουν κακοποιηθεί.

Τα προγράμματα που εφαρμόζονται από την υπηρεσία αφορούν τη μεσολάβηση, αλλά και την παραπομπή για την προστασία των κακοποιημένων γυναικών. Για το βαθμό αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα στοιχεία. Σύμφωνα με την συνεντευξιαζόμενη, σε κλίμακα 0 – 10, ο βαθμός αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων είναι 8.

Ο επόμενος θεματικός άξονας έχει να κάνει με **το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών**. Τα στοιχεία αφορούν κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας, την πηγή ενημέρωσης των γυναικών για την υπηρεσία που απευθύνθηκαν, το χρονικό διάστημα που αναζητούν βοήθεια και στήριξη ύστερα απ' το πρώτο περιστατικό βίας και τέλος τη σειρά υπηρεσιών που επισκέφθηκαν.

Στη συγκεκριμένη υπηρεσία ένας τρόπος ενημέρωσης των κακοποιημένων γυναικών για τις παροχές της είναι η ενημέρωση μέσω της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας, καθώς και η ανάρτηση των υπηρεσιών που παρέχονται στο διαδίκτυο.

Όσον αφορά το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών που δόθηκε από την υπηρεσία, στηρίζεται σε εμπειρικά στοιχεία που σκιαγραφούν κατά προσέγγιση το μέσο όρο. Σύμφωνα με αυτά τα στοιχεία, οι γυναίκες θύματα βίας που απευθύνθηκαν στην υπηρεσία, είχαν μέσο όρο ηλικίας 18 – 30 έτη, χωρίς αυτό να αποκλείει περιπτώσεις θυμάτων μεγαλύτερης ηλικίας. Αναφορικά με την εθνικότητά τους, οι μισές ήταν Ελληνίδες και οι υπόλοιπες μετανάστριες (Βουλγαρικής εθνικότητας, κυρίως, Αλβανικής εθνικότητας, κ.α.). Το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών είναι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά κύριο λόγο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν έχουν καταγραφεί περιστατικά βίας σε γυναίκες υποχρεωτικής αλλά και πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Το 80% των δραστών κακοποίησης ήταν σύζυγοι των θυμάτων, ενώ το 20% σύντροφοι. Σχετικά με την οικονομική κατάσταση των θυμάτων, αναφέρεται ότι στις περισσότερες περιπτώσεις βρίσκονταν σε κατάσταση οικονομικής αδυναμίας. Οι μορφές βίας που αναφέρονται συχνότερα από τα θύματα είναι λεκτική, σωματική, αλλά και ψυχολογική βία. Τα στοιχεία που αφορούν τη χρονική διάρκεια κακοποιητικής σχέσης, αναφέρονται κατά κύριο λόγο σε χρόνιες περιπτώσεις κακοποίησης.

Τα θύματα κακοποίησης αναφέρουν την παρουσία παιδιών στα περισσότερα περιστατικά, καθώς και την κακοποίηση των ίδιων των παιδιών σε περιστατικά έξαρσης βίας. Συνηθέστερη μορφή κακοποίησης κατά των παιδιών είναι η σωματική αλλά και η ψυχολογική βία.

Τα αιτήματα που συνήθως έχουν οι κακοποιημένες γυναίκες που απευθύνονται στην υπηρεσία είναι κυρίως η συμβουλευτική στήριξη, αλλά και η νομική κάλυψη. Τα θύματα συνήθως απευθύνονται πρωτίστως σε αστυνομικά τμήματα για καταγραφή του συμβάντος, ενώ απευθύνονται στη συγκεκριμένη υπηρεσία ύστερα από παραπομπή άλλων υπηρεσιών.

Στον **πέμπτο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία σχετικά με το προφίλ των δραστών. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη Κοινωνική Λειτουργό, δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να μας παρουσιάσει κάποια στοιχεία σχετικά με το προφίλ του δράστη. Επιπλέον, η υπηρεσία δεν παρέχει προγράμματα για τους δράστες.

Ο έκτος θεματικός άξονας έχει να κάνει με τα αίτια του φαινομένου, τα προβλήματα της συγκεκριμένης δομής αλλά και των δομών γενικότερα στην Ελλάδα, τις σωστές πρακτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου, τη σχετική νομοθεσία και τέλος με μια πρόταση σχεδίου-δράσης. Σύμφωνα με την συνεντευξιαζόμενη σύμβουλο, τα αίτια του φαινομένου ενδοοικογενειακής βίας είναι κοινωνικά και οικονομικά. Επίσης αιτιολογικός παράγοντας θεωρείται η προβληματική σχέση μεταξύ δράστη και θύματος. Λόγοι για τους οποίους οι γυναίκες δυσκολεύονται να εγκαταλείψουν μια σχέση κακοποίησης είναι η οικονομική εξάρτηση από τον σύντροφό τους, η έλλειψη αυτοπεποίθησης, αλλά και η ανοχή λόγω νοοτροπίας.

Αναφορικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η συγκεκριμένη υπηρεσία, αναφέρθηκε η αδυναμία στην άμεση εξυπηρέτηση των κακοποιημένων γυναικών, καθώς και άλλων ευπαθών ομάδων λόγω έλλειψης προσωπικού. Σύμφωνα με την συνεντευξιαζόμενη, αναγκαία λύση για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η υπηρεσία, είναι η άμεση πρόσληψη προσωπικού και κυρίως κοινωνικών λειτουργών. Προβλήματα βέβαια υπάρχουν γενικότερα στις δομές στην Ελλάδα. Δεν υπάρχουν ικανοποιητικά οργανωμένες υπηρεσίες που να μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των θυμάτων, καθώς και έλλειψη ενημέρωσης. Χρειάζονται περισσότερες υπηρεσίες, καλή δικτύωση υπηρεσιών και ενημέρωση. Χρειάζονται δομές και ξενώνες ευρείας γεωγραφικής κάλυψης, όχι μόνο στην Αθήνα. Σχετικά με την πρακτική που θα πρέπει να εφαρμόζεται, η Κοινωνική Λειτουργός χαρακτηριστικά αναφέρει: «Καμία ανοχή σε οποιαδήποτε μορφή βίας».

Πιθανές αλλαγές που θα συνέβαλαν στον καλύτερο χειρισμό των περιστατικών απ' τις υπάρχουσες δομές, είναι η στελέχωση των δομών με τις απαραίτητες ειδικότητες (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, νομικοί, κοινωνιολόγοι) για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου βίας, ενίσχυση συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών, συνεχής επιμόρφωση. Όσον αφορά τη νομοθεσία κρίνεται αναποτελεσματική.

Τέλος η Σύμβουλος έκανε τη δική της πρόταση σχεδίου-δράσης. Λειτουργία υπηρεσιών σε κάθε δήμο, σωστή και πλήρη στελέχωση με ειδικευμένο προσωπικό, συνεργασία και ενημέρωση. Απαραίτητη κρίνεται η συστηματική ενημέρωση από φορείς μέσω Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης για τα δικαιώματα των γυναικών.

Σχόλια- Συμπεράσματα

Αρχικά, η ανταπόκριση της Κοινωνικής Λειτουργού στο αίτημα να μας παραχωρήσει τη συνέντευξη ήταν θετική. Λόγω όμως έλλειψης χρόνου χρειάστηκε να αναβάλουμε τη καθορισμένη συνάντηση αρκετές φορές. Παρόλα αυτά η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε, έστω και καθυστερημένα. Οι υποχρεώσεις της συνεντευξιαζόμενης σε σχέση με την υπηρεσία δεν άφηνε το περιθώριο για τη διεξαγωγή μιας επικοινωνιακής συνέντευξης.

Οι ερωτήσεις που της τέθηκαν απαντήθηκαν, δίνοντάς μας τις απαραίτητες πληροφορίες, αλλά δεν υπήρχε χρόνος για διευκρινήσεις και αναλύσεις. Ολοκληρώνοντας βέβαια τη συνέντευξη, μας παρότρυνε να επικοινωνήσουμε μαζί της μελλοντικά για περισσότερες πληροφορίες, εφόσον η έλλειψη χρόνου δεν έδωσε περιθώρια για πλήρη ανάπτυξη των θεμάτων που αφορούν τις γυναίκες θύματα.

Όπως αναφέρθηκε η σύμβουλος κάλυψε όλο το φάσμα των ερωτήσεων, έστω και κάτω από την πίεση του χρόνου. Έτσι μπορούμε να συνοψίσουμε τα κυριότερα σημεία της συνέντευξης ανά θεματικό άξονα.

Στον πρώτο θεματικό άξονα, συγκεντρώσαμε πληροφορίες σχετικά με την υπηρεσία. Η Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας ανήκει στο Δήμο Πατρέων και στόχος της υπηρεσίας είναι η συμβουλευτική, ψυχολογική και κοινωνική στήριξη ευπαθών ομάδων. Οι δραστηριότητες της υπηρεσίας αφορούν την εφαρμογή προγραμμάτων στέγασης, κοινωνικής και οικονομικής επανένταξης ευπαθών ομάδων, διεξαγωγή κοινωνικών ερευνών για υιοθεσία, αναδοχή, επιτροπεία, δικαστική συμπαράσταση. Το προσωπικό αποτελείται από διοικητικούς υπαλλήλους και έναν Κοινωνικό Λειτουργό, ενώ κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία με άλλους φορείς.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα, συγκεντρώσαμε στοιχεία του συνεντευξιαζόμενου. Στη συγκεκριμένη υπηρεσία μιλήσαμε με την Κοινωνική Λειτουργό, μια γυναίκα με σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Πάτρας, πιστοποιημένη ως Στέλεχος Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών στο Ε.ΚΕ.ΠΙΣ (Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης). Στο φορέα εργάζεται 17 χρόνια καθώς εργαζόταν αρχικά στη Διεύθυνση Πρόνοιας και στη συνέχεια ανέλαβε καθήκοντα στη συγκεκριμένη υπηρεσία απ' την αρχή λειτουργίας της. Ακολούθησε την ειδικότητα του συμβούλου για να καλύψει την ανάγκη της να προσφέρει. Μας εξήγησε ότι ο ρόλος του συμβούλου στη

συγκεκριμένη υπηρεσία είναι εμψυχωτικός και μεσολαβητικός. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν έχουν να κάνουν με το μεγάλο φόρτο εργασίας, ο οποίος σε συνδυασμό με την έλλειψη προσωπικού, δυσκολεύει το έργο τους. Ο βαθμός ικανοποίησης είναι σχετικά καλός.

Στον τρίτο θεματικό άξονα επικεντρωθήκαμε στα προγράμματα του φορέα και την διεπιστημονική και διεπαγγελματική συνεργασία. Σύμφωνα με τη σύμβουλο απαραίτητο για τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας είναι η συνεργασία. Στόχος της υπηρεσίας για το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών είναι η ενημέρωση για τα δικαιώματα των γυναικών, η πρόληψη, η αντιμετώπιση και η καταστολή φαινομένων βίας και η προστασία γυναικών που έχουν κακοποιηθεί. Τα προγράμματα της υπηρεσίας αφορούν τη μεσολάβηση, αλλά και την παραπομπή για την προστασία των κακοποιημένων γυναικών. Για το βαθμό αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα στοιχεία, αλλά σύμφωνα με τη σύμβουλο, σε κλίμακα 0-10, ο βαθμός είναι 8.

Ο τέταρτος θεματικός άξονας αφορά στοιχεία σχετικά με το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών, τα οποία δεν στηρίζονται σε επίσημη καταγραφή αλλά σε εμπειρικά στοιχεία. Οι γυναίκες θύματα βίας που απευθύνθηκαν στην υπηρεσία είχαν μέσο όρο ηλικίας 18-30 έτη, αναφορικά με την εθνικότητα οι μισές Ελληνίδες και οι μισές αλλοδαπές και το μορφωτικό τους επίπεδο είναι κατά κύριο λόγο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το 80% των δραστών κακοποίησης ήταν σύζυγοι των θυμάτων, ενώ το 20% σύντροφοι. Η οικονομική κατάσταση των θυμάτων στις περισσότερες περιπτώσεις είναι αδύναμη, ενώ οι μορφές βίας που αναφέρονται συχνότερα είναι η λεκτική-ψυχολογική βία και η σωματική βία. Σχετικά με τη χρονική διάρκεια της σχέσης κακοποίησης, αναφέρονται κατά κύριο λόγο χρόνιες περιπτώσεις κακοποίησης. Τα αιτήματα που συνήθως έχουν οι κακοποιημένες γυναίκες είναι κυρίως η συμβουλευτική στήριξη αλλά και η νομική κάλυψη. Πηγή ενημέρωσης για τη δράση της υπηρεσίας είναι η Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας αλλά και η ανάρτηση, υπηρεσιών που παρέχονται, στο διαδίκτυο.

Στον πέμπτο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία για το δράστη. Σύμφωνα με τη Σύμβουλο δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να μας παρουσιάσει κάποια στοιχεία. Η υπηρεσία δεν παρέχει προγράμματα για τους δράστες.

Στον έκτο και τελευταίο θεματικό άξονα παραθέτονται οι απόψεις-προτάσεις του συμβούλου για το φαινόμενο ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη τα αίτια του φαινομένου είναι κοινωνικά και οικονομικά, καθώς και η προβληματική σχέση μεταξύ δράστη και θύματος. Λόγοι για τους οποίους η γυναίκα παραμένει στη σχέση κακοποίησης είναι η οικονομική εξάρτηση, η έλλειψη αυτοπεποίθησης, αλλά και η ανοχή λόγω νοοτροπίας. Το βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η συγκεκριμένη υπηρεσία είναι η αδυναμία στην άμεση εξυπηρέτηση των κακοποιημένων γυναικών, καθώς και άλλων ευπαθών ομάδων λόγω έλλειψης προσωπικού. Λύση του προβλήματος είναι η άμεση πρόσληψη προσωπικού και κυρίως κοινωνικών λειτουργών.

Η σύμβουλος θεωρεί ότι υπάρχουν προβλήματα στις δομές στην Ελλάδα αφού δεν είναι οργανωμένες ικανοποιητικά με αποτέλεσμα να μην μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των θυμάτων. Χρειάζονται περισσότερες υπηρεσίες, καλή δικτύωση υπηρεσιών και ενημέρωση. Χρειάζονται δομές και ξενώνες ευρείας γεωγραφικής κάλυψης. Πιθανές αλλαγές στις υπάρχουσες δομές είναι η στελέχωση των δομών με τις απαραίτητες ειδικότητες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου βίας, ενίσχυση συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών, συνεχής επιμόρφωση. Η νομοθεσία κρίνεται αναποτελεσματική. Η πρόταση σχεδίου-δράσης αφορά τη λειτουργία υπηρεσιών σε κάθε δήμο, σωστή και πλήρη στελέχωση με ειδικευμένο προσωπικό, συνεργασία και ενημέρωση. Απαραίτητη κρίνεται η συστηματική ενημέρωση από φορείς μέσω Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης για τα δικαιώματα των γυναικών.

Συνέντευξη 6: ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΝΕΑΝΙΔΩΝ (Χ.Ε.Ν.)

Επιλογή φορέα	Η Χριστιανική Ένωση Νεανίδων επιλέχθηκε γιατί είναι μια από τις πρώτες γυναικείες οργανώσεις με αξιόπιστη και μακροχρόνια παρουσία και συνεχής δράσεις σε θέματα προώθησης της ισότητας και στήριξης των γυναικών
Πρώτη επαφή με φορέα	24/6/2011
Διαδικασία και τρόπος ενημέρωσης	Τηλεφωνική ενημέρωση για την πτυχιακή εργασία
Καθορισμός εκπροσώπου για συνέντευξη	Τηλεφωνική ενημέρωση από την κοινωνιολόγο του κέντρου
Πιθανή αναβολή και αιτιολόγηση. Νέα ημερομηνία	Δεν υπήρξε
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	Πέμπτη, 30/6/2011

Επωνυμία Οργάνωσης	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΝΕΑΝΙΔΩΝ
Έδρα: (διεύθυνση/στοιχεία επικοινωνίας: τηλέφωνο, ιστοσελίδα κλπ)	Διεύθυνση : Αμερικής 11 10672, Αθήνα Τηλέφωνο : 210 3624291, Fax : 210 3622400 E-mail : xene1@xen.gr
Έτος σύστασης/ ίδρυσης της Οργάνωσης	1923
Θέση συνεντευξιαζόμενου/ -ης στην Οργάνωση	Κοινωνιολόγος
Σκοπός της Οργάνωσης:	Η προώθηση της ισότητας και η στήριξη των γυναικών
Στοιχεία συνεντευκτή/ -τριας	Κων/να Μαρτέκα , σπουδάστρια Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας Πατρών
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	1/7/2011

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε 1 Ιουλίου 2011 ημέρα Παρασκευή, στα γραφεία της γυναικείας οργάνωσης Χριστιανική Ένωση Νεανίδων, η οποία είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Η συνέντευξη παραχωρήθηκε από την Κοινωνιολόγο και μια εκ των Κοινωνικών λειτουργών της οργάνωσης (πληροφορίες για τις συνεντευξιαζόμενες αναφέρονται στη συνέχεια).

Αρχικά γίνεται μια αναφορά στο περιεχόμενο του **πρώτου θεματικού άξονα** της συνέντευξης στην οποία αναφέρονται γενικές πληροφορίες σχετικές με την οργάνωση στην οποία απασχολείται η κάθε συνεντευξιαζόμενη..

Η Χ.Ε.Ν. αποτελεί Μη Κυβερνητική Οργάνωση- Ίδρυμα Ιδιωτικού Δικαίου Μη Κερδοσκοπικό – Γυναικεία Οργάνωση. Η Χ.Ε.Ν. αποτελεί κομμάτι ενός μεγαλύτερου παγκόσμιου κινήματος – οργάνωσης . Οι στόχοι τίθενται ως η ανάπτυξη των ηγετικών ικανοτήτων της γυναίκας μέσα από τις δεξιότητες τις χριστιανικές, του αλληλοσεβασμού, της υποστήριξης, της αλληλεγγύης των γυναικών ώστε να μπορούν να αναπτύξουν όλες τις δεξιότητες τους και να μπορούν να τις χειρίζονται και να διεκδικούν ότι τους προκύπτει, σε όλα τα επίπεδα. Το 1884 ιδρύθηκε η Χ.Ε.Ν. στην Ευρώπη, η παγκόσμια Χ.Ε.Ν. στη Γενεύη και στην Ελλάδα το 1923 από Μικρασιάτισσες οι οποίες λόγω της προσωπικής τους εμπειρία της Μικρασιατικής καταστροφής , με τη λογική της στήριξης της γυναίκας ιδρύθηκε η σχολή της Κοινωνικής Εργασίας με σκοπό την προσφορά πιο οργανωμένης υποστήριξης.

Σε πολλές περιπτώσεις η ένωση συνεργάζεται με άλλους φορείς , προκειμένου να παρέχει όσο το δυνατόν περισσότερη βοήθεια στις γυναίκες που το έχουν ανάγκη . Φορείς με τους οποίους συνεργάζεται η ένωση είναι οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων και των Νοσοκομείων, το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με τους κοινωνικούς ξενώνες, τους ξενώνες φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών και άλλες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Το είδος της συνεργασίας αφορά κυρίως το κομμάτι της απασχόλησης της γυναίκας .

Στο δεύτερο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία των συνεντευξιαζόμενων. Στην συγκεκριμένη ένωση η συνέντευξη παραχωρήθηκε από την Κοινωνιολόγο του φορέα και μια εκ των Κοινωνικών Λειτουργών. Η συνεντευξιαζόμενη κοινωνιολόγος της ένωσης είναι μια γυναίκα σαράντα επτά ετών, μητέρα δυο παιδιών μονογονεϊκής οικογένειας, πτυχιούχος Κοινωνικών Επιστημών στον Τομέα Ανάπτυξης Προγραμμάτων. Η συνεντευξιαζόμενη Κοινωνική Λειτουργός της ΧΕΝ είναι μια

γυναίκα τριάντα επτά ετών, έγγαμη, μητέρα ενός παιδιού, πτυχιούχος Κοινωνικής Εργασίας Πατρών. Για τις δυο επαγγελματίες η Χ.Ε.Ν. αποτελεί την πρώτη επαγγελματική τους επαφή με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.

Η παρουσία προβλημάτων είναι δεδομένη στην διαχείριση κάθε περιστατικού, είναι δυνατόν να προκύψουν προβλήματα τα οποία είναι διαχειρίσιμα και προβλήματα τα οποία χρειάζονται ιδιαίτερο χειρισμό.. Σύνηθες πρόβλημα αποτελεί η συνεχής επιστροφή της γυναίκας στο αρχικό στάδιο αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής βίας.

Εν συνεχεία **στο τρίτο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία με βάση τα προγράμματα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του φορέα, καθώς και για την δι-επιστημονική και δι-επαγγελματική συνεργασία. Η υπηρεσία δεν διαθέτει κάποια προγράμματα τα οποία να εφαρμόζει για την αντιμετώπιση της ενδο-οικογενειακής βίας. Η δι-επιστημονική και δι-επαγγελματική συνεργασία μεταξύ των στελεχών της ένωσης παίζει καθοριστικό, καταλυτικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων ως φορέας.

Ο τέταρτος θεματικός άξονας έχει να κάνει με το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών. Τα στοιχεία αφορούν κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας, την πηγή ενημέρωσης των γυναικών για την υπηρεσία που απευθύνθηκαν, το χρονικό διάστημα που αναζητούν βοήθεια και στήριξη ύστερα απ' το πρώτο περιστατικό βίας και τέλος τη σειρά υπηρεσιών που επισκέφθηκαν.

Στο μεγαλύτερο ποσοστό των περιπτώσεων συχνότερη μορφή βίας θεωρείται η ψυχολογική, μεγαλύτερη βαρύτητα ασκείται στην σωματική βία αγνοώντας την ύπαρξη της ψυχολογικής. Η σωματική θεωρείται μια μορφή κακοποίησης με υψηλό βαθμό επικινδυνότητας με αποτέλεσμα η ψυχολογική κακοποίηση να συσσωρεύεται και να δημιουργεί εμπόδια ανάδειξης των δεξιοτήτων , της λειτουργικότητας , με αποτέλεσμα η γυναίκα να αδυνατεί να ανταποκριθεί στους ρόλους της και οδηγείται στην μη αποδοχή του εαυτού της.

Δεν υπάρχουν προγράμματα που εφαρμόζονται από την ένωση στα πλαίσια αντιμετώπισης των περιστατικών βίας, πραγματοποιούνται όμως δράσεις, κινητοποιήσεις για την ευαισθητοποίηση, την ενδυνάμωση και την υποστήριξη των γυναικών. Η ενημέρωση για τη λειτουργία της ένωσης γίνεται μέσω διαφημιστικών εντύπων μέσω δικτύωσης και ενημέρωσης των κοινωνικών φορέων για τις δράσεις του κέντρου .

Οι γυναίκες που απευθύνονται στην ένωση και έχουν υποστεί κακοποίηση είναι μεσαίας κοινωνικής τάξης, ελληνικής υπηκοότητας, το 50% των γυναικών είναι εργαζόμενες και το υπόλοιπο 50% των γυναικών που δεν εργάζεται, οι περισσότερες είναι απόφοιτες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και αρκετές από αυτές έχουν προχωρήσει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση .

Στις περισσότερες των περιπτώσεων δεν αναφέρεται αν είναι η πρώτη φορά που δέχονται κάποιας μορφής κακοποίησης, ελάχιστες είναι οι φορές που γνωστοποιείται. Το μεγαλύτερο ποσοστό των θυμάτων βίας καθυστερεί έντονα την αναζήτηση βοήθειας λόγω έντονου αισθήματος φόβου προς το θύτη . Επίσης δεν είναι τόσο γνωστό σε ποιους φορείς είναι δυνατόν να απευθυνθούν , άτομα που έχουν δεχτεί κακοποίηση, μια τηλεφωνική κλήση στο 197 είναι για μας κάτι πολύ εύκολο όμως δεν είναι το ίδιο εύκολο για όλους. Λόγω του ότι το κέντρο έχει ως αντικείμενο κυρίως το κομμάτι της απασχόλησης οι περισσότερες γυναίκες έχουν παραπεμφθεί από άλλες δομές οι οποίες παρέχουν συμβουλευτική στήριξη.

Στο μεγαλύτερο ποσοστό των περιπτώσεων βίας τα παιδιά αποτελούν θύματα ψυχολογικής βίας με το να γίνονται μάρτυρες στα περιστατικά κακοποίησης της μητέρας με δράστη τον πατέρα.

Στον **πέμπτο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία σχετικά με το προφίλ των δραστών. Σύμφωνα με τις συνεντευξιαζόμενες, δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά για το δράστη, προέρχονται από διάφορα κοινωνικο- οικονομικά στρώματα. Δεν υπάρχουν στην XEN προγράμματα για τους δράστες και με βάση την επαγγελματική εμπειρία των συνεντευξιαζόμενων δεν υπάρχουν προγράμματα ούτε σε άλλους κοινωνικούς φορείς . Παρόλο που δεν υπάρχουν ειδικά προγράμματα που να απευθύνονται στους δράστες, υπάρχει μιας μορφής «επικοινωνία» με τους ίδιους μέσω των απειλών που δέχεται ο επαγγελματίας της ένωσης από το δράστη.

Ο **έκτος θεματικός άξονας** έχει να κάνει με τα αίτια του φαινομένου, τα προβλήματα της συγκεκριμένης δομής αλλά και των δομών γενικότερα στην Ελλάδα, τις σωστές πρακτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου, τη σχετική νομοθεσία και τέλος με μια πρόταση σχεδίου-δράσης.

Τα βασικά αίτια που οδηγούν τους δράστες στην άσκηση βίας κατά των γυναικών – θυμάτων αποτελούν η αναζήτηση τρόπου επιβολής στη γυναίκα, κάποιος που δεν

διαθέτει αυτοεκτίμηση , ανεξάρτητα από τα κοινωνικά, επαγγελματικά προσόντα που διαθέτει και ανεξαρτήτως από το πόσο καταξιωμένος είναι στην κοινωνία .Ένας ακόμη βασικός παράγοντας είναι ο στερεοτυπικός, ο πατριαρχικός ρόλος του άντρα, το οποίο αποτελεί ένα πολύ ισχυρό στοιχείο του πολιτισμού μας. Επίσης η οικονομική ανασφάλεια της γυναίκας, η ανατροφή των παιδιών, το κοινωνικό στίγμα, το κοινωνικό στερεότυπο. Η οικονομική και συναισθηματική ανασφάλεια την οδηγούν στην ελπίδα αλλαγής συμπεριφοράς του θύτη. Επίσης υπάρχει ισχυρή αλληλεξάρτηση ανάμεσα στο θύτη και το θύμα, ούτε ο ένας μπορεί μόνος του , ούτε ο άλλος.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ένωση είναι προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν οι περισσότερες δομές στην Ελλάδα. Βασικό πρόβλημα αποτελεί η έλλειψη ξενώνων, η έλλειψη δομών υποστήριξης η οποία δεν είναι αντίστοιχη της σοβαρότητας των περιστατικών.

Η υπάρχουσα νομοθεσία όσον αφορά την ενδο-οικογενειακή βία αποτελεί ένα καλό ξεκίνημα αλλά συγχρόνως δεν αποτελεί πανάκεια, χρειάζεται σημαντικές αλλαγές . Είναι σημαντικό το γεγονός ότι έγινε μια πρώτη προσπάθεια αλλά επίσης σημαντικό αποτελεί το ποσοστό εφαρμογής του.

Το πιο σημαντικό είναι η ευαισθητοποίηση , είναι δυνατόν να υποστεί κάποιος βία οπουδήποτε , σε οποιαδήποτε στιγμή , η εμπειρία όμως της κακοποίησης μέσα στο σπίτι σου, μέσα σε μια σχέση είναι τρομακτικό βίωμα. Κάτι για το οποίο δεν θα υπήρχε υψηλό κόστος θα ήταν η στήριξη του νομικού πλαισίου, θα ήταν δυνατό να υπάρχει επιδότηση νομικών συμβούλων για τη νομική υπεράσπιση των γυναικών. Σε όλα τα επίπεδα το θέμα της ενδο-οικογενειακής βίας είναι αναγκαία η ευαισθητοποίηση του ευρύτερου πληθυσμού , ξεκινώντας από τα σχολεία. Το στερεότυπο υπάρχει από τα σχολικά βιβλία .

Σχόλια- Συμπεράσματα

Αρχικά θα πρέπει να αναφερθεί ότι η ανταπόκριση της Κοινωνιολόγου και της Κοινωνικής Λειτουργού στο αίτημα παραχώρησης της συνέντευξης ήταν θετική και άμεση, καθώς και από την τηλεφωνική επικοινωνία υπήρχε έντονο ενδιαφέρον για το θέμα της έρευνας. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, για την πραγματοποίηση της συνέντευξης, υπήρξε θερμή υποδοχή και αίσθημα διάθεσης συμμετοχής.

Οι συντευξιαζόμενες απάντησαν με σαφήνεια στις περισσότερες ερωτήσεις που τις τεθήκανε. Έδειχναν άνεση σε όλα τα στάδια της διαδικασίας κα συγχρόνως ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένες στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες- θύματα κακοποίησης.

Όπως προαναφέρθηκε, οι συνεντευξιαζόμενες κάλυψαν το μεγαλύτερο φάσμα των ερωτήσεων. Έτσι είναι δυνατή η σύνοψη των κυριότερων σημείων της συνέντευξης ανά θεματικό άξονα.

Στον πρώτο θεματικό άξονα συγκεντρώθηκαν πληροφορίες σχετικές με το προφίλ της δομής. Η Χ.Ε.Ν. αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου- Μη Κερδοσκοπική γυναικεία οργάνωση και η οποία ιδρύθηκε το 1923. Στόχος του ιδρύματος αποτελεί η ανάπτυξη ηγετικών ικανοτήτων της γυναίκας μέσα από προσωπικές δεξιότητες . Η επιλογή κάθε φορέα, κάθε δομής είναι ανάλογη από το είδος των αναγκών κάθε περιστατικού.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα συγκεντρώθηκαν στοιχεία των συνεντευξιαζομένων. Στην συγκεκριμένη υπηρεσία απευθυνθήκαμε στην κοινωνιολόγο της υπηρεσίας η οποία είναι πτυχιούχος Κοινωνικών Επιστημών και η Χ.Ε.Ν. αποτελεί την πρώτη δομή εργασίας με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα όπως και για την μια εκ των κοινωνικών λειτουργών της ένωσης η οποία είναι πτυχιούχος του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας Πατρών.

Η παρουσία προβλημάτων είναι δεδομένη στην διαχείριση κάθε περιστατικού, είναι δυνατόν να προκύψουν προβλήματα τα οποία είναι διαχειρίσιμα και προβλήματα τα οποία χρειάζονται ιδιαίτερο χειρισμό.. Σύνηθες πρόβλημα αποτελεί η συνεχής επιστροφή της γυναίκας στο αρχικό στάδιο αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής βίας.

Στο τρίτο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία με βάση τα προγράμματα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του φορέα, καθώς και για την δι-επιστημονική και δι-επαγγελματική συνεργασία. Η υπηρεσία δεν διαθέτει προγράμματα για την αντιμετώπιση της ενδο-οικογενειακής βίας. Η συνεργασία μεταξύ επαγγελματιών και επιστημόνων κατέχει καταλυτικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων του κέντρου.

Ο τέταρτος θεματικός άξονας έχει να κάνει με το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών. Τα στοιχεία αφορούν κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας, την πηγή ενημέρωσης των γυναικών για την υπηρεσία που απευθύνθηκαν, το χρονικό διάστημα που αναζητούν βοήθεια και στήριξη ύστερα απ' το πρώτο περιστατικό βίας και τέλος τη σειρά υπηρεσιών που επισκέφθηκαν.

Συχνότερη μορφή βίας αποτελεί η ψυχολογική δίνοντας παράλληλα μεγαλύτερη βαρύτητα στην σωματική λόγω του υψηλού βαθμού επικινδυνότητας, με αποτέλεσμα η ψυχολογική βία να συσσωρεύεται και το άτομο να οδηγείται στη μη αποδοχή του εαυτού του και στα χαμηλά επίπεδα αυτοεκτίμησης.

Δεν υπάρχουν προγράμματα που να εφαρμόζονται στα πλαίσια αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής , πραγματοποιούνται όμως δράσεις με θέμα την ενδυνάμωση και την κινητοποίηση των γυναικών.

Το προφίλ των γυναικών που απευθύνονται στην Χ.Ε.Ν. είναι ατόμων μεσαίας κοινωνικής τάξης, κυρίως ελληνικής υπηκοότητας, οι περισσότερες τουλάχιστον δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το ποσοστό των εργαζομένων και μη γυναικών βρίσκεται σε ποσοστό 50% . Στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά αποτελούν θύματα ψυχολογικής βίας μέσω της παρουσίας τους σε περιστατικά άσκησης βίας του πατέρα προς τη μητέρα τους.

Οι δράστες προέρχονται από διάφορα κοινωνικό-οικονομικά επίπεδα, δεν υπάρχουν προγράμματα που να απευθύνονται στους δράστες, δεν υπάρχει αντικείμενο εργασίας με τους δράστες , η επικοινωνία μεταξύ του δράστη και του φορέα γίνεται πολλές φορές εκ μέσου «απειλών» από τον δράστη κατά του φορέα.

Τα βασικότερα αίτια της ενδο- οικογενειακής βίας είναι η έλλειψη αυτοεκτίμησης του άντρα και η αναζήτηση αυτής μέσω της επιβολής προς τη γυναίκα. Επίσης ο πατριαρχικός ρόλος του άντρα στο θεσμό της οικογένειας, η οικονομική ανασφάλεια και η σχέση εξάρτησης μεταξύ θύτη και θύματος. Βασικό πρόβλημα για κάθε δομή , για κάθε υπηρεσία αποτελεί η έλλειψη δομών.

Η νομοθεσία σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία αποτελεί σημαντικό βήμα αλλά συγχρόνως είναι σημαντικό να γίνουν αλλαγές σε πολλά επίπεδα ως προς την εφαρμογή του. Σημαντικός παράγοντας για την αντιμετώπιση του φαινομένου της ενδο-οικογενειακής βίας αποτελεί η ευαισθητοποίηση του κοινού, ξεκινώντας από τις

σχολικές μονάδες και η νομική κάλυψη της γυναίκας από την στιγμή κατάθεσης του περιστατικού βίας .

Συνέντευξη 7: W.I.N. HELLAS- ΔΙΕΘΝΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Επιλογή φορέα	Η W.I.N. HELLAS επιλέχθηκε λόγω των προγραμμάτων στήριξης γυναικών που έχουν υποστεί οποιασδήποτε μορφής κακοποίηση .
Πρώτη επαφή με φορέα	14/12/2011
Διαδικασία και τρόπος ενημέρωσης	Τηλεφωνική ενημέρωση για την πτυχιακή εργασία
Καθορισμός εκπροσώπου για συνέντευξη	Τηλεφωνική ενημέρωση από την Ψυχολόγο του κέντρου
Πιθανή αναβολή και αιτιολόγηση. Νέα ημερομηνία	Δεν υπήρξε
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	16/12/2011

Επωνυμία Οργάνωσης	W.I.N. HELLAS- ΔΙΕΘΝΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
Έδρα: (διεύθυνση/ στοιχεία επικοινωνίας: τηλέφωνο, ιστοσελίδα κλπ)	Διεύθυνση : Υγείας 33 16673, Βούλα Τηλέφωνο : 210 8996636, 210 8996645, 210 8996069 E-mail : info@winhellas.gr
Έτος σύστασης/ ίδρυσης της Οργάνωσης	2006
Θέση συνεντευξιαζομένης/ -ου στην Οργάνωση	Ψυχολόγος-Ψαχαναλύτρια
Σκοπός της Οργάνωσης:	Η στήριξη των γυναικών
Στοιχεία συνεντευκτριας-κτή	Κων/να Μαρτέκα , σπουδάστρια Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας Πατρών
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	16/12/2011

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 16 Δεκεμβρίου 2011 ημέρα Παρασκευή , στα γραφεία του κέντρου W.I.N. HELLAS – ΔΙΕΘΝΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ, είναι Μη- Κυβερνητικός Οργανισμός Ιδιωτικού Δικαίου. Η συνέντευξη παραχωρήθηκε από την ψυχολόγο και επικεφαλής της επιστημονικής ομάδας της οργάνωσης (πληροφορίες για την συνεντευξιαζόμενη αναφέρονται στην συνέχεια).

Αρχικά γίνεται μια αναφορά στο περιεχόμενο του **πρώτου θεματικού άξονα** της συνέντευξης στην οποία αναφέρονται γενικές πληροφορίες σχετικές με την οργάνωση στην οποία απασχολείται η κάθε συνεντευξιαζόμενη/-ος .

Όπως αναφέρεται, Η W.I.N. αποτελεί Μη- Κυβερνητικός Οργανισμός Ιδιωτικού Δικαίου και ιδρύθηκε το 2006. Σκοπός της W.I.N. είναι να προσφέρει κάθε είδους βοήθεια για τη θεραπεία και ενδυνάμωση γυναικών που έχουν υποστεί οποιασδήποτε μορφής κακοποίηση, στο οικογενειακό, κοινωνικό και επαγγελματικό τους περιβάλλον.

Η συνεργασία με άλλες υπηρεσίες θεωρείται απαραίτητη για την επίτευξη των στόχων του κέντρου, προκειμένου να παρέχει όσον το δυνατόν περισσότερη στις γυναίκες.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία της συνεντευξιαζόμενης. Στο συγκεκριμένο κέντρο η συνέντευξη παραχωρήθηκε από μια εκ των ψυχολόγων και επικεφαλής της επιστημονικής υπηρεσίας. Η συνεντευξιαζόμενη είναι μια γυναίκα σαράντα δύο ετών, έγγαμη και μητέρα ενός παιδιού, κάτοχος μεταπτυχιακού ψυχολογίας, το συγκεκριμένο κέντρο αποτελεί για την ίδια την πρώτη επαφή επαγγελματική με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.

Η παρουσία προβλημάτων είναι δεδομένη στην διαχείριση κάθε περιστατικού, είναι δυνατόν να προκύψουν προβλήματα τα οποία είναι διαχειρίσιμα και προβλήματα τα οποία χρειάζονται ιδιαίτερο χειρισμό.

Λόγω τεχνικού προβλήματος που παρουσιάστηκε με την συσκευή μαγνητοφώνησης τα στοιχεία τα οποία συλλέχτηκαν ολοκληρώνονται σ' αυτό το σημείο.

Σχόλια- Συμπεράσματα

Αρχικά θα πρέπει να αναφερθεί ότι η ανταπόκριση της Ψυχολόγου στο αίτημα παραχώρησης της συνέντευξης ήταν θετική και άμεση, καθώς και από την τηλεφωνική επικοινωνία υπήρχε έντονο ενδιαφέρον για το θέμα της έρευνας. Κατά τη διάρκεια όμως της συνάντησης, για την πραγματοποίηση της συνέντευξης, υπήρξε μια τυπική υποδοχή και χωρίς την ύπαρξη αισθήματος διάθεσης συμμετοχής.

Η συνεντευξιαζόμενη δεν απάντησε με σαφήνεια στις περισσότερες ερωτήσεις που τις τεθήκανε. Έδειχνε άνεση αλλά συγχρόνως υπήρχε ανησυχία για τη διάρκεια της συνεντεύξεως σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Όπως προαναφέρθηκε, η συνεντευξιαζόμενη δεν κάλυψε το μεγαλύτερο φάσμα των ερωτήσεων. Τα κυριότερα σημεία της συνέντευξης είναι τα ακόλουθα:

Στον πρώτο θεματικό άξονα συγκεντρώθηκαν πληροφορίες σχετικές με το προφίλ της δομής. Η W.I.N. αποτελεί Μη- Κυβερνητικός Οργανισμός Ιδιωτικού Δικαίου και ιδρύθηκε το 2006. Σκοπός της W.I.N. είναι να προσφέρει κάθε είδους βοήθεια για τη θεραπεία και ενδυνάμωση γυναικών που έχουν υποστεί οποιασδήποτε μορφής κακοποίηση, στο οικογενειακό, κοινωνικό και επαγγελματικό τους περιβάλλον.

Η συνεργασία με άλλες υπηρεσίες θεωρείται απαραίτητη για την επίτευξη των στόχων του κέντρου, προκειμένου να παρέχει όσον το δυνατόν περισσότερη στις γυναίκες.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία της συνεντευξιαζόμενης. Στο συγκεκριμένο κέντρο η συνέντευξη παραχωρήθηκε από μια εκ των ψυχολόγων και επικεφαλής της επιστημονικής υπηρεσίας. Η συνεντευξιαζόμενη είναι μια γυναίκα σαράντα δύο ετών, έγγαμη και μητέρα ενός παιδιού, κάτοχος μεταπτυχιακού ψυχολογίας, το συγκεκριμένο κέντρο αποτελεί για την ίδια την πρώτη επαφή επαγγελματική με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.

Η παρουσία προβλημάτων είναι δεδομένη στην διαχείριση κάθε περιστατικού, είναι δυνατόν να προκύψουν προβλήματα τα οποία είναι διαχειρίσιμα και προβλήματα τα οποία χρειάζονται ιδιαίτερο χειρισμό.

**Συνέντευξη 8: ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ- ΦΡΟΝΤΙΔΑ
(Δ.Ε.Σ.Ο.)**

Επιλογή φορέα	Η Διεθνής Εταιρεία Στήριξης Οικογένειας – Φροντίδα επιλέχθηκε επειδή έχει μια μακροχρόνια και αξιόπιστη παρουσία με συνεχείς δράσεις στο θέμα αντιμετώπισης της οικογένειας
Πρώτη επαφή με φορέα	6/12/2011
Διαδικασία και τρόπος ενημέρωσης	Τηλεφωνική ενημέρωση για την πτυχιακή εργασία
Καθορισμός εκπροσώπου για συνέντευξη	Τηλεφωνική ενημέρωση από την υπεύθυνη του κέντρου
Πιθανή αναβολή και αιτιολόγηση. Νέα ημερομηνία	Δεν υπήρξε
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	Δευτέρα , 16/1/2012

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	ΔΙΚΤΥΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ
Έδρα: (διεύθυνση/στοιχεία επικοινωνίας: τηλέφωνο, ιστοσελίδα κλπ)	T.Θ. 67235 T.K. 15102 ΜΕΛΙΣΣΙΑ Τηλέφωνο : 210 8103496, 210 8104079 E-mail : info@frontida.org
Έτος σύστασης/ ίδρυσης της Οργάνωσης	2004
Θέση συνεντευξιαζόμενης/ου στην Οργάνωση	Νομική Σύμβουλος
Σκοπός της Οργάνωσης:	Η αναγνώριση και η αντιμετώπιση των προβλημάτων της οικογένειας.
Στοιχεία συνεντεύκτριας/ή	Κων/να Μαρτέκα , σπουδάστρια Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας Πατρών
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	16/1/2012

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 21 Ιανουαρίου 2012 ημέρα Δευτέρα, στα γραφεία της υπηρεσίας Διεθνής Εταιρεία Στήριξης Οικογένειας – Φροντίδα (Δ.Ε.Σ.Ο.) , η οποία είναι Αστική μη-κερδοσκοπική εταιρεία, Μη- κυβερνητική οργάνωση, εγγεγραμμένη στα μητρώα των Μη- κυβερνητικών οργανώσεων του Υπουργείου Εξωτερικών και του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Η συνέντευξη δόθηκε από την νομική σύμβουλο και υπεύθυνη της εταιρείας (περισσότερες πληροφορίες για την συνεντευξιαζόμενη αναφέρονται στην συνέχεια).

Στον πρώτο θεματικό άξονα της συνέντευξης, αναφέρονται γενικές πληροφορίες σχετικά με την υπηρεσία στην οποία απασχολείται η συνεντευξιαζόμενη.

Η Δ.Ε.Σ.Ο. είναι Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία, ιδρύθηκε το 2004 σε συνέχεια παρεμφερών επί δεκαετία δραστηριοτήτων με σκοπό να εντοπίσει και να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της ελληνικής οικογένειας. Διεξάγονται έρευνες, εκπονούνται μελέτες και πραγματοποιούνται εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα δράσης σε θέματα βίας. Η κύρια δραστηριότητα της εταιρείας είναι νομοθετική.

Έχει υπάρξει συνεργασία της Δ.Ε.Σ.Ο. με δέκα επτά σωματεία για το trafficking, υπογραφή μνημονίου συνεργασίας με τη Μόνιμη Επιτροπή των Γενικών Γραμματέων των αρμοδίων Υπουργείων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την αρωγή στα θύματα του trafficking, με το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, με το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και με Κρατικούς Φορείς (Γ.Γ. Ισότητας, Κ.Ε.Θ.Ι., Ε.Κ.Κ.Α.), Νομαρχιακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Κοινωνικές Υπηρεσίες Νοσοκομείων, Εισαγγελίες, Αστυνομικά Τμήματα, με Διεθνείς Οργανώσεις.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία της συνεντευξιαζόμενης. Στην συγκεκριμένη εταιρεία μιλήσαμε με την νομική σύμβουλο, ιδρύτρια της Δ.Ε.Σ.Ο. και υπεύθυνη των ξενώνων «ΦΡΟΝΤΙΔΑ». Πρόκειται για μια γυναίκα με νομικές σπουδές, με το συγκεκριμένο φορέα ασχολείται τα τελευταία επτά χρόνια ως υπεύθυνη των ξενώνων, η ανάληψη καθηκόντων δεν αποτελεί την πρώτη της επαφή με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα, έχει εργαστεί επτά χρόνια στο Κέντρο Στήριξης Οικογένειας Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών (Κ.Ε.Σ.Ο.), στην Συμβουλευτική Υπηρεσία <<ΦΟΙΒΗ>> και στην Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (Γ.Γ.Ι.Φ.).

Το κέντρο δεν αντιμετωπίζει υλικές ανάγκες , παρά μόνο σε ό,τι έχει σχέση με την μεταφορά και την επικοινωνία.

Συνεχίζοντας **στον τρίτο θεματικό άξονα**, αναφέρονται στοιχεία σχετικά με τα προγράμματα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του φορέα. Τα προγράμματα που εφαρμόζονται από την εταιρεία αφορούν τη φιλοξενία, την εκπαίδευση και την απασχόληση των κακοποιημένων γυναικών, ένα από τα προγράμματα που έχει εφαρμοστεί είναι το Πρόγραμμα EQUAL, μέσω του οποίου 220 γυναίκες έχουν αξιοπρεπή εργασία και πλήρη κοινωνική επανένταξη.

Ο **τέταρτος θεματικός άξονας** αναφέρεται στο προφίλ των κακοποιημένων γυναικών. Τα στοιχεία αφορούν κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας, την πηγή ενημέρωσης των γυναικών για την υπηρεσία που απευθύνθηκαν, το χρονικό διάστημα που αναζητούν βοήθεια και στήριξη ύστερα απ' το πρώτο περιστατικό βίας και τέλος τη σειρά υπηρεσιών που επισκέφθηκαν.

Η ενημέρωση των γυναικών για την εταιρεία γίνεται μέσω της διανομής ενημερωτικών εντύπων, μέσω διοργανώσεων του Δήμου Αθηναίων, μέσω εκδηλώσεων για την ενίσχυση της<< ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ>> , με την συμμετοχή και τη διοργάνωση ομιλιών, συνεδρίων και σεμιναρίων σε όλη την Ελλάδα και την Κύπρο , με συμμετοχές σε ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές.

Όσον αφορά το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών που δόθηκε απ' την υπηρεσία, σημειώνεται ότι δεν στηρίζεται σε επίσημη καταγραφή και ανάλυση στοιχείων, αλλά σε εμπειρικά στοιχεία. Σύμφωνα λοιπόν με αυτά τα στοιχεία, οι γυναίκες - θύματα βίας που απευθύνθηκαν στην υπηρεσία, ήταν γυναίκες από κάθε μορφής βία , από ενδοοικογενειακή βία, περιθωριοποίηση, από χρήση ουσιών, trafficking κ.α. Κατά προτεραιότητα ο ξενώνας δέχεται εγκύους οι είχαν υποχρεωθεί σε άμβλωση, είχαν απομονωθεί ή τους είχε ζητηθεί να εγκαταλείψουν την οικεία άτομα του οικογενειακού τους περιβάλλοντος π.χ. γονείς, σύζυγοι, αδέρφια.

Οι γυναίκες του κέντρου είναι όλων των κοινωνικών τάξεων, όσο μεγαλύτερη οικονομική επιφάνεια διαθέτει μια γυναίκα τόσο πιο δύσκολο είναι να εγκαταλείψει την κοινωνική της θέση. Αξίζει να σημειωθεί η παραμονή των γυναικών στο ξενώνα θα πρέπει να είναι διάρκειας τριών μηνών, υπάρχουν όμως γυναίκες που διαμένουν μόνιμα, υπάρχουν γυναίκες οι οποίες δεν επιθυμούν να εργαστούν και άλλες που βρίσκουν

άμεσα εργασία και παραμένουν για τρεις μήνες στο ξενώνα με σκοπό την εξασφάλιση χρημάτων για μελλοντικά έξοδα επιβίωσης, στέγασης κ.α.

Τα περισσότερα περιστατικά γυναικών που έχουν δεχτεί στήριξη από το κέντρο είχαν δεχτεί κυρίως σωματική και ψυχολογική βία, η λεκτική και η ψυχολογική βία γίνεται παράλληλα με την σωματική βία η οποία πάντα συνοδεύεται από σεξουαλική κακοποίηση.

Η χρονική διάρκεια παραμονής στην κακοποιητική σχέση είναι ανάλογη με το βαθμό αξιοπρέπειας κάθε γυναίκας, τον αυτοσεβασμό και κυρίως το σεβασμό στον άντρα, διότι η αποδοχή της βίαιης συμπεριφοράς του άντρα από τη γυναίκα υποδηλώνει τη βίωση κακοποίησης από την πλευρά και των δύο.

Σε ποσοστό 50% των περιστατικών ενδο-οικογενειακής βίας, η κακοποίηση περνάει και στα παιδιά, η οποία μπορεί να είναι λεκτική, σωματική και σεξουαλική κακοποίηση και την οποία οι γυναίκες σπάνια την καταγγέλλουν, την αποκρύπτουν, αδιαφορώντας για τον τραυματισμένο ψυχολογικό κόσμο των παιδιών.

Στις περισσότερες περιπτώσεις η Δ.Ε.Σ.Ο. αποτελεί την πρώτη δομή που απευθύνονται οι γυναίκες, είναι μικρότερου αριθμού τα περιστατικά που έχουν παραπεμφθεί από άλλους ξενώνες.

Στον **πέμπτο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία σχετικά με το προφίλ των δραστών. Σύμφωνα με τη συνεντευξιζόμενη, δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά για το δράστη. Είναι κάθε ηλικίας, κάθε εθνικότητας, κάθε μορφωτικού επιπέδου, συνήθως η σχέση με το θύμα είναι σύζυγος. Είναι όλων των οικονομικών στρωμάτων. Η υπηρεσία δεν παρέχει προγράμματα για τους δράστες. Βέβαια είναι ανοιχτή να δεχτεί, εάν κάποιος δράστης ζητήσει τη βοήθειά τους.

Ο **έκτος θεματικός άξονας** περιλαμβάνει τα αίτια του φαινομένου, τα προβλήματα της συγκεκριμένης δομής αλλά και των δομών γενικότερα στην Ελλάδα, τις σωστές πρακτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου, τη σχετική νομοθεσία και τέλος με μια πρόταση σχεδίου-δράσης.

Σύμφωνα με την συνεντευξιζόμενη νομική σύμβουλο το πρώτο θύμα σε μια σχέση ενδοοικογενειακής βίας είναι ο άντρας οποίος ως παιδί ήταν θύμα κακοποίησης. Μπαίνοντας σε μια σχέση και αποκτώντας παιδιά ή και ακόμη κατά την εγκυμοσύνη της

γυναίκας αισθάνεται έντονη ανασφάλεια και παραμέληση. Με την σειρά της η γυναίκα αισθάνεται την επιθυμία να αλλάξει τον άντρα με αποτέλεσμα να ξεκινάει ο κύκλος της βίας.

Η ενδο-οικογενειακή βία αποτελεί την κύρια αιτία θανάτου για τις γυναίκες ηλικίας 16-44 ετών στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το 1/3 των νοσοκομειακών περιστατικών αφορούν κακοποίηση γυναικών, δεν είναι λίγες οι φορές που φτάνουν στο νοσοκομείο για να τις παράσχουν οι πρώτες βοήθειες, συνοδευόμενες από τον σύζυγο-θύτη ή από κάποιο πρόσωπο από το συγγενικό περιβάλλον του συζύγου.

Η γυναίκα αποτελεί το δεύτερο θύμα η οποία φεύγοντας από την σχέση δεν σώζει την δική της ζωή αλλά και του άντρα- δράστη, των παιδιών, σώζει την οικογένεια της. Το μεγαλύτερο θύμα μέσα σε μια σχέση κακοποίησης είναι το παιδί, οποίος θα είναι το αυριανό θύμα ή ο αυριανός δράστης.

Η κακή σύλληψη και η εγκυμοσύνη παίζουν σημαντικό ρόλο για όσους θα γεννηθούν βίαιοι ή θα δέχονται τη βία.

Έναν ακόμη λόγο άσκησης ενδο-οικογενειακής βίας αποτελεί η οικονομική αβεβαιότητα. Η βία σήμερα βρίσκεται σε έξαρση λόγω αύξησης του trafficking, οι άντρες σύζυγοι σταματούν την αναζήτηση αγοραίου έρωτα εξαιτίας των οικονομικών δυσχερειών και απαιτούν από τις γυναίκες –σύζυγους ανάλογες ερωτικές εμπειρίες και στις οποίες η ίδια αδυνατεί να ανταποκριθεί. οι γυναίκες- μητέρες αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στην επαγγελματική τους ενασχόληση, σταματούν να ασχολούνται με την ανατροφή των παιδιών λόγω της αύξησης των οικονομικών αναγκών κάθε οικογένειας με αποτέλεσμα η οικονομική κρίση να είναι υπεύθυνη για την πτώση των ανθρώπινων ηθικών αξιών.

Τέλος, η νομική σύμβουλος καταθέτει τις πιθανές κατά την άποψη της προτάσεις – δράσεις για την καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών.

Η υπεύθυνη του κέντρου θεωρεί αναγκαίο να γίνουν κάποιες αλλαγές στο δίκαιο. Ο σύζυγος – δράστης θα πρέπει να οδηγείται στο αυτόφωρο και να δέχεται άμεση ψυχιατρική παρέμβαση έπειτα από την καταγγελία άσκησης βίας και να αποχωρεί από την οικεία της οικογένειας. Η γυναίκα θα πρέπει να επιστρέφει στο χώρο εργασίας της μετά το μεγάλωμα των παιδιών και όχι ένα μήνα μετά τη γέννηση αυτών. Να υπάρχει

συνεχής ενημέρωση από τα Μ.Μ.Ε. για το τι είναι βία, ποιες οι μορφές βίας και ποιος ο νόμος για την ενδο-οικογενειακή βία. Ο νόμος 3500/2006 θα πρέπει να ενσωματωθεί στις δημοτικές αρχές, διότι ο δήμος είναι υπεύθυνος για την ίδρυση και την νομιμοποίηση των ξενώνων.

Σχόλια- Συμπεράσματα

Η ανταπόκριση από την υπεύθυνη του κέντρου στο αίτημα παραχώρησης της συνέντευξης δεν ήταν άμεση λόγω αυξημένων επαγγελματικών υποχρεώσεων της ίδιας, απ' την τηλεφωνική επικοινωνία έδειξε όμως μεγάλο ενδιαφέρον για το θέμα της έρευνας. Κατά τη διάρκεια της συνάντησής μας, για την πραγματοποίηση της συνέντευξης, η υποδοχή της ήταν θερμή και έδειξε διάθεση να μας εξυπηρετήσει.

Η συνεντευξιαζόμενη απάντησε με σαφήνεια στις περισσότερες ερωτήσεις που της τέθηκαν και έδωσε πλήρη στοιχεία και διευκρινήσεις. Ήταν ουσιαστική και με εμπειριστατωμένο λόγο και έδειξε άνεση σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Φάνηκε ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένη απέναντι στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες θύματα βίας και έχει μελετήσει σε βάθος τις κατατεθειμένες εμπειρίες των γυναικών, όπως αυτές έχουν προκύψει από τις δράσεις της οργάνωσης.

Η εντύπωση που αποκομίσαμε αφορά σε μια δραστήρια και έμπειρη επιστήμονα, διατεθειμένη να παρέχει όσα περισσότερα μπορεί στις γυναίκες θύματα.

Στον πρώτο θεματικό άξονα συλλέχθηκαν πληροφορίες σχετικά με την εταιρεία. Η (Δ.Ε.Σ.Ο.) είναι Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία, Μη-Κυβερνητική Οργάνωση. Στόχος της εταιρείας είναι ο εντοπισμός και η αντιμετώπιση των προβλημάτων της ελληνικής οικογένειας. Η κύρια δραστηριότητα της εταιρείας είναι νομοθετική. Έχει υπάρξει συνεργασία της Δ.Ε.Σ.Ο. με αρκετές υπηρεσίες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και των δημοτικών αρχών.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα συγκεντρώσαμε στοιχεία της συνεντευξιαζόμενης Στη συγκεκριμένη υπηρεσία μιλήσαμε με την υπεύθυνη των ξενώνων. Στην υπηρεσία η μεγαλύτερη δυσκολία που αντιμετώπισαν ήταν η έλλειψη πόρων για θέματα μετακίνησης και επικοινωνίας.

Ο τρίτος θεματικός άξονας αφορά αναφέρονται στοιχεία σχετικά με τα προγράμματα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του φορέα.

Τα προγράμματα που εφαρμόζονται από την εταιρεία αφορούν τη φιλοξενία , την εκπαίδευση και την απασχόληση των κακοποιημένων γυναικών, ένα από τα προγράμματα που έχει εφαρμοστεί είναι το Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας EQUAL.

Στον τέταρτο θεματικό άξονα καταγράφονται στοιχεία για το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών, τα οποία όμως δεν στηρίζονται σε επίσημη καταγραφή αλλά σε εμπειρικά στοιχεία. Οι γυναίκες θύματα βίας που απευθύνθηκαν στην υπηρεσία, ήταν γυναίκες όλων των ηλικιών, αναφορικά με την εθνικότητα ήταν κατά κύριο λόγο Ελληνίδες και το μορφωτικό επίπεδο αφορά γυναίκες όλων των επιπέδων, με μεγαλύτερο ποσοστό υψηλά μορφωμένες γυναίκες. Όσον αφορά τη σχέση με τον δράστη στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν σύζυγος. Σχετικά με την οικονομική κατάσταση σε όλες τις περιπτώσεις υπήρχε πλήρη οικονομική εξάρτηση από το σύζυγο. Οι μορφές βίας που αναφέρονται συχνότερα είναι η σωματική βία, η λεκτική-ψυχολογική και η οικονομική αποστέρηση. Κυριότερα αιτήματα των γυναικών είναι η συμβουλευτική, νομική και οικονομική βοήθεια. Η πηγή ενημέρωσης για τη δράση της υπηρεσίας είναι οι ίδιες οι γυναίκες. Βέβαια έχουν χρησιμοποιήσει κάθε μέσο όπως φυλλάδια, έντυπο υλικό, συνεντεύξεις στην τηλεόραση, δελτία τύπου, κ.α..

Στον πέμπτο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία για το προφίλ των δραστών. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη, δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, είναι κάθε ηλικίας, κάθε εθνικότητας, κάθε μορφωτικού επιπέδου, όλων των οικονομικών στρωμάτων. Προγράμματα για τους δράστες δεν υπάρχουν αλλά η υπηρεσία είναι ανοικτή εάν ζητήσουν βοήθεια.

Στον έκτο και τελευταίο θεματικό άξονα παραθέτονται οι απόψεις-προτάσεις του συμβούλου για το φαινόμενο ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη σύμβουλο, αίτια του φαινομένου είναι τα στερεότυπα, τα ψυχικά προβλήματα και το ενδεχόμενο να έχει υποστεί κακοποίηση ο δράστης στην παιδική του ηλικία. Λόγοι για τους οποίους η γυναίκα παραμένει στη σχέση κακοποίησης είναι η σχέση εξάρτησης, ο φόβος για τη ζωή της και την ζωή των παιδιών της, η έλλειψη υποστηρικτικού περιβάλλοντος, η θυματοποίηση που νιώθει η γυναίκα και η έλλειψη οικονομικών πόρων. Η πρόταση σχεδίου δράσης που πιθανά θα ενίσχυε τις δράσεις

πρόληψης και αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής βίας κατά των γυναικών στην Ελλάδα είναι η συνεχής ενημέρωση για την ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών και το νόμο που απευθύνεται στην συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα, η νομοθετική κάλυψη της γυναίκας και η παροχή άμεσης ψυχιατρικής παρέμβασης στον σύζυγο – δράστη.

Συνέντευξη 9: ΔΙΚΤΥΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ

Επιλογή φορέα	Το δίκτυο γυναικών Ευρώπης επιλέχθηκε επειδή έχει μια μακροχρόνια και αξιόπιστη παρουσία με συνεχείς δράσεις στο θέμα αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής βίας μέσω του εθελοντισμού
Πρώτη επαφή με φορέα	16/1/2011
Διαδικασία και τρόπος ενημέρωσης	Τηλεφωνική ενημέρωση για την πτυχιακή εργασία
Καθορισμός εκπροσώπου για συνέντευξη	Τηλεφωνική ενημέρωση από την ψυχολόγο του κέντρου
Πιθανή αναβολή και αιτιολόγηση. Νέα ημερομηνία	Δεν υπήρξε
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	Σάββατο , 21/1/2012

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	ΔΙΚΤΥΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ
Έδρα: (διεύθυνση/στοιχεία επικοινωνίας: τηλέφωνο, ιστοσελίδα κλπ)	Αμαλιάδος 15, 11523 , Αθήνα Τηλέφωνο : 210 7703043 E-mail : enow@otenet.gr
Έτος σύστασης/ ίδρυσης της Οργάνωσης	1980
Θέση συνεντευξιαζόμενου/ -ης στην Οργάνωση	Ψυχολόγος

Σκοπός της Οργάνωσης:	Ίσα δικαιώματα και ανθρώπινα δικαιώματα και για τα δύο φύλα, εστιάζοντας κυρίως στην προσωπική και οικονομική ανάπτυξη (ενδυνάμωση-συμμετοχή) των κοινωνικά αποκλεισμένων γυναικών, ιδιαίτερα στο βαθμό που επηρεάζονται από τις ευρωπαϊκές πολιτικές.
Στοιχεία συνεντεύκτριας/ή	Κων/να Μαρτέκα , σπουδάστρια Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας Πατρών
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	21/1/2012

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 21/1/2012 ημέρα Σάββατο, στα γραφεία του Δικτύου Γυναικών Ευρώπης. Η συνέντευξη δόθηκε από τη ψυχολόγο του δικτύου (περισσότερες πληροφορίες για την συνεντευξιαζόμενη αναφέρονται στη συνέχεια).

Αρχικά θα αναφερθούμε στον **πρώτο θεματικό άξονα της συνέντευξης**, στον οποίο αναφέρονται γενικές πληροφορίες σχετικά με την υπηρεσία στην οποία απασχολείται η συνεντευξιαζόμενη.

Όπως αναφέρεται το Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης είναι ένας μη- κυβερνητικός οργανισμός, ξεκίνησε να λειτουργεί τη δεκαετία του 80 έχοντας βασικό στόχο την αντιμετώπιση της ενδο-οικογενειακής βίας

Παράλληλα με το θέμα της ενδο-οικογενειακής βίας το δίκτυο ασχολείται με το trafficking, υπάρχει επίσης η γραμμή <<SOS>> η οποία λειτουργεί σε 24ωρη βάση και μπορεί να απευθυνθεί για διάφορα θέματα , που μπορεί να προκύψουν. Στόχος είναι τόσο η στήριξη όσων απευθύνονται σε εμάς, η ενημέρωση , η ευαισθητοποίηση του κοινού, η εκπαίδευση νέων εθελοντών, σχολείων, κοινοτήτων, δήμων, αστυνομικών τμημάτων κ.α.

Το ανθρώπινο δυναμικό του αποτελείται από άτομα τα οποία εργάζονται εθελοντικά, ειδικά τα τελευταία τέσσερα χρόνια , λόγω ελλείψεως οικονομικών πόρων, συνεπώς είναι θέμα εθελοντισμού και καλής διάθεσης του καθένα να στηρίξει το

δίκτυο. Υπάρχει συνεργασία με ιδιώτες οι οποίοι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και με φορείς όπως η Γενική Γραμματεία Ισότητα των Φύλων , με αστυνομικά τμήματα ανάλογα το περιστατικό, αντίστοιχους φορείς στη Θεσσαλονίκη. Στόχος του δικτύου η δικτύωση , η συνεργασία με τους φορείς δεν είναι επίσημη και εδραιωμένη, από την πλευρά του δικτύου στηρίζει με τον ίδιο τρόπο κάθε φορέα από τον οποίο θα του ζητηθεί. Η συνεργασία με άλλες υπηρεσίες είναι απαραίτητη, λόγω ελλείψεως πόρων , το δίκτυο δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς τη συνεργασία με άλλες υπηρεσίες.

Στο **δεύτερο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία της συνεντευξιαζόμενης. Στην συγκεκριμένη συνέντευξη μιλήσαμε με την ψυχολόγο του δικτύου, πρόκειται για μια γυναίκα τριάντα ετών, άγαμη, κάτοχος πτυχίου ψυχολογίας και μεταπτυχιακού σχετικά με την συστημική, οικογενειακή θεραπεία. Στο συγκεκριμένο φορέα εργάζεται τα τελευταία τρία χρόνια ως εθελόντρια-ψυχολόγος και είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου. Η ίδια στηρίζει το δίκτυο σε οποιαδήποτε εκπαιδευτική δράση π.χ. διοργάνωση σεμιναρίων, συντονίζει την τηλεφωνική γραμμή <<SOS>>, ως ψυχολόγος πραγματοποιεί συνεδρίες συμβουλευτικής στήριξης σε ατομικό επίπεδο, με άτομα που έχουν απευθυνθεί στη γραμμή του δικτύου. Στο παρελθόν δεν είχε κάποια άλλη επαγγελματική εμπειρία με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.

Η επιλογή της ειδικότητας του συμβούλου ξεκινάει από προσωπικά και επαγγελματικά ενδιαφέροντα, η ίδια θεωρεί αρκετά ενδιαφέρουσα την επαγγελματική της ιδιότητα γι' αυτό βρίσκεται σε μια κατάσταση συνεχής αναζήτησης. Ερχόμενη στην Αθήνα πριν από τρία χρόνια , η εμπλοκή με το δίκτυο ξεκίνησε μέσω παρακολούθησης κάποιων σεμιναρίων , τα οποία διοργάνωσε το ίδιο το δίκτυο.

Η βασική δυσκολία που αντιμετωπίζουν ως δίκτυο, είναι οικονομική, τα τελευταία τέσσερα χρόνια δεν διαθέτουν οικονομικούς πόρους και συγχρόνως δεν τους έχουν δοθεί τα χρήματα που δικαιούνται από το Υπουργείο Υγείας και από τις δημόσιες αρχές. Το εργασιακό δυναμικό προσπαθεί να ενισχύσει το δίκτυο, στηριζόμενο στις δικές του δυνάμεις, διαθέτοντας προσωπικό χρόνο και κόπο. Δεύτερο σημαντικό πρόβλημα είναι η απουσία του κράτους, της κοινωνίας να στηρίζουν όχι μόνο το δίκτυο αλλά και κάθε δομή που το έχει ανάγκη.

Συνεχίζοντας στον **τρίτο θεματικό άξονα**, αναφέρονται στοιχεία σχετικά με τα προγράμματα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του φορέα, καθώς και για την

διεπιστημονική και διεπαγγελματική συνεργασία. Υπάρχει μία πολύ καλή συνεργασία μεταξύ των στελεχών του δικτύου, ο καθένας ξεχωριστά στηρίζει συνειδητά το δίκτυο, χωρίς να υπάρχουν προσωπικά συμφέροντα αλλά μόνο προσωπικό ενδιαφέρον. Δεν υπάρχει μεγάλος αριθμός εργαζομένων , κάθε δυο εβδομάδες πραγματοποιείται εποπτεία μεταξύ των στελεχών σχετικά με τα υπάρχοντα περιστατικά και με τις επόμενες κινήσεις χειρισμών αυτών.

Τα τελευταία τέσσερα χρόνια δεν εφαρμόζεται κάποιο πρόγραμμα στο δίκτυο, ακόμη έχουν παγωθεί οι ενέργειες για το πρόγραμμα του Ε.Σ.Π.Α., το οποίο συγχρηματοδοτείται από την Ευρώπη , έχει εγκριθεί για το δίκτυο και για κάποιες δομές και λήγει τον Ιούνιο του 2012. Οι οικονομικοί πόροι συγκεντρώνονται συνήθως από δωρεές, πώληση ημερολογίων και γενικότερα μέσω διαφόρων δράσεων του δικτύου. Συγχρόνως γίνονται προσπάθειες ελαχιστοποίησης των εξόδων.

Ο επόμενος θεματικός άξονας έχει να κάνει με **το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών και τον τρόπο ενημέρωσης τους για τον συγκεκριμένο φορέα** . Τα στοιχεία αφορούν κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας, την πηγή ενημέρωσης των γυναικών για την υπηρεσία που απευθύνθηκαν, το χρονικό διάστημα που αναζητούν βοήθεια και στήριξη ύστερα απ' το πρώτο περιστατικό βίας και τέλος τη σειρά υπηρεσιών που επισκέφθηκαν.

Στον συγκεκριμένο φορέα η ενημέρωση της λειτουργίας τους από τις γυναίκες θύματα γίνεται μέσω της διανομής ημερολογίων, μέσω διοργάνωσης εκπαιδευτικών σεμιναρίων τα οποία απευθύνονται σε συλλόγους γονέων σχολικών μονάδων.

Όσον αφορά το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών που δόθηκε από την υπηρεσία, στηρίζεται σε εμπειρικά στοιχεία που σκιαγραφούν κατά προσέγγιση το μέσο όρο. Δεν υπάρχει αποκλεισμός ως προς την ηλικία των γυναικών που απευθύνονται κατά καιρούς στο δίκτυο, είναι δυνατή η αναζήτηση βοήθειας μιας κοπέλας που βρίσκεται ηλικιακά στην εφηβεία και μιας κυρίας ηλικίας εβδομήντα- πέντε ετών , σίγουρα υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό γυναικών ηλικίας τριάντα με σαράντα-πέντε ετών, βρίσκονται σε ένα μακροχρόνιο γάμο ή σχέση, οπότε το πρόβλημα είναι ήδη εμφανές. Σε επίπεδο εθνικότητας, το μεγαλύτερο ποσοστό είναι ελληνίδες αλλά υπάρχουν και γυναίκες άλλων εθνικοτήτων. Επίσης απευθύνονται στο δίκτυο μια μερίδα ανθρώπων προερχόμενοι από το συγγενικό περιβάλλον, φιλικό , κοινωνικό περιβάλλον οι οποίοι δεν είναι οι ίδιοι θύματα βίας, αλλά έχουν υπάρξει μάρτυρες

σκηνών βίας. Το πρόβλημα της ενδο-οικογενειακής βίας καλύπτει όλα τα κοινωνικό-οικονομικά στρώματα και γίνονται εντονότερα με την ύπαρξη οικονομικής δυσχέρειας.

Η συνηθέστερη μορφή βίας είναι η ψυχολογική, με οποιαδήποτε μορφή βίας πάντα συνυπάρχει η ψυχολογική, ακολουθούν η οικονομική και η σεξουαλική βία. Η ψυχολογική – συναισθηματική βία θεωρείται μια κρυφή μορφή βίας, είναι εύκολο η σωματική βία να συγκαλυφθεί πόσο μάλλον η ψυχολογική. Η σεξουαλική κακοποίηση αφορά είτε πράξη βιασμού η οποία θα καταγγελλθεί άμεσα , είτε θα αποκρυφτεί λόγω ύπαρξης παιδιών . Η παραμονή της γυναίκας σε μια σχέση κακοποίησης είναι δυνατόν να διαρκέσει για διάστημα δυο μηνών ή και σαράντα επτά χρόνων.

Τις περισσότερες φορές υπάρχει η παρουσία παιδιών σε περιστατικά βίας, ένα παιδί είναι παρών ακόμα και όταν κοιμάται στο διπλανό δωμάτιο, είναι μια σχέση εικοσιτετραώρου βάσεως την οποία βιώνει και το παιδί ως άμεσα παρών . Η παρουσία του παιδιού στα περιστατικά βίας του πατέρα ενάντια της μητέρας αποτελεί μια μορφή έμμεσης βίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι γονείς λειτουργούν ως πρότυπο για τα παιδιά , βάση αυτού τα παιδιά μεγαλώνοντας είναι δυνατόν να λειτουργήσουν ανάλογα είτε ως θύτες είτε ως θύματα. Δεν είναι γνωστό αν το δίκτυο αποτελεί την πρώτη δομή στην οποία απευθύνονται οι γυναίκες-θύματα, δεν γίνεται κάποια αναφορά σχετική με το συγκεκριμένο στοιχείο.

Στον **πέμπτο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία σχετικά με το προφίλ των δραστών. Επιπλέον, η υπηρεσία δεν παρέχει προγράμματα για τους δράστες. Αναφέρεται ότι οι δράστες δεν υστερούν σε μορφωτικό επίπεδο ή σε οικονομική επιφάνεια, υστερούν όμως σε αγάπη. Άτομα του αντρικού φύλου μεγαλώνουν συνήθως με συγκεκριμένες εικόνες, χωρίς συναίσθημα και χωρίς αγάπη, όταν χάνει κανείς το συναίσθημα του είναι δυνατόν να οδηγηθεί στην αυτοκαταστροφή ή στον να γίνει καταστροφικός με τους γύρω του.

Ο έκτος θεματικός άξονας περιλαμβάνει τα αίτια του φαινομένου, τα προβλήματα της συγκεκριμένης δομής αλλά και των δομών γενικότερα στην Ελλάδα, τις σωστές πρακτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου, τη σχετική νομοθεσία και τέλος μια πρόταση σχεδίου-δράσης.

Οι ουσιαστικοί λόγοι για τους οποίους οδηγούν τους δράστες στην άσκηση βίας κατά των συζύγων/ συντρόφων τους είναι η έλλειψη αυτογνωσίας και αυτοεκτίμησης

των γυναικών για τον εαυτό τους, θεωρούν ότι δεν δικαιούνται να έχουν πιστεύω, άποψη, κρίση για οτιδήποτε, για το λόγο αυτό εισπράττουν όσα δικαιούνται. Επίσης η ανοχή μιας γυναίκας μπορεί να αποτελέσει τρόπο στήριξης και σεβασμού απέναντι στην οικογένεια και κυρίως απέναντι στα παιδιά. Ο βαθμός δυσκολίας για κάθε γυναίκα αποχώρησης από ένα γάμο διάρκειας αρκετών χρόνων είναι πολύ υψηλός, πόσο μάλλον όταν πρόκειται για γυναίκες οι οποίες βιώνουν την απομόνωση και το φόβο. Με αποτέλεσμα όλων αυτών να θεωρούν πιο εύκολο και λιγότερο ανώδυνο έχοντας το ρόλο του θύτη , με το να αναλαμβάνουν οι ίδιες την ευθύνη για την συμπεριφορά του θύτη.

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει κάποιες προσπάθειες, χωρίς όμως να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις, με πιο σημαντική την εφαρμογή αλλαγών στην πράξη. Η γυναίκα – θύμα δεν δέχεται την νομοθετική στήριξη στο βαθμό που είναι αναγκαίο για την ίδια. Συγχρόνως δεν υπάρχει ο απαιτούμενος βαθμός ευαισθητοποίησης στον τρόπο χειρισμού περιστατικών από κρατικούς φορείς οι οποίοι είναι οι πρώτοι που έρχονται αντιμέτωποι με τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας .

Υπάρχουν πολλά προβλήματα και δυσκολίες που θα πρέπει από την πλευρά της κάθε δομή , κάθε υπηρεσία να αντιμετωπίσει, σε επίπεδο δικτύωσης, επικοινωνίας και στήριξης. Στο μέτρο του σήμερα ανταποκρίνονται περισσότερο ικανοποιητικά οι εθελοντικοί φορείς λόγω της συνειδητής εμπλοκής τους στα κοινά και λιγότερο όσοι ασχολούνται επαγγελματικά. Για την καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας θα ήταν ιδιαίτερα σημαντική η ενημέρωση, η ευαισθητοποίηση και η εκπαίδευση με βάση τα δικαιώματα κάθε γυναίκας.

Σχόλια- Συμπεράσματα

Η ανταπόκριση της ψυχολόγου στο αίτημα παραχώρησης συνέντευξης ήταν πολύ θετική και άμεση. Οι ερωτήσεις που τέθηκαν απαντήθηκαν καλύπτοντας το φάσμα των αξόνων συνέντευξης, δίνοντάς τις απαραίτητες πληροφορίες, για μια όσον το δυνατόν πλήρη ανάπτυξη των θεμάτων που αφορούν τις γυναίκες θύματα.. Ολοκληρώνοντας τη συνέντευξη, μας παρότρυνε να επικοινωνήσουμε μαζί της μελλοντικά για περισσότερες πληροφορίες σχετικές με το θέμα .

Στον πρώτο θεματικό άξονα, συγκεντρώθηκαν πληροφορίες σχετικά με το δίκτυο. Το Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης βρίσκεται στο Δήμο Αθηναίων και έχει ως στόχο

υπηρεσίας είναι η συμβουλευτική, ψυχολογική και κοινωνική στήριξη των γυναικών – θυμάτων βίας. Οι δραστηριότητες του δικτύου αφορούν Ίσα δικαιώματα και ανθρώπινα δικαιώματα και για τα δύο φύλα, εστιάζοντας κυρίως στην προσωπική και οικονομική ανάπτυξη (ενδυνάμωση-συμμετοχή) των κοινωνικά αποκλεισμένων γυναικών, ιδιαίτερα στο βαθμό που επηρεάζονται από τις ευρωπαϊκές πολιτικές. Το προσωπικό στελεχώνεται από εθελοντές, ενώ κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία με άλλους φορείς λόγω του εθελοντικού χαρακτήρα του δικτύου.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα, συγκεντρώσαμε στοιχεία της συνεντευξιαζόμενης. Στη συγκεκριμένη υπηρεσία μιλήσαμε με τη ψυχολόγο, μια γυναίκα με σπουδές, κάτοχος πτυχίου ψυχολογίας και μεταπτυχιακού σχετικά με την συστημική, οικογενειακή θεραπεία. Στο συγκεκριμένο φορέα εργάζεται τα τελευταία τρία χρόνια ως εθελόντρια-ψυχολόγος και είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου. Η επιλογή της ειδικότητας του συμβούλου ξεκινάει από προσωπικά και επαγγελματικά ενδιαφέροντα, η ίδια θεωρεί αρκετά ενδιαφέρουσα την επαγγελματική της ιδιότητα γι' αυτό βρίσκεται σε μια κατάσταση συνεχής αναζήτησης. Η βασική δυσκολία που αντιμετωπίζουν ως δίκτυο, είναι οικονομική. Το εργασιακό δυναμικό προσπαθεί να ενισχύσει το δίκτυο, στηριζόμενο στις δικές του δυνάμεις, διαθέτοντας προσωπικό χρόνο και κόπο. Δεύτερο σημαντικό πρόβλημα είναι η απουσία του κράτους, της κοινωνίας να στηρίζουν όχι μόνο το δίκτυο αλλά και κάθε δομή που το έχει ανάγκη.

Στον τρίτο θεματικό άξονα επικεντρωθήκαμε στα προγράμματα του φορέα και την διεπιστημονική και διεπαγγελματική συνεργασία. Σύμφωνα με τη σύμβουλο απαραίτητο για τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας είναι η συνεργασία. Στόχος της υπηρεσίας για το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών είναι η ενημέρωση, η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση για τα δικαιώματα των γυναικών. Δεν υπάρχουν προγράμματα για την προστασία των κακοποιημένων γυναικών.

Ο τέταρτος θεματικός άξονας αφορά στοιχεία σχετικά με το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών, τα οποία δεν στηρίζονται σε επίσημη καταγραφή αλλά σε εμπειρικά στοιχεία και στο τρόπο ενημέρωσης των γυναικών- θυμάτων. Δεν υπάρχει αποκλεισμός ως προς την ηλικία των γυναικών που απευθύνονται κατά καιρούς στο δίκτυο, είναι δυνατή η αναζήτηση βοήθειας μιας κοπέλας που βρίσκεται ηλικιακά στην εφηβεία και μιας κυρίας ηλικίας εβδομήντα- πέντε ετών, σίγουρα υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό γυναικών ηλικίας τριάντα με σαράντα-πέντε ετών, βρίσκονται σε

ένα μακροχρόνιο γάμο ή σχέση, οπότε το πρόβλημα είναι ήδη εμφανές. Σε επίπεδο εθνικότητας, το μεγαλύτερο ποσοστό είναι ελληνίδες αλλά υπάρχουν και γυναίκες άλλων εθνικοτήτων. Στον συγκεκριμένο φορέα η ενημέρωση της λειτουργίας τους από τις γυναίκες θύματα γίνεται μέσω της διανομής ημερολογίων, μέσω διοργάνωσης εκπαιδευτικών σεμιναρίων τα οποία απευθύνονται σε συλλόγους γονέων σχολικών μονάδων.

Στον πέμπτο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία για το δράστη. Διαπιστώνεται ότι οι θύτες δεν υστερούν σε μορφωτικό επίπεδο ή σε οικονομική επιφάνεια, υστερούν όμως σε αγάπη. Η υπηρεσία δεν παρέχει προγράμματα για τους δράστες.

Στον έκτο θεματικό άξονα παραθέτονται οι απόψεις-προτάσεις του συμβούλου για το φαινόμενο ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη τα αίτια του φαινομένου είναι πρωτίστως η έλλειψη προσωπικής αυτοεκτίμησης και αυτοσεβασμού του θύματος και δευτερευόντως κοινωνικοί και οικονομικοί λόγοι. Αλλά και η ανοχή λόγω νοοτροπίας. Απαραίτητη κρίνεται η συστηματική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση από φορείς για τα δικαιώματα των γυναικών.

Συνέντευξη 10: ΦΟΙΒΗ

Επιλογή φορέα	Η συμβουλευτική υπηρεσία-ξενώνας <<ΦΟΙΒΗ>> επιλέχθηκε για την μακρόχρονη λειτουργία ξενώνων
Πρώτη επαφή με φορέα	12/12/2011
Διαδικασία και τρόπος ενημέρωσης	Τηλεφωνική ενημέρωση για την πτυχιακή εργασία
Καθορισμός εκπροσώπου για συνέντευξη	Τηλεφωνική ενημέρωση από την Κοινωνική Λειτουργό του κέντρου
Πιθανή αναβολή και αιτιολόγηση. Νέα ημερομηνία	Δεν υπήρξε
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	Πέμπτη, 30/1/2012

Επωνυμία Οργάνωσης	ΦΟΙΒΗ
Έδρα: (διεύθυνση/στοιχεία επικοινωνίας: τηλέφωνο, ιστοσελίδα κλπ)	Διεύθυνση : Θεσσαλονίκης 22 15562, Χολαργός Τηλέφωνο : 210 6521500, Fax : 210 6525750 E-mail : foivi@otenet.gr
Έτος σύστασης/ ίδρυσης της Οργάνωσης	-
Θέση συνεντευξιαζόμενου/ -ης στην Οργάνωση	Κοινωνική Λειτουργός
Σκοπός της Οργάνωσης:	Στήριξη και ενδυνάμωση των γυναικών
Στοιχεία συνεντευκτή/ -τριας	Κων/να Μαρτέκα , σπουδάστρια Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας Πατρών
Ημερομηνία λήψης συνέντευξης	30/1/2012

Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 30 Ιανουαρίου 2012 ημέρα Δευτέρα, στα γραφεία της υπηρεσίας «Φοίβη» η οποία είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου.

Η συνέντευξη παραχωρήθηκε από την Κοινωνική Λειτουργό της Συμβουλευτικής Υπηρεσίας- Ξενώνα η οποία από την πλευρά της δεν υπήρχε έντονο ενδιαφέρον για το σκοπό παραχώρησης της συνέντευξης, το περιεχόμενο των απαντήσεων ζητήθηκε από την Κοινωνική Λειτουργό να μη μαγνητοφωνηθεί (περισσότερες πληροφορίες για την συνεντευξιαζόμενη αναφέρονται παρακάτω).

Αρχικά θα γίνει μια αναφορά **στον πρώτο θεματικό άξονα** της συνέντευξης στον οποίο αναφέρονται γενικές πληροφορίες σχετικά με την υπηρεσία στην οποία απασχολείται η συνεντευξιαζόμενη.

Η υπηρεσία «Φοίβη» είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και ιδρύθηκε το 1972. Βασικός σκοπός της υπηρεσίας είναι η κάλυψη των κακοποιημένων γυναικών . Το ανθρώπινο δυναμικό στελεχώνεται από μια ψυχολόγο, μια κοινωνική λειτουργό, μια εθελόντρια για γραμματειακή υποστήριξη και μια εθελόντρια –υπεύθυνη καθαριότητας του Ξενώνα. Σε πολλές περιπτώσεις η υπηρεσία συνεργάζεται με άλλους φορείς ,

προκειμένου να παρέχει όσο τον δυνατόν περισσότερη βοήθεια στις κακοποιημένες γυναίκες που το έχουν ανάγκη.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα αναφέρονται τα στοιχεία της συνεντευξιαζόμενης. Στην συγκεκριμένη υπηρεσία η συνέντευξη παραχωρήθηκε από την Κοινωνική Λειτουργό της υπηρεσίας. Πρόκειται για μια γυναίκα έγγαμη, με σπουδές Κοινωνικής Εργασίας στο Αμερικάνικο Κολέγιο και με παρακολουθήσεις σεμιναρίων για θέματα ζευγαριών. Φέτος συμπληρώνει τριάντα δύο χρόνια στο χώρο της Κοινωνικής Εργασίας και είναι αρκετά ευχαριστημένη από το χώρο εργασίας στον οποίο βρίσκεται. Ο λόγος επιλογής της ειδικότητας του συμβούλου είναι η άμεση σχέση με τον άνθρωπο σε διάφορους τομείς. Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στην συγκεκριμένη δομή είναι κυρίως συντονιστικός.

Εν συνεχεία **στον τρίτο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία που αφορούν τα προγράμματα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του κέντρου, καθώς και για την διεπιστημονική και διεπαγγελματική ομάδα συνεργασίας. Στην συμβουλευτική υπηρεσία δεν εφαρμόζεται κάποιο πρόγραμμα, υπάρχει πολύ καλή συνεργασία με τα άτομα που στελεχώνουν το δυναμικό της δομής. Στόχος του κέντρου είναι η καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση κάθε περιστατικού.

Ο **επόμενος θεματικός άξονας** έχει να κάνει με το προφίλ των κακοποιημένων γυναικών. Τα στοιχεία αφορούν κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας, την πηγή ενημέρωσης των γυναικών για την υπηρεσία που απευθύνθηκαν, το χρονικό διάστημα που αναζητούν βοήθεια και στήριξη ύστερα απ' το πρώτο περιστατικό βίας και τέλος τη σειρά υπηρεσιών που επισκέφθηκαν.

Η ενημέρωση των γυναικών για την δράση και τις υπηρεσίες που παρέχει το κέντρο συχνά γίνεται από υπηρεσίες που απευθύνονται στην συγκεκριμένη ομάδα γυναικών και από τους εκκλησιαστικούς ναούς του δήμου.

Οι γυναίκες που απευθύνονται στην υπηρεσία προέρχονται από διάφορα κοινωνικο-οικονομικά επίπεδα αλλά κυρίως χαμηλών, κυρίως ξένων εθνικοτήτων.

Συνηθέστερη μορφή βίας αποτελεί η ψυχολογική – συναισθηματική βία. Η χρονική διάρκεια παραμονής στην σχέση κακοποίησης εξαρτάται από το βαθμό αποφασιστικότητας της γυναίκας να απομακρυνθεί από το δράστη. Τα παιδιά σπάνια απουσιάζουν από τις σκηνές βίας εναντίον της μητέρας ενώ δεν είναι λίγες οι φορές

που είναι θύματα κακοποίησης και τα ίδια. Το κέντρο συνήθως αποτελεί την πρώτη δομή στην οποία απευθύνονται τα θύματα βίας, χωρίς να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν περιστατικά τα οποία έχουν παραπεμφθεί από άλλες υπηρεσίες.

Στον **πέμπτο θεματικό άξονα** αναφέρονται στοιχεία σχετικά με το προφίλ των δραστών. Σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη, δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά για το δράστη. Είναι κάθε ηλικίας, κάθε εθνικότητας, κάθε μορφωτικού επιπέδου, συνήθως η σχέση με το θύμα είναι σύζυγος. Είναι όλων των οικονομικών στρωμάτων. Η υπηρεσία δεν παρέχει προγράμματα για τους δράστες, απευθύνεται αποκλειστικά σε γυναίκες.

Ο έκτος θεματικός άξονας έχει να κάνει με τα αίτια του φαινομένου, τα προβλήματα της συγκεκριμένης δομής αλλά και των δομών γενικότερα στην Ελλάδα, τις σωστές πρακτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου, τη σχετική νομοθεσία και τέλος με μια πρόταση σχεδίου-δράσης.

Το βασικότερο αίτιο που οδηγούν τους δράστες στην άσκηση βίας κατά των συζύγων / συντρόφων αποτελεί η ασυμφωνία χαρακτήρων μεταξύ των ζευγαριών και η διαφορετική ψυχοσύνθεση κάθε ατόμου ξεχωριστά. Ο λόγος για τον οποίο τα θύματα βίας δεν εγκαταλείπουν εύκολα τον δράστη είναι η χαμηλή οικονομική επιφάνεια της γυναίκας.

Η υπηρεσία έρχεται συχνά αντιμετωπίσει αρκετές δυσκολίες τις οποίες θα πρέπει να τις προσπεράσει άμεσα, ένας τρόπος για να επιτύχει κανείς κάτι τέτοιο είναι η διαρκεί συνεργασία με άλλες κοινωνικές δομές.

Δεν είναι σε θέση να γνωρίζει το κέντρο πια κοινωνική υπηρεσία συμβάλλει στο μέγιστο βαθμό στην αντιμετώπιση της ενδο-οικογενειακής βίας. Ο νόμος 3500/2006 αποτελεί ένα σημαντικό βήμα ως προς το νομοθετικό πλαίσιο αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής βίας, αλλά δεν γίνεται ουσιαστική εφαρμογή του από τις κρατικές αρχές. Η πιθανή πρόταση – δράσης η οποία θα ενίσχυε τις δράσεις τις προλήψεις και αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής βίας είναι η ενημέρωση μέσω των δήμων.

Σχόλια- Συμπεράσματα

Αρχικά θα πρέπει να αναφερθεί ότι η ανταπόκριση της Κοινωνικής Λειτουργού στο αίτημα παραχώρησης της συνέντευξης υπήρξε θετική. Η συνεντευξιαζόμενη δεν απάντησε σε όλα τα ερωτήματα, ενώ σε κάποια δόθηκαν απαντήσεις χωρίς ιδιαίτερη σαφήνεια., δεν υπήρχε ιδιαίτερη άνεση από την πλευρά της συνεντευξιαζόμενης κατά τα στάδια της διαδικασίας.

Όπως προαναφέρθηκε, η συνεντευξιαζόμενη δεν κάλυψε όλο το φάσμα των ερωτήσεων. Στον πρώτο θεματικό άξονα συγκεντρώθηκαν πληροφορίες σχετικές με το προφίλ της δομής. Η υπηρεσία «Φοίβη» αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και ιδρύθηκε το 1972. Βασικός του σκοπός της λειτουργίας του αποτελεί η κάλυψη των αναγκών της γυναίκας. Το κέντρο στελεγχώνεται από μια Κοινωνική Λειτουργό , μια Ψυχολόγο, μια εθελόντρια η οποία παρέχει γραμματειακή υποστήριξη και μια εθελόντρια υπεύθυνη καθαριότητας. Η συνεργασία με άλλους κοινωνικούς φορείς είναι καταλυτική για τη λειτουργία της δομής.

Στο δεύτερο θεματικό άξονα συγκεντρώθηκαν στοιχεία της επαγγελματίας που παραχώρησε την συνέντευξη, πρόκειται για μια γυναίκα έγγαμη με σπουδές στο αντικείμενο της Κοινωνικής Εργασίας και με προϋπηρεσία τριάντα-δύο χρόνων , ο λόγος επιλογής της ειδικότητας του Κοινωνικού Λειτουργού αποτελεί η αμεσότητα με τον άνθρωπο. Στην συγκεκριμένη δομή ο ρόλος του συμβούλου είναι αυτός του συντονιστή.

Στον τρίτο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία που αφορούν την εφαρμογή προγραμμάτων και την παροχή υπηρεσιών του κέντρου , τα επίπεδα δι-επαγγελματικής και δι- επιστημονικής συνεργασίας. Στην συμβουλευτική υπηρεσία δεν εφαρμόζονται προγράμματα, υπάρχει πολύ καλή συνεργασία μεταξύ των στελεχών, των οποίων κοινός στόχος αποτελεί η καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση κάθε περιστατικού.

Στον τέταρτο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία για το προφίλ των γυναικών-θυμάτων, τα στοιχεία αφορούν κοινωνικό- δημογραφικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας, πηγή ενημέρωσης για το κέντρο, το χρονικό αναζήτησης βοήθειας και αν αποτελεί την πρώτη δομή στην οποία απευθύνονται οι γυναίκες-θύματα.

Η ενημέρωση των θυμάτων- βίας για το κέντρο γίνεται μέσω των εκκλησιαστικών ναών του δήμου, οι ομάδα γυναικών που απευθύνεται στην υπηρεσία περιλαμβάνει γυναίκες κυρίως ξένων εθνικοτήτων με χαμηλή οικονομική επιφάνεια .

Συνηθέστερη μορφή βίας που δέχεται η γυναίκα από τον σύζυγο/ σύντροφο αποτελεί η ψυχολογική βία, με την παρουσία τις περισσότερες φορές των παιδιών και τα οποία να είναι επίσης θύματα κακοποίησης του πατέρα. Το κέντρο συνήθως αποτελεί μια από τις πρώτες δομές στην οποία καταφεύγουν οι γυναίκες- θύματα.

Στον πέμπτο θεματικό άξονα αναφέρονται στοιχεία σχετικά με το προφίλ του δράστη. Σύμφωνα με την Κοινωνική Λειτουργό οι δράστες προέρχονται από όλα τα κοινωνικά, οικονομικά και μορφωτικά επίπεδα, η υπηρεσία δεν παρέχει υπηρεσίες για τους θύτες, απευθύνεται αποκλειστικά σε γυναίκες.

Ο έκτος θεματικός άξονας έχει να κάνει με τα αίτια του φαινομένου, τα προβλήματα της συγκεκριμένης δομής αλλά και των δομών γενικότερα στην Ελλάδα, τις σωστές πρακτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου, τη σχετική νομοθεσία και τέλος με μια πρόταση σχεδίου-δράσης.

Το βασικότερο αίτιο που οδηγούν τους δράστες στην άσκηση βίας κατά των συζύγων / συντρόφων αποτελεί η ασυμφωνία χαρακτήρων μεταξύ των ζευγαριών και η διαφορετική ψυχοσύνθεση κάθε ατόμου ξεχωριστά. Ο λόγος για τον οποίο τα θύματα βίας δεν εγκαταλείπουν εύκολα τον δράστη είναι η χαμηλή οικονομική επιφάνεια της γυναίκας.

Η υπηρεσία έρχεται συχνά αντιμετωπίσει αρκετές δυσκολίες, ένας τρόπος για να επιτύχει κανείς κάτι τέτοιο είναι η διαρκεί συνεργασία με άλλες κοινωνικές δομές. Ο νόμος 3500/2006 αποτελεί ένα σημαντικό βήμα ως προς το νομοθετικό πλαίσιο αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής βίας , αλλά δεν γίνεται ουσιαστική εφαρμογή του από τις κρατικές αρχές. Η πιθανή πρόταση – δράσης η οποία θα ενίσχυε τις δράσεις τις προλήψεις και αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής βίας είναι η ενημέρωση μέσω των δήμων.

5.6. Ανάλυση συνεντεύξεων

Από την ανάλυση και επεξεργασία των δεδομένων που προέκυψαν από τις διενεργηθείσες συνεντεύξεις, αρχικά αναφέρονται τα στοιχεία **του πρώτου θεματικού άξονα**, που αφορά στο είδος και στο προφίλ των δομών που συμμετείχαν στην έρευνα, στην ύπαρξη συνεργασίας με άλλες υπηρεσίες και τη θέση της/ του συνεντευξιαζόμενης/-ου στον φορέα.

Οι επτά από τις δέκα υπηρεσίες που απευθυνθήκαμε στο Δήμο Πατρών και στο Δήμο Αθηναίων είναι Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, ενώ οι υπόλοιπες τρεις είναι Νομικά Πρόσωπα Δημόσιου Δικαίου.

Το χρονικό διάστημα λειτουργίας των δομών υπολογίζεται από 89 έως 32 έτη (30%), από 24 έως 3 χρόνια (60%) και σε ένα χρόνο λειτουργίας (10%). Η πλειοψηφία των υπηρεσιών (31,25%) απασχολεί Ψυχολόγους. Σε ποσοστό 12,5% απασχολούν Κοινωνικούς λειτουργούς, ενώ οι Κοινωνιολόγοι και οι Νομικοί Σύμβουλοι αποτελούν το 37,5% του ανθρώπινου δυναμικού τους³. Πρωταρχικό στόχο όλων των υπηρεσιών αποτελεί η στήριξη και η ενδυνάμωση των γυναικών.

Η ανάλυση **του δεύτερου θεματικού άξονα** της συνέντευξης, περιλαμβάνει κοινωνικο-δημογραφικά στοιχεία της/ του συνεντευξιαζόμενης/-ου. Το σύνολο των συμβούλων που συναντήσαμε είναι γυναίκες. Το 36% είναι 26-38 ετών, το 45,5% είναι 42-47 ετών ενώ για το 18% των ερωτώμενων δεν πήραμε τη σχετική πληροφορία. Το 36% είναι άγαμες, το 45,5% έγγαμες, το 9% διαζευγμένες και το 18% δεν απάντησε στην ερώτηση. Το 54,5% δεν έχει παιδιά, το 36,4% έχει παιδιά και το 9,1% δεν απάντησε στο ερώτημα που του τέθηκε. 27,2% των συμβούλων είναι απόφοιτες Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, το 36,3% είναι κάτοχοι πτυχίου ανώτατης εκπαίδευσης, το 27,2 διαθέτουν μεταπτυχιακές σπουδές και το 9,1% είναι κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου. Το 9,1% των συμμετεχουσών είναι Κοινωνιολόγοι, το 45,5% Ψυχολόγοι, το 36,3% είναι Κοινωνικοί Λειτουργοί και το 9,1% Νομικοί σύμβουλοι. Επίσης μόνο το 10% των στελεχών διαθέτει εξειδικευμένες σπουδές.

³ Άθροισμα ομάδων επαγγελματιών «Κοινωνιολόγοι» + «Νομικοί Σύμβουλοι», δηλ. 18,75%+18,75%= 37,5%

Το χρονικό διάστημα εργασίας τους στην συγκεκριμένη υπηρεσία είναι από επτά μήνες έως τρία χρόνια (36,4%), από επτά έως δέκα επτά χρόνια (36,3%), ενώ το 27,3% των συνεντευξιζόμενων δεν απάντησε. Το 63,6% των στελεχών που έχει αναλάβει τα καθήκοντα συμβούλου στην υπηρεσία του, δήλωσε ότι είναι η πρώτη επαγγελματική επαφή με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.

Αναφορικά με τους λόγους επιλογής της ειδικότητας του συμβούλου, το 9,1 % των επαγγελματιών δήλωσε το αντικείμενο σπουδών και εργασίας τους, ενώ η αμεσότητα με τον άνθρωπο, η προσωπική επιθυμία και η ανάγκη προσφοράς για το άτομο αποτελούν για το 18,2% των συμμετεχόντων τους λόγους για τους οποίους επέλεξαν τη συγκεκριμένη θέση εργασίας.

Το 9,1% αναφέρει ότι ο ρόλος που αναλαμβάνει στις συγκεκριμένες δομές είναι συντονιστικός, συμβουλευτικός, άμεσος με τον άνθρωπο, εμπνευστικός/ μεσολαβητικός, Το 18,2% δήλωσε ότι ο ρόλος του αφορά σε πολλούς τομείς και διαφοροποιείται ανάλογα με τις ανάγκες κάθε περιστατικού. Το υπόλοιπο 45,45% των στελεχών δεν έδωσε σχετικά στοιχεία.

Η συχνότερη μορφή δυσκολίας που αντιμετωπίζουν οι σύμβουλοι στο χώρο εργασίας είναι η έλλειψη οικονομικών πόρων και στήριξης από τους κρατικούς φορείς (36,3%). Επίσης, ο αυξημένος φόρτος εργασίας, η έλλειψη ξενώνων για τη φιλοξενία θυμάτων, τα υψηλά επίπεδα ψυχικής δύναμης τα οποία πρέπει να διαθέτει κάθε επαγγελματίας προκειμένου να αντεπεξέλθει στις αυξημένες απαιτήσεις, αποτελούν τις βασικότερες δυσκολίες στον τομέα εργασίας κάθε επαγγελματία συμβούλου εργασίας (9,1% για κάθε αναφορά), ενώ για το 18,18% των στελεχών, δυσκολία αποτελεί η συνεχής επιστροφή της γυναίκας θύματος στο αρχικό στάδιο της ενδο-οικογενειακής βίας.

Το 27,3% των στελεχών δήλωσε αρκετά υψηλό βαθμό ικανοποίησης πό την εργασία του, ενώ το 18,2% δήλωσε απόλυτη ικανοποίηση. Αξίζει να αναφερθεί ότι το 54,54% δεν έδωσε καμία απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα.

Ο τρίτος θεματικός άξονας αφορά το στόχο που θέτει η κάθε υπηρεσία για θέματα που αφορούν την κακοποίηση, τα προγράμματα που εφαρμόζει και το βαθμό αποτελεσματικότητας τους στην αντιμετώπιση των περιστατικών βίας.

Στο σύνολο των υπηρεσιών η δι-επιστημονική και δι-επαγγελματική συνεργασία μεταξύ των στελεχών παίζει καταλυτικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων τους. Από τα στοιχεία που προέκυψαν, επιβεβαιώνεται ότι βασικός στόχος των κέντρων στα οποία απευθυνθήκαμε είναι η ενημέρωση και η ενδυνάμωση των γυναικών (63,63%).

Το 36,4% του δείγματος αναφέρει ότι τα προγράμματα που εφαρμόζονται στον φορέα τους αφορούν τη συμβουλευτική στήριξη των γυναικών και το 9,1% τις προσλήψεις των στελεχών του κέντρου. Αξίζει, να σημειωθεί ότι το 45,45% των υπηρεσιών στις οποίες απευθυνθήκαμε, δεν εφαρμόζει ειδικό προγράμματα για την αντιμετώπιση της ενδο-οικογενειακής βίας. Η αποτελεσματικότητα εφαρμογής των προγραμμάτων των κέντρων αγγίζει το 50%.

Ο τέταρτος θεματικός άξονας, περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικές με τον τρόπο ενημέρωσης των εξυπηρετούμενων για την υπηρεσία, το προφίλ των γυναικών που απευθύνονται στο φορέα, τη συνηθέστερη μορφή βίας που έχουν υποστεί οι γυναίκες, την παρουσία των παιδιών σε περιστατικά βίας, την ύπαρξη και άλλων θυμάτων στην οικογένεια κ.ά..

Αρχικά, θα πρέπει να αναφερθεί ότι κανένα στέλεχος που συμμετείχε στην έρευνα, δεν παρουσίασε στατιστικά στοιχεία που να αφορούν τις εξυπηρετούμενες γυναίκες- θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Οι απαντήσεις είναι κατά προσέγγιση. Αναφορικά με τον τρόπο ενημέρωσης των γυναικών που απευθύνονται στις υπηρεσίες είναι 45,4% η διανομή φυλλαδίων (45,4%) και η ενημέρωση των γυναικών από τα Μ.Μ.Ε. (54,5%).

Τα στοιχεία για την ηλικία των γυναικών που δέχτηκαν κάποιας μορφής βίας και απευθύνθηκαν στις υπηρεσίες του δείγματος, δείχνουν ότι το 18,2% ήταν ηλικίας 35-45 ετών, Σημειωτέον ότι το 63,6 % των στελεχών δεν έδωσε καμία σχετική πληροφορία. Το 54,5 % των γυναικών που απευθύνθηκαν στις συγκεκριμένες υπηρεσίες προέρχονται από την Ελλάδα, ενώ το 36,4% από άλλες χώρες. Το 18,2% είναι απόφοιτες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Βάση των στοιχείων που δόθηκαν, οι γυναίκες –θύματα που απευθύνονται στις υπηρεσίες προέρχονται στην πλειοψηφία από όλα τα κοινωνικό-οικονομικά στρώματα.

Το 27,2% των ερωτηθέντων καταγράφουν ως συχνότερη μορφή βίας την σωματική, το 9,1% την λεκτική, ενώ το 45,4% την ψυχολογική. Όσον αφορά την

χρονική διάρκεια παραμονής της γυναίκας στην σχέση κακοποίησης το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων δηλώνει ότι οι γυναίκες θύματα παραμένουν στην σχέση σε ποσοστό 45,4% για διάστημα πολλών χρόνων, το 27,3% θεωρεί ότι είναι ανάλογη με το βαθμό αξιοπρέπειας της γυναίκας, το 9,1% θεωρεί ότι δεν υπάρχει συγκεκριμένο διάστημα μπορεί να είναι λίγες μέρες ως πολλά χρόνια. Το 18,2% των ερωτηθέντων δεν απάντησε στο ερώτημα.

Σχετικά με την παρουσία παιδιών σε περιστατικά βίας με θύμα τη μητέρα τους και δράστη τον πατέρα τους ή τον σύντροφο της μητέρα τους, αναφέρθηκε ότι συχνά (45,4%) ή πάντοτε (27,3%) υπάρχει η παρουσία των παιδιών στα περιστατικά βίας.

Όσον αφορά την ύπαρξη και άλλων θυμάτων βίας στην οικογένεια, στην πλειοψηφία (81,8%) αναφέρονται ως άλλα θύματα του δράστη τα παιδιά.

Όσον αφορά στο χρόνο αναζήτησης βοήθειας των γυναικών ύστερα από το πρώτο περιστατικό βίας, το 18,18% των ερωτηθέντων αναφέρει ότι τα θύματα αναζητούν βοήθεια πολλά έτη μετά το πρώτο περιστατικό βίας.

Συνήθως (45,4%) οι υπηρεσίες που επισκεφτήκαμε αποτελούν την πρώτη δομή που επισκέπτονται τα θύματα, αν και αυτή την πληροφορία δεν τη γνωρίζει το 27,3% των ερωτηθέντων

Ο πέμπτος θεματικός άξονας αναφέρεται στο γενικότερο προφίλ του δράστη. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων (45,4%) θεωρεί ότι οι δράστες κακοποίησης προέρχονται από όλα τα κοινωνικό-οικονομικά στρώματα, ενώ το 27,3% δεν έχει συγκεκριμένη εικόνα για τους δράστες. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μεγάλη πλειοψηφία των υπηρεσιών του δείγματος (90,9%) δεν παρέχει προγράμματα που απευθύνονται σε δράστες.

Ο έκτος θεματικός άξονας περιλαμβάνει την επεξεργασία των στοιχείων σχετικά με τις απόψεις – προτάσεις των επαγγελματιών συμβουλευτικής για το φαινόμενο της ενδο-οικογενειακής βίας κατά των γυναικών. Σύμφωνα με τη γνώμη των ερωτηθέντων συμβούλων βασικότερη αιτία που οδηγεί τους δράστες στη βία κατά των συζύγων/ συντρόφων τους είναι προβλήματα οικονομικής φύσεως, εντεινόμενα από την οικονομική κρίση (27,2%). Η αναζήτηση τρόπου επιβολής του άντρα προς τη γυναίκα, η χρήση ουσιών, η ασυμφωνία χαρακτήρων, η έλλειψη εμπιστοσύνης, τα στερεότυπα για τα φύλα, αλλά και πολλαπλή παράγοντες αποτελούν τα βασικότερα αίτια που

οδηγούν το δράστη στη βία. Το 18,2% των ερωτηθέντων δεν έδωσε καμία απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα.

Όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους μερικές γυναίκες δυσκολεύονται να εγκαταλείψουν μια σχέση κακοποίησης, βασικότερος είναι ο οικονομικός (36,3%), η σχέση εξάρτησης του θύματος από το δράστη (18,2%), τα υψηλά ποσοστά ανοχής της βίας (9,1%), η έλλειψη αυτοεκτίμησης της γυναίκας (9,1%) και τα στερεότυπα για τα δύο φύλα (9,1%). Το 36,6% των ερωτηθέντων δεν έδωσε καμία απάντηση στο ερώτημα που του τέθηκε.

Αναφορικά με τις πιθανές δυσκολίες με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπη κάθε υπηρεσία καταγράφηκε ότι βασική δυσκολία αποτελεί η έλλειψη ξενώνων φιλοξενίας για τις γυναίκες (18,2%), η έλλειψη δικτύωσης υπηρεσιών (18,2%), η ύπαρξη πολλαπλών δυσκολιών (18,2%) και η αδυναμία άμεσης εξυπηρέτησης των γυναικών από τα κέντρα τα οποία απευθύνονται στην συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα (9,1%). Το 18,2% των ερωτηθέντων δεν έδωσε καμία απάντηση στο ερώτημα

Η πλειοψηφία του δείγματος (99%) αναφέρεται στην εφαρμογή του νόμου 3500/2006 ως σημαντική πρόοδο όσον αφορά το πλαίσιο νομικής αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής βίας, αλλά συγχρόνως με πολλές ελλείψεις οι οποίες απαιτούν άμεσες αλλαγές.

Σύμφωνα με τις ερωτώμενες, οι δομές στην Ελλάδα που ανταποκρίνονται σε ικανοποιητικό βαθμό στις ανάγκες των γυναικών που έχουν δεχτεί βία, είναι το Ε.Κ.Κ.Α. (18,2%). Αξίζει να σημειωθεί ότι το 18,2% των ερωτώμενων θεωρεί ότι δεν υπάρχει κάποια υπηρεσία στην Ελλάδα που να πληροί τις προϋποθέσεις, ενώ το 54,5% των ερωτηθέντων δεν έδωσε καμία απάντηση στο ερώτημα.

Στην παρακάτω για την ύπαρξη κάποιας καλής πρακτικής που εφαρμόζεται ή εφαρμόστηκε στο παρελθόν και θα ήταν χρήσιμο να επαναληφθεί ή να συνεχιστεί όλες οι επαγγελματίες των υπηρεσιών δεν έδωσαν καμία απάντηση.

Το 72,7% δήλωσε ότι μια πιθανή αλλαγή που θα συμβάλει στον καλλίτερο χειρισμό των περιστατικών βίας, αποτελεί η αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου. Η πρόσληψη προσωπικού και η επιμόρφωση των συμβούλων αποτελούν για το 9,1% αλλαγές προς τη σωστή κατεύθυνση. Το 9,1% των ερωτηθέντων δεν έδωσε καμία απάντηση στο ερώτημα.

Το 27,2% δήλωσε ότι η ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού σε θέματα βίας με θύματα τις γυναίκες είναι μια πρόταση που πιθανά θα ενίσχυε τις δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης της ενδο-οικογενειακής βίας. Αντίστοιχα το 18,2% δήλωσε ότι χρήσιμη θα ήταν η λειτουργία σχετικών υπηρεσιών σε κάθε δήμο και το 18,2% η ενίσχυση της πρόληψης γενικά.. Το 36,3% των ερωτηθέντων δεν έδωσε καμία απάντηση.

5.7. Συμπεράσματα έρευνας

Συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήχθη στα δέκα Συμβουλευτικά Κέντρα: Ανοιχτή Γραμμή για Κακοποιημένες Γυναίκες , Διεθνής Εταιρεία Στήριξης Οικογένειας – Φροντίδα , Διεθνής Υποστήριξη Γυναικών-W.I.N. HELLAS, Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης, Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας Αθηνών, Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας Πατρών, Συμβουλευτικό Κέντρο για τη βία Κατά των Γυναικών της Γ.Γ.Ι.Φ, Συμβουλευτική Υπηρεσία «Φοίβη», Χριστιανική Ένωση Νεανίδων, οδηγούν στην εξαγωγή των ακόλουθων γενικών συμπερασμάτων :

- § Η πλειοψηφία των κέντρων που απευθύνονται οι γυναίκες – θύματα είναι Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου.
- § Σχετικά με το προφίλ των φορέων που απευθυνθήκαμε, στην πλειοψηφία τους το χρονικό διάστημα λειτουργίας είναι με ποσοστό 60% (3-24 χρόνια) και απασχολεί ψυχολόγους με ποσοστό 31,25%. Πρωταρχικός στόχος όλων των κέντρων αποτελεί η ενδυνάμωση των γυναικών.
- § Οι σύμβουλοι των κέντρων στα οποία απευθυνθήκαμε ήταν όλες γυναίκες.
- § Η πλειοψηφία των επαγγελματιών που εργάζονται στις συγκεκριμένες δομές είναι από 42 έως 47 ετών.
- § Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση των συμβούλων στην πλειοψηφία τους είναι έγγαμες, δεν έχουν παιδιά και είναι κάτοχοι πτυχίου Ανωτάτης εκπαίδευσης.
- § Σε ποσοστό 63,6% για τους επαγγελματίες η ανάληψη καθηκόντων ως σύμβουλος του κέντρου αποτελεί την πρώτη επαγγελματική επαφή με την συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.
- § Στην πλειοψηφία, ο λόγος επιλογής της ειδικότητας του συμβούλου αποτελεί η αμεσότητα με τον άνθρωπο, η προσωπική επιθυμία και η ανάγκη προσφοράς για το άτομο.
- § Η πλειοψηφία των επαγγελματιών υποστηρίζει ότι ο ρόλος της συμβούλου αναφέρεται σε πολλούς τομείς και διαφοροποιείται ανάλογα με τις ανάγκες κάθε περιστατικού
- § Η συχνότερη μορφή δυσκολίας που αντιμετωπίζει κάθε σύμβουλος στο χώρο εργασίας είναι η έλλειψη οικονομικών πόρων και στήριξης από τους κρατικούς φορείς

- § Ο βαθμός ικανοποίησης των συμβούλων από την εργασία τους είναι αρκετά υψηλός
- § Στο σύνολο των υπηρεσιών η δι-επιστημονική και δι-επαγγελματική συνεργασία μεταξύ των στελεχών της παίζει καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων του φορέα.
- § Βασικός στόχος των κέντρων που απευθυνθήκαμε είναι η ενημέρωση και η ενδυνάμωση των γυναικών
- § Υψηλός αριθμός των υπηρεσιών που απευθυνθήκαμε δεν διαθέτει εξειδικευμένο προγράμματα για την αντιμετώπιση της ενδο-οικογενειακής βίας.
- § Ο συνηθέστερος τρόπος ενημέρωσης των γυναικών αποτελούν τα Μ.Μ.Ε..
- § Οι γυναίκες – θύματα βίας προέρχονται από όλες τις ηλικιακές ομάδες και όλα τα κοινωνικό-οικονομικά στρώματα.
- § Είναι κυρίως Ελληνίδες και απόφοιτες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- § Η συχνότερη μορφή βίας που ασκείται στις κακοποιημένες γυναίκες είναι η ψυχολογική –συναισθηματική.
- § Οι γυναίκες θύματα συνήθως παραμένουν στην σχέση κακοποίησης για διάστημα πολλών χρόνων,
- § Η παρουσία παιδιών στα βίαια περιστατικά είναι συχνό φαινόμενο και τα παιδιά είναι συχνά και τα ίδια άμεσα θύματα βίας.
- § Η πλειοψηφία των υπηρεσιών του δείγματος δεν παρέχει προγράμματα που απευθύνονται στους δράστες ενδοοικογενειακής βίας.

Προτάσεις

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη, η διατύπωση προτάσεων κρίθηκε σημαντική. Οι προτάσεις που διατυπώνονται προκύπτουν από την εις βάθος ενασχόλησή μας με το αντικείμενο της πτυχιακής μας εργασίας, από την εκπαίδευση που έχουμε λάβει στο πλαίσιο των σπουδών μας και την ευαισθητοποίησή μας, ως εν δυνάμει επαγγελματίες της Κοινωνικής Εργασίας.

Η διατύπωση προτάσεων σχετικά με το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας με θύματα γυναίκες, προϋποθέτει την ύπαρξη σχεδιασμού συγκεκριμένων πολιτικών και δράσεων τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, επιτάσσει την υιοθέτηση ενός πλαισίου συνεργασίας μεταξύ κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων, με στόχο την ανάπτυξη πολιτικών και πρακτικών για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Οι προτάσεις μας, στηρίζονται στα συμπεράσματα και στους προβληματισμούς που προέκυψαν από την έρευνά μας, καθώς και στο ότι η αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας πρέπει να στηριχθεί στην παροχή βοήθειας στα θύματα και στην πρόληψη βίαιων συμπεριφορών.

Συγκεκριμένα στον τομέα της παροχής υπηρεσιών, κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία φορέων στήριξης (ξενώνων και συμβουλευτικών κέντρων) – τόσο κατά τη περίοδο της κρίσης όσο και στο στάδιο της αποκατάστασης – ευρείας γεωγραφικής κάλυψης. Επίσης, απαιτείται πλήρης στελέχωση των δομών με επιστήμονες κατάλληλων ειδικοτήτων και εκτέλεση του έργου με διεπιστημονική προσέγγιση, η οποία απαιτεί συνεχή επιστημονικό διάλογο μεταξύ των επαγγελματιών και του επιστημονικού υπεύθυνου της δομής.

Απαραίτητη θεωρείται η λειτουργία των υπηρεσιών με βάση ένα ολιστικό μοντέλο, δηλαδή μια ολοκληρωτική και πολύπλευρη αντιμετώπιση του προβλήματος. Η κακοποιημένη γυναίκα δεν έχει ανάγκη μόνο για συμβουλευτική στήριξη, αλλά χρειάζεται ψυχολογική, νομική, οικονομική, στήριξη για να ενταχθεί στην αγορά-εργασίας.

Βάσει των αποτελεσμάτων της κοινωνικής έρευνας την οποία διεξήγε η ομάδα της πτυχιακής εργασίας, προκύπτει το γεγονός ότι σε υψηλό ποσοστό οι γυναίκες οι

οποίες απευθύνονται στις δομές υποστήριξης θυμάτων βίας είναι ξένων εθνικοτήτων, για το λόγο αυτό θα ήταν σημαντική η στελέχωση των επαγγελματιών από άτομα-διερμηνείς. Επίσης, αναγκαία κρίνεται στα πλαίσια της νομικής υποστήριξης των θυμάτων, η κατοχή δικαιώματος παραμονής της γυναίκας στην οικεία της οικογενείας, κατόπιν καταγγελίας της ίδιας του περιστατικού βίας εναντίον της και συγχρόνως, η απομάκρυνση του δράστη ακόμη και σε περιπτώσεις που η οικεία ανήκει στην κατοχή του ιδίου. Πρέπει μια υπηρεσία να μπορεί να της προσφέρει όλα αυτά που έχει ανάγκη με εσωτερική παραπομπή.

Αξίζει να υπογραμμιστεί η ανάγκη για μακρόχρονη συνεργασία της κακοποιημένης γυναίκας με την υπηρεσία στην οποία έχει απευθυνθεί. Σκοπός είναι οι υπηρεσίες να μπορούν με τη βοήθεια εξειδικευμένου προσωπικού να «συνοδεύσουν» τη γυναίκα στη προσπάθειά της να ξεφύγει από τον φαύλο κύκλο της βίας, για όσο διάστημα κρίνεται απαραίτητο.

Η στενή συνεργασία των Συμβουλευτικών Κέντρων με τα Αστυνομικά Τμήματα, με στόχο, την ευαισθητοποίηση των αστυνομικών για το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας και της κατάλληλης ενημέρωσης των γυναικών για τα δικαιώματά τους, αλλά και για την προστασία των θυμάτων σε περιπτώσεις που υπάρχει αυξημένος κίνδυνος για τη ζωή τους, αποτελεί ένα άλλο κρίσιμο σημείο παρέμβασης. Απαραίτητη είναι και η συστηματική εκπαίδευση των αστυνομικών στο χειρισμό αυτών των περιπτώσεων, αφού τις περισσότερες φορές από αυτούς εξαρτάται η κατεύθυνση που θα πάρει μια περίπτωση, δηλαδή αν θα αποσιωπηθεί ή θα ενεργοποιηθεί, αφού κατά κύριο λόγο είναι οι πρώτοι με τους οποίους έρχονται σε επαφή τα θύματα.

Έμφαση θα πρέπει να δοθεί στη παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής στους άνδρες που κακοποιούν τις συζύγους/συντρόφους τους. Δημιουργία υπηρεσιών που θα παρέχουν προγράμματα τα οποία θα απευθύνονται στους δράστες, οι οποίοι θα κάνουν χρήση αυτών των υπηρεσιών είτε με δική τους πρωτοβουλία, είτε μετά από δικαστική απόφαση.

Όσον αφορά τις υπηρεσίες, μια χρήσιμη πρακτική θα ήταν η αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, όπου θα διευκολύνει την αποτίμηση των υπηρεσιών στο συγκεκριμένο πληθυσμό και επιτρέπει το σχεδιασμό νέων δραστηριοτήτων και προγραμμάτων. Η αξιολόγηση θα πρέπει να γίνεται από εξωτερικούς αξιολογητές και θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αποτίμηση των υπηρεσιών από τις χρήστριες και από

τους εργαζόμενους σε αυτές. Στόχος θα είναι η καλύτερη διαχείριση των περιστατικών, αλλά και η στήριξη των επαγγελματιών στο πλαίσιο του ρόλου τους. Η ενημέρωση μεταξύ των κοινωνικών φορέων για το αντικείμενο εργασίας τους και το εύρος των δράσεων τους, θα ενίσχυε τις πιθανότητες θετικών αποτελεσμάτων μιας μελλοντικής διεπαγγελματικής και διεπιστημονικής συνεργασίας, με κοινό στόχο την παροχή των απαιτούμενων υπηρεσιών στα ανάλογα περιστατικά.

Συμπληρωματικά, θα ήταν σημαντικό να δοθεί έμφαση στην ενίσχυση των υπαρχουσών, αλλά και στη δημιουργία νέων ομάδων αυτοβοήθειας μεταξύ γυναικών οι οποίες έχουν υποστεί κακοποίηση.

Η ανάπτυξη προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης του κοινού και των εμπλεκόμενων επαγγελματιών, με στόχο την αναγνώριση της ενδοοικογενειακής βίας και των μορφών της αποτελεί αντικείμενο άμεσης προτεραιότητας. Το θέμα της αναγνώρισης της ενδοοικογενειακής βίας συνδέεται με την ανάγκη καταγραφής της, η οποία συμβάλλει στη μελέτη της έκτασης του φαινομένου και στο σχεδιασμό κατάλληλων πολιτικών. Στην καταγραφή και διερεύνηση του φαινομένου θα μπορούσε να συμβάλλει η ύπαρξη ενιαίου συστήματος καταγραφής των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας από τους άμεσα εμπλεκόμενους φορείς (αστυνομία, νοσοκομεία, συμβουλευτικά κέντρα, καταφύγια), κάτι που δυστυχώς, δεν συμβαίνει έως σήμερα.

Τέλος, μεγάλο βάρος θα πρέπει να δοθεί στον τομέα της πρόληψης. Απαραίτητη είναι η δημιουργία προγραμμάτων συμβουλευτικής στον ευρύ πληθυσμό για θέματα σχέσεων στο ζευγάρι. Οι δράσεις θα πρέπει να επικεντρωθούν στη διαπαιδαγώγηση του κοινού, με βασικές αρχές την κατάρριψη του στερεότυπου της ανδρικής υπεροχής και κυριαρχίας στο πλαίσιο της οικογένειας και τη διακήρυξη της ισότητας των δύο φύλων σε όλους τους τομείς. Σημαντικό ρόλο μπορούν να διαδραματίσουν και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, ενημερώνοντας και ευαισθητοποιώντας τον ευρύτερο πληθυσμό για την έκταση και τις συνέπειες του φαινομένου, αλλά και προωθώντας την προοπτική της ισότητας των φύλων.

Επίλογος

Το ζήτημα της ενδοοικογενειακής βίας και της σωστής της αντιμετώπισης είναι ένα θέμα ακανθώδες και φλέγον με πολλές παραμέτρους και αρνητικές συνέπειες για τα άτομα και την κοινωνία. Δυστυχώς στο παρελθόν, όταν δεν ήταν ακόμα τόσο πολύ εξαπλωμένο χάθηκαν ευκαιρίες για το δραστικό περιορισμό του και την αποτροπή της εξάπλωσής του, με αποτέλεσμα αυτό να γιγαντωθεί και να γίνει μια σύγχρονη μάστιγα. Σήμερα η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί ένα από τα δολιότερα και πιο φρικτά πρόσωπα της βίας, ίσως και το σκοτεινότερο πρόσωπό της, καθώς η βία στην οικογένεια θεωρούνταν ανέκαθεν ιδιωτική υπόθεση και όχι υπόθεση της επίσημης πολιτείας και των φορέων της.

Η παρούσα μελέτη ασχολήθηκε με το θέμα της κακοποίησης των γυναικών από τους συζύγους/συντρόφους και την αξιολόγηση των συμβουλευτικών υπηρεσιών που παρέχονται στις γυναίκες θύματα. Ολοκληρώνοντας τη θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση του φαινομένου διαπιστώσαμε ότι η μελέτη του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας στη χώρα μας είναι εξαιρετικά ελλειμματική τόσο σε θεωρητικό όσο και σε εμπειρικό επίπεδο. Όσον αφορά την εμπειρική μας προσέγγιση, τα αποτελέσματα της έρευνάς μας μπορεί να μην αποδίδουν μια εικόνα με τις κατάλληλες δομές αντιμετώπισης, όμως το σημαντικότερο που διαπιστώθηκε, ήταν η διάθεση των επαγγελματιών για την ανάπτυξη συνεργασιών και η ευαισθητοποίησή τους για τα θέματα που αφορούν γενικότερα τη βία και τις δομές αντιμετώπισής της.

Είναι αναγκαίο να τεθούν οι σωστές βάσεις για μία αξιοπρεπή πολιτική πρόληψης και αντιμετώπισης της κακοποίησης των γυναικών. Οι καλύτερες και περισσότερο επιτυχημένες προσπάθειες αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας, εστιάζουν το ενδιαφέρον στις αντιλήψεις γύρω από τα δύο φύλα, οι οποίες τροφοδοτούν το περιεχόμενο της κακοποίησης.

Ο στόχος της πρόληψης και μείωσης του φαινομένου της κακοποίησης των γυναικών από το σύζυγο/σύντροφό τους, μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από την απόδοση αποδοκίμαστικού περιεχομένου στις πράξεις βίας. Η αποδοκιμασία της βίας θα πρέπει να διαποτίζει τις αρχές της επίσημης αντίδρασης και να διαπνέει τα προγράμματα μεταχείρισης των δραστών, τα προγράμματα στήριξης των κακοποιημένων γυναικών καθώς και τις παρεμβάσεις ενημέρωσης και

ευαισθητοποίησης του κοινωνικού συνόλου και ιδιαίτερα των επαγγελματιών που έρχονται σε επαφή με τα θύματα κακοποίησης.

Κλείνοντας, θεωρούμε ότι είναι απαραίτητο να αντιμετωπίσουμε όλοι μας και κυρίως τα μέλη της επιστημονικής κοινότητας το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών, με μεγαλύτερη ένταση και αποφασιστικότητα, ώστε να μπορούμε να ατενίζουμε το μέλλον των ανθρώπινων σχέσεων με περισσότερη αισιοδοξία.

Βιβλιογραφία

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αθανασιάδου Χ. , Τάζογλου Ε., (2010), «Επαγγελματική συμβουλευτική με την οπτική του φύλου» στο συλλογικό έργο *Συμβουλευτική με την οπτική του φύλου*, Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
- Αρσέλ. Λ., Χαρίτου – Φατούρου Μ., Αδαμάκη Θ. (2010), Εισαγωγή στον συλλογικό τόμο *Καταργώντας τα εμπόδια, Συμβουλευτική και ενδυνάμωση Γυναικών*, Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
- Αρτινοπούλου Β. (2006), *Ενδοοικογενειακή Κακοποίηση Γυναικών*, Αθήνα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Γάτσας Β. (2008), *Σωματική Κακοποίηση γυναικών από το σύντροφο τους και η αντιμετώπιση του φαινομένου από την αστυνομία*, διδακτορική διατριβή, Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.
- Δεληγιάννη-Κοϊμτζή Β., Αθανασιάδου Χ., Στογγιαννίδου Α. (2010), *Συμβουλευτική με την οπτική του φύλου*, Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
- Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (2008), *Οδηγός διαπολιτισμικής συμβουλευτικής*, Επιστημονική επιμέλεια Κ. Σκλάβου, Ομάδα συγγραφέων: Πασσά Ξ., Θεοφίλου Π., Σβορώνου Σ., Καρακάστα Α., Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση.
- Θεωδορίδη Σ, Μουστογιάννη Π., Ντόκου Σ. (2007), *Ενδοοικογενειακή βία: χαρακτηριστικά και ψυχολογία θύτη και θύματος*, πτυχιακή εργασία , Πάτρα , Ανώτατο Τεχνολογικό Ίδρυμα
- Καββαδία Α., Στρατηγάκη Μ. (2010) , «Κέντρα Συμβουλευτικής Γυναικών και Καταφύγια Κακοποιημένων Γυναικών» στο συλλογικό τόμο *Καταργώντας τα εμπόδια: Συμβουλευτική και Ενδυνάμωση Γυναικών*, Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
- Πελεκίδου Μ., Στεργίου Κ.(2004) «Παροχή κοινωνικής φροντίδας για την κακοποιημένη γυναίκα στο Δήμο Ηρακλείου από επίσημα Δίκτυα υποστήριξης» πτυχιακή εργασία, Ηράκλειο Κρήτης Ανώτατο Τεχνολογικό Ίδρυμα.
- Gajendra K. Verma – Kanka Mallick (2004) *Εκπαιδευτική Έρευνα, Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Τεχνικές*, Αθήνα, Εκδόσεις Τυπωθήτω.

- Jennifer Mason (2003) *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας*, Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
- Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (2003), *Ενδο-οικογενειακή βία κατά των γυναικών: Πρώτη πανελλαδική επιδημιολογική έρευνα*, Αθήνα, ΚΕΘΙ.
- Louis Cohen, Lawrence Manion, Keith Morrison (2007), *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, Αθήνα, εκδόσεις, Μεταίχιμο
- Μουζακίτης Κ., «Συζυγική Βία: Αιτιολογία, Επιπτώσεις, Παρέμβαση», *Κοινωνική Εργασία*, τ. 16, 1989.
- Παπαμιχαήλ Σ (2005), *Κοινωνικές αναπαραστάσεις της κακοποίησης των γυναικών από τους συζύγους/συντρόφους τους*, Αθήνα, εκδ. Αντ. Σάκκουλα.
- Σκλάβου Κ. (2008), *Ενδοοικογενειακή βία και κοινωνική ένταξη αλλοδαπών γυναικών*, Αθήνα, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα.
- Σπανού Α (2005), *Ενδοοικογενειακή βία : διερεύνηση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών στο πλαίσιο της συζυγικής και της ερωτικής σχέσης*, Μεταπτυχιακή διατριβή, Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- Στεφανίδου Α. (2009), *Ενδοοικογενειακή βία και ειδικότερα η έννοια της οικογένειας και της ποινικής διαμεσολάβησης*, διπλωματική εργασία, Κομοτηνή, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, ΠΜΣ Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών.
- Συλλογικό έργο (2010) *Οικογένεια και νέες μορφές γονεϊκότητας*, επιμέλεια Ν. Παπαχριστόπουλος, Κ. Σαμαρτζή, Πάτρα, Εκδόσεις Orportuna.
- Walker E. L. (1989), *Η κακοποιημένη γυναίκα*, μτφ Ανθουλιάς Τ., Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
- Χαρίτου – Φατούρου Μ. (2010), «Η διάσταση του φύλου στη Συμβουλευτική Γυναικών» στον συλλογικό τόμο, *Καταργώντας τα εμπόδια Συμβουλευτική και ενδυνάμωση γυναικών*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Barnett O. W., Miller-Perrin C. L., Perrin R. D. (1997), *Family violence across the lifespan: an introduction*, London, εκδ. Sage Publications, Thousand Oaks.
- Chatzifotiou S. & Dobash R. (2001), «Seeking Informal Support: Marital Violence Against Women in Greece», *Violence Against Women*, 7-9.
- Dobash R. E., Dobash R. (1998), *Rethinking violence against women*, California, εκδ. Sage Publication, Thousand Oaks.
- Dobash R. E., Dobash R. (1992) *Women, violence and social change*, London, εκδ. Routledge.
- Gelles R. J. (1997), *Intimate violence in families*, 3d ed., Newbury Park, London, εκδ. Sage Publications.
- Mullender A. (1996), *Rethinking violence against women. The social work and probation response*, London-New York, εκδ. Routledge.
- Pagelow M. D., Pagelow L. W., *Family Violence*, εκδ. Praeger , U.S.A., 1984
- Spinellis C. D., *Crime in Greece in Perspective*, Athens
- Yllo K., Bograd M., *Feminist perspectives on wife abuse*, εκδ. Sage Publications, Newbury Park, Beverly Hills, London, New Delhi, 1988

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- www.isotita.gr
- www.womensaid.org.uk
- www.diotima.gr
- www.who.int
- www.familyviolence.gov.cy

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και ομάδα συγγραφέων (2011), Οδηγός παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και λειτουργίας των υποστηρικτικών δομών
- Φυλλάδιο REACT για το νομοθετικό πλαίσιο και τις πολιτικές στην Κύπρο.
- Φυλλάδιο Daphne: Θέματα και εμπειρίες από την καταπολέμηση της βίας σε βάρος παιδιών, εφήβων και των γυναικών
- Ν.3.500/2006
- Μελέτη: «Η διάσταση του φύλου στην εξατομικευμένη συμβουλευτική υποστήριξη» Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Άξονες συνέντευξης – θέματα ερωτήσεων

A. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ/ ΔΟΜΗ/ ΦΟΡΕΑ

- A1. Είδος φορέα/ οργάνωσης (ΜΚΟ, κρατική δημόσια υπηρεσία κλπ)
- A2. Προφίλ φορέα/ οργάνωσης (έτη λειτουργίας, σκοποί & στόχοι, δραστηριότητες, πόροι, πρωτοβουλίες, προσωπικό και ειδικότητες κλπ)
- A3. Συνεργασία φορέα/ οργάνωσης με άλλους φορείς στο αντικείμενο της συγκεκριμένης έρευνας (ενδοοικογενειακή βία)
- A4. Σε ποιές περιπτώσεις είναι αναγκαία η συνεργασία με άλλες δομές;
- A5. Θέση του/ της συνεντευξιαζόμενου/ -ης στον οργανισμό και το ιδιαίτερο τμήμα της εργασίας /αρμοδιότητας

B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΑΖΟΜΕΝΟΥ/ -ΗΣ

- B1. Φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, μορφωτικό επίπεδο
- B2. Επαγγελματική ιδιότητα – σπουδές εξειδίκευσης
- B3. Χρόνια εργασίας στη συγκεκριμένη θέση σε αυτόν ή/ και άλλο φορέα
- B4. Η ανάληψη καθηκόντων ως σύμβουλος στην υπηρεσία αποτελεί την πρώτη επαγγελματική επαφή με τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα;
- B5. Ποιοί οι λόγοι για τους οποίους ακολουθήσατε την ειδικότητα του συμβούλου;
- B6. Ποιός ο ρόλος του συμβούλου στη συγκεκριμένη υπηρεσία;
- B7. Αντιμετωπίζετε τυχόν δυσκολίες στο χώρο εργασίας σας και αν ναι ποιές;
- B8. Βαθμός ικανοποίησης από την εργασία

Γ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

- Γ1. Υπάρχει κάποια μορφή συνεργασίας με το ειδικευμένο προσωπικό του φορέα και αν ναι τι είδους;
- Γ2. Στόχοι της υπηρεσίας για το θέμα κακοποίηση των γυναικών από το σύντροφο/σύζυγο;

- Γ3. Στοχευμένα προγράμματα που εφαρμόζονται στην συγκεκριμένη δομή/ φορέα;
- Γ4. Βαθμός αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων στην αντιμετώπιση των περιστατικών βίας;

Δ. ΠΡΟΦΙΛ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

- Δ1. Τρόπος ενημέρωσης των εξυπηρετούμενων για τις παροχές της συγκεκριμένης δομής
- Δ2. Προφίλ γυναικών που απευθύνονται στο φορέα: Μέσος όρος ηλικίας, εθνικότητα, μορφωτικό επίπεδο, οικογενειακή κατάσταση, οικονομική κατάσταση, σχέση με τον δράστη (σύζυγος, σύντροφος, γονέας κλπ)
- Δ3. Συνήθεις αιτήματα/ συνηθέστερη μορφή κακοποίησης/ βίας
- Δ4. Χρονική διάρκεια κακοποιητικής σχέσης (αν πρόκειται για πρώτα κρούσματα βίας ή χρόνιες περιπτώσεις κακοποίησης)
- Δ5. Παρουσία παιδιών σε περιστατικά βίας με θύμα τη μητέρα τους και δράστη τον πατέρα τους ή σύντροφο της μητέρας
- Δ6. Ύπαρξη και άλλων θυμάτων βίας στην οικογένεια (εκτός της γυναίκας για παράδειγμα να δέχονται και τα παιδιά κακοποίηση)
- Δ7. Αναζήτηση άμεσης βοήθειας (Οι γυναίκες που έχουν υποστεί κάποια μορφή βίας από το σύντροφο/σύζυγο απευθύνθηκαν άμεσα στην υπηρεσία ή προηγήθηκε ένα χρονικό διάστημα από την εκδήλωση του συμβάντος;)
- Δ8. Συνήθως είστε η πρώτη δομή στην οποία απευθύνονται οι γυναίκες ή έχουν παραπεμφθεί από άλλες υπηρεσίες και αν ναι ποιές είναι αυτές;

Ε. ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΩΝ

- E1. Προφίλ δραστών: Μέσος όρος ηλικίας, εθνικότητα, μορφωτικό επίπεδο, οικογενειακή κατάσταση, οικονομική κατάσταση, σχέση με το θύμα (σύζυγος, σύντροφος κλπ)
- E2. Η υπηρεσία παρέχει προγράμματα που απευθύνονται στους δράστες και αν ναι ποια είναι αυτά;

**ΣΤ. ΑΠΟΨΕΙΣ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ**

- Στ1. Ποιά είναι κατά τη γνώμη σας τα βασικότερα αίτια που οδηγούν τους δράστες στην άσκηση βίας κατά των συζύγων/ συντρόφων τους;
- Στ2. Για ποιους λόγους πιστεύετε ότι μερικές γυναίκες δυσκολεύονται να εγκαταλείψουν μια σχέση κακοποίησης;
- Στ3. Δυσκολίες και προβλήματα που αντιμετωπίζει ο φορέας/ η οργάνωση (ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, τι απαιτείται για να αντιμετωπιστούν, κλπ)
- Στ4. Πιστεύετε ότι οι υπάρχουσες δομές αλλά και υπηρεσίες ΓΕΝΙΚΑ που έχουμε στην Ελλάδα, ανταποκρίνονται σε ικανοποιητικό βαθμό στις ανάγκες των γυναικών που έχουν υποστεί ενδοοικογενειακή βία;
- ΑΝ ΟΧΙ: Τι προτείνετε/ τι θα αλλάζατε;
- Στ5. Αναφέρατε κάποια καλή πρακτική που εφαρμόζεται ή εφαρμόστηκε στο παρελθόν και θα ήταν χρήσιμο να επαναληφθεί ή συνεχιστεί
- Στ6. Ποιές κατά τη γνώμη σας είναι οι πιθανές αλλαγές που θα συνέβαλαν στον καλύτερο χειρισμό των περιστατικών από τις δομές που λειτουργούν σήμερα; (η ερώτηση πρέπει να εμπεριέχει θέματα που αφορούν στη στελέχωση, την επιμόρφωση, τις δομές και το είδος των υπηρεσιών)
- Στ7. Ποιά η γνώμη σας για την υπάρχουσα νομοθεσία όσον αφορά την ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών; Γίνεται χρήση του νόμου 3500/2006 από τις γυναίκες;
- Στ8. Πρόταση σχεδίου-δράσης που πιθανά θα ενίσχυε τις δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών στην Ελλάδα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Επιστολή προς συμμετέχοντες/ -ουσες

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

Σ Ε Υ Π

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Πάτρα, 20 Ιουνίου 2011

Προς τους/ τις συμμετέχοντες/ -ες στις συνεντεύξεις της έρευνας

Αξιότιμοι Κύριοι/ Αξιότιμες Κυρίες,

Στο πλαίσιο υλοποίησης πτυχιακής εργασίας με τίτλο «**Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών: Αξιολόγηση συμβουλευτικών υπηρεσιών υπό το πρίσμα της κοινωνικής εργασίας**» που εκπονείται από τις σπουδάστριες Μαρτέκα Κωνσταντίνα, Ματζιώρη Αντωνία και Κατσάνου Βασιλική, υπό την επιστημονική εποπτεία της Δρ. Στέλλας Παπαμιχαήλ, πραγματοποιείται έρευνα, υπό τη μορφή συνεντεύξεων, με αντικείμενο τη διερεύνηση και αξιολόγηση των συμβουλευτικών υπηρεσιών που παρέχονται από δημόσιους φορείς, ΜΚΟ και άλλους οργανισμούς στις γυναίκες – θύματα ενδοοικογενειακής βίας.

Θεωρώντας τη συμμετοχή σας και τη συμβολή σας πολύ σημαντική, σας καλούμε να παρέχετε διευκολύνσεις στις ερευνήτριες και να συμμετέχετε στην έρευνα με παραχώρηση ατομικής συνέντευξης.

Η συνέντευξη θα πραγματοποιηθεί στο χώρο που εσείς θα ορίσετε και στον χρόνο που θα συμφωνηθεί από κοινού με τις ερευνήτριες και σε κάθε περίπτωση μεταξύ Ιουνίου και Ιουλίου του 2011.

Όλες οι συνεντεύξεις θα μαγνητοφωνηθούν και τα στοιχεία που θα προκύψουν από την επεξεργασία του περιεχομένου τους θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τις ανάγκες του ερευνητικού έργου, υπακούοντας στη ρήτρα της εμπιστευτικότητας και στη δεοντολογία της διεξαγωγής κοινωνικής έρευνας στη χώρα μας και διεθνώς.

Ελπίζουμε στη θετική ανταπόκρισή σας.

Με εκτίμηση,

Δρ. Στέλλα Παπαμιχαήλ

Επιστημονική συντονίστρια

Επιστημονική συνεργάτης ΤΕΙ Πάτρας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: Πρωτόκολλο συνέντευξης

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ - Σ Ε Υ Π: Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Σήμερα,/...../2011, στην Αθήνα (ή άλλος τόπος) και συγκεκριμένα στα γραφεία του/ της πραγματοποιήθηκε συνέντευξη στην οποία συμμετείχαν ο/η (ονοματεπώνυμο και ιδιότητα συνεντευξιζόμενου/ -ης) με την ιδιότητα του/ της συνεντευξιζόμενου/ -ης και οι (στοιχεία συνεντευκτών) ερευνήτριες – σπουδάστριες του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας – ΤΕΙ Πάτρας.

Η συνέντευξη υλοποιήθηκε στο πλαίσιο έρευνας για την πτυχιακή εργασία με τίτλο **«Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών: Αξιολόγηση συμβουλευτικών υπηρεσιών υπό το πρίσμα της κοινωνικής εργασίας».**

Η συνέντευξη μαγνητοφωνήθηκε με τη σύμφωνη γνώμη των συμμετεχόντων και τα στοιχεία που θα προκύψουν από την επεξεργασία του περιεχομένου της θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τις ανάγκες του ερευνητικού έργου, ακολουθώντας τις ρήτρες εμπιστευτικότητας και τη δεοντολογία της διεξαγωγής κοινωνικής έρευνας στη χώρα μας και διεθνώς.

Ο/ Η συνεντευξιζόμενος/ -η

Οι συνεντεύκτριες

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4:

Επίσημος κατάλογος φορέων και
υποστηρικτικών υπηρεσιών για γυναίκες θύματα βίας
(Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων)

ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΘΥΜΑΤΑ ΒΙΑΣ (ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011)

Αθήνα

∅ Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων

www.isotita.gr E- mail: info@isotita.gr

Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900

E- mail: sos15900@isotita.gr

§ Συμβουλευτικό Κέντρο Για τη βία Κατά των Γυναικών

Δ/ση: Νίκης 11, Αθήνα -Σύνταγμα , Τηλ: 210 33 17 305-6, Fax: 210 33 15 787

E- mail: isotita4@otenet.gr

∅ Δήμος Αθηναίων/ Γραφείο Ισότητας

Δ/ση: Σοφοκλέους 70, Αθήνα, Τηλ: 210 52 44 657

∅ Ε.Κ.Κ.Α. (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης)

Λειτουργούν ξενώνες φιλοξενίας

Δ/ση: Β. Σοφίας 135 & Ζαχάρωφ, 115 21, Αμπελόκηποι

Τηλ: 213 2039 778, 213 2039 706 , Fax: 213 2039 763

∅ W.I.N. HELLAS – Διεθνής Υποστήριξη Γυναικών

www.winhellas.gr

Δ/ση: Υγείας 33, Σ.Κ. 16673, Βούλα, Τηλ. 210 89 96 636, 210 89 96 645, 210 89 96 069

E- mail: info@winhellas.gr

∅ Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης

(υπάρχει δυνατότητα φιλοξενίας) Για την ενδοοικογενειακή βία και το trafficking

Δ/ση: 115 21 Αμπελόκηποι. Τηλ.: 210 97 00 814 (γραμματεία)

Γραμμή SOS 800 11 88881 (χωρίς χρέωση από σταθερό)

Ø **Διεθνής Εταιρεία Στήριξης Οικογένειας– Φροντίδα (Δ.Ε.Σ.Ο)**

(λειτουργεί ξενώνας)

Τ.Θ. 67235, 15102 Μελίσσια Αττικής, Τηλ: 210 8103496, 8104079, 6973871004, Fax: 210 8035274

Ø **Κέντρο Στήριξης Οικογένειας Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών**

www.ecclesia.gr

Συμβουλευτική Υποστηρικτική Υπηρεσία

Δ/ση: Ακαδημίας 95, 106 77 Αθήνα. Τηλ: 210 3811274, 3841536, Fax: 210 3811959

E-mail: keso@otenet.gr

Ø **«ΦΟΙΒΗ» Συμβουλευτική Υπηρεσία, Ξενώνας**

Δ/ση: Θεσσαλονίκης 22, 155 62 Χολαργός. Τηλ: 210 65 21 500/ Φαξ: 210 65 25 750

E-mail: foivi@otenet.gr

Ø **Γυναικεία Ομάδα Αυτοάμυνας**

www.aftoamyna.gr

Τηλ: 6973352397 & 210 5213224 (πρωινές ώρες) E-mail: aftoamyna@pathfinder.gr

Ø **Παναθηναϊκή Οργάνωση Γυναικών - Παράρτημα Ν. Μάκρης**

“ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΓΙΑ ΣΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ”

Τηλεφωνική γραμμή SOS 6940 70 67 67

Ø **Κλίμακα**

www.klimaka.org.gr, www.klimaka-cosmos.net

(λειτουργεί ξενώνας αστέγων)

Δ/ση: Ευμολπιδών 30-32, 11854 Αθήνα. Τηλ: 210 3417160-3 Fax: 210 3417164

E-mail: central@klimaka.org.gr, shelter@klimaka.org.gr

Ø **Κέντρο Έρευνας για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.)**

www.kethi.gr

Συμβουλευτική Υπηρεσία

Δ/ση: Χ. Τρικούπη 51& Βαλτετσίου, 106 81, Αθήνα. Τηλ: 210 38 98 000,

Fax: 210 38 98 079, E-mail: kethi@kethi.gr

Ø **Γιατροί χωρίς Σύνορα**

Ξενίας 15, 115 27 Αθήνα. Τηλ: 210 5200500, Fax: 210 5200503

Ø **Γιατροί του κόσμου**

Δ/ση: Σαπφούς 12, 10553, Αθήνα. Τηλ: 210 3213150, 801 1000 100, Fax: 210 32 13 850

Ø **Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός**

Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας

Λυκαβηττού 1, 106 72 Αθήνα. Τηλ: 210 36 39 538, Fax: 210 36 29 842

E-mail: swd@redcross.gr

Ø «Νέα Ζωή» Κινητή Μονάδα για θύματα trafficking

www.neazoi.org

Βιλαρά 7, 104 43 Ακίνα. Τηλ: 210 5203852, Fax: 210 5203852, E-mail: nea.zoi@items.org

ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Θεσσαλονίκη

Ø Χ.Ε.Ν.Θ. – Κέντρο ψυχοκοινωνικής στήριξης γυναικών

www.xen.gr

Δ/ση: Μητροπόλεως 18, 54 624 Θεσ/νίκη. Τηλ: 2310 27 61 44, 2310 27 97 92

E-mail: xen-thessalonik@the.forthent.gr , info@xen.gr

Ø Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Θεσσαλονίκης

Τηλ: 231 0 555 074, 231 0 555 053

Ø Άρσις- Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων Θεσσαλονίκη

(Ψυχολογική υποστήριξη , δομές φιλοξενίας)

Τηλ: 2310 526150

Ø Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός- Τμήμα Θεσσαλονίκης

N. Κουντουριώτου 10, 546 25 Θεσσαλονίκη

Τηλ: 2310-531 534, 529195 Fax: 2310-514 473 E-mail: thessaloniki_dpt@redcross.gr

Δράμα

Ø Ένωση Κυριών Δράμας- Σπίτι Ανοιχτής Φιλοξενίας

Δ/ση: Βενιζέλου 114, 66 100 Δράμα. Τηλ: 25210 46062, 58015

Κομοτηνή

Ø Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Κομοτηνής

www.komotini.gr

Δ/ση: Γ. Μαρασλή και Πύργου, 69100 Κομοτηνή. Τηλ: 25310 83344, 83888

Σέρρες

Ø Κοινωνική Μέριμνα (παρέχεται μόνο πληροφόρηση)

Δ/ση: Ορφέως 13, 621 22 Σέρρες. Τηλ.: 23210 99800-1, Fax: 23210 99801

Ξάνθη

Ø Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Ξάνθης- Τμήμα Πρόνοιας

Δ/ση: Διοικητήριο 67100. Τηλ: 2541 350127, Fax: 2541 029936

ΗΠΕΙΡΟΣ

Ιωάννινα

Ø Κέντρο Έρευνας και Υποστήριξης Θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού www.cvme.gr

Δ/ση: Γ. Παπανδρέου 2, 45444, Ιωάννινα, Τηλ: 26510 78810, Fax: 26510 72378

E-mail: cvme@ioa.forthnet.gr Γραμμή SOS 26510 33033

ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Λάρισα

Ø **Οργανισμός Κοινωνικής Πολιτικής Δήμου Λαρισαίων**

Συμβουλευτική Υπηρεσία

Δ/νση: Λευκίπου & Γαριτσίου, 41 335, Λάρισα. Τηλ: 2410 661898

Καρδίτσα

Ø **Δήμος Καρδίτσας - Κέντρο Γυναικών Καρδίτσας**

Δ/νση: Σταμούλη 9, 43 100, Καρδίτσα. Τηλ: 2441 0 77122, 71594, Fax: 2441 0 75141

E-mail: wck@hol.gr

Βόλος

Ø **Ελληνική Μέριμνα Βόλου** Φιλανθρωπικό σωματείο

(λειτουργεί ξενώνας)

Δ/νση: 28^{ος} Οκτωβρίου 189, 38221 Βόλος. Τηλ: 2421 0 25489

ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ

Ναύπακτος

Ø **Κ.Ε.Μ.Ο.Π Γραφείο Ψυχοκοινωνικής Στήριξης**

Δ/νση : Παλαιοπαναγιά, 30 300 Ναύπακτος. Τηλ.: 26340 21080, Fax: 26340 21080

E-mail: kemop@hol.gr

ΚΡΗΤΗ

Ηράκλειο

Ø **Σύνδεσμος μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Νομού Ηρακλείου**

«ΞΕΝΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ»

www.kakopoiisi.gr

Δ/νση: Λ. Μαρινέλη 12, 71202 Ηράκλειο. Τηλ. - Fax: 2810 242121

E-mail: ksenona@hotmail.com

Γραμμή SOS 800-11-16000

(09. 00 - 21.00 καθημερινά , εμβέλεια νήσου Κρήτης και κοντινά νησιά)

Δήμος Χερσονήσου

Ø **Κοινωνική Υπηρεσία**

Τηλ: 2897 340034

